

OSMIJANKO

ROZPRÁVA 8x8=64 ROZPRÁVOK

KRISTA BENDO VÁ

ISBN 80-85507-31-5

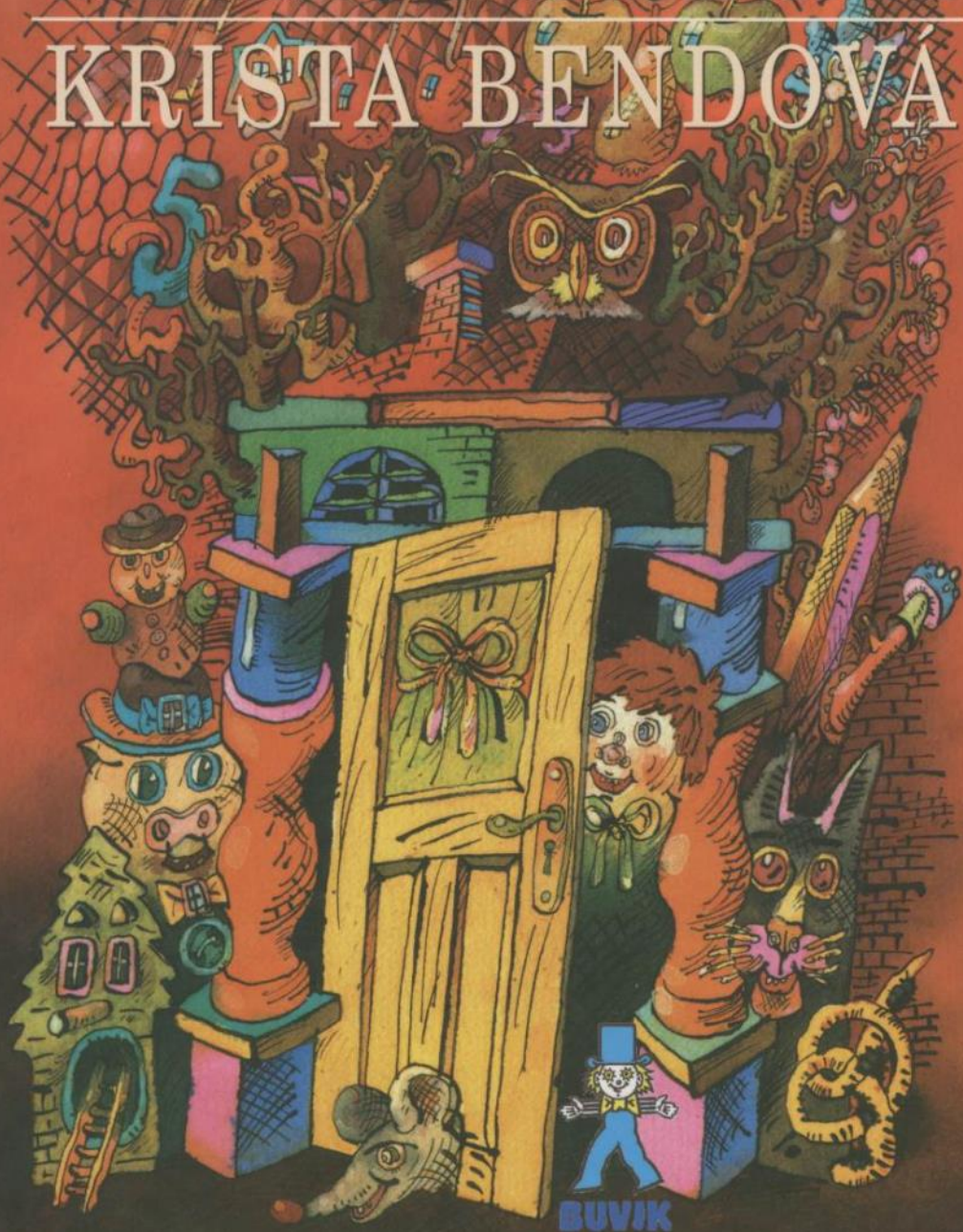
9 788085 507713

OSMIJANKO

ROZPRÁVA 8x8=64 ROZPRÁVOK

KRISTA BENDOVA

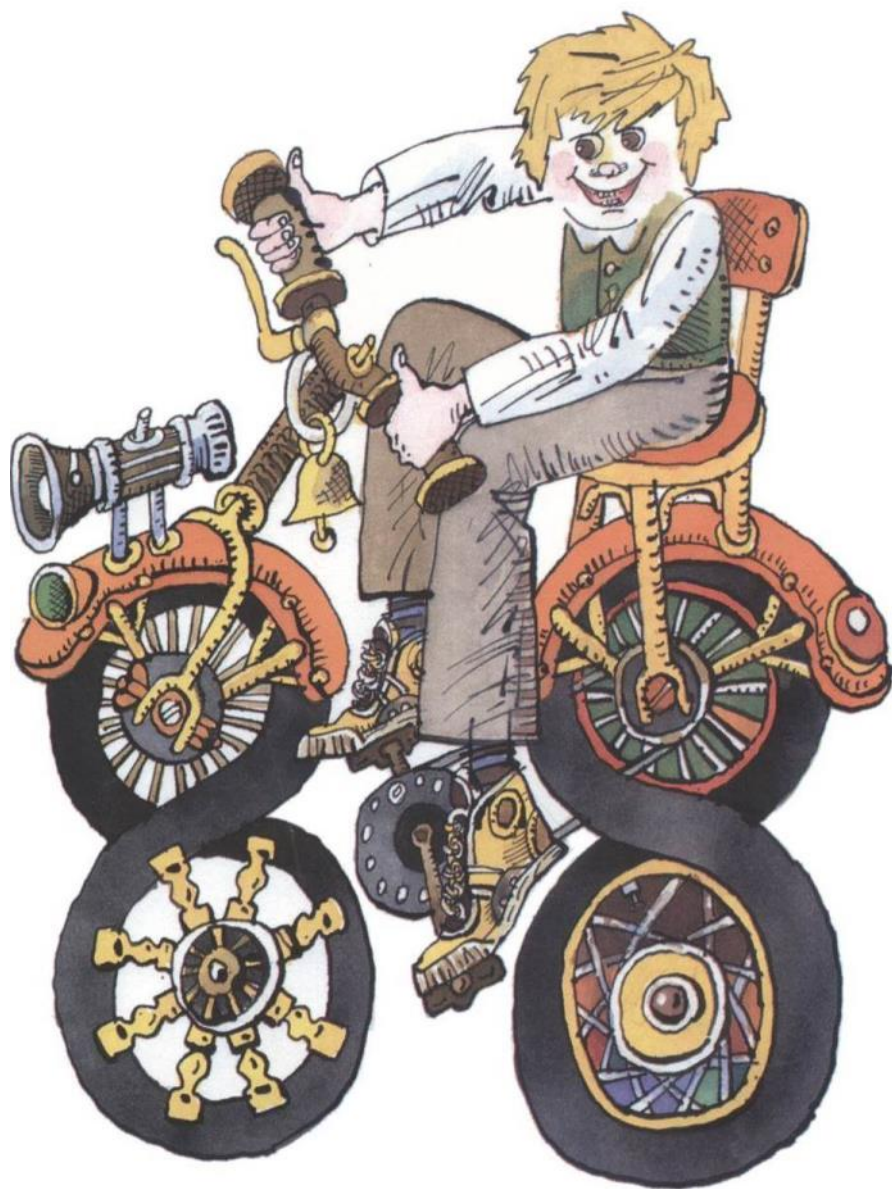

KRISTA BENDOVÁ

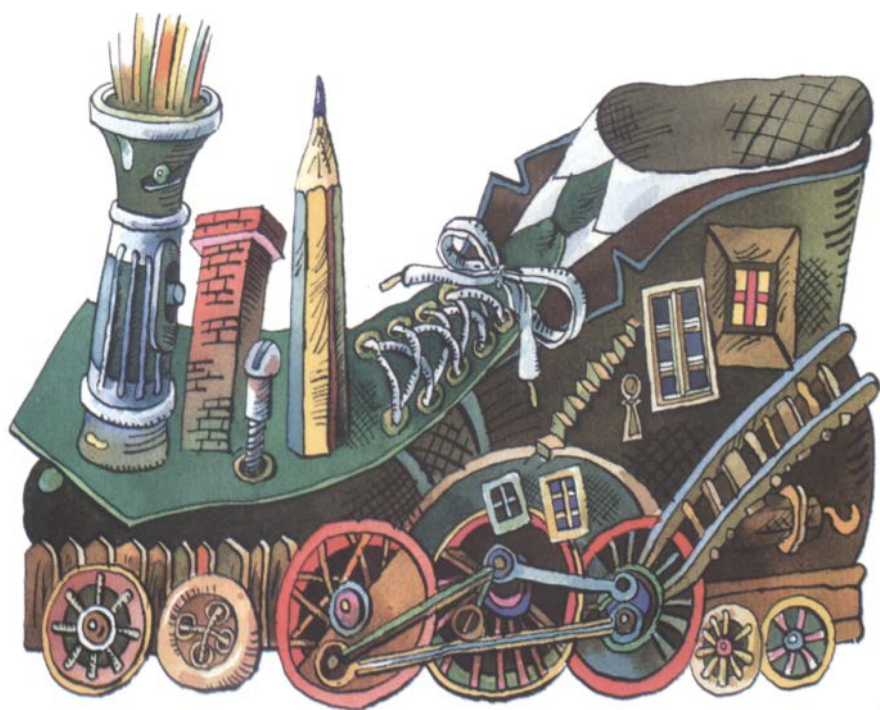
OSMIJANKO ROZPRÁVA
8X8=64 ROZPRÁVOK

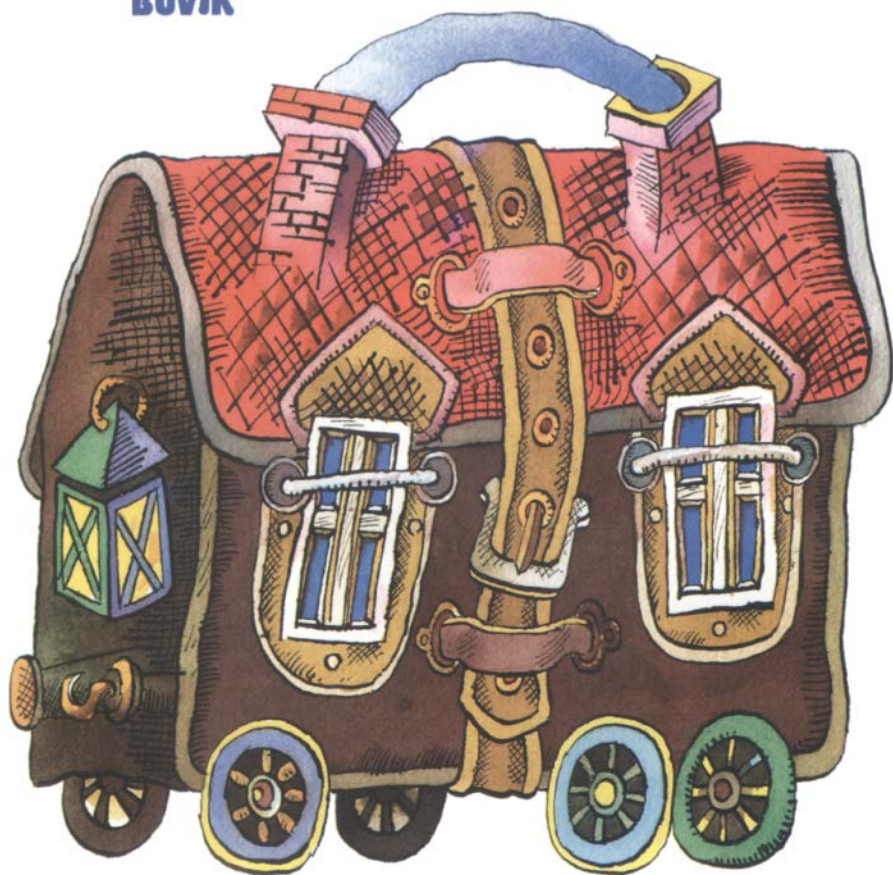
DO OSMIJANKOVEJ
ROZPRÁVKOVEJ
kapsičky vložila

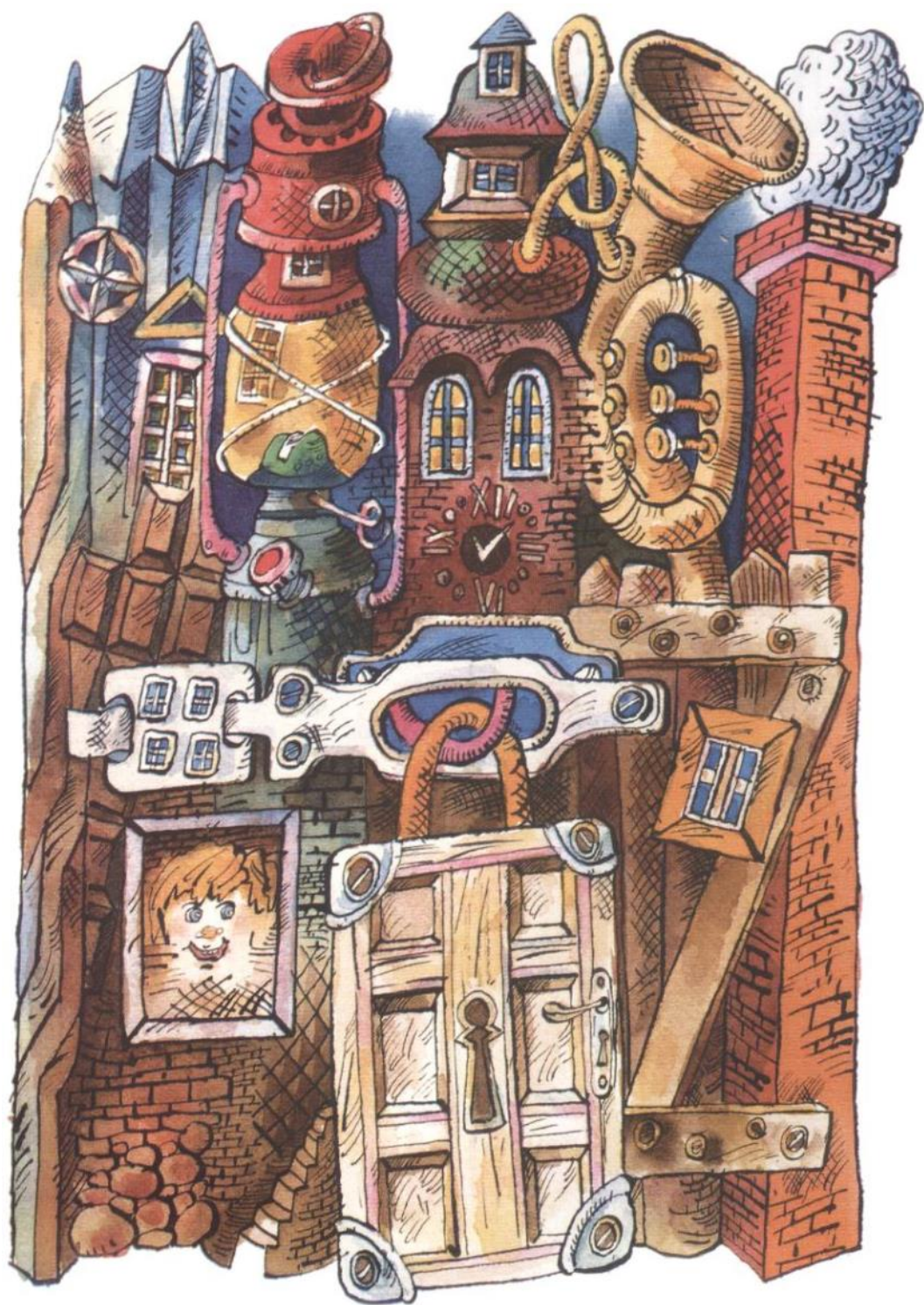

KRISTA BENDOVÁ

SVETOZÁR MYDLO

OSMIJANKO

rozpráva

8 x 8 = 64

nových ROZPRÁVOK

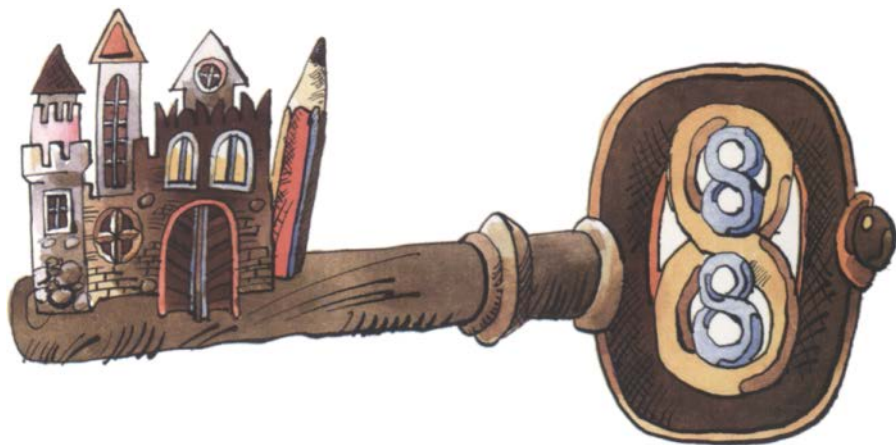
© Vydavateľstvo BUVIK, 1998
© 1971, Krista Bendová, dedičia, 1998
Illustrations & Graphic design © Svetozár Mydlo 1998
Epilogue © Anna Klímová 1998

Vydalo vydavateľstvo BUVIK, Bratislava, roku 1998
ako svoju 58. publikáciu. Vydanie tretie, v Buviku prvé.
Doslov napísala Anna Klímová.
Ilustroval Svetozár Mydlo.
Editorka Mária Števková.
Jazyková redaktorka Dr. Elena Račková.
Fotografie: Archív literatúry a umenia
Matice slovenskej
a archív dedičov Kristy Bendovej.

Vytlačila Kníhtlačiareň Svornosť, Bratislava
Litografie vyhotovilo štúdio
Prepress SHS Bratislava

Vydavateľstvo BUVIK
P.O.Box 18
814 99 Bratislava 1

Vydavateľstvo BUVIK
ďakuje akciovej spoločnosti
Slovnaft
za porozumenie a podporu,
ktorou umožnila vydanie tejto knihy

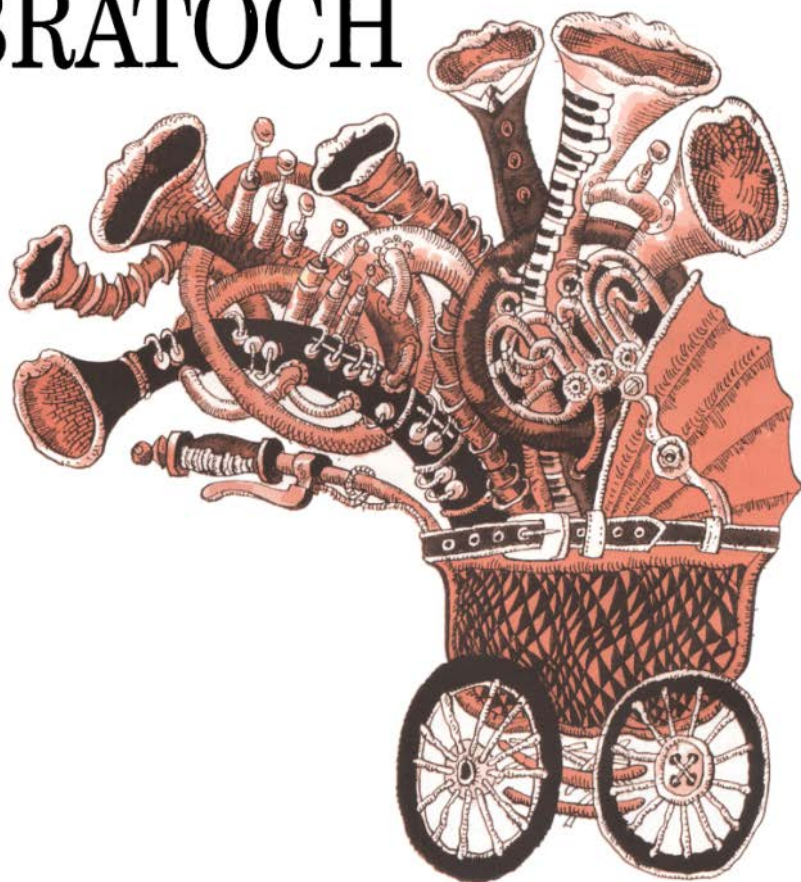

ISBN 80-85507-71-4

O S E M
hudobných
ROZPRAVOK

siedmich STRÚBOVANÝCH BRATOCH

OSEM HUDOBNÝCH ROZPRÁVOK

O SIEDMYCH STRÚBOVANÝCH BRATOCH

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna matka a mala sedem synov. Chlapci boli zdraví a mocní, nuž kto by sa čudoval, že ich bolo počuť až v tretej dedine. Totiž keď revali. A oni revali dosť často, pretože aj dvaja bratia revú, keď sa o niečo vadia, a týchto tu bolo až sedem naraz.

Úbohá matka počúvala kriky a jedného dňa zistila, že ju pobolievajú uši od toho neprestajného chvenia. Lebo keď reve sedem synov, vzduch sa naozaj chveje, a tak je aj z obyčajnej ľudskej kuchyne hneď a zaraz rizikové pracovisko.

Prosila matka synov, aby kričali trochu tichšie, koruny im sľubovala, aj výprask remeňom – no nič nepomáhalo. A tak jedného dňa, vojdúc do kuchyne, ktorá sa zase otriasala revom prevelikým, zvolala tá nešťastnica:

– Och, ja úbožiačka, ktože mi vráti sluch, keď mi ho načisto zahlušíte, vy... vy... vy... revúce trúby!!!

Bum!...

Hľadí matka očami navrch hlavy vygúlenými, strach preveliký na ňu lezie, pretože – čo nevidí? Namiesto siedmich synov ligoce sa v kuchyni odrazu sedem prenádherných trúb rôznej veľkosti. A trúbia a trúbia a vadiť sa neprestávajú, lebo v tej veľkej zvade ani nezbadali, že sa z podoby ľudskej premenili na podobu trúbovskú.

Stojí nešťastná matka, rukami zalamuje, trúby hladká a narieka:

– Kdeže ste, synovia moji premilí, kde ste sa mi podeli?

A sedem trúb jednohlasne odpovedá:

– Túúú, túúú, tú-túúú...

Uteká biedna mať k lekárovi:

– Pomôž, doktor, synovia sa mi strúbovali, predpíš im niečo na odtrúbovanie!

Šupne lekár sedem trúb pod röntgenové lúče a vraví:

– Pani, nevidím v trúbach ani žalúdok, ani pľúca, to nie je prípad pre mňa. Obráťte sa na nejaké klampiarstvo.

Uteká matka ku klampiarovi:

– Klampiar, klampiar, vyklep tieto trúby, aby z nich boli znova siedmi nezatrúbovaní bratia...

Prezrie klampiar trúby z každej strany a rečie: – Pani, tieto trúby sú v najlepšom poriadku, nič na nich nie je pre klampiarsku robotu. Ak chcete o nich odborný posudok, obráťte sa na nejakého trubača.

Beží matka, beží, sedem trúb tiska pred sebou v starom detskom kočiку. Dobehe pred hlavného kráľovského trubača:

– Trubač najslávnejší, človeče predobry, poprezeraj tieto trúby, porad', čo s nimi mám vykonať.

Fúkne trubač do prvej trúby, aj do druhej, aj do všetkých siedmich. Tvári sa slávnostne a veľmi uspokojene a vraví:

– Pani, toto sú najlepšie a najkvalitnejšie trúby, také som ešte v živote nevidel. Odkúpim ich všetky pre kráľovský orchester.

– Oóóó... – kvili nešťastná matka. – Vari len nepredám vlastnú krv...

– Akúže krv?– čuduje sa trubač. – Trúby sú výborné, a ak ich máte doma viacej, prineste. Odkúpim všetky.

Ale matka ani počuť. Naloží sedem strúbovaných bratov na kočiк, domov ich privezie, každú trúbu do jej vlastnej postele položí, sidolom vysidoluje, aby sa aspoň ligotali, keď sa už nemôžu na noc poumývať.

Tak idú dni, matka od veľkého žiaľu na oči nevidí a od veľkého trúbenia na uši nepočuje. Lebo sedem bratov sa vadí aj v tejto podobe, a ešte hlasnejšie, ibaže pre matku načisto nezrozumiteľne. Raz sa vadia skoro ako pochod, raz ako černošská pieseň Duka Ellingtona a inokedy ako vojenská večierka.

Nevedela biedna stvora, čo si počať, nuž naložila trúby znova na kočiк a pobrala sa do sveta, že tam nájde nejakého odbornejšieho lekára. Ide, ide a trúby v kočiку sa vadia a ľudia sa obzerajú a počúvajú: aká moderná hudba zaznieva z kočiка!

Prešlo pár dní a všetky noviny sa rozpisali o tej nadanej žene, ktorá chodí po zemeguli a hrá naraz na siedmich automatických trúbach najmodernejšiu automatickú hudbu, akú ešte svet nepočul.

A biedna matka nijako nerozumie, prečo jej núkajú toľko peňazí za tie zvady siedmich strúbovaných synov, len plače a plače a svoje trúby denne sidoluje.

Ako sa tí synovia nakoniec odtrúbovali nazad do ľudskej podoby, neviem. Stretol som ich, ale nič mi nechceli prezradiť. Matky som sa pýtal, pozrela na mňa nahnevane a vraví:

– Nevieľ, kde ste to vzali, pánko Osmijanko, že by moje deti boli trúby! Ak to ešte raz poviete, zažalujem vás pre urážanie hudobnými nástrojmi!

Tak som sa teda nič bližšie nedozvedel. Jediné, čo niekedy počujem, sú trúbové koncerty, ktoré zapísali šikovní muzikanti v čase, keď ešte po svete chodilo sedem strúbovaných bratov. Ale ani oni sa mi k ničomu bližšiemu nepriznali. A tak tá záhada ostane pre nás naveky záhadou.

strašidelnom KLAVÍRI

O STRAŠIDELNOM KLAVÍRI

Ten starý veľký čierny klavír stál vo veľkom starom čiernom salóne istej starej panej. Stál tam niekoľko desaťročí, prikrytý ťažkou vyšívanou prikrývkou, mlčanlivý, zádumčivý, ako sa na takú starú bytosť sluší. Z času na čas vyceril rad čiernobielych zubov a začal rozprávať o lese, o potokoch, o búrke, o vetríku, o radosti alebo aj o smútku – to už podľa toho, čo na ňom stará pani hrala. Všetci v dome milovali starenku a tešili sa, keď niekedy podvečer začuli z jej bytu muziku.

– Stará pani hrá, – vravievali a zbožne počúvali, aby im neuniklo ani najvyššie cé.

Takto šiel život, takto si naň všetci zvykli. Ale v živote sú niekedy aj starosti, a tie sa obyčajne začnú vtedy, keď sa niečo začne robiť inakšie, než sa robilo doteraz. A tak aj s tou starou paňou a jej klavírom. Kde by komu bolo zišlo na um, že istá myš sa povadí so susedkou, ujde z myšacej diery a začne si hľadať nový byt. A už vôbec nikomu by nezišlo na um, že sa akousi čudnou náhodou dostane až na prvé poschodie tohto tichého domu a tam do starenkinho bytu a tam do čierneho salóna. Poobzerala sa myška, poovoniavala a najlepšie sa jej zapáčil starý klavír. Mal práve otvorené aj veľké čierne krídlo, lebo starenka sa chystala hrať.

A myška šikovne – ťuch do klavíra. Hrá starenka, myška sa od hrôzy trasie, ani nezapiští, ani sa nepohne, len sedí tichulinko vzadu za strunami.

Dohrala starenka, zatvorila klavír, obyvatelia domu si utreli dojaté slzy a všetci pošli spať. Vtedy sa už myške v klavíri zapáčilo. Bolo tam ticho a teplo, navečerala sa chutného zeleného filcu, ktorého tam bolo nadostač, a vraví si:

– Ostanem tu bývať, tu sa mi narodí myšatká, aspoň vonku neprechladnú.

Naozaj – na druhý deň sa myške narodili tri malé sivulinké myšuliatka a veselá rodinka začala v klavíri veselo žiť. Tak veselo, že v pokojnom dome sa všetko obrátilo hore nohami.

Po niekoľkých dňoch sa postavilo na nôžky prvé myšiatko a vraví:

– Ja už viem chodiť, ja sa idem poprechádzať.

A začalo sa prechádzať po klavírových strunách. A okrem toho všetkého – bola práve noc. Noc tichá, pokojná, celý dom spí, a tu sa ti odrazu z bytu starej panej ozve strunovým hlasom – stupnica C dur.

– Cé-dé-é-ef-gé-á-há-cééé...

Prvý sa zobudil dolný sused a potriasol susedku, teda svoju ženu:

– Žena, počúvaj, stará pani sa zbláznila! O polnoci vyhráva na klavíri!

Počúvajú – naozaj! Teraz ide stupnica smerom dole, pretože myšiatko sa vracia domov:

– Cé-há-á-gé-ef-é-dé-céééé...

Vtedy už podskočila na posteli aj horná susedka a buchla suseda, teda svojho muža:

– Starý, počuješ? Stará pani asi ochorela na nervy, v tmavej noci klavíruje, a ešte ako čudne...

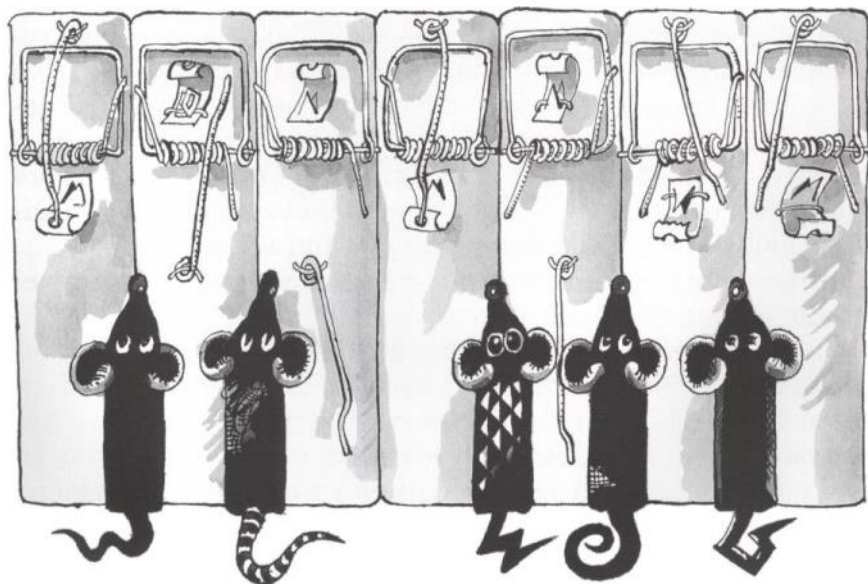
Aj stará pani už sedí na posteli, počúva a od strachu sa trasie:

– Zlodeji! Určite mi zlodeji kradnú klavír...

Nevkročí do salónu ani za svet, ešteže čo, lebo čo ak ju tí pristihnúť zločinci zabijú?!

Do rána nezaspí, len keď už slnko stojí vysoko, odváži sa nakuknúť do čierneho salónu. A tam – všetko v poriadku, ani len smietkou nikto nepohol!

– Asi sa mi snívalo! – povie si starenka a spokojne vykročí do nového dňa. Ani nezbadá, že susedia si ju zo všetkých strán obzerajú a ustarostene sa vypytujú, či jej zdravie slúži.

Príde druhá noc, dom zase zaspí. A tu druhé mýša oznámi matke myši:

– Ja už tiež chodím, tiež idem na prechádzku.

A obe mýšatká sa veselo pustia cez tie zvučné struny. A celým domom hlaholí – teraz už akoby dvojručné – Kohútik jááárabý, nechod’ do záhrady...

Susedia a susedky vyskakujú z postelí, stará pani leží zakutaná pod perinou a trasie sa od hrôzy.

– Duchovia, určite sú to duchovia, pretože zlodeji by kradli, a duchovia nekradnú. Iba sa chodia učiť hrať! Ale prečo, oh, prečo práve na mojom klavíri?!

Mýšatká skončia prechádzku, stará pani zase nezaspí a ráno zase nájde všetko v poriadku. Susedia sa už ani na zdravie nevypyujú, nevravia nič, a ona klopí oči, bojí sa opýtať, či tiež počuli, alebo nepočuli Kohútika jarabého.

Na tretiu noc postriecka stareнка čierny salón svätenou vodou, okná vzduchotesne uzavrie a dvere zamkne na dva západy. A čaká, čo sa bude diať.

Aj tretia myška už vie behať a stará myš v noci vraví:

– Detičky-myšičky, pretože už vieme behať všetci, urobíme si sto jarých kilometrov!

Štyri veselé bežkyne sa rozbehnú po strunách... och!... ach! Stará pani zvýskne a potom ešte raz, lebo neznáme bytosti – ako tak počúva – hrajú štvorručne Brahmsov Šiesty uhorský tanec! Všetko obyvateľstvo domu naťahuje župany, beží k bytu starej panej. Búchajú, zvonja, klopú, a keď nikto neotvára, len šialená muzika naďalej muzikuje, vylomia dvere. Aj na salóne. A ostanú zmrazení ako fazuľové struky: čierny salón je prázdny, klavír hrá sám od seba! Susedky zamdlievajú, jedni susedia kriesia starú paniu, ktorú horko-tážko našli za skriňou, druhí utekajú po sekery. A klavír už zatiaľ z ničoho nič stíchol. Všetci sa nasmelo zakrádajú do salónu a stará pani trasúcimi sa rukami otvára veľké čierne krídlo.

– Huííí... – všetko zvýsklo, pisklo, kvíklo... pretože čosi ubziklo von. Našťastie dvere boli otvorené. Stará myš s tromi myšatkami fííí – dolu schodmi a rovno do pivnice a rovno do najbližšej myšacej diery. Keď si vydýchli – oj, ty chvostík vykrútený! – poznala stará myš svoju rozhnevanú myšáciu susedku. Ale teraz nebola chvíľa na zvady. Lebo keď si tá zlá susedka vypočula, čo sa chuderám prihodilo – akože by ešte mohla byť zlá? A povedala:

– Ostaňte zatiaľ u mňa, dobrých myší sa veľa zmestí. Lebo, dušičky moje, život nie je klavírová muzika!

svetovej HARMONIKE

O SVETOVEJ HARMONIKE

Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden staručičský kráľ a mal dvoch synov. Staršieho a mladšieho, samozrejme, pretože nemohol mať aj prostredného, keď boli len dvaja. Nuž a ten kráľ chystal sa pomaly, ale isto na večný odpočinok. Predvolal si teda jedného dňa oboch synov a vraví:

– Synovia, následníci moji! Skôr než sa odoberiem na večný odpočinok, musím zistiť, ktorý z vás dvoch sa lepšie hodí na moje kráľovské miesto.

Vtedy povedal starší syn:

– Ja som tvoj starší syn, mne patrí kráľovský trón.

No staručký kráľ pokrútil hlavou:

– Oj, synu milený, ani ty, ani mladší syn nemôžete za to, kedy ste sa narodili. Nemôžu za to ani úbohí poddaní, a preto bude lepšie, keď nebudem hľadiť na rodný list, ale vyberiem toho, ktorý má lepší rozum.

– Ha! – povedal starší syn. – Môj rozum je starší, a preto je lepší než o dva roky mladší rozum môjho brata!

– Synu! – znevľúdnel kráľ. – Môj rozum je ešte starší, a preto odídete teraz obaja do sveta a prinesiete nejaký dobrý hudobný nástroj. Lebo chcem, aby aj po mojej smrti žili poddaní veselo a s muzikou. Dohovorené!

Čo mali synovia robiť? Nemohli veru robiť nič iné, iba poslúchnuť, do sveta odísť a hľadať dáku dobrú muziku pre poddaných. Lebo im bolo jasné, že kto prinesie lepšiu, stane sa kráľovým nástupcom.

Keď prešiel rok aj deň, zastali obaja synovia pred kráľovským trónom. Hlboko sa poklonili a vravia:

– Otče náš, ktorý sedíš na vysokom tróne, splnili sme tvoje želanie, našli sme muziku podľa svojho najlepšieho vedomia aj podvedomia.

– Výborne! – povedal staručičký kráľ. – Predstúp najprv ty, mladší synu, a ukáž, ako chceš obveseliť úbohých poddaných.

Starší syn zlostne zamrmľal, ale pri pohľade na kráľovskú bradu stíchol a dal prednosť mladšiemu bratovi. Ten vybral spoza kabáta – no dajsamisvete! – obyčajnú vŕbovú píšťalku. A vraví:

– Pochodil som obe polovice sveta aj všetky štyri štvrtiny, vypočul som rôzne muziky, starodávne aj načisto nezrozumiteľné, videl som trúby rôznorodé aj basy bruchaté, aj husle čarodejné, ale nič sa mi nepáčilo tak ako táto vŕbová píšťalka.

Najmladší syn začal písať... Počúva kráľ, blažene sa usmieva, poddaní prostred poľa zastanú, aj pod hrad utekajú a každý sa usmieva, lebo tá píšťalka aj spieva, aj plače, aj sa smeje, celkom tak, akoby v nej naozajstní ľudia spievali aj plakali, aj sa radovali.

Keď dopísal, poklonil sa mladší syn pred kráľom a ten mu vraví:

– Krásna to bola pieseň, syn môj. Ale treba vypočuť aj tvojho brata, aby som sa nedopustil dejepisnej nespravodlivosti. Hraj, syn môj staršieho vydania!

Vtedy sa starší syn pekelné zarehotal a takisto pekelné vraví:

– Há! Zapáchala sa vám hlúpa píšťala, vystružlikovaná z obyčajnej vŕby obecnej! Vidieť, že ste ešte nevideli svetové nástroje. Ja, človek rozumom navštívený, vymyslel som svetovú harmoniku!

– Čóóó? – začudoval sa kráľ. – Akúže svetovú harmoniku, nože mi ju ukáž, nech sa trocha poučím!

– Cha! – vraví pohrdavo starší brat. – Moju harmoniku nikdy celú neuvidíte, lebo nie je prehodená cez plece, ale cez celú zemeguľu. Jeden jej koniec je na severnom póle, druhý na južnom a prostriedok prechádza cez najhorúcejšiu Afriku. Teda na jednom kuse mojej harmoniky je noc, na ďalšom deň a okrem toho ešte niekde aj leto a o kus ďalej treskúca zima s večnými ľadovcami.

– Čo? – zvolal staručičký kráľ. – To som ešte naozaj nepočul. Nuž predveď mi ten zázračný nástroj, nech vidím, či bude dobrý pre našu budúcnosť!

Vtedy starší brat vybral z vrečka prenosnú vysielacu, jednu vlnu naladil na južný pól, druhú na severný a vraví:

– Pozor, pozor! Volám svetovú harmoniku! Na zahratie prvej uspávanky pripraviť sa, pozor... tri!

V tej chvíli, páňajána! V tej chvíli sa na celej zemeguli začali robiť strašidelné veci. Harmonika dúchla, a nad jednotlivými oblasťami sveta zalomozili tajfúny, uragány a všelijaké neznáme vetry, aké doteraz ľudstvo nezažilo. Harmonika sa nafúkla – a ľudstvo sa za hlavu chytá, pretože domy, stromy, rieky, moria, ba aj obyvateľstvo akoby magnet priťahoval a vtáhal do blízkosti toho vdychujúceho nástroja. Tam, kde je noc, budia sa od hroznej muziky batoliatka a revú ustatým rodičom do uší. Tam, kde je deň, otriasajú sa školské budovy aj verejné úrady od harmonikovej uspávanky, takže sa nedá ani učiť, ani úradovať a celý život ide celkom naopak.

Staručký kráľ sedí na tróne, uši si zapcháva, poddaní do pivníc zaliezajú.

Asi po hodine spamätal sa konečne kráľ a zvolal hromovým hlasom:

– Zastaviť! Okamžite zastaviť! Zľakol sa starší brat, vydáva cez vysielacu rozkaz: – Haló, haló, uspávanku prerušiť... pozor... tri!

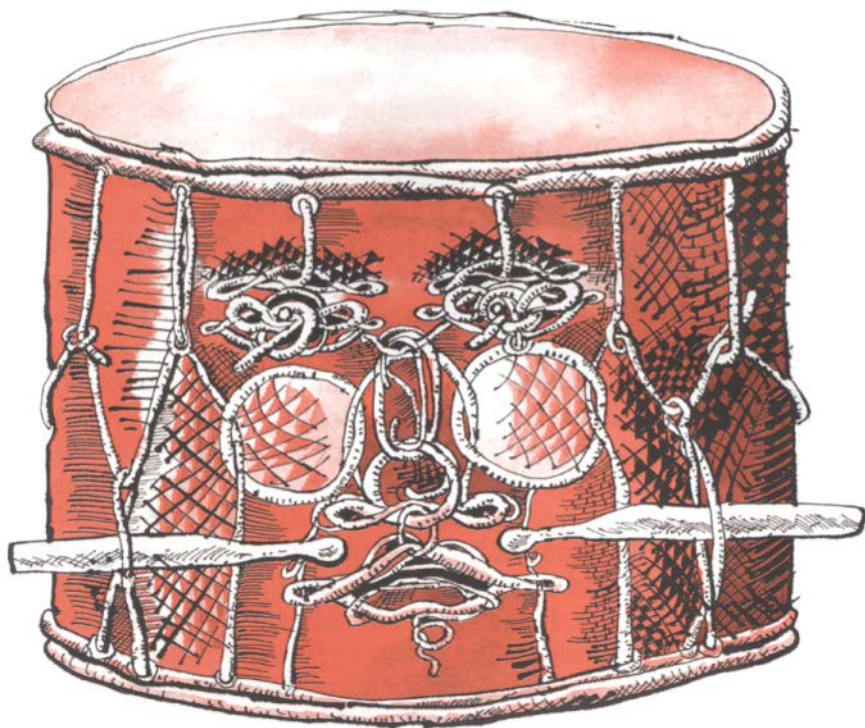
Stíchnie svetová muzika, svet sa pomaly-pomaličky do pôvodného stavu vracia, batoliatka sladko zaspávajú, žiaci sa učia, úradníci úradujú... a staručičký kráľ vraví:

– Syn môj, možno je to svetový nástroj, možno by nám aj slávu priniesol, možno by aj svet poprevracal, ale nehnevaj sa, počúvať sa to nedá. Chod' ty len, rozober tú zázračnú záležitosť, popredaj súčiastky, a nech už viac tú kvíacku nepočujem. Tak aj muselo byť. Mladší brat sa stal kráľom a starší? Nuž starší do konca života rozoberal svetovú

harmoniku a predával ju ako náhradné súčiastky do rôznych autoservisov. Takže sa vlastne tiež nemal zle. Ibaže nekraľoval.

starodávnom B U B N E

O STARODÁVNOM BUBNE

Za starých čias, keď ešte nebolo miestneho rozhlasu, žil v jednej dedinke bubeník a mal velikánsky bubon. Bubeník bol potrebný, aj bubon bol potrebný, pretože keď bolo treba vyhlásiť v dedine nejakú vážnu vec, tí dvaja sa o to hneď a zaraz postarali. Bubeník si prehodil bubon cez plece, zastal na námestí a bum-bum-bum:

– Na vedomosť sa dáva, že zajtrajšieho dňa navštívi našu obec divadlo, a kto chce, nech sa príde pozrieť za tri koruny, a kto nechce, nech sa kuká do neba!

Tak akosi to vyhlásil bubeník a zase bubnoval bum-bum-bum a starý počestný bubon sa nadúval od pýchy, aký je on dôležitý nástroj, že ho hneď počúva celá dedina.

Tak to išlo dlhé roky, aj desaťročia, a nikto ani nezbadal, ako sa časy menia. Iba tu jedného dňa prišli do dediny neznámi muži a začali naťahovať drôty z jedného domu na druhý a na každý piaty primontovali veľikánsku trúbu.

– Čože to robíte, ľudia dobrí, prečože nám domy drôtmi štopkáte? – pýtali sa občania tých neznámych mužov.

Muži vravia:

– My nič neštopkáme, ale montujeme miestny rozhlas, aby ste boli kultúrna obec a neplašili svet bubnovaním.

– Ojjoj, – povzdychli si občania. – Čo už len ľudia nevymyslia! Vlni sme tu mali cudzokrajnú chrípku, a teraz zase, aha, akýsi miestny rozhlas! A čože spravíme s bubeníkom, keď budú zaňho bubnovať drôty?

– Bubeník pôjde do penzie, – vravia tí montovací chlapi. – Už sa dosť nachodil, nech teraz doma oddychuje a na staré kolená počúva miestny rozhlas.

Naľakali sa občania, naľakal sa aj bubeník, ale čože mohli robiť, keď sa už svet tak premenil? Nuž len všetci čakali, ako to vypáli. A vypálilo. Hneď na druhý deň zavčas rána rozrevali sa trúby na celú dedinu:

– Haló, haló, upozorňujeme občanov, že odo dneška začína fungovať miestny rozhlas, a preto všetky správy, ktoré bude hlásiť, nech občania berú vážne, tak, akoby ich oznamoval bubeník. Končíme hlásenie!

Potom to urobilo kvírrf a škírrf a chírrf... a miestny rozhlas zatíchol.

– Nie je to zlý vynález, – vraví si občianstvo. – Ani z postele nemusíš vstať, ani na námestie chodiť, a všetko počuješ! Dobrý bude tento vynález, že lepší ako tá cudzokrajná chrípka!

Len starý bubeník Matej Ohrablo sedí doma v kuchyni, hlavu si rukami podopiera, na bubon smutne hľadá a takto vraví:

– Ej, kamarát, dobubnovali sme, už nás tá drôtová cholera načisto odpísala!

Bubon, tá nemá tvár, neviditeľným okom žmurkne a starému bubeníkovi sa vidí, akoby mu tichučko zagurgľoval:

– Bum-bum-bum, veď my im ešte ukážeme! – Ale to sa mu len zdá, samozrejme, kdeže by sa bubon naučil ľudskej reči.

Príde večer, ba aj noc, dedina spí, a zrazu – panenky svätoprsté! Na celú dedinu sa to rozhlaholí:

– Bum! Bum-bum-bum! Bum-bum! – Občania vyskočia na rovné nohy a tak, ako sú, utekajú na námestie, akáže to novina bude uprostred čiernej noci?!

Na námestí ani duše, len psiská od hrôzy zavýjajú a kohúty ako bláznivé kikirikajú. Utekajú ľudia k domu Mateja Ohrablu, a domček tichý, tmavý, ani vzdych v ňom nepočuť. Búchajú na dvere aj na okienko, Matej-bubeník vyskočí z postele, oči vyvaľuje, na večnú dušu sa dušuje, že on veru nebubnoval, lebo, aha, tam si visí bubon v kúte na klinci.

Ľudia frflú, hromžia, pomaly sa rozchádzajú domov, a len čo si ľahnú a zaspia, znova – bum-bum-bum! Bum-bum-bum!

Vtedy už aj Matej Ohrablo tuší čosi nedobré, lebo sa mu tiež zazdalo, že čosi bubnuje a spať mu nedá. Darmo sa znova dušuje, darmo vysvetľuje, že na bubon ani prstom nesiahol, nikto neverí.

– Už to bude tak, – rozmýšľa Matej Ohrablo, – že sa tomu bubnu nechce ísť do penzie, že sa následkom miestneho vysielania urazil a zaumienil si, že nás všetkých zničí. Musím ja s ním spraviť dáky poriadok, lebo ináč mi ani dôchodok nepriznajú!

Nuž hneď ráno vezme bubon a vynesie ho do starej stajne, kde kedysi kone stávali. Večer si spokojne ľahne. Ale v noci gurgľovačka prenáramná, ešte horšia, ešte zlostnejšia ako predošlú noc. Celá dedina je na nohách, no všetci vidia, že nevinný Matej za nič nemôže a že proti bubnu treba ísť spoločnými silami. Tak ho nocou vzali, kameňmi zaťažili, spustili do rybníka a šli spať. No hneď po polnoci psiská zavýjú, kohúty zakikirikajú a – bum-bum-bum! – takmer sa zem otvára a voda v rybníku sa nadúva a gurgľuje a vylieva sa do susedných záhrad.

Hneď ráno bubon vylovili, za dedinu vyniesli, do zeme zakopali. No v noci sa strhne zemetrasenie, ozimná pšenica sa hore koreňmi obracia a celá dedina pri reflektoroch vykopáva bubon a pchá ho Matejovi Ohrablovi:

– Na, tu ho máš, tvoj bol, rob si s ním poriadok, nech ho viacej nepočujeme!

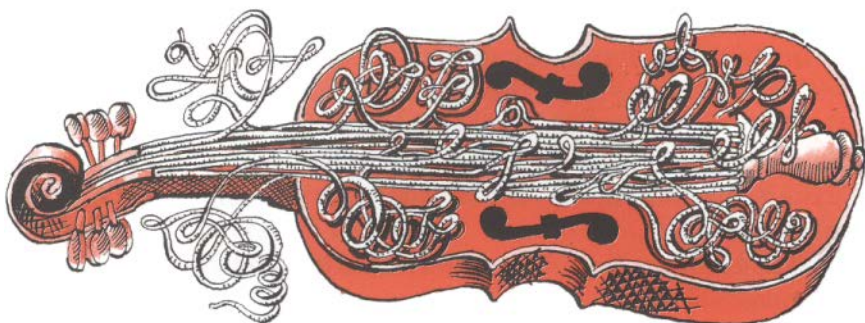
Celý týždeň sedí Matej Ohrablo v senníku za dedinou, bubon stráži, aby nebubnoval, už ani na oči nevidí a nevie, čo si počítať. Iba tu dostane spásnu myšlienku:

– Počkaj, pľuhavstvo, nebudeš ty hlasom minulosti dedinu plašiť, nebudeš ma o dôchodok oberať!

Nakladie Matej Ohrablo prostred noci velikánsku vatru, a keď je najväčšia – bubon do nej hodí.

– Bum! Bum! Bum! – zabúrkuje to nad celým rozšíreným okresom a potom je odrazu – ticho. Také ticho, až je Matejovi dobre na duši. Od tých čias spí dedina veselo, miestny rozhlas tiež veselo hlási správy a nikto sa nehnevá, že pre menšie drôtové poruchy počuť len každé druhé slovo. Ibaže čudná povest' – alebo možno klebeta – šíri sa po susedných dedinách: vraj od tých čias, ako zaviedli miestny rozhlas, straší za tou našou dedinou každú noc – bubon na kuracích nôžkach! A chodí a chodí a straší, ale všetko už tak tuho spí, že ho nikto nepočuje. Ani Matej Ohrablo, a ten má namojveru dobrý ušný bubienok!

bohatých HUSLIACH

O BOHATÝCH HUSLIACH

Žil si raz istý Cigán, Dade-More zvaný, a ako všetci Cigáni krásne husličkoval. Ani noty nemusel vidieť, ani na konzervatóriu konzervovať, a predsa chytil na tých štyroch strunách vždy všetko načisto presne. Nepoznal ani hudobnú výchovu, a preto muziku miloval a kde len mohol – hral. Aj na krstinách, aj na svadbách, aj na schôdzach ako kultúrna vložka. Iba na pohreby nechodil, lebo ten Dade-More bol človek precitlivený a nemohol vidieť slzy blízkych.

Celý kraj miloval tohto hudobného a chudobného Cigána a všetci išli na schôdzu, len aby počuli tú srdcu a ušiam lahodiacu muziku. Dade-More ani peniaze nepýtal, kdeže on vedel, čo sú to peniaze! Hral iba za obložený chlebiček, sedmičkové pivo, a niekedy dokonca len za dobré slovo.

No raz, kde bolo, tam bolo, pozvali Dade-Moreho na slávnú svadbu. Medzi svadobníkmi bol aj istý občan bieleho pôvodu, šikovník prešikovný, všetkými masťami ponatieraný. A keď ten občan vypočul cigánsku muziku, ihneď mu v hlave začali iskriť myšlienky. Iskrili, iskrili a nakoniec doiskrili na jeden velikánsky nápad:

– Počuj Dade-More, predaj mi ten svoj husľový nástroj, veď ty ho poriadne nevyužívaš ani nezneužívaš!

– Jóóój, – zatiahol Dade-More prekvapeným hlasom. – Akože nevyužívam, pán môj premilený, veď ja celému okresu vyhrávam, a ešte aj cez pole idúcemu národu!

– Ech, ty hlava brčkavá, – povedal biely šikovník. – Ale peniaze za to nemáš, načože ti je taká chudobná muzika! Predaj mi husle, lebo ak nie, rozplačem sa ti tu od žiaľu.

Zľakol sa Dade-More, človek mäkkého srdca, a vraví:

– Ja ti nič nepredám, ale ti tie husle darujem, lenže iba spolu so mnou, lebo ja sa s nimi nikdy nerozlúčim!

Bielemu šikovníkovi blyslo od radosti v očiach a v duši sa potešil:

– Ha-ha-ha, ešte aj muzikanta budem mať zadarmo, to je teda šťastie!

Vzal biely šikovník Cigána aj s husličkami, dal si ich zapísať do rodinného majetku a hneď na druhý deň sa začalo robiť to, čo sa nerobilo: šikovník vyhlásil do celého sveta, že prerobil Dade-Moreho na vyhrávací automat a že pesničku dostane od neho len ten, kto hodí do husličiek jeden zlatý peniaz, alebo dva strieborné.

Ľudia krútili hlavami, ale onedlho poznali, že šikovník to myslí celkom vážne. Keď teda vypukla najbližšia svadba a schôdza, vybrali sa postihnúť za šikovníkom a ten – ako skúsený organizátor – odrátal, koľko sa bude hrať piesní, dve ešte pridali na údržbu huslí, jednu na údržbu Dade-Moreho, a keď to všetko zrátal a svadobníci alebo schôdzovníci vyplatili príslušný účet, požičal im Cigána aj s husličkami.

Tak to išlo a išlo, a o nejaký čas Dade-More vraví:

– Pánko môj milostivý, husličky akosi tichulinko hrajú, peniažkami sú už do polovičky naplnené, možno im to nerobí dobre.

– Čuš, – povedal biely šikovník. – Ty len hraj, o iné sa nestaraj, to je už moja obchodná záležitosť!

Prešiel ďalší čas, Dade-More narieka:

– Pánko môj najmilosrdnejší, husle sú mi ťažké ako Kovosmalt, už do ľavej ruky reumu dostávam, lebo ich držať nevládzem, jajajaj...!

A šikovný obchodník zase tak isto:

– Čuš, ty len hraj, o ruku sa nestaraj, ruka nepatrí do obchodu!

Tak raz musel prísť, aj prišiel deň, keď sa husličky načisto zaplnili peniazmi. Bolo to akurát na slávnych krstinách a Dade-More mal zahrať ako prvú – uspávanku čerstvo narodenému občanovi. Chytí Dade-More sláčik, kolofóniou ho pretrie, ľavou rukou, už v gypse naloženou, prichytí si svoj milý hudobný nástroj – a nič sa neozýva, len akýsi škripot, na uspávanku nepodobný, ako keby myši v komore o polnoci za slaninou

liezli. Ľudia pozerajú – čo sa stalo s dobrým muzikantom? Biely šikovník je ešte belší od jedu, ale nikto nepomôže, nikto nevysvetlí tú záhadu.

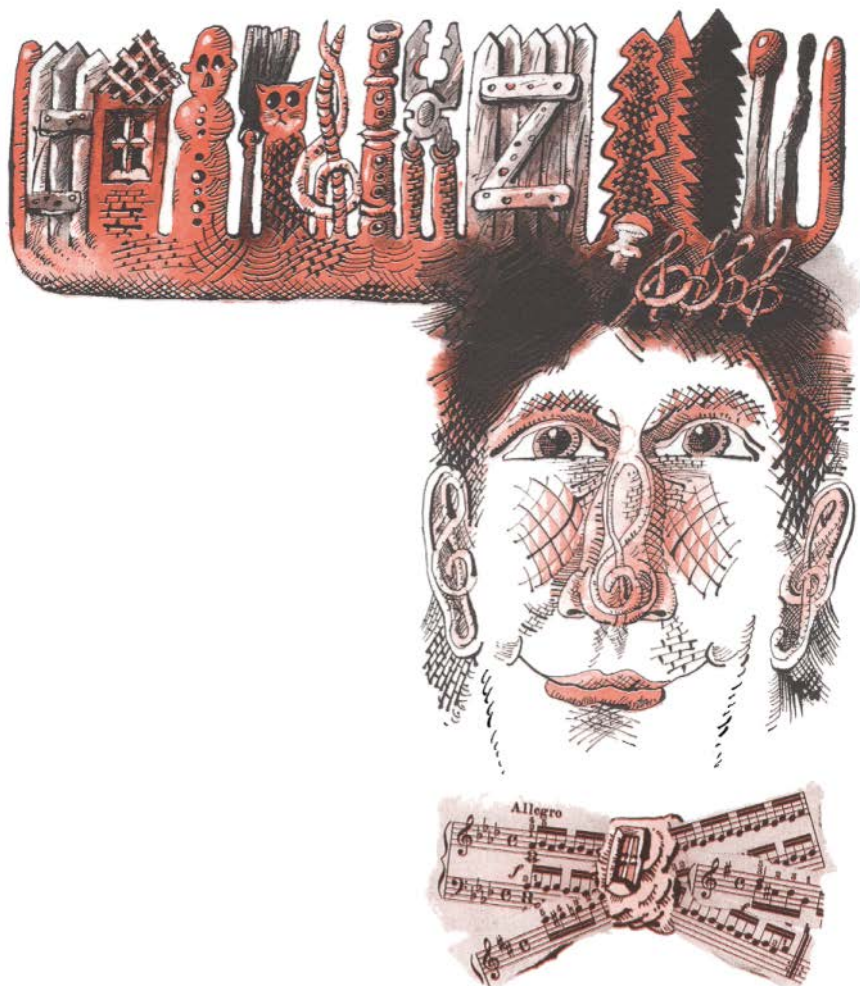
– Peniaze! – vraví plačlivo Dade-More. – Peniaze mi v husličkách zavadzajú, prejedený je peniazmi môj nástroj husličkový, jojojój, nebude ten už svetu pesničky vyhrávať, óóój, nebude, nebude...

Vtedy biely šikovník chytil husle, o zem ich tresol, až sa na márne kusy rozpadli, peniaze sa rozkotúľali, a kým ich stihol pozbierať, Dade-More s veľkým plačom ušiel do rodnej cigánskej osady. Tam dostal rovnako dobré husličky po svojom prapradedovi. Ruku si vyliečil piešťanským bahnom a potom ešte dlhé roky hrával za obložený chlebiček, sedmičkové pivo alebo len dobré slovo. Také pesničky, že sa všetci radovali.

No a jeden hudobný vedec, ktorý bol náhodou svedkom celej tejto histórie, napísal potom článok, z ktorého nikto nič nerozumel, toľko v ňom bolo cudzích slov. Ale všetci, aj nehudobníci, porozumeli poslednú vetu, ktorá bola napísaná čisto po slovensky. A tá veta znela:

– Hudobné nástroje prekrmené peniazmi nevydávajú, ako je vedecky dokázané, žiadnu poriadnu hudbu.

Slávnom DIRIGENTOVI

O SLÁVNOM DIRIGENTOVI

Narodil sa istý chlapček, potom podrástol, strašne rád hral na hrebeni aj na fúkacej harmonike a po vychodení materskej školy učil sa hrať na rôznych nástrojoch. Lebo bol hudobne naladený. A že na všetkých nástrojoch hral rovnako dobre a nevedel, ktorý si vybrať, rozhodol sa, že bude dirigentom a bude dirigovať všetky nástroje.

Tak sa aj stalo. O niekoľko rokov mal už svoj vlastný orchester, čiže celú hromadu rôznych hudobníkov s rôznymi nástrojmi. Keď hrali, hral si každý niečo iné, akoby len pre seba, a dokopy z toho bola napríklad Symfónia h mol. A bola v tom orchestri, samozrejme, aj veľmi tučná basa a tá hrala iba:

– Hm-tata, naša zem je guľatá.

Nikomu to neprekážalo, nik sa nad tým nepozastavoval, pretože basa len pomrmlávala iným hudobným nástrojom do reči a bola tam vlastne ako doplnková pôžička alebo sprievodný zjav. No a ten dirigent sa stal onedlho slávnym, potom ešte slávnejším, potom naj svetoznámejším, a vtedy doňho vstúpila nesmierna pýcha. Vstúpila a už nevystúpila, a vtedy sa to všetko prihodilo. Začalo sa to harfistkou.

– Madam! – skríkol raz dirigent na tú vzdelanú dámu. – Držite harfu ako kobercovú roládu a na strunách nehráte, ale priam štopkáte!

Urazila sa vzdelaná harfistka, zavolala dodávkové auto, naložili jej doň harfu, a ona ušla kadeľahšie.

Namyslený dirigent iba mykol pravým fúzom, prečiarkol v notách harfovú muziku a vraví:

– Ak si tá dáma myslí, že nás pomýli, tak sa mýli!

A hrali ďalej bez harfy a na druhý deň spustil slávny muž protitrubové hromčenie:

– Vy dýchavičné nástroje, vy bronchitické saxofóny, heligóny a iné tóny, odkašlite si a trúbte, a neskuvíňajte mi tu ako chrípajúci zločinci!

Urazili sa všetci trúboví fúkači a so saxofonistom na čele vyhlásili:

– Odchádzame. Radšej budeme hrať v dychovej kapele, alebo aj výdychovej, ale nedáme sa urážať od dirigenta, ktorý zabudol na to, že bol kedysi novorodeniatkom tak ako my!

– Cha! – povedal dirigent posmešne po stredoslovensky, keď všetci trubači opustili koncertnú sieň.

– Vyčiarknem vás, ani to nikto nezbadá!

A vyčiarkol dychové nástrojenstvo z nôt. Dva dni pred koncertom však dirigent znova skúša, znova počúva a znova prenasleduje – tentoraz klavírneho virtuóza:

– Pane! – zúri dirigent. – To by ste lepšie zahrli na falošných zuboch než na týchto klavírových. Čo to hráte, kam sa ponáhľate, veď ste nás predbehli o tri konské hlavy!

Klavirista vstane, zamkne klavír patentným kľúčom a zašepká:

– Toto presahuje všetky medzery! Takto ma ešte nikto nezmoloval!

A odchádza smerom do vnútrozemia, čiže za kulisy. Dirigent s diabolským chechotom prečiarkne v notách klavírny lift... pardon, výťah, a reve:

– Skúša sa nemilosrdne ďalej, až do posledného muža!

Orchester, čiže hudobníci, sú už ako špenáty, šaláty a petržlenová vňať a trasú sa, čo bude, keď už vyletelo prakticky všetko okrem sláčikových nástrojov. Nedohrali ešte skladbu ani do polovice a stalo sa, čoho sa všetci báli.

– Vy husliari a violonóvi čelisti! – kričí dirigent. – Vy nehráte na strunách, ale na papierových špagátoch tretej akostnej triedy! Ako to držíte tie sláčiky?! Tak sa drží kečka na zuby, a nie hudobná pomôcka, vy bilaterálne bytosti!

V koncertnej sále nastalo ticho prehlboké, do toho ticha prasklo niekoľko husľových a violončelových strún, niekoľko kolofónií preletelo vzduchom smerom k dirigentskému miestu – a kým by si odspieval stupnicu C dur, zmizli všetci aj s hudobnými nástrojmi.

Hľadá dirigent na prázdne miesta v orchestri a už tam nikoho nevidí, len basistu s tučnou basou. Zaraduje sa jeho pyšné srdce, a vraví:

– Prečiarkneme všetky husle a iné strunové vynálezy a ostaneš len ty, basista, a tvoja verná basa. A ja vás budem dirigovať!

Na druhý deň rozsvietia sa všetky svetlá v koncertnej sieni. Dámy vo večerných toaletách, páni ako lastovičky vo frakoch, chuligáni v golfákoch, všetko sedí a netrpezlivo čaká Symfóniu h mol. Na pódiu stojí basista s basou. Dirigent vchádza, všetci tleskajú. Dirigent sa ukloní, zaklope taktovkou na pult a začne dirigovať. Dámy, páni aj chuligáni počúvajú, počúvajú, ale okrem basy neozve sa nič. A basa len:

– Hm-tata, hm-tata, naša zem je guľatá, hm-tata, hm-tata, guľatá je guľatá...

Tak to ide do prestávky aj po prestávke, obecnstvo stále čaká, čo sa bude konať, ale nič sa nekoná, iba tá hm-tata guľatá zem. Potom sa dirigent obráti k obecnstvu a vykríkuje:

– Koniec!

Dámy tleskajú, hádžu mu k nohám ruže. Páni tiež tleskajú a potriasajú hlavami, aby nebolo vidno, čo si o tom myslia. Chuligáni netleskajú, žujú žuvačky a hrozivo sa blížia k dirigentovi. Zadržia ich len privolaní požiarnici slzotvorným plynom.

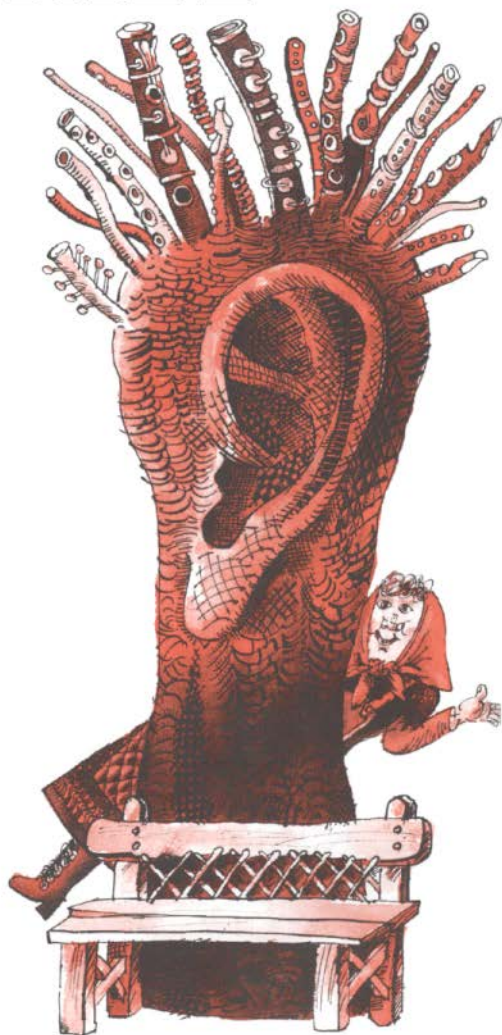
Na druhý deň píšú všetky noviny:

– Svetový dirigent maestro Kvestro predviedol brilantnú ukážku svojej tvorivej potencionálnej energetiky vo vrcholne náročnom basovom monológu. Škoda len, že hlboký hudobný zážitok narušilo niekoľko výtržníkov, ktorí ešte nedorástli na basovú hudbu. Ale skončili v base a zavedie sa proti nim najsúdnejšie pokračovanie.

A svetový dirigent? Nuž svetový dirigent sedí tretí rok vo svojej vile a píše symfóniu. Bude sa volať „Symfónia pre basu bez orchestra“.

klebetnej PÍŠŤALE

O KLEBETNEJ PÍŠŤALE

Bolo jedno mestečko. Žili v ňom poriadni ľudia, a preto sa aj poriadne starali, aby v ich okolí bolo všetko dobré, človeku lahodiace. A tak stále rozmýšľali o rôznych skrásleniach svojej obce, a keď už postavili kolkáreň aj šikovnú krčmičku, rozhodli, že treba dať ľudstvu ešte niečo, takisto zdravé a potrebné. Po dlhom rozmýšľaní vymysleli – park.

– Pri miestnej rieke je plno stromov, teda netreba vymýšľať žiadne iné stromoradia. Postavíme tam len lavičky, niekoľko smetových košov, aby sa pod ne mohli hádzať papiere. A bude park!

Zaradovali sa všetky bytosti v tej obci a najviac tetka Lúpalka a tetka Šúpalka. Tieto dve tetušky sa totiž každý deň museli stretnúť, aby si vymenili celoobecné skúsenosti.

Nuž vybrali si v novom parku červenú lavičku pri najbútľavejšej vrbe a každý deň usporiadali na nej päťhodinové sedenie. Sedeli, sedeli, celoobecné novoty si rozprávali a ostatní občania sa tešili, že tie dve tetky-jazyčnice našli konečne tiché pracovisko.

No áno, lenže kto mohol vedieť – nikto nemohol – že v obci sa nájde taký výmyselník, akým bol Jano Motovidlo. Uzmyslel si tento občan, že vyrobí v krúžku šikovných rúk vřbovú píšťalku. A bude na nej hrať len tak, sám sebe pre radosť.

Nuž raz podvečer, keď obe tetky, Lúpalka aj Šúpalka, odparkovali do svojich domovov, odrezal Jano vřbovú haluz, priniesol ju domov, dva týždne ju všelijako mordoval aj dierkoval a na pätnásty deň do nej fúkol. No a tá píšťalka „fííí“ – poslušne zapískala. Potešil sa Jano, beží k susedovi Zlámalovi a zo dvora mu kričí:

– Sused, pod' pozrieť, akú hudobninu som vyrobil!

Vyšiel sused pred prah, aj jeho žena, aj detičiek zo dve kopy a všetci okolití susedia. Zodvihne Jano píšťalku a vraví:

– Ako prvú zapískam vám pieseň Anička, dušička, kde si bola.

Priloží píšťalku k ústam, líca naduje, fúka, fúka... a všetci počujú, ako v píšťalke spieva ľudský hlas:

*Zlámál má v komore vrece klinec
a to si ukradol u Málinec,
ja som ho videla,
ako ich vyberal,*

vrece klinec, duša moja...

Oj, faradajs-paradajs! Dopískala píšťala a sused Zlámal padol na kolená, čelné dutiny si o zem trieska, v pekelných mučeniach vykrikuje:

– Nepravda! Nepravda! Nič som neukradol! Klinec som čestne kúpil, účet ukážem, svedkov predvolám, óóó, ja nešťastný...

No darmo-predarmo, ľudia vždy radšej veria klebetám, lebo sú oveľa zaujímavejšie ako pravda.

Majiteľ píšťaly, teda Jano Motovidlo, nič z toho všetkého nerozumie a hneď na druhý večer vyjde si s píšťalou do krčmičky. Pri treťom poháriku zažiada sa mu kultúry. Nuž vytiahne píšťalu a vraví:

– Zahrám ja vám pieseň Anička, dušička, aby ste sa aj muzikou opíjali, kamaráti moji!

Fúkne... a z píšťalky to načisto verejne húkne:

*Môže mať krčmárka novú módu,
keď krčmár do vína leje vodu,
ja som ho videla,
ako ju dolieva,
čistú vodu, duša moja...*

Krčmárka naffaku zamdlieva, krčmár si posledný vlas trhá, krčmárence trojhlasne poplakávajú:

– Ej, otec, otec, čo si to urobil, do čoho si nás to zamočil...! Nič nepomôže úradné kontrolárske vyhlásenie, že toto je najpoctivejší krčmár v okrese. Klebeta je zaujímavejšia ako pravda. A tak v jednom týždni odšťahoval sa z tej nešťastnej obce aj sused Zlámal, aj krčmár s príbuzenstvom, pretože im nervy nevydržali tie obecné šušky.

Jano Motovidlo po dedine chodí, na píšťale vypiskuje, a jeden sused za druhým poberá sa na onen svet, totiž do okolitých miest a dedín. Nikto nevie rozlúštiť, prečo tá píšťalka klebety píska, ľudstvo ohovára, nepravdy vymýšľa. Len tetky Lúpalka a Súpalka si dennodenne šepcú na parkovej lavičke tesne pri tej búľtavej vrbe:

– No nevravela som vám, pani susedka? Vidíte, prišlo na moje slová, ťažko sa tu žije poriadnemu človeku...

A keď v obci ostáva len hluchý dedo na dolnom konci, dve tetky jazyčnice a Jano Motovidlo, stane sa odrazu taká príhoda: za rána, celkom na lačný žalúdok, chce Jano Motovidlo zahrat' sám sebe pre radosť a len pred vlastnou rodinou. Nuž naberie do seba čerstvého ranného vzduchu, fúkne ho do píšťalky, a tá spustí tak hlasno, ako vari ešte nikdy doteraz: *Jano Motovidlo, to je teda!*

*Veď ten zamordoval svojho deda,
ja som to videla,
celá som zbelela,
to je mordár, duša moja...*

Vykrične rodina Motovidlová, do pivnice sa schováva, na všetky zámky zamyká – a Jano Motovidlo s očami vyočenými na píšťalu hľadá, ničomu nerozumie, veď on v živote ani komára nezabil, nieto svojich predkov!

Tak tá dedina načisto spustla, pretože Jano Motovidlo rozdrúzgal píšťalu a odsťahoval sa do menej zakliatej obce. A v tejto našej ostal už len nedoslýchavý dedko a tetky Lúpalka a Šúpalka. Tam sedia v parku, každý deň si novoty rozprávajú a pri tej ťažkej práci ani nezbadajú, že sa už celá obec odsťahovala.

Bútl'avá vŕba počúva, počúva, a hoci je len obyčajné drevo, prenáramne sa čuduje: ako môžu vyrábať celoobecné novoty o tých, ktorí už v obci nežijú a nikdy žiť nebudú? Ale čože vie taký obyčajný vŕbový strom o ľudskej šikovnosti! Veď to raz možno niekde všetko vypíska a potom uvidíme, aké zase nastane sťahovanie národov.

8 pokazenom GRAMOFÓNE

O POKAZENOM GRAMOFÓNE

Žili raz v istom veľmi modernom meste extramoderní manželia. Všetko okrem lustrov mali na elektrinu. Z predsiene viedla pohyblivá dlážka do všetkých miestností. Na stisnutie rôznych gombíkov dali sa do pohybu papuče a samy sa natáhovali na nohy. Kybernetický vysávač prehľadal každého odchádzajúceho host'a a vytiahol mu z vrecka strieborné lyžičky alebo aj menšie popolníky, ak si ich tam host' nejakou nešťastnou náhodou zabudol. Teda bol to dom veľmi praktický a ten muž a jeho žena ani nevedeli, čo je život.

No jedného dňa, ako áno, ako nie, narodil sa v tej rodine synček a nazvali ho Karolko. Samozrejme, že mu hneď kúpili kybernetický cumel', ktorý nielenže v ústach onoho batoliatka sám cmúľal, ale po vyplutí sa vracal tou istou obežnou dráhou znova do Karolkových ústičiek. Hral pritom vesmírnu uspávkou, vysielanú retransláciou z Mliečnej cesty cez mliečny bar – priamo do ucha vreštiaceho pozemšťana.

Prešlo niekoľko mesiacov a moderní rodičia zistili, že Karolkovi už nestačí mliečna uspávanka, ale žiada sa mu počuť rozprávanie ľudského charakteru. A pretože obaja tí manželia boli celý deň v úrade, zariadili to

veľmi prakticky. Kúpili dlhotrvajúcu platňu a na nej nahraté nielen rozprávky, ale aj také na všetko sa hodiace prejavy, ako napríklad:

– No, no, dieťaťko, pekne spinkaj, buvinkaj, buď dobrulinké, lebo ak nie, dostaneš baci-baci!

Keď teda rodičia ráno vstali, spustili tú dlhohrajúcu záležitosť a spokojne odišli z domu. Kdeže by im bolo na um zišlo, že v modernej kybernetickej dobe kúpili platňu načisto poruchovú a že tak spôsobia poruchový vývoj svojho vlastného potomka. Platňa síce hrala, ale keď prišla po rozprávku o Snehulienke a siedmich trpaslíkoch, začala sa akási nenormálna vec. A znela takto:

Nuž tá zlá macocha odviedla Snehulienku do hory a tam ju... odviedla Snehulienku do hory a tam ju...

Počúva Karolko každý deň tú rozprávku a zdá sa mu, pravda, že takto vyzerá normálna ľudská reč. Ved' inú ani nepočuje, pretože rodičia nerozprávajú, ale iba odchádzajú a prichádzajú.

Keď má Karolko roky asi štyri, kúpia mu rodičia ďalšiu dlhotrvajúcu platničku – s básničkami. Aby bolo decko vzdelané pred vstupom do školských lavíc. No a táto platnička – ako nazlosť, natruc a nazmar – taktiež poruchovo zaznieva, takže Karolko počúva aj učí sa naspamäť:

*Jajže, bože, strach veľiký,
padli Turci na Poniky,
padli, padli, strach veľiký,
padli Turci na Poniky,
padli, padli, strach veľiký,
padli Turci na poniky,
padli, padli...*

A rodičia zase nič netušia o nezdravom raste svojho decka, pretože Karolko, kybernetický vyživovaný, má postavu atletickú a porozprávateľ sa v rodine ešte nestihli.

Na šieste narodeniny dostane od kybernetickej babičky vytrvalostnú platňu s rôznymi piesňami a zlý jazykový osud zapríčiní, že aj piesňová dlhotrvalka príde po určitý závit a: *Ja som bača veľmi starý, nedoži – ja som bača veľmi starý, nedoži – ja som bača...*

Tak sa stalo, že v šiestich rokoch života presunuli moderní rodičia Karolka do školy a zapísali ho do prvej triedy. Starostlivá učiteľka hladká prváčikov, všeličo sa ich vypytuje z domova aj zo sveta, až príde po Karolka Ahasverovie.

– Ako sa voláš, ty milé a dobre živené dieťaťko? – pýta sa teta učiteľka.

Karolko vraví: – Nuž tá zlá macocha odviedla Snehulienku do hory a tam ju... a tam ju... a tam ju...

– Ó! – povie trochu otrasená vyučovacia učiteľka. – Ktože ťa naučil takéto podivuhodné žartíky?

– Jajže, bože, strach veľký, padli Turci na Poniky... na Poniky... na Poniky...

– Ha! – zľakne sa učiteľka. – Akože si sa dostal do našej školy, ty divný Janko Karolko?

Karolko od strachu zarumázga:

– Ja som bača veľmi, bača veľmi, bača veľmi... bééé!

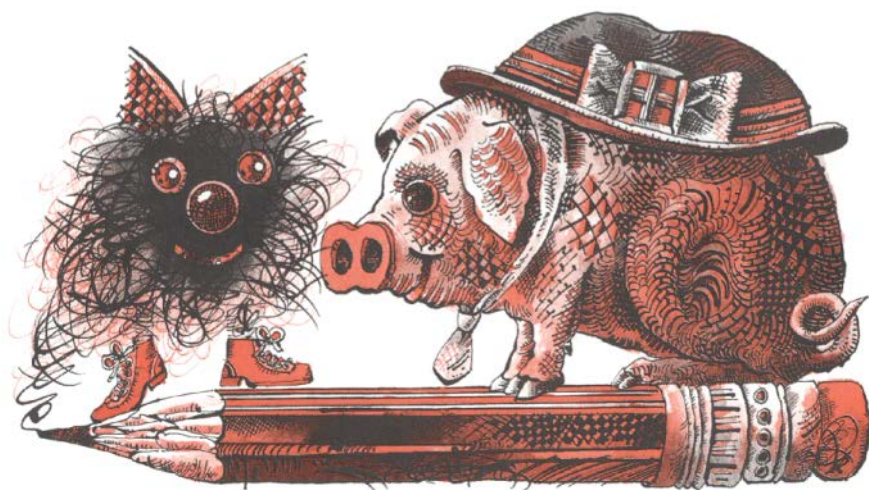
Vtedy už nastane celoškolský výbuch, zvolávajú sa duševní aj telesní lekári, telefonicky sa privolávajú rodičia a slávny detektív Sherlock Holmes, tiež privolaný na rozlúštenie tejto záhady, po troch fajkových zabafkaniach jediný odhalí najpravejšiu a najľavejšiu príčinu: – Chod'te, – vraví všetkým súčasníkom, – a prehrajte dlhotrvajúce výchovné platničky, ktoré od narodenia vychovávali toto dieťa v rečovej výchove!

Fakt! Odhalili poruchovú výchovu, všetko bolo hneď všetkým najjasnejšie a príslušná gramofónová tovareň bola odsúdená, aby žiaka Karola preučila na takú reč, v ktorej by sa nič zbytočne neopakovalo. A tak je dnes Karolko skoro normalizovaný. Ibaže tá tovareň zašla vo svojej výchovnej usilovnosti trochu ďaleko. Lebo Karolko namiesto „kukučka“ vraví len „kučka“, namiesto „fifík“ iba „fik“, namiesto „gáganie“ „gánie“ a namiesto „pipinka“ „pinka“. A to je už, ako sami ráčite vedieť, celkom iný vtáčik.

O S E M
prasiatkovských
ROZPRÁVOK

bravčovom PRASIATKU

OSEM PRASIATKOVSKÝCH ROZPRÁVOK

O BRAVČOVOM PRASIATKU

Keď som ešte chodil po svete a hľadal rozprávky pre deti rôzneho veku aj rôzneho vzdelania a tesne za otlačenými päťami brechal mi môj verný pes Osmidunčo, prišli sme raz do istej mimobratislavskej dedinky. Bola už noc, hlad preukrutný v nás prebýval, aj ospalosť zívajúca. Zastali sme prostred onej obce a v mesačnom svite prečítali sme nadpis na najbližšom dome: Pohostinstvo.

– Pod', Osmidunčo, – povedal som svojmu vernému zvierat'u. – Vojdime hrdo a nebojácne, tu by mala byť večera aj nocľah štvrtej cenovej skupiny.

Vošli sme, ale beda zbadačená! V miestnom pohostinstve, ktoré sa v zlej minulosti volalo krčma, nekonala sa večera, ale celoobecná zábava! A čo staré – tancovalo, a čo mladé – nevládalo a driemalo v kútoch. Po dlhom hľadaní objavil som pri jednom stole neobsadenú stoličku a pod stolom jedno neobsadené miesto pre Osmidunča. Potom som zavolať do toho zadymeného vzduchoprázdna:

– Héééj, si prosíme jednu ľudskú a jednu psovskú večeru!

Pribehol riaditeľ pohostinstva a rozčúlene vraví:

– Pane, toto si vyprosím, nerobte mi tu výtržnosti! Večere sa dnes nepodávajú. Ale za duševnú potravu, čiže cigánsku muziku, ktorú počúvate, zaplatíte dve vstupenky. Lebo vy aj váš pes máte po dve uši!

Čo sme mali robiť? Proti noci sme už nevládali vyjsť. Zaplatil som teda dve vstupenky, k tomu ešte dve doživotné poistky na celý večer a nakoniec – dva lístky do polnočnej tomboly.

Čas išiel veľmi pomaly a polnoc prišla s dvojhodinovým oneskorením. Muzikanti zahrali pochod, rôzne dievčence naznášali doprostred miestnosti živé aj neživé výhry. Do kapustového suda hodili hromadu lístkov a prebudili v kúte spiacu deväťročnú žiačku Aničku Vrtielkovú, aby zo suda vytiahla osudové výhry. Prebudená žiačka zaklipkala očkami, ponorila pravú ruku do suda, vytiahla lístok, ťažko-horko ho preslabikovala a potom ospanlivo vyhlásila prvú cenu:

– Hlavnú výhru, živé prasiatko viazané v bravčovej koži, vo váhe dvadsať kilogramov, vyhráva číslo osem!

Všetci okolosudastojaci začali si prezerat' tombolové lístky. Pozrel som sa tiež na tie svoje a – pác! Naľaku som odpadol na zaľakovanú dlážku. Lebo osmičku – teda poukážku na dvadsaťkilové prasiatko – som držal vo vlastných rukách.

Prebudil som sa na druhý deň predobedom. Ktosi ma už medzičasom vynesol z pohostinstva na chodník a oprel o najbližší strom.

Osmidunčo verne sedel po mojom ľavom boku a nežne držal v zuboch za červenú mašličku – naozaj živé bravčové prasiatko. Naša hlavná výhra naľakané žmurkala malými očkami a chvostík mala skrútený – div sa sverte! – do osmičky.

Chytil som sa za hlavu z oboch príušnicových strán a zaplakal som:

– Osmidunčo, akože my teraz budeme po svete chodiť, keď na nás hodil zlý osud takúto dvadsaťkilovú ťarchu? A čo povedia ľudia, že vediem za sebou bravčový sprievodný zjav? Porad', ako sa ho slušným spôsobom zbavíme?

Osmidunčo ovoňal hlavnú výhru, oblizol sa a smutným hlasom brechol:

– Hau, neviem, ale počul som, že v takýchto prípadoch ľudia na všetkých svetadieloch konajú zakáľačku!

Zamyslel som sa, slzy sa mi chceli vytlačiť z oka, a vravím:

– Tak sa zdá, že máš pravdu. Počkáme do večera a potom tú čiernu zakáľačku urobíme.

V tej chvíli – oj, ty šunka rolovaná! – prasiatko vyskočilo, hodilo sa na bravčové kolienka, zopálo paprčky a celkom zrozumiteľne zakvíkalo:

– Osmijanko, Osmidunčo, zmilujte sa! Splňte mi aspoň posledné predzakáľačkové želanie...

Potajomky som si utrel dojatú slzu a počul som, ako Osmidunčo tiež tichulinko kňučí. Ale vravím tvrdo, až neúprosne:

– Vrav, čo si žiadaš, ale potom už nič nežiadaj!

Prasiatko potriaslo osmičkovým chvostíkom, slušne sklonilo rypáčik a kviklo:

– Aby ste vedeli, s kým máte tú česť: volám sa Osmičunčo a želám si naposledy porozprávať rozprávku vám aj budúcim o svojom najvlastnejšom bratancovi, hlinenom prasiatku.

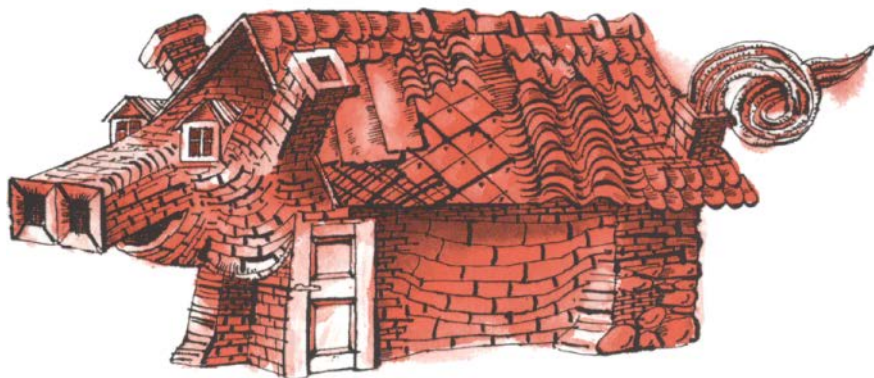
Osmidunčo od dojatia zavyl, ja som vtisol slzy dnu do očí a vravím:

– Osmičunčo, tvojej prosbe sa vyhovuje. Rozprávaj. Ja a môj verný pes počúvame.

A prasiatko začalo:

– Teda, kde bolo, tam bolo...

O h l i n e n o m PRASIATKU

O HLINENOM PRASIATKU

—... bol raz jeden chudobný človek. A stalo sa to všetko za veľmi starých a veľmi dávnych čias. Býval ten chudáčisko v malom domčeku a mal celú fúru malých detí. Veľké by sa mu ani nepomestili do izby. Aj ženu mal takú pomešiu, aby v tom dome nezabrala veľa miesta. Aj sliapočku len jednu – liliputku, aby sa vpratala na ten strašne malý dvorček. A vajíčka znášala, tiež len také minivajíčka, aby sa dali uložiť v minispajzi. Teda všetko tam bolo skrátané, zmenšené, ešte aj brušká mali stiahnuté, aby nemuseli veľa jesť. Taká to bola chudoba chudobná.

A rovno oproti tomu chudákovi stál dom ako stodola. Izbisko ako stodolisko, detiská valibučiská, žena ako tri ženy dokopy. Na dvorisku supersliepky špacírujú, hypervajcia po dve znášajú a v nylonovom chlievisku ako siréna štyristokilové maxiprasisko. Žijú si boháči na vysokej nohe, na tučnom stravovaní a v nekonečnom vylihovaní.

Tak stojí domček oproti domisku, dvorček oproti dvorisku, deťurenčky kontra deťúriská, minisliapočky proti maxikurám, teda všetko malé má oproti sebe veľké a všetko super vidí rovno cez ulicu nejaké malilinké mini.

Iba to extrasuperhyperprasa, iba to nemá u chudákov nič na seba podobné. Lebo pre chudobných je aj najmenšie prasiatko pridrahé.

Vidí to aj chudobný otec a jedného dňa sa takto zamyslí:

– Veď ja mám vlastne všetko, čo aj boháč, ibaže akosi menej a menšie. Iba, aha, prasiatka v dome niet, istotne preto sa nám horšie žije. Bol by v tom čert aj s čerticou, aby som ja dačo nevymyslel.

A vymyslel. Hneď na druhý deň dvanásť detí pripriahol do roboty a ako nosia, tak nosia, nanosili na dvor veľký kopec hlíny. Potom do nej naliali desať vedier vody, dobre pomiesili a otec utľapkal z tej hlíny veľké, tučné, neúrečné – prasiatko. Na slniečku obschlo, a tak ho potom ešte bledoružovým vápnom namachlili, aby malo také zafarbenie, ako sa na bravčeka domáceho patrí.

Stojí hlinené prasiatko prostred chudobného dvora, vlastne celý dvorček zaberá, a všetci okoloidúci vravia:

– Pozrite, ako sa chudákovi pošťastilo! To je teda neúrečný kúsok, na výstavu by s ním mohol ísť!

Boháč hľadá spoza záclony, hnev mu stúpa do hlavy, lebo tá chudákova ošípaná je tučnejšia aj ružovejšia, aj akosi zdravšie vyzerá než jeho superprasa vo výkrmnom chlieviku. Zúri boháč za záclonou, aj boháčka na priedomí a rozmýšľajú, ako sa dostať k takému krásnemu prasiatkovskému exempláru. Vymysleli, že oni to prasiatko za tmavej noci prenesú do vlastného chlievika a to svoje štyristokilové na chudákov dvor, aby nebolo podozrenie, lebo veď v takej obci každý o každom vie a všetky prasiatka má dobre porátané.

Keď teda slniečko zapadlo, noc tmavá všade všetko zatmila, vzali boháč a boháčka velikánske vrece. Vopchali doň svojho štyristokilového maška, na fúrik ho vyložili a potichučky previezli cez cestu rovno k chudákovmu domčeku. Do druhého vreca napratali to chudákovo velikánske a len sa čudovali, aké je slušne vychované, že ani nezakvíka. To vlastné prasa vpustili na chudákov dvorček a vrece s druhým vyložili na fúrik, potichu-potichučky do vlastného chlieva previezli a...

A na obidvoch stranách, v domčeku aj v domisku, svetové prekvapenia povstávajú. Lebo keď kohút zakikiríka, slniečko spoza hory vychodí a boháč s boháčkou chcú svoj nočný úlovok z vreca vypustiť a potešiť sa s ním – óóó! Nič z vreca nevylieza ani nekrochká. Vezme boháč riadnu sukovicu, že to lenivé tučné zviera poobšáva a tak na svetlo vydurí. Tresk! Vrece splasne, a keď ho otvorí – čistá hlina s ružovým odtieňom vysype sa im rovno pred oči. Narieka boháč, kvíli boháčka, na

kolená padajú a zuby im od hrôzy drkocú, že ich, aha, nebeský trest neminul a ukradnuté prasa na prach premenil.

Oproti, u chudákov, tiež celá rodina na kolena padá, tiež oči k nebu obracia a ďakuje za ten zázrak zázračný, ktorý im cez noc hlinené prasiatko na bravčové premenil, takže sa aj chudobní raz do sýtosti najedia.

Takúto rozprávku o hlinenom prasiatku rozpovedal Osmičunčo a my sme počúvali a nakoniec ľutovali, že je už koniec.

– Bola to celkom dobrá rozprávka, – povedal Osmidunčo. – Škoda, že teraz už musíme spraviť z teba zakáľačku, si veľmi sympatické prasiatko!

Osmičunčo skromne sklopil bravčové očka a vraví:

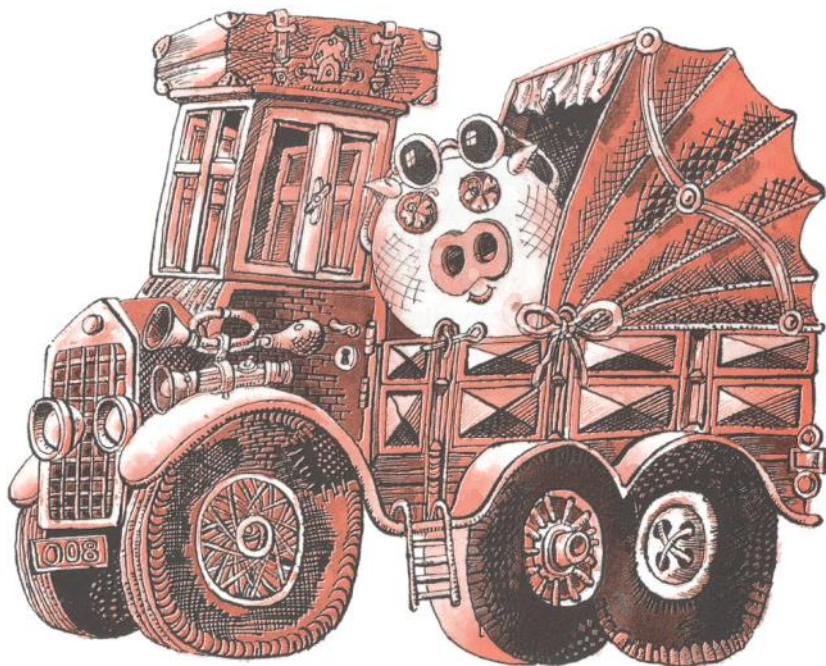
– Nič sa nedá robiť, posledné želanie ste mi splnili, rozprávku som rozpovedal, teda konajte, ako je vaša vôľa. Možno raz stretnete môjho prabratanca štvorlístkové prasiatko, a potom vám on povie svoju rozprávku. A teraz už poďme...

– Stoj! – zakričal som z celej sily. – Stoj, Osmičunčo, neodchádzaj k mäsiarovi, najprv nám ešte rozpovedz o tom štvorlístkovom prabratancovi. Zakáľačka sa odkladá!

Videl som, že aj môj verný pes je spokojný s takýmto riešením. Osmičunčo slušne zakrochkal – odkašlal si – a začal:

– Teda, kde bolo, tam bolo...

Štvorlístkovom PRASIATKU

O ŠTVORLÍSTKOVOM PRASIATKU

—... bolo to s mojím prabratancom, štvorlístkovým prasiatkom. Volalo sa vlastne Kvíkoslav a doma ho volali tak po domácky – Kvičko. Ako ráčite počuť, celkom obyčajné bravčové meno! A veď Kvičko bol tiež len obyčajný a bol by taký aj zostal. No jedného dňa urobil neočakávanú vec: na dvore pri plote našiel a zjedol – šťastie. Teda aby ste rozumeli – zjedol takú štvordielnu d'atelinu zvanú štvorlístok. Keby sa to stalo inému tvorovi, nič by sa nestalo. Ale prasiatko je na novoročných pohľadniciach tiež určené pre šťastie, ako aj štvorlístok.

Keď teda jedno šťastie zjedlo druhé šťastie, stretli sa odrazu dve šťastia. Tým činom vzniklo nahromadené, čiže združené šťastie, a hneď sa aj začali diať neuveriteľné veci.

Vo chvíli, keď sa prehltnutý štvorlístok dostal do žalúdka môjho prabratanca Kvikoslava, zatiahlo sa nebo mrakmi a na všetkých sa začal liať hustý dážď. Nuž všetci na dvore zapišťali aj zakvíkali a bežali sa skryť. Iba Kvičko nekvika, nebeží, pretože – div sa glóbus globálne! – nad Kvičkovou hlavou je nebo belasé, nič neprší, nič mu život nekazí. A to všetko preto, že takému šťastiu, ktoré prehltlo ešte ďalšie šťastie, sa aj dážď slušne vyhýba. Kvičkovi je to síce čudné, ale dlho o tom nerozmýšľal. Ktože by dlho rozmýšľal o príjemných veciach! Ani to neberie vážne, že sa mu ušiel najlepší válov papkania, ani že si na noc našiel najteplejšiu slamu. Zamyslel sa iba nadránom, keď sa v chlieviku ochladilo a nastalo ďalšie čudo: slniečko síce ešte nevyšlo, ale poslalo dopredu na prasací chlievik protekčný lúč, aby cez škáru zohrial to centralizované šťastie, teda Kvička so zjedeným štvorlístkom.

– To je čudné! – krúti Kvičko chvostíkom. – Prečo sa všetci trasú od zimy, veď je tu celkom lahodná teplota!

Nijako sa mu nepozdávajú zimomraví príbuzní, a tak len čo svitne, oznamuje im:

– Odchádzam do sveta, moji kvíkajúci bratia, pretože vám je zima, keď mne je teplo. To znamená, že ste chorobne napadnutí zápalom karmenádlí, a nerád by som i ja smrtonosné ochorel!

Ako povie, tak spraví. Vylomí dvierka na chlieviku, brána sa mu sama otvára a sivá cesta sa mu kladie pod paprčky.

Ide si, ide štvorlístkové prasiatko, všetko sa mu darí, ešte aj kukuričné klasy z poľa samy k nemu bežia, rovno pod rypáčik sa mu nesú, aby nemal starosti s potravinárskym priemyslom. No a tak sa ten príjemný deň pomaličky chýli ku koncu.

– Kde šija usteliem, neborák turistický? – spomenie si odrazu Kvičko. No len čo spomenie, na ceste to zavrčí a buchne.

Pred Kvičkom zastane pohodlný nákladiak s prepichnutou pneumatikou. A pokým akísi ľudia hromžia a vymieňajú tú pneumatiku, zalezie Kvičko nenápadne dozadu pod nepremokavú plachtu, postelie si na hromade prázdnych vriec a sladulinko zaspí. Odrazu ho prebudí menší otras a potras. Vykukne spod plachty a vidí: auto zastalo na brehu akejsi nekonečnej vody. Nevie Kvičko, že je to more, nevie ani, že auto patrí zlým zloďom, ktorí ho priviezli do daru ešte horším morským pirátom.

Úbohé prasiatko vidí len chlapov škaredých tvárí, s nožmi v zuboch a s čiernymi ponožkami značky Trikota na hlavách. Tí chlapi tu, v najtajnejšej zátokke, nakladajú nákladiak s Kvičkom na zločineckú pirátsku loď a o chvíľu sa už všetci plavia po širom oceáne.

Kvičko ani nedýcha, potom sa trochu upokojí a pocíti – preukrutný hlad. Len čo ho pocíti hore v aute na palube, začnú sa dolu v podpalubí pri pirátskej večeri stvárať zázraky. Všetky jedlá utekajú pirátom z tanierov aj spod zubov a dôstojným krokom prichádzajú rovno pod Kvičkovu papuľku.

Piráti nevedia, čo sa robí. Každý upodozrieva každého, že mu zjedol porciu. Nuž a tak vypukne bitka a pri tej bitke ktorýsi vidličkou prederaví starú zločineckú loď. Teda v lodi je diera, loď je na mori, a tak sa pomaly potápa do nenávratna, k sardinkám.

Iba Kvičko sa zachráni, pretože nákladiak má gumené pneumatiky ako záchranné pásy a pláva si veselo oceánom. Ale potom sa stane to, čo sa často stáva: transoceánsky nákladiak sa priblíži k akejsi pevnine a narazí na skalné útesy. Všetko sa rozletí, samozrejme iba Kvičko, samozrejme, sa nerozletí. Iba vyletí a dopadne na mäkkú bambusovú posteľ. Teda rovno do chatrče istého divoškého kmeňa. Kmeň a jeho náčelník sú nielen divosi, ale aj ľudožrúti. A keď zbadajú Kvička na posteli, zajasajú strašidelným jasotom, že im rovno z neba spadlo také spestrenie jedálneho lístka. A už aj vedú Kvička k mučiarskemu kolu, priviažu ho k nemu a ako predjedlo začínajú čarodejný tanec.

– Už je po mojom bravčovom živote, – kvíka Kvičko a v duchu sa lúči s okolitým životným prostredím. No čože sú všetci svetoví divosi oproti prasiatku kombinovanému so štvorlístkom! V tej chvíli totiž – panenka ľudožrútska! – samy od seba pukajú povrazy na Kvičkovi, samy od seba sa stáčajú do šikového lasa a samy od seba priväzujú divého náčelníka k mučiarskemu kolu.

Zem sa zatrasie, divosi padnú dolu neholenými bradami, Kvička čosi uchytí a nesie a nesie...

Preberie sa len doma v rodnom chlieviku. Všetci ho vítajú, od šťastia krochajú, ale nikto mu neverí. Lebo o takom šťastí ešte naozaj nikdy nepočuli.

Dokedy to šťastie trvalo? Dodnes trvá, aby ste vedeli, lebo môj prabratanec už aj ostarel, aj sa mu život zunoval, ale následkom združeného šťastia ho dodnes nevybrali ani na čiernu zakáľačku. A tak je z toho šťastia celkom zmorený a kade chodí, tade narieka:

– Čo som komu urobil, že sa mi šťastie tak na päty lepí!
Lebo ničoho nemá byť priveľa. Ani toho dobra dobrúceho.
Osmičunčo dorozprával, pozrel na mňa aj na Osmidunča a vraví:

– Tak to je koniec rozprávky a súčasne môj bravčový koniec.

Zamyslel som sa a vravím:

– Zaujímavá to bola rozprávka, škoda, že sa už skončila.

Osmičunčo skromne zakvíkal:

– Viem ešte jednu zaujímavejšiu, o mojom strýkovi, krtkovskom prasiatku. Ale nechcem vás obťažovať.

– Počkaj, počkaj! – vravím. – Zakáľáčka ešte chvíľu počká, nože nám povedz ešte o tom strýkovi.

krtkovskom PRASIATKU

O KRTKOVSKOM PRASIATKU

Bolo to dávno v dávnoweku, keď v našich horách nebol ešte turistický rozruch, ale naopak, bola tu prírodná čistota a plno prečudesných zvierat. Okrem iných aj slušná rodina divých prasiatok. Boli trochu černejšie aj trochu zubatejšie ako tie civilizované doma, ale aj tak to boli prasiatka. Mali každoročne hromadu čiernych detičiek, šikovných až strach. A tak aj toho roku, o ktorom akurát rozprávam, Tých diviakovských detí bolo šesť, z toho päť priemerných a jedno výnimočne nadané, menom Zubino. Všetko sa hneď naučilo, všade bolo prvé, iba pri rodinnom výprasku posledné. Ale aj z toho vidno, že bolo všetkými maťami nadané.

Kým svietilo slniečko, žilo sa všetkým príjemne. Ale jedného dňa sa rozpršalo, všetky deti museli sedieť doma a už sa muselo niečo stať.

– To je otrava! – povedal toho dňa diviacky syn Zubino. – Sedíme tu ako sliepky, ja to už nevydržím, ja idem von, lebo sa ma chytí duševná choroba.

Nikam nepôjdeš, zmokli by ti štetiny, kto ťa bude stále žehliť! – povedala mama diviačka a otec diviak zlostne zakrochkal – chróóó... – Päť priemerných detí teda počúvlo a šiesty, Zubino, nepovedal nič. Výnimočne nadaní diviaci nikdy veľa nehovoria, keď rozmýšľajú. Preto si ani rodina nevšimla, že mlčiaci Zubino rýpe v kúte do zeme a vytvára tak dieru slušnej veľkosti. Iba keď sa ráno prebudili, vidia – no nič nevidia, totiž vidia o jedného menej. Plače rodina, vyvoláva Zubina, ale po stratenom synovi ani vidu ani kviku. Dieru do zeme nikto nezbadá, pretože výnimočne nadaný Zubino ju vyrýpal v tom kúte, kde sa zametá

len raz do roka. Pokým rodina plače, Zubino už vytuneloval pod zemou celkom pekný podjazd. Opatrne sa preťahuje zemskými vrstvami, vyhýba sa uhol'ným baniam, a keď prejde hodný kus podzemskej cesty, stretne takého červa – dážďovku.

– Dobrý deň, chvostík! – pozdraví sa slušne Zubino. – Ďaleko je ešte na zemský povrch?

– Ej, ďaleko, ďaleko, úbohý krochajúci bager! – vraví dážďovka. – Pokým ta vylezieš, aj benzín ti dôjde!

Nerozumie Zubino tej čudnej reči a trpezlivo tuneluje ďalej tým smerom, kde tuší zemiakové pole. A keď sa prevrátil ešte o kúšтик, vidí odrazu čudesné svietiace zemiaky.

– Dobrý deň, zemiačiky! – zase tak slušne pozdraví a zakrýva si oči pred tým ostrým svetlom.

– Nie sme zemiaky ani krumple, ani švábka! – urazene odvetia svietiace hrudy. – Sme kusy zlatého pokladu a zakopali nás tu pred stáročiami tureckí výletníci, keď utekali a strašne sa ponáhľali!

– Prepáčte, – ospravedlnil sa Zubino tureckému zlatu a usilovne rýľoval ďalej.

Prebehlo zopár párov hodín, keď tu odrazu počul nad hlavou dupot a rôzne hlasy.

– Už sa asi blížim k zemskému povrchu! – potešil sa Zubino a ešte rýchlejšie zarypáčikoval smerom nahor. Pôda nad jeho hlavou sa nadvihla a ozvalo sa strašné zajačanie tetky Frndžalkovej:

– Eéééj, ty potvora krtkovská, éééj, ty ničiteľ mojej záhrady, éééj, ty záhonový záškodník, už ťa mám, už ťa chytím!

Zubino počúva, ale ani sa mu len neprisní, že toto nepekne prihováranie patrí jemu, pretože v záhrade tetky Frndžalkovej práve on teraz nadvihuje najväčší krtkovský kopec.

Spokojne rypne teda ešte zo tri-štyri razy, vystrčí hlavu na denné svetlo, a tu...

– Pomóóóc! Rataáá! Čerti lezuúú!!!

Tak jačí tetka Frndžalková a ľudia sa zbiehajú a Zubino vidí, že sa pri pohľade naňho všetko o zem hádže, kvíli, narieka, zamdlieva. Zľakol sa Zubino – fundamentum elementum! – skočil do prvej budovy, odkiaľ mu zaznieval akýsi povedomý rodinný zvuk. Teda skočil do chlievika a zočil to, čo poznal iba z rozprávok – diviakov načisto bielych až ružových, až nepozemských...

– Pomóóóc, anjelííí! – kvikol Zubino v posvätnéj hrôze, a behom nazad na dvor. A z dvora do záhrady a tam šuch do tej spásonosnej diery, ktorou prišiel. Keď sa pod zemou trochu utíšil, dal sa cestou nazad, k domovu. Nakoniec uhlinený, zašpinený, ale načisto šťastný vyliezol v najtmavšom kúte rodného obydlia. Rodina zhíkla, otec vytiahol bravčový remeň, ale bitka nebola. Nebola, pretože Zubino bol predsa všetkými masťami nadaný a všetci počúvali a počúvali, čo im rozprával o podzemnom chvostíku, o svietiacich zemiakoch, o prasiatkovskom nebi s vyblednutými anjelmi. A tak sa počúvalo, na bitku sa zabudlo, a keď sa na ňu spomenulo, boli už všetci takí ospanliví, že šli radšej spokojne spať. No a ten Zubino bol môj vlastný strýko. Ibaže trocha černejší, pretože bol z inakšieho bravčového kolena.

Osmičunčo dorozprával a my dvaja s Osmidunčom sme celkom zabudli na plánovanú zakáľačku. Pripomenul nám ju Osmičunčo.

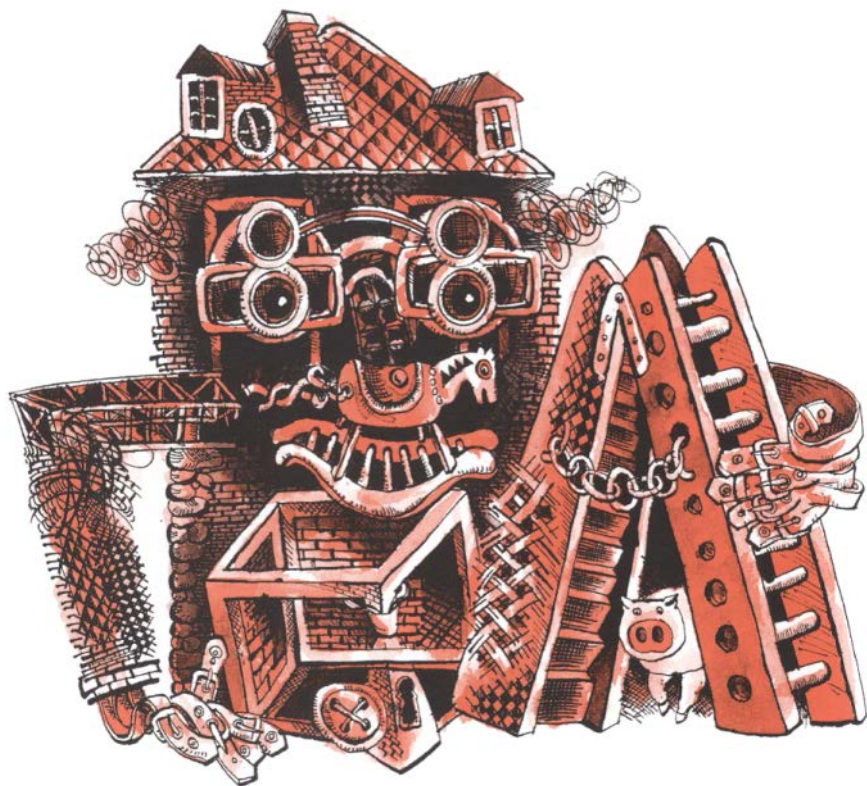
– A teraz ráčte so mnou niečo konať, – povedal.

– Aj by sme konali, – vravím. – Ale teraz je už noc, nikde sa neordinuje, musíme počkať do rána.

– Nech sa páči, – povedal slušne Osmičunčo. – Ak si želáte, a aby ste sa nenudili, porozprávam ešte o ďalšej svojej rodine, porcelánovej soche, ktorá sa volala – šporovlivé prasiatko...

– Hau-hau-hau! – radostne súhlasil Osmidunčo a ja som nemohol povedať nie.

sporovlivom **PRASIATKU**

O SPOROVLIVOM PRASIATKU

Teda bolo raz jedno dievčatko, také veselé žabiatko. S veselým spevom po svete chodilo, lebo čo potrebovalo, malo, a za ničím iným netúžilo. Meno malo taktiež príjemne radostné – Anulienka Smiešková.

– To dieťa je zázrak nad zázraky, – vravievali rodičia aj okolití susedia. – Ani nezaplače, ani neškamre, ani nefňuká, ani u zubára

nezavýja. Treba o nej napísať poučný článok pre ostatné fňukajúce detiská!

A istý občan ozaj napísal do Podvečerných zvestí veľkú chválu na Anulienku Smieškovú. Všetci rodičia, keď to prečítali, začali vyplácať svoje revúce potomstvo, a to revalo ešte väčšmi, pretože nechcelo dostávať bitku za to, že je Anulienka Smiešková veselá.

Ale život je celkom nepredvídavý, a tento nepredvídavý život spôsobil, že Podvečerné zvesti aj s článkom o Anulienke Smieškovej dostal náhodou do rúk starý zlý ježibábel' Cirkumplesk.

Sedí ježibábel' v útulnom podzemnom kanáli, číta Podvečerné zvesti a spokojne pomrnkáva, aký je svet zlý a skazený od prvej strany až po poslednú. Odrazu zbadá nevidaný nadpis: NAJSPOKOJNEJŠIE DIEŤA NÁŠHO NAJNESPOKOJNEJŠIEHO STOROČIA.

Strhne sa Cirkumplesk, ešte zo troje ďalších okuliarov si na nos nanosuje a číta a lilavie, aj žltkastý odtieň nadobúda, lebo sa dozvedá, že hore, v dome nad kanálom, žije Anulienka Smiešková, ktorá sa teší a teší, ani sama nevie z čoho.

– Bamburika, zumbarika, Afrika, tragika! – zahreší ježibábel' a zaškripe umelým ozubením. – To by sme sa pozreli, aby bol niekto najspokojnejší, keď je svet načisto naj skazenejší!

A Cirkumplesk vyletel von z kanála, preoblečený za príjemného deduška. Pri dome si počkal na Anulienku Smieškovú. Pohladkal ju po hlave a vraví:

– Aj, ťaj, ej, haj, ty dobré dievčatko, čítal som o tebe v novinôčkach. Chceš cukrík?

Anulienka pozrela na deduška ježibábel'a a zaspievala:

– Keď mi dáte, chcem, keď mi nedáte, nič sa nestane.

– Ej, hrnce-koprnce! – pomyslel si ježibábel'. – Táto je naozaj prečudesne čudná!

Znova pohladkal dievčinu, znova do nej domŕza:

– Máš peknú čiapočku, daj mi ju, lebo mi zima chodí po lebkovej kosti...

Podala Anulienka čiapočku ježibábel'ovi a radostne sa usmieva:

– Pekná je to čiapočka, viem... Ale keď ju nebudem mať, nič sa nestane. Teší ma, že vám hlava neodmrzne.

Vtedy už ježibábel'ovi žľčník načisto poskrúcalo a jedovitosladkým hlasom vraví:

– Teraz ti poviem čistú pravdu: volám sa Cirkumplesk a som najstrašidelnejší ježibábeľ. To, čo po mne ostane na chodníku, je tvoje, a uvidíme, či ťa do mesiaca veselosť neopustí, chachuachua...!

Zachechotal sa, ešte raz zaškrípal ozubením – škvfí! – ešte žlčník pokrútil – uááá! – a puc! Dáva sa Anulienka, deduška nevidí, zato na chodníku pri nohách jej leží krásne porcelánové prasiatko s otvorom na korunky. Teda – šporovlivé prasiatko.

Poteší sa Anulienka, zodvihne prasiatko, po tučnom brušku ho pohladká, domov s ním odcupká a na um jej nepríde, aký zločinecký predmet priniesla do svojho života.

Prejde dníček, potom ešte jeden a z tretieho polovica – no-no-no! – čože sa to s Anulienkou robí? Nesmeje sa, nespieva, iba prasiatkom hrkoce, či v ňom odvčera pribudli korunky. Za nákup v obchode, ktorý doteraz vykonávala len tak, vyberá od rodičov mierny poplatok, a hneď ho aj šupne do šporovlivého porcelánu. Po ulici kráča – krásu svetskú nevidí, pretože očami je k zemi obrátená, či náhodou nenájde nejaký stratený peniaz. Bezplatne sa ani len nepozdraví, naopak, za obyčajné pozdravenie „dobré ráno“ vyberá od susedov po päťdesiat halierov, za slušné „dobrý deň prajem“ korunu päťdesiat, a keď zažela „dobrú noc“ tak len za dve koruny, lebo to je s nočnou prirážkou. Všetci sa čudujú, hlavami potriasajú, a o týždeň je v rodine zmätok zmätený: Anulienka v noci zo sna vykrikuje, z postele skáče, prasiatkom hrkoce, či je tu, či jej ho niekto nevykradol ako anglickú banku.

A keď sa mesiac chýli ku koncu – ej, ej, ej! V škole, doma aj na ulici žije si smutná postava dievčenského rodu, a kade chodí, tade dumá, čo za tie nasporené korunky nakúpi. Raz by chcela to, druhý raz ono, nijako sa nevie rozhodnúť. Chudne, bledne, darmo jej radia:

– Anulienka, maj rozum, veď celý život prekorunkuješ, veď ty už ani nevieš, či slniečko svieti!

Ona len ďalej ráta, ďalej na zem hľadá, a tak to ide a ide a ide...

Keď ten strašný mesiac prešiel, ozve sa zrazu zo šporovlivého prasiatka škrekľavé zakvíkanie a chichot:

– Chichuichui, ty smutná sporiteľňa, dokázal som ľudstvu ľudskému, že moja moc premôže aj Anulienky, aj Smieškové, aj spokojné, aj veselé, aj všetky redakcie zábavných časopisov, huáááá, baj, baj...

V tej chvíli sa šporovlivé prasiatko zatriaslo, premenilo sa na oblak, podozrivo podobný na zlého ježibábeľa Cirkumpleska, a – dáva sa

Anulienka, oči vytriešťa, krik aj nárek spúšťa, slzy vylieva. Darmo. Vyparilo sa prasiatko, ostala len smutná dievčina.

O Anulienke Smieškovej potom napísali v Podvečerných zvestiach článok s nadpisom: SMUTNÁ ANNA A ZLÝ VPLYV PEŇAZÍ NA DUŠEVNÝ ŽIVOT MLÁDEŽE. Len ježibábel' Cirkumplesk si spokojne mädlil ruky v rodnom kanáli...

Osmičunčo dorozprával a ja vravím:

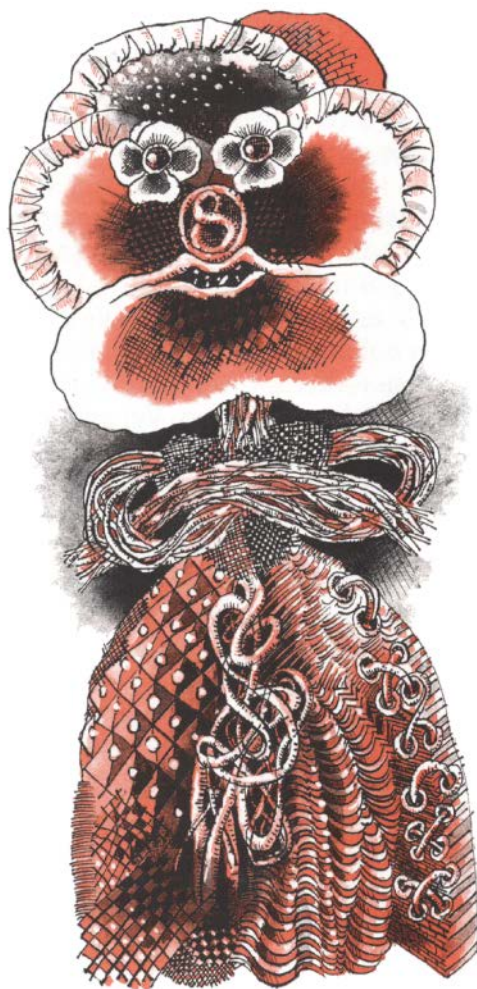
– Bola to trocha trápna a smutná história. Škoda, že sa rozídeme s takým nedobрым cítením.

– Hau-hau, – brechol Osmidunčo. – Takto sa predsa nemôžeme rozísť, veď by nám ani zakáľáčka nechutila!

– Je to pravda, – kvíkol Osmičunčo. – Škoda, že som vám nepovedal radšej tú s veselým koncom, o oslobodenom prasiatku...

– Ejha! – zaradoval som sa. – Ak ešte vieš, teda spust'. Čo sa vlečie, neutečie, keď sme už doteraz vydržali, vydržíme aj naďalej.

oslobodenom PRASIATKU

O OSLOBODENOM PRASIATKU

Kde bolo, tam bolo, za tromi jaterničkami, za deviatym kilometrom klobásky a za veľhorou natlačenej tlačanky, bola raz prasiatkovská krajina. Vládol v nej predobry kráľ Kroch Osemnásty a jeho žena, kráľovná, taktiež bravčového rodu, zvaná Azalka. Mali dvanásť detičiek, dvanásť krásnych prasiatkovských princezníček, radosť pozrieť. Neboli v tom kráľovstve šarkany ani zlá ježibaba, neobjavili ho dosiaľ ani konzervárne, a tak si prasiatka žili v preveľkom šťastí pod múdrou vládou kráľa, kráľovnej a dvanástich kvikajúcich princezien.

Bolo by to išlo až do najbližšieho nekonečna, ibaže jedného dňa nastala v tom kráľovstve zmena. Zapríčinili ju poveternostné podmienky, presnejšie povedané – vlna nízkeho tlaku vzduchu nad Islandom, ktorá postúpila do vnútrozemia. Teda premenilo sa počasie. Strhol sa víchor. Poprevracal stromy, odnášal všetko, čo mu prišlo pod krídla. A tak odniesol a do prasiatkovského kráľovstva preniesol isté nebezpečné semiačko istej nebezpečnej mäsožravej rastliny. Padlo semiačko rovno do kráľovského parku, nikto nezbadal, ako sa šikovne usalašilo v zemi. Iba o pár dní kvikli prasiatka od hrôzy a strachu, rypáčky sa im rozdrkotali a všetky utekajú rovno pred kráľom:

– Ó, kráľu náš krochkajúci, nešťastie sa privalilo, hrozná šarkanica – mäsožravá rastlina Žeraldína – usídlila sa v našom kráľovstve!

Zbledol kráľ, za bravčovú hlavu sa chytil:

– Beda vám, strážcovia zlomocní, prečo ste lepšie nestrážili, veď nás tá Žeraldína všetkých zraňkuje!

Zosmutnelo prasiatkovské kráľovstvo, všetci čušia doma, trasú sa ako naozajstné huspeniny, a mäsožravá rastlina si veselo rastie do najobrovskejších rozmerov.

Jedného rána vycerila listy, škaredo nimi plesla o hradnú stenu a ešte škaredšie zvykla:

– Hééj, dáte mi každodenne dáke sliepky a každý mesiac jednu kráľovskú dcéru. Ak nie, všetkých vás vynulujem!

Darmo kráľ hory-doly sľuboval, darmo. Žeraldína žiada aj kráľovskú prasiatkovskú princeznú. Od toho dňa bolo v kráľovstve neveselo. Všetci každodenne sliepky lapali a s hrôzou prenáramnou čakali na deň, keď

uplynie mesiac. Kráľovná Azalka chodila po hrade ako tieňohra a nariekala:

– Ój, dcéry moje ružovkasté, ktorú z vás ta pošleme, keď vás všetky rovnako milujeme...

Jedenásť dcér kvíka:

– Mňa nie, mňa nie... – a iba dvanásť, najmenšia a najmladšia, Mašurka, hláska nevydá. Len kade chodí, tade rozmýšľa, ako keby ani inej starosti nemala. A tri dni pred uplynutím mesiaca zastane pre svojím otcom, Krochom Osemnástym, aj matkou Azalkou a povie:

– Ja pôjdem dobrovoľne k mäsožravej Žeraldíne, nech sa stane, čo sa má stať.

Všetci spustili kvikot, Mašurku prehovárajú, no ona neustúpila. Keď nadišiel ten hrozný deň, sama z hradu vyšla a pred zlú rastlinu sa postavila.

– Tu som, – povedala. – Ráčte ma spotravínovať.

Žeraldína od údivu roztvorila listy, lebo toľkú ochotu predsa len nečakala.

– To sa mi páči, – povedala. – Teda pristúp ku mne!

– Pristúpim, – povedala Mašurka. – Ale najprv by som vás rada trochu poliala, aby ste sa osviežili a s lepšou chuťou aj silou ma zraňajkovali. Dovoľíte? – a Mašurka ukázala na krhličku, ktorú držala v prednej paprčke.

Žeraldína sa od prekvapenia zachvela.

– Si veľmi slušná potravina, – povedala Mašurke. – Takú som ešte v živote nestretla. Každá raňajka mi tu vrieska a narieka, niekedy mi to až chuť pokazí. Prosím, splnomocňujem ťa, aby si ma poliala!

Mašurka zodvihla krhličku a leje a leje Žeraldíne na korene a tá sa od príjemného cítenia až preťahuje. Iba odrazu – čože je to za osvieženie vodové, čože je to... Žeraldína ani celú vetu nedomyslí, listy sa jej zakrútiť, na zem položia a mäsožravá dravkyňa spí a spí, korenkami pochrapkáva. Mašurka sa pustí do behu, prasiatka zvoláva:

– Chytro! Teraz, alebo nikdy, dala som jej do vody uspávaciu medicínu...

Prasiatka zvýsknu, podskočia a už to ide. Najmocnejšími špagátmi poviažu Žeraldínu od listov až ku koreňu, potom ju zo zeme rýľom vyrýľujú, na tragač naložia, k rieke s ňou bežia, do tej rieky ju hodia – bááác! – aby ju už nikdy nevideli. A veru nevideli. Pretože každá rieka nadol beží, a kto ju nájde, nech ju nazad nepošle.

V prasiatkovskom kráľovstve bolo potom veselo. Mašurku oslavovali a na večnú pamiatku napísali na hradnú bránu najvecnejším perom takýto nadpis:

„Nebojí sa chasa smelá
uspaného nepriateľa!“

Ibaže odvtedy všetky stráže pri všetkých vetríkoch poriadne striehnu, zhodené semiačka prezerajú, aby sa im zase nenasťahovala do kráľovstva nejaká Žeraldína. A to je koniec.

– Och, – povedal som Osmičunčovi. – To bola naozaj rozprávka s veľmi dobrým koncom. Len škoda, že sa tá Mašurka nevydala za nejakého princa. V každej poriadnej rozprávke musí mať princezná svadbu!

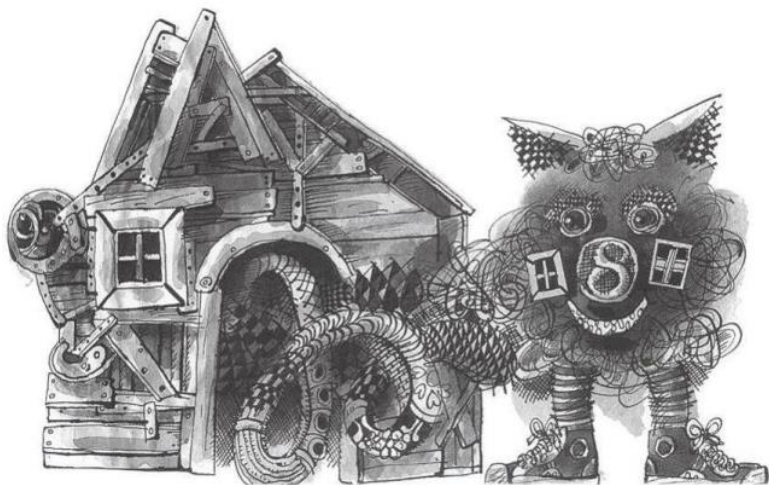
– To je pravda! – povedal Osmičunčo. – Ale o svadbe viem oveľa krajšiu príhodu, zažil ju môj strýko zvaný inzerátové prasiatko...

– Hau-hau! – radostne brechol Osmidunčo. – Ja som vedel, že ani dnes ešte zakáľačka nebude...

Pozrel som na tých dvoch, teda na prasiatko aj na verného psa, a vravím:

– Obaja ste mi podozriví. Zdá sa, že na tú zakáľačku akosi nemáte chuť. Ale dobre, ešte počkáme!

Aby som pravdu povedal, tiež som sa potešil. Pretože Osmičunča sa mi veľmi príjemne počúvalo a bolo mi ľúto, že by sme sa mali rozlúčiť.

inzerátovom PRASIATKU

O INZERÁTOVOM PRASIATKU

Nikto nevie, kedy a kto si uzmyslel, že je na svete potrebné – ženie. Keby bola reč len o ľudských plemenách, nič tragikomické by sa nestalo, pretože ľudstvo sa presťahovalo na Zem z inej planéty, aby sa tu donekonečna ženilo. Lenže... Lenže ženía sa aj vrabce, koníky, aj hus obyčajná a zdá sa, že aj konvalinka s konvalinkom a tulipán s tulislečnou.

Pretože sa z neznámych dôvodov žení celý svet, prenikli svadby aj do bravčového života. Neobišli ani Rypuľka, nesmelé a veľmi slušné prasiatko. Práve pre tú slušnosť sa so ženením oneskoril. Lebo kým sa

osmelil požiadať nevestu o paprčku, bola tá už dávno zosvadbená s iným ženíchom.

Roky išli, Rypuľko tiež nemladol, a začalo to byť na zamyslenie. Preto jedného dňa sám sebe energicky prikázal:

– Ožením sa, a to tak, že si dám ženijný inzerát do časopisu Kapustné listy!

Vymyslené, vykonané. Uverejnil takýto inzerát: „Hľadáť nevestu na ženie. Mám bystré nôžky, pekne urastenú postavu a milujem prírodu. Stretnutie nech je ráno v pravom dvornom kúte.“

Rypuľko od rozčúlenia celú noc nezaspal a za rána, umytý a vyčesaný, pobral sa do dvorového kúta. Čaká, čaká, najprv nikto neprichádza, iba odrazu – ktože sa blíži? Koza Mica vyparádená a vo svadobnom závoji.

– Nevidel si tu kozacieho ženícha? – pýta sa. – Budem sa totiž vydávať na inzerát, pozri... má bystré nôžky, miluje prírodu...

Zľakol sa Rypuľko, chytro sa domov vrátil a rozmýšľa:

– Zle som ten inzerát urobil, keď sa Mica až natoľko pomýlila. Musím to napísať inakšie!

Sedí Rypuľko, ďalší inzerát vymýšľa:

– O bystrých nôžkach už nenapíšem, aj tak sú na mne najkrajšie štetiny! – hŕta. Ale ako to slušne napísať, keď slovo štetiny je také hrubé, až necivilizované? Nakoniec uverejní takéto znenie:

„Ženich, oblečený v najjemnejších vlasoch, hľadá príslušnú slušnú nevestu.“

Na druhý deň znova čaká v pravom kúte, od nervov mu je nedobre, ale preveľkou nádejou sa plní jeho bravčová hrud'. A tu sa spoza stajne vynorí – mačka Ciluška. Na chvoste mašľa, náhrdelník z myšacích chvostíkov, na hlave závoj, bajúzy smotanou ponatierané.

– Helou, – mňaukne. – Nevidel si tu istého inzerátového ženícha s ligotavými vlasmi?

Zľakne sa Rypuľko! Ešte to by bolo treba, aby sa s mňaukačkou oženil!

A doma vzdychá:

– Hlúposť som vymyslel s nôžkami aj vlasmi, veď na mne je predsa najkrajšie krochkanie, podľa toho ma každý hneď pozná!

Lenže ako to napísať, keď slovo krochkanie je také neľubozvukné, až ne výchovné? Nakoniec vymyslí takto: „Slobodný ako ten vták hľadá ženu. Mám dobré hlasové zafarbenie aj príjemnú povahu.“

Rypuľkovi bije srdce, keď sa za rána poberá do pravého kúta. Prejde hodina, dve, nikto neprichádza, iba akási mladá drozdica mu vyspevuje nad hlavou. Práve sa chce Rypuľko smutný domov pobrat', keď naňho drozdica zavolá:

– Héééj, ty krochkáč, neletel tu pred pár hodinami za ženícha oblečený drozd...?

Ale Rypuľko už nepočúva. Uteká domov a tam najprv plače a potom píše takúto poslednú svadobnú výzvu: „Obyčajné nesmelé prasiatko hľadá taktiež obyčajnú nevestu z bravčoviny.“

A to bol naozaj posledný Rypuľkov inzerát. Na druhý deň ráno čakala ho totiž v pravom kúte najkrajšia prasiatkovská nevesta. Lebo tentoraz jej bolo z inzerátu jasné, že sa hlási ženích pre ňu určený.

Dorozprával Osmičunčo príhodu, ja som si to chytro zrátal na prstoch a vravím Osmidunčovi:

– Počuj, verný pes, vypočuli sme si už sedem prasiatkovských príhod. Bolo by veľmi nevkusné usporiadať teraz zakáľ'ačku, keď naše číslo je osem.

– Tiež mám takú verejnú mienku, – odbrechol Osmidunčo.

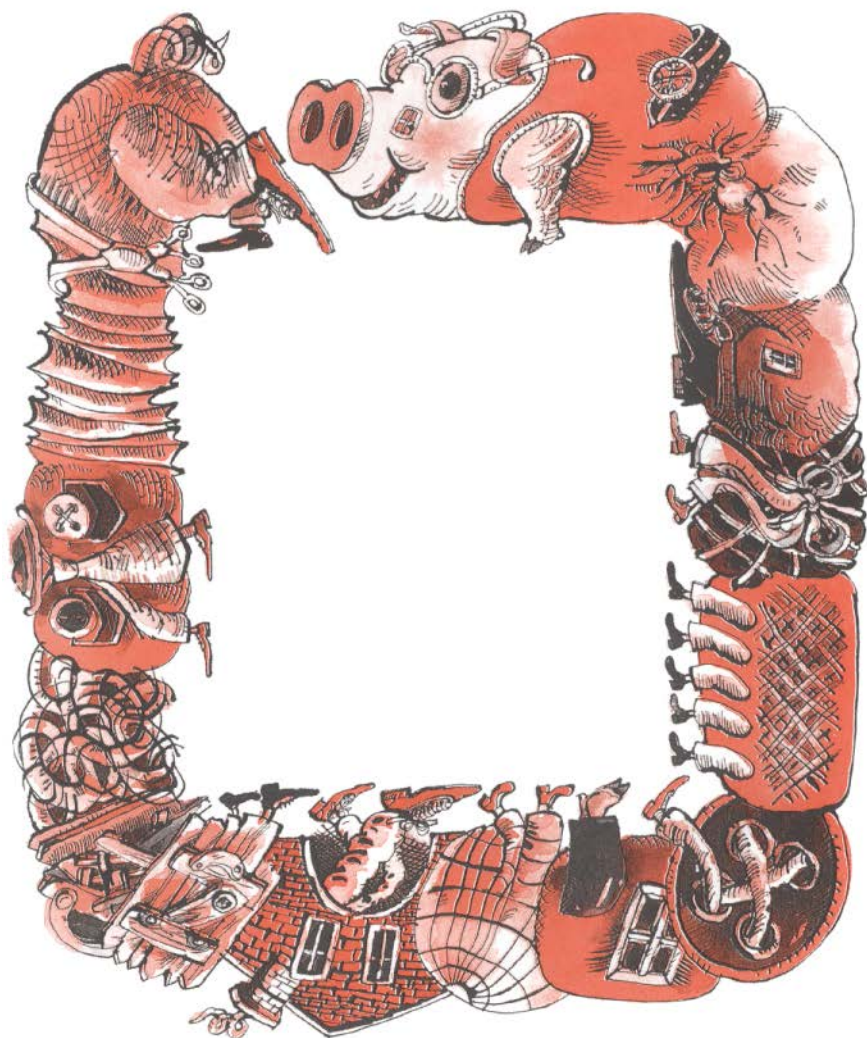
– Predlž ty, Osmijanko, Osmičunčovi životaschopnosť ešte o jednu rozprávku. Keď bude rozprávok osem, potom s ním urobíme poriadok.

Osmičunčo zrejme tiež súhlasil, pretože kvíkol:

– Viem jednu – o stošunkovom prasiatku.

Chcel som sa čudovať, ale po krátkom zamyslení som zistil, že stošunkové prasiatko nie je vlastne nijaká zvláštnosť. Pretože – no len počúvajte!

stošunkovom PRASIATKU

O STOŠUNKOVOM PRASIATKU

Stalo sa to, stalo, už sa neodstane, že bolo raz na svete prasiatko jediniatko. Čiže taký brat, ktorý nemá brata ani sestry, ani iného súrodenca. A pretože bolo to prasiatko samo, smútilo od rána do večera, že sa nemá s kým hrať, a vôbec.

No stalo sa a tiež sa neodstane a taktiež naveky v rozprávke ostane, že za chlievikom žila rovnako osamelá stonožka. Bez brata aj sestry, teda načisto existenčne nemožná.

Jedného dňa vyšlo prasiatko za chlievik na prechádzku. Pozrelo smutne do belasého neba, potom na zelenú trávnu – a čo nevidí? Po trávě čosi lezie, paprčkami prepletá. Prasiatko si ide oči vyočiť, že sa tej stvore toľko nôh dokopy nezapletie ako pulóver. Stonožka zase nahor pozrie, čuduje sa, že niekto vládze tak rýchle utekať na štyroch nôžkach a že sa tie nôžky nepolámu, keď na nich leží taký veľký tvor.

Potom sa prasiatko začuduje a vraví:

– Dobrý deň, milá stonožka, prepáčte, že vás tak neslušne oslovujem.

Stonožka zodvihne papuľku:

– Ešte lepší deň, pán prasiatok, vaša neslušnosť sa mi celkom páči!

Zaradovalo sa prasiatko, stonožka sa potešila a obaja jednohlasne, aj keď rôznym nárečím, zvolali:

– Ako je dobre stretnúť v širom svete kamaráta!

Tak sa tí dvaja spriatelili, začali sa stretávať každý deň a už im vôbec nebolo smutno. No život je fífik prenáramný, rôzne čudné veci postvára s prasiatkami aj stonožkami. Na počte nôh vôbec nezáleží.

Jedného dňa totiž zastala stonožka pred prasiatkom a čuduj sa svet! – nie že by pozdravila stonožkovým nárečím, oj nie. Stonožka pekne po prasiatkovsky vraví:

– Kvííí, poďme sa prejsť do mrkvýy...

Prasiatko vyvalí očka, čuduje sa:

– Oj, ty moja kamarátka stonohatá, veď si sa ty načisto poprasiatkovala.

Stonožka sa potešila a kade chodí, tade kvíka, nech sa celý svet čuduje, čo sa ona od kamaráta naučila.

Prasiatko zatiaľ rozmýšľa, ako by tiež dokázalo svoje kamarátstvo. Keď teda jedného večera v silných myšlienkach zaspalo – prebudilo sa

ráno a... júúúj, ty obúvanie ortopedické! – namiesto na štyroch nôžkach stojí odrazu – na šiestich. Poteší sa, k stonožke beží:

– Priateľka, pozri, nošak sa ti teraz trochu podobám?!

Stonožka sa zaraduje, prasiatko si obzerá:

– Oveľa krajšie vyzeráš, to je faktum paktum, ale ešte sa trochu pousiluj, lebo presne toľko nôh má pánbožkova kravička, tak aby nenastal katastrofálny hexapodálny omyl!

Odcupká prasiatko do chlievika, a tam hneď výkriky, lamentácie, zaklinania, híkania! Gazdiná nijakovsky nerozumie, prečo sa im prasiatko o dve šunky rozmnožilo, a kto to vôbec kedy videl, keď to ešte nikto nevidel!

Privolá gazdu, spolu nad prasiatkom lamentujú, ruky spínajú, nohy rátajú, ale vždy im to rovnako vychádza: je ich šesť!

– Zamlčme my tento prípad pred svetom, – vraví gazda gazdinej. – Jednak tu čosi postvárali nečisté sily, jednak nemusí každý vedieť, že mám šesťšunkové prasiatko!

Dobre teda, nikomu nič nepovedia, ale akože to udržiš v tajnosti, keď prasiatku každý deň narastú ďalšie dve nôžky! Už ich má desať párov, už dvadsať, a malá stonožka sa teší, že sa im kamarátstvo tak dobre vydarilo. Gazda a gazdiná každé ráno prasiatku nôžky rátajú a vždy je ich o jeden pár viacej. A keď ich už bolo deväťdesiatosem, vraví gazda:

– Zajtra ráno, ak všetko dobre pôjde, budeme mať prasiatkovskú stonožku. Nečakajme ďalej, robme zakáľáčkové poriadky!

Počulo to prasiatko aj stonožka a zľakli sa. Nuž a tak nocou, keď všetko spalo a nikto nič nepočul, otvoril sa chlievik, ani dvierka nezavŕzgali. Do tmavej noci vyšlo stonožkové prasiatko a za ním kvíkajúca stonožka. Tak dodnes po svete chodia, vo dne sa pred ľuďmi kryjú a v noci zase idú o kus ďalej. Keď ich náhodou oneskorený pocestný zbadá, pre istotu utečie. Ale aj tak mu nikto neverí, keď potom doma rozpráva, že videl pod lesom stonožkové prasiatko. Hoci by aj mohli veriť, nie je to predsa taká nemožná vec, že sa kamarát na kamaráta začne podobáť, no nie?

Osmičunčo dorozprával, pozrel smutne prasiatkovskými očkami a vraví:

– No a to je koniec poslednej rozprávky, teda už aj môj definitívny bravčový koniec. Odved'te ma, popravte ma, kamaráti moji...

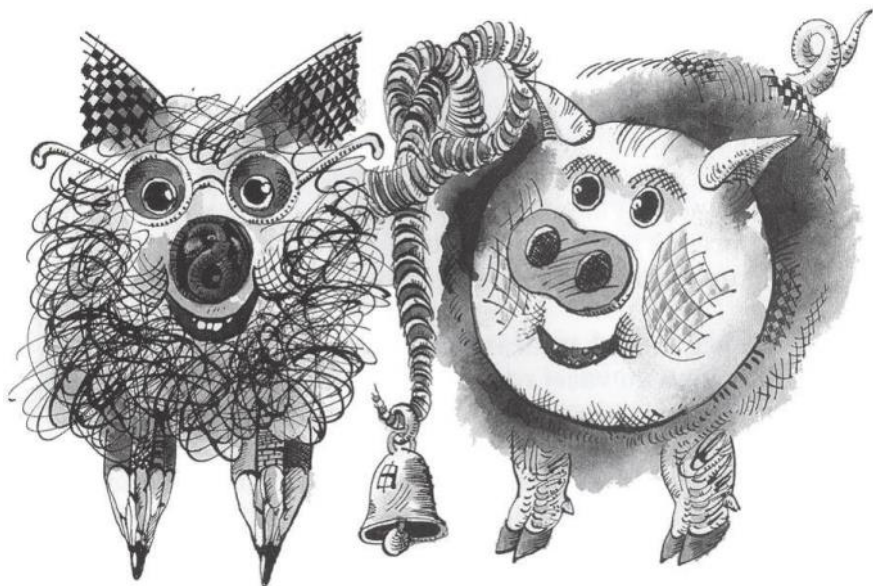
– Nie! – vykrikol som a súčasne so mnou zavyl Osmidunčo až clivým šakalovským prízvukom. – Nepopravuje sa ani sa nejaterničkuje, pretože som si ťa zaľúbil a puklo by mi srdcové potrubie!

– Hau, – potešil sa aj môj verný pes. – Presne to som chcel povedať, presne to, aj mne by pukli potrubia!

Osmičunčo skromne sklopil prasiatkovské mihalnice a povedal:

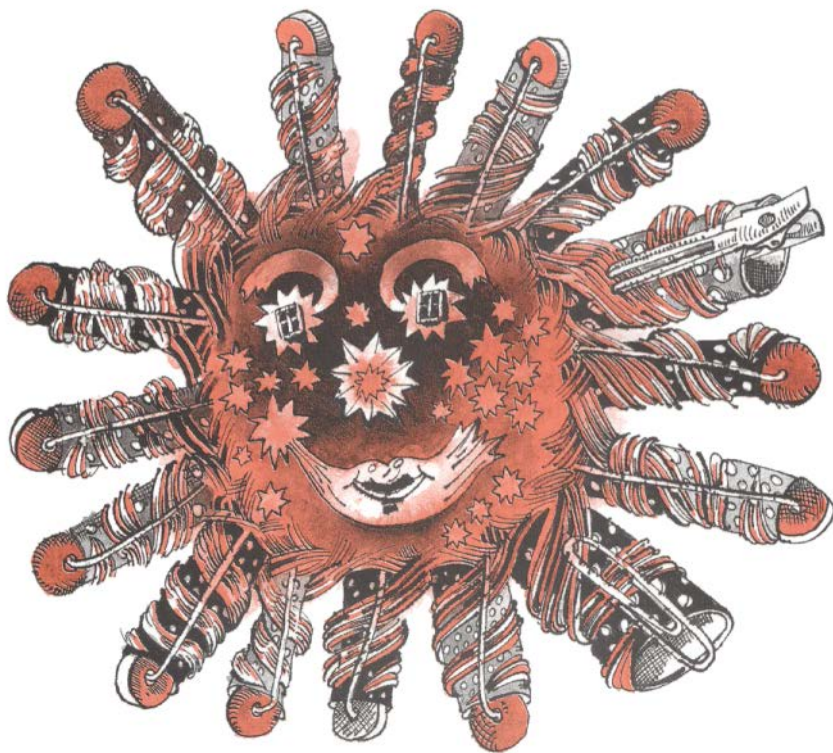
– Ďakujem vám, kamaráti moji. Uspokojím sa aj s najmenším chlievikom vo vašej rodine. Lebo som si vás tiež obľúbil.

Odvtedy sme teda traja. A mne sa niekedy zdá, že Osmičunčo sa veľmi snaží, aby nám robil aj prasiatko pre šťastie. Lebo odkedy ho máme, nestalo sa v našom dome žiadne zlo. Naopak, stalo sa toľko dobra, že vám raz o tom určite porozprávam aspoň osemsto osemdesiatosem rozprávok.

OSEM NOČNÝCH ROZPRÁVOK

naondulovanej KOMÉTE

OSEM NOČNÝCH ROZPRÁVOK

O NAONDULOVANEJ KOMÉTE

Bola raz guľôčka zvaná Zemeguľa. Teda bola to vlastne guľa náramná a guľatá. Krútila sa krútila, a jednej noci, keď mala chvíľu čas, pozrela trocha vyššie nad vlastnú zemeguľatú hlavu. Zočila hviezdy, mesiac, umelé družice aj nevesty, teda strašne dlhý svet. A z toho sveta – čože sa to blíži, čože sa to k Zemeguli níži? A letí a letí a nemá síce deti, ale zato má krásny svietiaci chvost.

Vzdychla Zemeguľa od údivu, až sa jej na druhom konci spravilo zemetrasenie, a kričí na to letiace a svietiace:

– Héééj, koňoš, z ktorej dostihovej mliečnej dráhy si ušiel?

Svietiace trocha pribrzdilo a tiež kričí:

– Nie som nijaká konská pardubická, ale som ja hviezda nebeská, vlasatica zvaná. A to, čo za mnou svieti, sú moje vlasy, skrz-naskrz horiace!

Zemeguľa od prekvapenia potriasla troma hlavnými mestami a ďalej vykrikuje:

– Hneď si sa mi zdala akási známa! Aj po mne mnohé vlasatice chodia, lenže účesy majú rôznych farieb a naondulované, ba aj pokrievkami prikryté.

Vlasatica šibla hrivou, nasmerovala sa na obežnú dráhu okolo Zemegule a celá rozrušená šepká jej do sopečných kráterov:

– Toto ma zaujíma, nože vrav, ako si možno vlasy zlepšovať. Už dávno som si priaľa, aby mi španielsky čierno svietili, do saturnovských prstencov sa krútili a ručne háčkovanou čiapkou boli zabaretkované!

Zemeguľa rozliala červené more do priateľského úsmevu, ešte priateľskejšie kývla vrcholom Popocatépetla aj Gerlachovského štítu a kričí:

– Hybaj dole na môj povrch, mám tu nekonečno komunálnych aj súkromných kaderníctiev, môžeš si vybrať!

Vlasatica nemešká, chytro k Zemeguli bežká, fffr... a pokým tak trieli, v istej svetovej hvezdárni zazvonia poplašné signály a supervedec

profesor Howard Krumplička sa od hrôzy trasie pri hviezdnom d'alekohľade.

– Páni! – kričí na spolupracovníkov. – Celý život čakám, že sa zjaví vlasatica, čo bude po mne nazvaná Krumpličkova kométa. Celý život čakám...!

– To som si mohol myslieť! – povedal druhý vedec, ktorý tiež celý život nadarmo čakal, ale celkom inú vlasaticu. – Vravel som vám, pán kolega, že strácate čas. Je nezmysel, aby vami vypočítaná vlasatica prišla.

– Ale ona prišla!!! – zvolal prvý profesor. – Pred chvíľou priletela a zmizla... ochraňuj nás, koráb kozmický... zmizla smerom k Zemi...

Potom profesor zamdlel, zosunúc telo na linoleum.

– Je to šialenstvo, alebo zrková porucha, alebo... – povedal druhý profesor.

Lenže nedopovedal. V tej chvíli zo všetkých svetových hviezdární začali vysielat' poplašné telegramy, rádiogramy, kábelogramy a onedlho bolo tých gramov celé kilá. Lebo všade videli vlasaticu tak ako zamdletý profesor.

Vlasatica zatiaľ vchádza na jednej zemeguľovej pevnine do kaderníctva pre filmové hviezdy. Uvelebí sa v pohodlnej stoličke a rozkazuje:

– V rámci skrášľovacej hviezdnej akcie žiadam si vlasy čierne, zakrútené do vkusných potrubí.

– Aj pristrihnúť? – pýta sa slušne kaderník na všeličo privyknutý. Pretože vo vesmíre sa nič nestrihá, vlasatica ničomu nerozumie. Pre istotu však vraví:

– Samozrejme, že aj pristrihnúť, prirobte mi všetko, čo treba.

O chvíľu načiernená, pristrihnutá, na natáčky natočená sedí pod sušiacou mašinou a dychčí. Lebo takto horúco jej nebolo ani v blízkosti Slnka.

Prejde hodina, a keď chce vyparádená odísť, zastavia ju pri východe:

– Platiť, prosím!

Vo vesmíre sa neplatí, samozrejme, preto vlasatica nerozumie, čo jej chcú ešte spraviť. Pre istotu povie:

– Áno, pravdaže... – a natiahne hlavu ku kaderníckej pokladnici.

– Pomóóóc, zlodejkááá! Chytajteééé...! – skríkne pokladníčka, a vlasatica zmeravie. Beží k nej zástup rôznych kaderníckych postáv s rozhnevanými tvármi aj nožničkami v rukách... Júúúj! Zľakne sa

vesmírna host'ka, dvermi vyrazí treťou kozmickou. Vzlietne nad mesto, frčí k oblakom bez ohľadu na hašterivé vrabce a mierové holuby, ktoré sa jej pletú do cesty. Vybzikne nad mračná, rozbije prvé okno na zemskej atmosfére a utíši sa len vtedy, keď jej na čerstvý účes padne pár osviežujúcich kameňov meteoritného dažďa.

Zemeguľa naširoko otvorí dve oči – teda Bajkalské jazero a Popradské pleso – a volá: – Halóóó, kam bežíš? Ešte si zabudla čapicu...

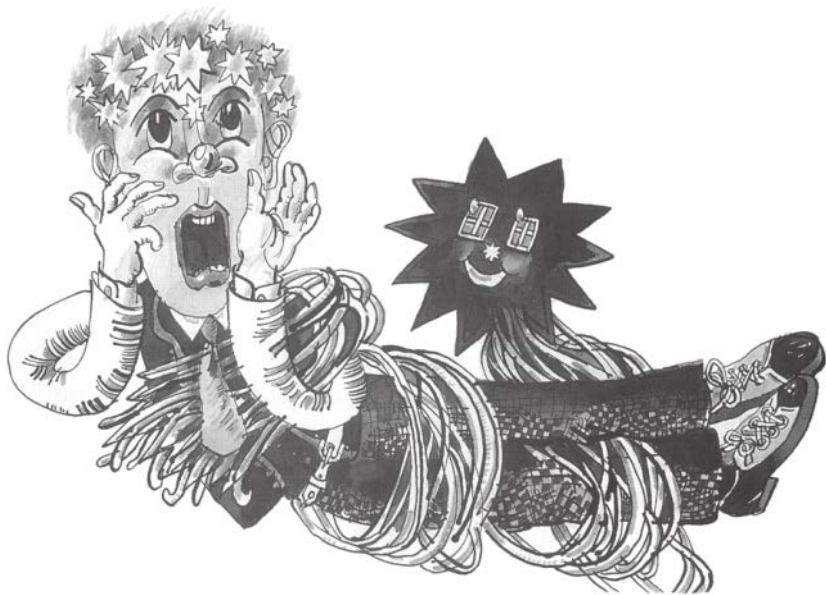
Ale vlasatica neodpovie, utišuje si nervy v príjemnom vesmírnom znení a sama sebe vraví: – Teda tu sa d'alších stopäťdesiat rokov neukážem! Ničomu nerozumiem, čo sa na tej hroznej Zemi robí...

A pláva preč, do zakrúteného konečna dlhého stopäťdesiat rokov.

V tej chvíli po druhý raz zamdlieva vo svetovej hvezdárni profesor Howard Krumplička. Ale tentoraz vedno s ním zamdlievajú všetci: lebo na vlastné oči videli, že nie zhora, ale zdola zo zeme, vyletelo čosi ľudskou rukou nezostrojené. Nemalo kométovský vlas, no vlnilo za sebou akési lokne oveľa černejšie ako noc.

Záhada sa nikdy nevysvetlí, pretože nám, kamaráti moji, nikto neuverí.

Máme síce pravdu, ale nemáme ešte dostatočne vedecké meno.

hľadajúcom SLNIEČKU

O HĽADAJÚCOM SLNIEČKU

Kedysi dávno, pradávnो, nevedno, v ktorom až miliónročí, muselo sa oveľa viac rozmyšľať ako dnes. Neboli vtedy ani školy, nikto sa ešte odnikiaľ nič nedozvedel, a tak sa len myslelo a myslelo. Zamyslelo sa raz aj Slnko na nebi. Vlastne najprv len svietilo, tešilo sa, ako okolo neho tancujú rôzne planetárne guľky.

Odrazu však počuje – medzi inými vesmírnymi rečami, – že jedna planéta, Venuša, vysíla morzeovkou druhej planéte, Zemi, takýto rozhovor:

– Héééj, kmotra, to je nuda, stále jedno a to isté dookola, deň, noc, deň, noc...

– Titititááá... – odmorzeovkovala Zem Venuši, – Ty, ty, ty, tá noc nie je zlá, aspoň si jeden môj bok na pár hodín v tme oddýchne. Noc je vlastne veľmi dobrá...

Počúva Slniečko, zlatými kučerami potriasa. Potom zavolá na planéty:

– Héééj, tety, čo je to noc?

Zachichoce sa Venuša:

– Pozri ho, neznalca neznalého pôvodu slnečného! Nuž noc je tma, ty ligotáč neučený!

– Aha, – povedalo Slniečko. Potom sa znova zamyslelo a asi po pol storočí zavolalo:

– Halóóó, paničky, je mi jasné, že noc je tma. Ale čo je to tma?

– Chííí, – zasmiala sa teraz už aj Zem. – Ty máš teda smiešne kvízy! No predsa noc je tma a tma je noc! A obe sú čierne!

– Aha! – zaligotalo sa Slniečko. – Už je mi to jasné! Noc je tma, tma je noc... ale čo je to... čierne?

Planéty pohrdavo zahvízdali:

– Čudujeme sa ti, že nemáš základné vedomosti o stvorení sveta. Čierne je predsa to, čo nie je biele, pretože to, čo je biele, je deň!

– Aha, – vzdychlo Slniečko. – Aha, drahá, ale prezrad' mi ešte, čo je biele a čo je to deň, lebo ja nijaký rozdiel nevidím.

Planéty sa trochu netrepezlivo zakrútili okolo vlastnej osi, a Zem povie krátko:

– Zlatko, to, na čo sa teraz dívaš, je predsa jasný a biely deň!

Slniečko pozrelo dole na Zem, uvidelo moria, rieky, nejaké tie pralesy, zopár dinosaurov a čosi ako opičky na dvoch zadných nohách, ktoré sa medzi sebou kľbčili o tých dinosaurov.

– Počuj, teta! – rozhorúčilo sa. – To, čo vidím na tvojej hrdinskej hrudi, sú svetoznáme záležitosti. Teraz mi len povedz, kde máš noc.

Zem si utrela zarosené čelo, lebo Slniečko naozaj mocne horelo od zvedavosti. Potom vzdychla:

– Ja tvoju protuberanciu, nepáľ a nedopaľuj ma! Noc mám teraz na chrbte, to vie predsa každé školopovinné dieťa!

– Aha! – zajasalo slnko. – Prečo si to nepovedala hneď? Teda mi ten chrbát ukáž!

– Ešte to! – odvrkla Zem. – Vari si nemyslíš, že sa kvôli tebe začnem rýchlejšie krútiť! Len si ty pekne pár hodín počkaj!

Čakalo Slniečko, zlaté vlasy si česalo, a keď prešlo pár hodín, znova kričí na Zem:

– Héééj, starkááá, bude tá noc, či nebude?

Zem sa nazlostí:

– Teda toto je už neslýchané vyrušovanie! Poviem ti to na rovník, že ma to prestáva baviť. Veď máš predsa môj chrbát rovno pred očami!

Pretrelo si Slniečko oči. Vidí zase staré známe veci, hnevá sa na Zem:

– Klameš! To je to, čo vidím vždy. Ale ukáž mi, kde je tá noc!

– Kde je, kde je! – zlostí sa aj Zem. – Ostala predsa na druhej strane! Akože by mohla byť tu, keď mi tak bezočivo svietiš do očí!

Rozhnevá sa Slniečko. Za všetky svetelné roky sa nestalo, aby s ním hovorili takto nedôstojne. Nuž kričí:

– Okamžite mi ukáž noc, lebo ťa upálím!

– Upál! – kričí aj Zem. – Nič ti nemôžem ukázať! Ak vládzeš, chod' sa pozrieť sám, ty ligotavý nespratník!

Slnce sa až zatriaslo od jedu. Šľahlo na zem horúčavu, od ktorej sa tam dodnes praží Saharská púšť, a hfff! – rozbehlo sa do slnečnej sústavy.

Kotúľa sa Slnko po nebi tamo-semo, každú vesmírnu guľu pozdraví, každej sa pýta:

– Vieš, čo je to noc a tma?

A každá guľa prekvapene odpovedá:

– Samozrejme, že viem, prečo by som to nevedela?

– Teda mi ju ukáž! – rozkazuje Slniečko.

A každá guľa odpovedá rovnako:

– Akože ti ju, neborká, ukážem, keď ju mám na druhej strane!

Po niekoľkých miliónoch rokov vracia sa Slniečko do svojho starého domova. Ukonané sadne do fotela, pozrie na Zem – a tam všetko zmrazené. Ale ako pozrie slnečnými očami, už aj sa všetko rozmrazuje a dinosaury vrčia a tie opičky na dvoch nôžkach sa zase tak bijú ako pred miliónmi rokov.

– Ty bludár pozlátený, ale si mi dal! – hnevá sa Zem. – Piešťanskú reumu som dostala, krútiť som sa prestala, na oboch stranách som mala noc, bodaj ťa...

Zaplače Slniečko zlatými slzami:

– Oh, ja nešťastné teleso! Prečo som ja doma neostalo, bolo by som konečne videlo noc, keď ju Zem na oboch koncoch nosila!

Vtedy mu to ešte nemal kto vysvetliť, pretože to bolo v takom dávnom čase, keď ešte nikto nič nevedel a každý musel rozmýšľať na celkom vlastnú, až súkromnú päť.

Dnes je už Slniečku dobre, veselo. Dnes je doba ľahká, rozumná. Pozrie Slniečko na Zem, do hocktorej prvej triedy, a hneď si z knižky prečíta, aj na obrázku vidí, prečo ono nikdy nemôže vidieť noc ani tmú. Aj žiaci-prváci to hneď vedia, vôbec o tom nemusia rozmýšľať milióny rokov. Ale aj tak im nezaškodí, keď o tom porozmýšľajú aspoň jednu hodinu. Aby vedeli, ako je to vlastne s tým Slniečkom, Zemou, nocou, prípadne s dinosaurami alebo s tými opičkami, ktoré na zadných nôžkach stáli a prednými sa veselo kľbčili už pred miliónskymi rokmi.

somárskej sove a SOVSKOM SOMÁROVI

O SOMÁRSKEJ SOVE A SOVSKOM SOMÁROVI

Žila si v temnej hore sova. Ako sa na sovu sluší, mala velikánske uši a rozumu vyše hlavy. Z tej rozumovej príčiny zvolili ju kedysi lesné zvery za vysokohorskú náučnú slovnícu. Sedela na jedli, húkala, celému lesu múdre rady dávala a to bolo jej zamestnanie. Jedného dňa – lepšie povedané istej čarodejnej noci – povedala si tá sova:

– Ustatá som z rozdávania učeností, vyberiem si dovolenku, oddýchnem si zopár dní!

No dobre, ale akože za ten čas budú žiť lesné tvory aj netvory bez nočných soviných múdrostí? Porozmýšľala, pohútala, pohúkala a ešte tej noci sa rozhodla, že to zariadi celkom jednoducho. Že si na ten týždeň pričaruje – zástupcu.

A pretože iné učené sovy v tom lese nežili, nakreslila zobákom do machu čarovný kruh, hodila doň jedno vlastné pierko a tri muchotrávkové semiačka a takto čarodejne zamrmľala:

– Huhubunu, turuhuru, bulububu, normatívum, ablatívum, pác!

V civile to znamenalo: Kto vstúpi do tohto čarodejného kruhu, nech sa premení na sovu a rozdáva učenosť až do omrzenia sveta! Potom sa spokojná sova vrátila domov a bezstarostne sa uložila na denný spánok.

Stalo sa však v to ráno, že istý gazda nepozorne zavrel maštal' a z maštale utiekol do sveta – somár. Šiel, šiel, najprv cestou, potom necestou, nakoniec vběhol do lesa – a čo sa nestalo! Skočil si veselo do čarodejného územia. Chcel zahíkať – ale zahúkal, chcel vyhodit' kopýtkami, ale zamával krídlami, chcel si chmatnúť trávy do papuľky – a d'obol zobákom. Pretože bola z neho v momente momentálnom učenecká sova na nerozoznanie.

Sedí sova-somár na vysokom strome, hlavou krúti, žltými očiskami pozoruje svet a nijako si nevie vpratať do somárskeho rozumu, čo sa vlastne stalo. Dozvie sa všetko až večer od tej naozajstnej sovy nesomárskej. Vtedy zaplače, ale nakoniec pristane.

– Dobré, – vraví. – Budem ťa týždeň zastupovať, učené rady rozdávať, ale sľúb mi, že ma po týždni znova na somársku fazónu prerobíš!

– Prerobím, prerobím! – dušuje sa sova. – Načo by sme tu boli dve učenkyne na jeden jediný les!

Tak sa rozlúčili a tá prvá odletela na celozávodnú dovolenku.

Somárska sova sedí, rady rozdáva čudné-prečudesné, takže sa les už ani na les nepodobá, ale na akési šialenecké priestranstvo. Somárska sova radí – nech jedle rastú hore koreňmi! Nonono! Mravce nech bývajú v orlích hniezdach, orol nech po pníkoch lezie ako pánbožkova kravička, pánbožkova kravička v liščom brlohu nech slnko hľadá a liška... Čože budem ďalej vravieť, nič nebudem vravieť, veď len tak to mohlo vyzerat', keď sa hora na somársky rozum dala. A hora šumí, šumí...

– Jujujujujúúúj, aleje to divné životosprávanie...

Našťastie ešte nijaký týždeň netrval večne. Tak ani tento. Na ôsmu noc zašumeli krídla naozajstnej sovy nad lesom, a tá somárska kričí:

– Héééj, kamarátka, hybaj, ukážem ti, ako múdro som tu poradovala!

Pozrie zrekreovaná sova – húúúú – to je kalamajka. Bleskovo zlietne k somárskemu zástupcovi a hučí:

Oj, ty štvrt'vzdelanec, akože si mi horu poprevracal, veď ju ani za dve storočia nedám dokopy! Tu máš, nakreslím ti somárske kolo, skoč ta bez meškania a také múdrosti si doma rozdávaj...

A hneď aj kreslí na machu somársky čarodejný kruh. Hodí doň hrdzavú konzervovú škatuľu, za kvapku komárieho sadla a zahúka:

– To, čo je tu z komára, nech mi spraví somára, bumba flumba pááác!
– a chce tú somársku sovu potisnúť do čarokruhu. Eééj, ale pošmykne sa sama, na zobák zletí... pác ho! – rovno na to zakliate miesto.

Somárska sova zobákom od strachu zaklepoce, pretože dole, v čarodejnom kole, hika čistokrvný somár!!! Hika, kopýtkami dupoce, od hrôzy sa cez les cvalom pustí a beží, beží...

Keď svitlo ráno, zadychčaný soví somár zastal pod horou. Tam ho aj zdrapil nahnevaný gazda a ak ho hreší tak ho hreší:

– Júj, ty zázrak híkajúci, kde si sa mi toľký čas túlal! – a nakoniec mu aj palicou zo tri priloží.

Vtom ten somár so sovím rozumom prerečie:

– Zle robíš, gazda, že ma biješ. Keď ma budeš biť, rebrá mi dolámeš, nanič ti nebudem Ale keď sa mi dáš najesť, zmocniem a hocaký náklad utiahnem.

Gazdovi od počudovania skoro oči vypadli a vraví:

– Ešte som nevidel, že by mal somár toľko rozumu! Múdro vravíš, braček, podobrotky sa výhodnejšie dorozumieme!

Odniesol somára domov na vlastnom chrbte a všade rozchýril, ako ten zver zmúdrel, od koňa ho nerozoznáš.

Od tých čias – výnimka potvrdzuje pravidlo. Medzi sovami učenými sa niekedy nájde sova somárska. A medzi somármi – tiež tak výnimočne – sa sovia múdrosť blysne. To je z toho, že v noci sa dejú veci čudné, prečudesné, ba až zázračné.

Nešikovnom UČŇOVI

O NEŠIKOVNOM UČŇOVI

Chodil po svete nasvetsúci mládenec Ferko Halabajka. Po svete chodil, toto aj hento videl, a tak sa rozhodol, že bude – pekárom. Nuž odcestoval do kráľovského mesta, vošiel do domu, z ktorého to najmúčnejšie rozvonievalo, poklonil sa pred šéfpekárom a prosí:

– Pán veliteľ, vezmite ma za učňa, spáchajte na mne pekársku výchovu, nech na mňa padne aspoň tieň vašej svetovej slávy!

Šéfpekár skoro odpadol od prekvapenia, lebo v tých časoch nebola mládež ešte taká slušná ako dnes. Nuž tiež tak slušne odpovedal:

– Pokúsim sa premiesiť v tebe múčne vedomosti! Len sa dobre prizeraj, špagáty ani klince do cesta nezahadzuj, možno z teba niečo vyrastie!

Poklonil sa Ferko Halabajka, obliekol si pekársku uniformu a nastúpil do služby.

Vo dne sa spalo, v noci sa pieklo, lebo taký je ten život pekársky, že občianstvo ako natruc akurát ráno čerstvé rožky žiada. A keď prešiel istý čas, predvolal si šéfpekár učňa Ferka:

– František, učil som ťa chleby piecť, elegantné rožky šúľat'. Dnes dokážeš, či si sa aj dačo naučil. Tu máš cesto. Vyrobíš z neho rožky prvej triedy!

Pristúpil učeň pred veľkohoru cesta a dal sa do roboty. Šúľa rožok, za ním druhý, a šépekár hľadá, zubami škripe, nakoniec nevydrží:

– Oj, ty učeň-mučeň, či sú toto rožky? Ved' to sú čudné telesá tekvicového tvaru! Tam pozri, von oknom, na nebo! Čo vidíš? Vidíš zlatý rožtek mesiačika! Nebeské teleso sa vie do pečiva poskladať, a ty, bytosť rozumná, takéto patvary mi tu na zemi vyrábaš!

Trasie sa Ferko od hrôzy, že ho šépekár tak hlasno vychováva. Nuž pre istotu jedným okom na mesiac hľadá a druhým si pod prsty požmurkáva, či sa pozemský rožtek na nebeský podobá. O hodinu šépekár znova kontroluje a tentoraz pochváli:

– No vidíš, učníček-mučníček, hneď to inak vyzerá, keď sa z vesmíru poučíš.

Zase prešlo pár dní, a tu raz navečer šépekár zase vymýšľá. Vraj:

– Padla dnes na mňa starobná únava, pôjdem si domov pospať. Remeslo už poznáš, nuž si veselo na rožtekoch popracuj, nech má ráno ľudstvo čo jesť.

A pokým šépekár doma v posteli pochrapkáva, Ferko v pekárni rožteky vyrába. Jedným okom na mesiačik hľadá, druhým požmurkáva, či je to pečivo mesačného tvaru. Také je, veru presne také ako mesiačik, lenže kdeže je od rožteka! Za tých pár dní sa pekne zaguľatil, na zlatý dukát sa podobá, alebo na zlaté vyznamenanie, ale vonkoncom nie na rožtek. Ferkovi sa síce vidí, že to minule trochu inakšie vyzeralo, ale kdeže by sa učeň odvážil rozmýšľať!

Noc pokročila, mesačné pečivá už z pece rozvonievajú, šépekár sa od výbornej vône zobudí a žene káže:

– Nože zbehni dole do ateliéru, prines mi zopár tých voňavých rožkov, nech okvalitujem, ako ich František vysocháril.

Odbehne šépekárka, potom príbehne, ale oči má akési vyplašené. Pred muža položí... ajda, bajdara! – akési hrozné hrčiská paradajkového typu!

Šépekár zdúpnie, tigrovským skokom skočí, a už je v pekárni a už bombarduje:

– Ej, učnisko-mučnisko, toto mi draho zaplatíš, ktože ti kázal hrčaté hrče vyrábať...

Ferko dych naberá:

– Ved' ja som len, ako ste kázali... na nebeskú mesačnú podobu...

– Dám ti ja mesačné podoby! Dám ti ja nebeské zjavenie! Ved' mi občianstvo vzburu spraví, ved' ma z mesta vyženú...

A veru tak to vyzerá! K pekárni sa blíži veľký zástup a všetci kričia, nerozumiť čo. Keď však bližšie poďidu, do pekných osemstupov sa postaví, a vtedy počuť, že volajú:

– My chceme žemle! Nech žijú žemle!

A zástup deciek do toho:

– Pre Janka aj Aničku upeč vždy len žemličku!

A postarší občania slávnostne a jednohlasne:

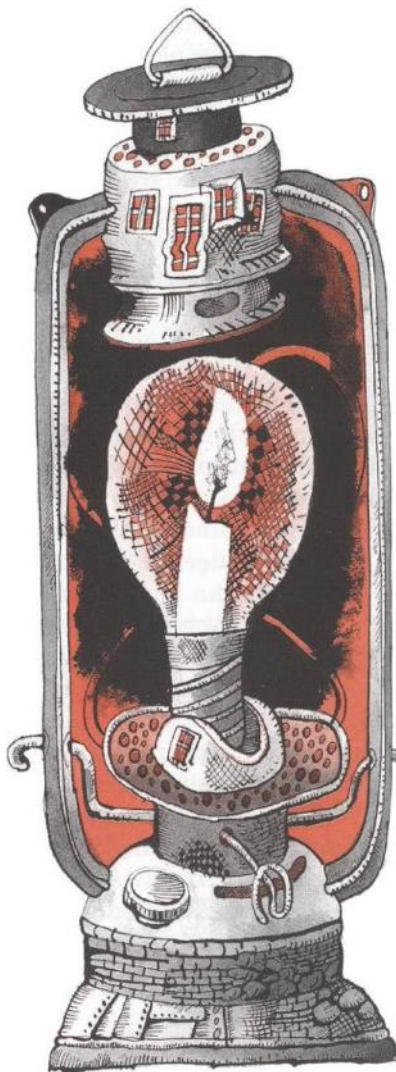
– Pre staretku, pre starčeka, najlepšia je žemľa mäkká!

Šéfpekár sa ukláňa, ruku si k srdcu pritísky, vzduchové bozky všetkým posiela. A učeň Ferko nič nechápe, len to jedno tuší: že odo dneška sa budú aj tie hrče piecť a šéfpekár im prvý bude robiť reklamu...

Odvtedy má ľudstvo aj žemľový vynález. Keby ste náhodou kúpili v obchode niečo také, čo sa nepodobá ani na rožtek, ani na žemličku, nech vás to vôbec nepomýli. To je tiež odsochárené od mesiačika: keď nie je ani rožtek začínajúci, ani spln vyplnený, ale čosi medzi tým. Teda nijaký omyl, kamaráti moji, ale načisto vesmírna záležitosť!

veľmi vzácnej LAMPE

O VEĽMI VZÁCNEJ LAMPE

Bolo raz také čudné kráľovstvo, kde po noci vždy svitol deň a po dni nôcka padla čierna ako noc. Na rozdiel od iných krajín bolo toto kráľovstvo chudobné a za noci svietila v ňom len jedna jediná pouličná lampa. Hompáľala sa približne nad prostriedkom kráľovstva, aby ako-tak spravodlivo svietila na všetkých. Teda bola to lampa prepotrebná a doslova jedinečná. Preto si každý vie predstaviť to nešťastie, keď jedného dňa preletel ponad kráľovstvo dvanásťjazyčný šarkan Logopedos, uvidel vzácnu lampu a chmat – už ho nebolo. A nebolo ani tej lampy.

Poddaní plačú, lamentujú, v noci ani do nočných služieb nevychádzajú. Veď ktože by si každonočne rozbíjal v tej tme nos, ba aj koleno plus hlavu! Kráľovstvo je už nielen chudobné, ale i smutné. A to je dakedy horšie než deravé nič.

Jedného dňa poberie sa teda delegácia poddaných k šarkanovi. Na kolená padnú, takto prosíkajú:

– Najmilostivejší Logopedos, vráť nám našu lampu, radšej ti každý deň aj tri princezné obetujeme!

Zachichúňa sa Logopedos, dvanástimi jazykmi sa maškrtné oblizne:

– Nepotrebujem ja žiadne ženské organizácie, potrebujem lampové svetlo, aby som v noci videl, čo sa mi sníva. Lebo mám v poslednom čase načisto čierne sny!

Darmo poddaní prosia, šarkan lampu nevráti. Iba na tretí deň, keď ho už ten ľudský hurhaj omrzí, odrazu takto zajódluje:

– Vrátim vám lampu, ak sa nájde taký smelec, ktorý sa mi jazykovou výslovnosťou vyrovná a za mnou bez chyby jednu jedinú vetu zopakuje.

Zajasali poddaní a hneď sa všetci hlásia. Ale šarkan vraví:

– Dobre si rozmyslite, lebo len traja môžu skúsiť šťastie!

Nuž poddaní po chvíli rozmýšľania vyberú kráľovského rečníka. Má rečenie ako zamestnanie, preto pohrdavo pozrie na Logopedosa. Šarkanisko rozplamení dvanásť jazykov a vraví:

– Opakuj za mnou takou istou rýchlosťou: Keď tú lampu naolejujeme, nenaolejujeme linoleum, ale keď naolejujeme linoleum, nenaolejujeme lampu!

Kráľovský rečník si odkašle, potom ešte raz, potom sa napije mineráľky a spustí:

– Keď tú lampu naolujeme, nenaolujeme limónium...

– Stát! – škodoradostne zaryčí šarkan. – Čože to naoluješ a aké limónium, hui-hui-hui, to sa ti teda podarilo, ty pokazená gramoplatňa!

Bledý rečník sa zatacká a hneď sa aj do penzie odtacká, lebo takú hanbu ešte jakživ nezažil. Poddaní tiež blednú. Po dlhom rozmýšľaní odhlasujú, nechže ide do jazykovedného súboja futbalový reportér Emanuel Ružička. Je známy tým, že reportuje nadzvukovou rýchlosťou, ba že dokonca ohlásí gól o tri minúty skôr, než lopta vletí do brány.

Emanuel Ružička zje hašlerku, vypije za lyžicu rybacieho oleja na premastenie hlasiviek, zastane pred šarkanom a takto zarapoce:

– Keď tú lampu namulajujeme, neolelajujeme linoleum, ale keď naolejumelie limúlium, nenaomalujeme...

– Dost! – kričí rozradostený šarkan. – Odíd', ty namolujavené limúlium, lebo ma od smiechu vo tri kusy porozkladá! Ďalší a posledný nech predstúpi, a potom už dajte pokoj!

Poddaní si hlavy chytajú, nikto viac nemá odvahu prihlásiť sa na preteky. A keď už myslia, že sa tretí nenájde, pretlačí sa odrazu pred šarkana susedka Šumichrastová, najväčšia klebetnica a jazyčnica v celom širom kráľovstve. Šarkan pozrie, pohrdavo očami zagúľa. Len sused Šumichrast ženu svoju posmeli:

– No začni, Amálka, dnes ti povoľujem všetky množstvá slov aj všetky rýchlosti.

Amália Šumichrastová si podoprie ruky v bok, predkloní sa, očami zablýska a spustí:

– Keď tú lampu naolejujeme, nenaolejujeme linoleum, ale keď naolejujeme linoleum, nenaolejujeme lampu. Keď tú lampu naolejujeme, nenaolejujeme linoleum, ale keď naolejujeme linoleum...

– Stačí, stačí, prestaň už, zastavte ju, pomóóó, hotovóóó, tu máte svoju lampu, ale odved'te tú jazyčnicu, lebo mi ušný bubon pukne, jojojóóój...

Šarkan zavýja, po tri kilá buničitej vaty si pchá do každého ucha a poddaní jasajú, svoju jedinú a vzácnu lampu berú, domov do kráľovstva s ňou pochodujú. Šarkan si hlavu octanmi obkladá, lebo ešte z dvadsaťkilometrovej vzdialenosti zaznieva k nemu rapotanie Amálie Šumichrastovej, ktorú už teraz ani vlastný muž nevládze zastaviť.

Tak sa to šťastne skončilo. A nám súčasníkom súčasne dokázalo, že všetko zlé je na niečo dobré. A že dokonca najhoršia jazyčnica zide sa niekedy lepšie ako skúsený futbalový reportér.

svietiacom STRAŠIDLE

O SVIETIACOM STRAŠIDLE

Nestalo sa to v starom a hlúpom Kocúrkove, stalo sa to v moderných a superhlúpych Mačkovciach. Richtár Ezechiel Zechiel oslavoval narodeniny. Pri tej príležitosti kúpili mu občania nádherný budík a takto mu k nemu zablahoželali:

– Milý náš richtár Ezechiel! Nech ti tieto hodinové ručičky ako bystré nožičky nabehajú ešte sto bezporuchových kilometrov. Smelo budík naťahuj, vždy pritom na nás pomysli a tak ho v dobrom zdraví používaj!

Ezechiel Zechiel sa potešil a položil budík v spálni na nočný stolík, zvaný nachkastel. Nikto si nevšimol, že na budíku je zlatým písmom napísané:

„Vodotesný – Svietiaci.“ Teda že ho možno smelo do vody hodiť a že ručičky aj čísličky sú fosforom navixované, to jest, že aj v najtmavšej noci svietia. O takom zázraku Mačkovce nechyrovali, a tak sa stalo, čo sa stalo, a síce: Odišli hostia o polnoci, richtár s richtárkou riad poumývali,

na hostí naklebetili a pobrali sa spať. Otvoria dvere na parádnej spálni, richtárka prvá prah prekročí, zvýskne, pískne, zjajkne, na zem bachne – bum!

– Strašidlóóó... – kričí ako bezdychovka. – Tam... tam... – a neslušne ukazuje ukazováčikom do tmavého kúta.

– Čo si o rozum prišla? – jeduje sa richtár. Sám prekročí prah – hááá! – zmeravie ako solivar. Hlas mu z hrdla ne vychodí, nohy k zemi prilepené, oči navrch hlavy – lebo tam z kúta akási strašidelná tvár zelenými očiskami svieti, nosiskom zeleným poťahuje...

Keď sa richtár z hrôzy pozbiera, výkrik ukrutánsky vyrobí, do behu sa pustí za richtárkou, ktorá už zatiaľ dobehla na mačkovské námestie a kvíli:

– Rataááá, ľudia, rataááá, strašidlo máme v doméééé...

Mačkovčania vyskočia z postelí, motyky, vidly berú, do richtárskeho domu bežia. A na vlastné oči vidia, ako to tam straší a všetkých jaší. Utekajú ozlomkrky preč. A chlapi sa hneď radia, či na to strašidlo delo vytiahnuť, alebo či radšej celý richtársky dom nepodpáliť.

Zľakne sa richtár, že nielen o nočný spánok, ale aj o strechu príde, nuž chytro vraví:

– Počkajme ešte, susedia, možno strašidlo ustúpi, možno rozum dostane...

Tak čakajú hodinu, dve a potom rozhodnú:

– Nože poďme pozrieť, či strašidlo zmúdrelo, či ho ešte máme, a či už nemáme!

Zakrádajú sa Mačkovčania ticho ako mačky k richtárovmu obydlíu. Ale je už ráno, vtáčiky čvirikajú, biely deň nastupuje – no a čo? No a to, že strašidla niet, lebo za dňa slniečko prekričí svojím svetlom aj fosfor.

Uspokojila sa obec, no krátka to bola spokojnosť. Lebo keď znova nôcka padla a richtárovci do spálne vkročili – huííí! – strašidlo zase zelenými očiskami blikoce! A zase dedina do rána nezaspí. A tak to ide noc čo noc, až sú všetci od nespania zdravotne podlomení.

Po susedných obciach idú strašidlovské chýry, každý by chcel pomôcť, ale každý utečie, len čo to zelené zbadá. Mačkovce dajú na obecný účet urobiť v richtárskej spálni postrek svätými vodami, strašidlo ani o krok neustúpi. A keď tak jednej noci všetci v priekope čučia, stane sa, že richtárov trojročný synček Ignácko sa v druhej izbe zobudí. A vklzne za rodičmi do spálne. Rodičov síce nevidí, ale zato krásne zelené

svetielka mu zasvetielkujú. Poteší sa Ignácko, budík schmatne, ledva ho v ručičkách udrží, a otvorenými dverami vyjde na cestu. A volá:

– Mama, tata, aha, čeče!

Ľudia v priekope hrôzou ľadovejú – richtárov syn sa so strašidlom pod pazuchy vedie! Richtárka strach premôže, syna si beží ratovať a richtár za ňou a potom aj ostatní, a čo vidia! Strašidlo sídli v narodeninovom budíku, istotne je tam uväznené ako zlý tuzemský džin vo fľaši!

Keď sa tieto nové poznatky zistia, zasadne hneď ráno obecná rada a rozhodne: strašidlo treba odstrániť, a to tým, že ho spustia na dno mačkovského rybníka.

O chvíľu tiahne celá obec za obec, richtár aj najstarší prísediaci sadnú do koryta, zaveslujú doprostred rybníka a tam spustia budík do najhlbšej poldruhametrovej hĺbky. Nikto im nepovie, že budík je aj vodotesný, že ho možno utopiť, a predsa sa neutopí. Lepšie povedané – voda sa doň nedostane. A tak ten budík leží na dne, netiktakuje síce, lebo ryby ani raky ho nevedia natiahnúť. Zato si veselo za dňa naberá svetla zo slniečka. A keď padne noc, vychodí z toho miesta, z hlbok prehlbokých, zelenkavá bludičkovská žiara. Vyhýbajú sa v noci tomu miestu Mačkovčania aj pocestní a po celom širom okolí sa hrozná povest' vraví: že v mačkovskom rybníku noc čo noc kvíli a zelenými očami gúľa a zeleným nosom smutne a neslušne poťahuje strašidlo, ktoré raz – nechtiac – dostal mačkovský richtár k narodeninám.

námesačnom UČENCovi

O NÁMESAČNOM UČENCovi

Bola raz krajina, v krajine mesto a v meste ulica nová, novučičká. Domy čerstvou maltou voňajúce a parketami smelo vlniace. Pristáhovali sa sem rodiny, rodinky aj rodinôčky. V rodinách bolo strašne veľa detí, v rodinkách o dačo menej a v rodinôčkach sem-tam dáky jedináčik. Ale aj tak sa nazbierala plná škola detí.

Všetko vyzeralo normálne, iba nikto netušil, že do jedného bytu sa pristáhoval staručký vedec, profesor všetkých vied Bernard Bernardini. Totiž – všetci vedeli, že v tom byte žije spolu so svojou staručkou manželkou Bernardou Bernardiniovou, aj že je učenec na penzii. A predsa to, čo bolo najdôležitejšie, nemohol vedieť nikto. Bolo to lekárske tajomstvo. Nikomu by sa ani vo sne neprisnilo, že čulý starček má dlhoročnú a nie celkom príjemnú chorobu – námesačnosť. Faktum paktum! Lebo v tých dňoch, presnejšie povedané nociach, keď sa na nebi zjavil spln, profesor bez ohľadu na svoju vedeckú minulosť vyliezol von oknom a prechádzal sa po strechách v dlhej nočnej košeli tak bezpečne,

že by to nedokázal ani najskúsenejší televízny anténar s povrazolezeckým školením.

No profesor Bernardini nielenže bol námesačne chorý. Nevedno prečo – mal pritom ešte aj chorobnú špecializáciu – na domáce úlohy. Bolo to tak: Staručký vedec sa zvečera uloží do starodávnej postele, spokojne zaspí a nevie, že okolo polnoci, keď mu blysne do okna mesačné svetlo, vstane. Vstane, vyjde oblokom, po balkónoch a odkvapových rúrach lezie až na strechy a zase dole. Do cudzích bytov vchádza, školské aktovky otvára, zošity vyberá, aj večné perá, a opravuje hrúbky, čiarky i počtové príklady. Potom spokojne zošity uloží, zase odíde, po ozdobných fasádach veselo poskáče, a keď sa mesiac nižšie k obzoru schýli, schýli sa aj vedec do postele. Lahne, a nikto, ani jeho verná žena nevie, čo všetko vykonal v námesačnom spánku.

Ibaže v škole na druhý deň – škandál nad škandál! Zošity dočarbané, všetky chyby síce opravené, ale celkom iným, nežiackym písmom. Ba ešte aj poznámky na okraji pripísané ako napríklad:

Zbytočne zdĺhavý matematický postup! Treba zostaviť rovnicu o štyroch neznámych!

Alebo:

Slohová úloha nezodpovedá skutočnosti! Naše sídlisko nie je pekné a nové, je iba nové, ale jeho architektonické riešenie sa pohybuje hlboko pod svetovým priemerom! Alebo... ale čo treba ďalej rozprávať, aj toto stačí, pretože učitelia neveria žiakom a žiaci nijako nevedia vysvetliť, ako sa to všetko dostalo do zošitov, keď to tam ešte večer nebolo. Rodičia píšu vyhlásenia s úradným potvrdením súdneho znalca, že písmo v zošite nie je ich vlastný rukopis, ale naopak, že nikto v ich rodine tak vedecky nečarbe.

Po niekoľkých mesiacoch si riaditeľstvo školy nevie dať inej rady – a obráti sa na detektíva Cliftona. Akurát v tom čase si lieči reumatizmus v Piešťanoch.

Detektív Clifton najprv sústreďí všetky žiacke zošity a pomocou zväčšovacieho skla zistí, že všetky opravy konala jedna a tá istá osoba. Potom si rozprestrie na stole plán sídliska, okružkuje v ňom byty všetkých žiakov postihnutých opravami. Kruh okolo páchatel'a sa zužuje! Zužuje sa na jednu jedinú ulicu!

Vtedy detektív Clifton spraví zoznam obyvateľstva a dom od domu zisťuje, ktorí rodičia by vedeli vyrátať počtové príklady žiakov základných deväťročných škôl. Kruh sa ešte viacej zúži a nakoniec v

ňom ostane len jedna jediná postava – vedec Bernard Bernardini, profesor na penzii.

Detektív Clifton sa zamyslí. Tri dni a tri noci bafká z fajky, potom zavolá medzinárodným telefónom svojho kolegu Sherlocka Holmesa v Londýne. Naznačí mu svoje podozrenie a kolega Holmes povie na tú diaľnu diaľku:

– O, jes, mister Clifton, hau du ju dú, gud baj, tu Pikadily!

Detektív Clifton je spokojný. Už je mu všetko jasné, len mu je nejasné, ako to spraviť, aby staručkému vedcovi zastavil opravársku činnosť a súčasne mu neublížil. Nakoniec rozhodne: poprosí Bernardu Bernardiniovú, manželku Bernarda Bernardiniho, aby v dňoch mesačného splnu položila pred posteľ svojho penzionovaného manžela lavór so studenou vodou, ktorá profesora prebudí, ak by ho pochytil námesačný úmysel. Okrem toho požiada Clifton riaditeľstvo školy, aby v tých nebezpečných dňoch učitelia nedávali žiakom domáce úlohy. Toto opatrenie bolo potrebné pre prípad, že by námesačný vedec predsa len nestúpil do lavóra. Darmo všetci žiadali Cliftona, aby aspoň približne označil páchatel'a.

– Nie! – povedal. Ani peniaze za pátranie nevzal, iba z pokladnice rodičovského združenia zaplatil medzištátny telefonický rozhovor s Londýnom. Potom odcestoval späť do piešťanského bahna.

Profesor Bernard Bernardini sa teda nikdy nedozvie, že každý mesiac konal tajomnú činnosť pri mesačnom svite. Ale tak je to iste múdrejšie.

O t a j o m n o m P O K L A D E

O TAJOMNOM POKLADE

Na vysokom brale, na vysokej skale, rovno pod oblakmi bola veľká diera. Teda čosi ako priepasť, lenže nie až natoľko priepastná. Povrávalo sa, že v tejto diere, zvanej Čertovo oko, je tajný vchod k tajnému pokladu. A že sa ten vchod otvára vždy len v júnovú noc, keď nadíde koniec školského roka. Poklad tam vraj zakopal istý večný študent, keď sa rozhodol, že navždy odíde do hory medzi zver a bude sa tu s ňou učiť vybrané slová a gramatické výnimky. Aký to bol poklad – nikto nevedel. Ani o študentovi ďalej povest' nehovorí. Možno sa dodnes učí vybrané slová v lesnej húštine, obrastený machom ako Mataj.

Nuž probovali už mnohí dostať sa k študentskému pokladu. Ale bolo to ako počarené. Keď sa totiž vyšplhali hore bralom a po tej námahe si na chvíľu sadli, aby si trocha oddýchli – zaspali. Zaspali a zobudili sa len neskoro po polnoci, keď vchod k pokladu bol už zavretý.

Roky bežali trápnu rýchlosťou, poklad v skale driemal a nedostal ho ani horolezecký krúžok, čo sa hromadne vyšplhal na bralo. Zaspal totiž aj ten krúžok, tajomnou silou ukolísaný, a zobudil sa len pri východe slnka.

Nikdy by sa nikto nebol dozvedel, aký poklad študent skryl, nebyť nešťastného žiaka Ľubomíra Motaničku. Tento žiak, hoci všeličo tušil, predsa len netušil, že prepadne z istého predmetu – z telocviku. Keď teda dostal koncoročné vysvedčenie a videl tam spísanú celú svoju tragédiu, vypchal si nohavičky vankúšom a tak sa postavil doma pred prísneho otca.

Otecko, človek starší a skúsený, hneď poznal, že sa čosi stalo, a chystal sa porozprávať so synom Ľubomírom. Ale syn nemeškal, fujas ho von dvermi a rovno za dedinu. A prísny otecko za ním! Beží syn, beží otec, a matka doma ruky zalamuje. Prebehli chotár, do lesa vpálili, tri rúbaniská popreskakovali, potom dva potoky, až zastali pod skalným bralom.

Pozrie syn hore na bralo, hlava sa mu zakrúti, pozrie za seba, dychčiaceho rodiča zbadá. Nuž nemá iný výber, iba sa pustiť hore skalami. Deň sa dávno schýlil k nočnému koncu, tma zaľahla nad hlavami šplhajúcich sa príbuzných, ale oni nepopustia, lebo otecko má hlavu tvrdohlavú a synček sa podal na otecka. A tu, práve keď polnoc odbíja dole na dedinskej veži, došplhá sa Ľubomír Motanička na samý vrcholec. Július Motanička je mu v päťách. Už po ňom siaha rodičovskou rukou, keď vtom... v skalnej diere sa otvára puklina, začne hrať zvončeková hudba, žiara zlatostrieborná sa naširoko rozlieva. Otec aj syn stoja s otvorenými ústami, pohnúť sa boja. Potom otec šepne:

– Naše osobné účty si vybavíme po prežití tohto zázraku. Teraz poďme svorne za pokladom!

Otec a syn s posvätnou úctou pristúpia k žiariacej diere, nahnú sa nad ňu – a vidia: svetlo vychádza z kúska papiera vo štvoro poskladaného. Otec natiahne ruku, opatrne vezme to lajstro, ktoré je zrejme plánom k zlatému pokladu. A má šťastie, pretože v tej chvíli zvonkohra stíchne, svetlo sa už neleje a skala sa s rachotom zatvára. Dookola je tma, nič sa nedá robiť, len počkať do rána.

Otec už dávno zabudol na synovo vysvedčenie, syn sa už dávno dobrého otecka nebojí, lebo ako tak svorne na skale sedia a ranný svit čakajú, otecko vraví:

– Nikomu ani slovo, nech je to naše spoločné tajomstvo. A to vysvedčenie – nuž veď uznaj: každý otec v dejinách sa musí hnevať na

zlé známky. Ak sľúbiš do roka lepší výkon, nezderiem ťa, ani ináč nepotrescem.

A Ľubomír Motanička ľutuje odrazu dobrého otecka a vraví:

– O poklade nič neprezradím, ale celé prázdniny sa budem učiť telocvik, aby som dokázal, že si ctím svojho otca!

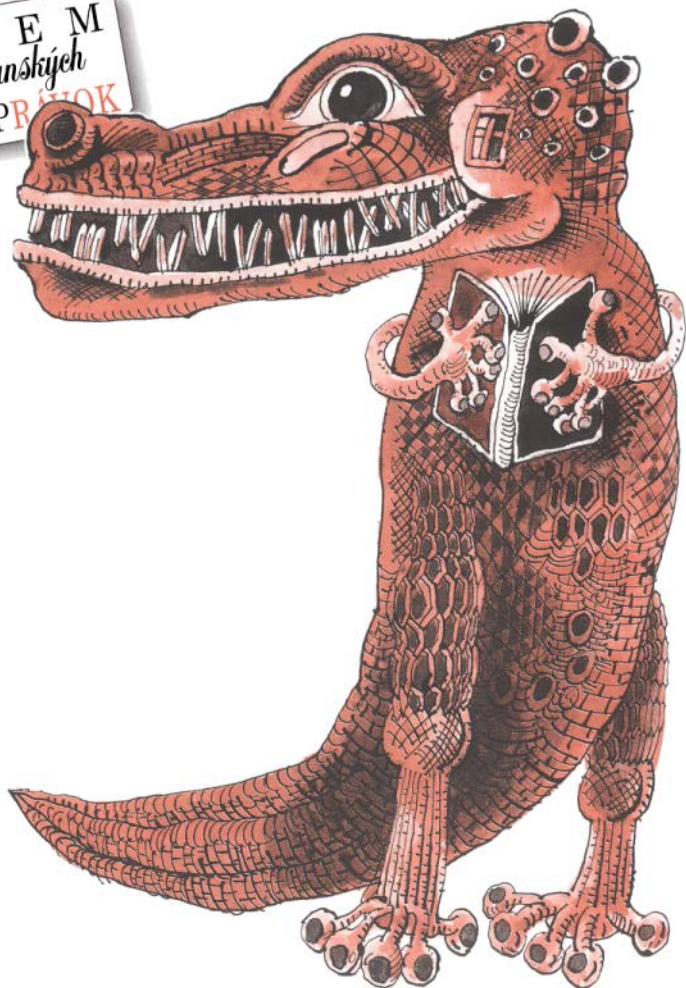
Tak v rozumných rozhovoroch prejde noc, slnko sa spoza vrškov vykotúľa, kraj svetlom zaleje a otec vyberie konečne z vrecka plán tajného pokladu. Rozloží ho, pozrie, zbledne, syn tiež pozrie a tiež zbledne – nie je to tajný plán, ale koncoročné vysvedčenie akéhosi vydedeného žiaka! Niet na ňom okrem päťky inej známky, dokonca ani z toho nešťastného správania! Ale potom otec hneď na kolená padá a nebu ďakuje, že jeho syn Ľubomír Motanička len s jednou päťkou vyviazol. A syn tiež kľaká a tiež ďakuje nekonečnému vesmíru, že aj dávno pred ním sa žiaci rodičov báli, do skalných priepastí svoj zlý prospech hádzali a že je z toho dodnes poučenie.

Tak vlastne ten poklad, aj keď nebol zlatý, dobrú vec vykonal: otcom pripomenul, že sú aj väčšie nešťastia, než čo ich vlastné deti vyrábajú. Deťom pripomenul, že ak nie dnes, teda po stáročiach sa diera otvorí a vydá svedectvo o ich neučených hlavách. Celým rodinám dal na známosť, že rodičia a deti sa môžu pekne dohovoriť, keď spoločne čakajú na nejakej skale. Ale možno aj doma za stolom.

z m r a z e n o m ŠTEFOSAUROVI

O S E M
š t e f a n s k ý c h
R O Z P R Á V K

OSEM ŠTEFANSKÝCH ROZPRÁVOK

O ZMRAZENOM ŠTEFOSAUROVI

Stalo sa to v dávnom prapračase, keď ľudstvo ešte nemalo žiadne prístroje a nástroje, iba jednu vec – kamennú sekeru. Teda bolo to v tvrdej dobe kamennej a tou sekerou sa robilo všetko: od vyklepávania mamutích karmenádli až po vyklepávanie prípadných nepriateľov.

Žil vtedy istý praprachlapec menom Štefosaurus, teda po našom – Štefan. Pretože ešte neboli školy ani mydlo na umývanie uší, ba ani holiči, prežil Štefosaurus radostné detstvo, až dorástol do mládeneckého veku. A bolo mu jasné, že musí urobiť nejaký dospelý skutok. Nuž povedal si:

– Pôjdem, nájdem koniec tohto sveta, možno tam objavím niečo dobré pre ľudstvo.

A šiel.

Po dlhom putovaní príde k veľkej priepasti.

– Hahóóó! – zakričal Štefosaurus do tej diery. – Nie je tu náhodou svetový koniec, alebo aspoň doba bronzová?

A ozvena z priepasti odpovedá: –... onzovááá... zovááá... vááá...

– Výborne! – potešil sa Štefosaurus. – Tak si teda skočím do tej budúcnosti!

A skočil. A načisto omráčený rozplesol sa na priepastnom dne. Tým pádom striasol všeličo dookola, horniny sa začali posúvať a jeden predpotopný ľadovec jemne privalil bezvedomého Štefosaura.

A načisto ho zmrazil a k sebe primrazil.

Leží si zmrazený mládenec, leží rok, leží sto rokov, tisíc, ba ešte viac. Zatiaľ na zemi prešli rôzne doby a nastala doba súčasná, čiže umelá, pretože vynašla umelé hmoty.

A v tejto súčasnosti rozhodol sa istý profesor, že so svojimi žiakmi rozkope zem a pozrú, či sa v nej okrem zemiakov nenachádza ešte niečo, o čom nevieme. Nuž vykopali do zeme veľkú dieru, natrafili pritom na zvláštny ľadovec ľadový a v ňom uvideli – ľudskú postavu.

– Ha! – povedal vykopávkový profesor. – To bude asi nejaká spiaca krásavica, ktorú sem zamurovali Turci!

– Nie, – povedal pomocný asistent, ktorý bol ďalekozraký. – Nebude to spíaca krásavica, pretože to má na brade bradu. Bude to asi spiaci krásavec!

Vyložili teda ľadový balvan aj s postavou na lúku a čakali, čo sa bude robiť. Medzitým slniečko svietilo, roztopilo ľad a zohrialo zmrazenca na tridsaťsedem stupňov. V tej chvíli postava roztvorila oči, sadla si, kýchla a zaryčala:

– Gungulu bumbu hirikari rumbubu!

Panička Anička a predkovia skamenení! Všetko dookola stúplo, chcelo sa rozutekať. Ale profesor okamžite poznal, že postava pochádza z tvrdej doby kamennej. Nuž prihovoril sa Štefosaurovi – lebo to bol on – rodným jazykom:

– Galala kimbuli bambuliki gungo?

Podľa starodávneho zvyku a na znak úcty vyplazil Štefosaurus na profesora jazyk a odpovedal:

– Hagalagi gungo kamiliki hukizu!

– Ó! – prekvapil sa profesor. – Agalaga beolal gumbiri glonga!

Vtedy Štefosaurus nadšene zagurgľoval:

– Agla bagla, lubiti bamba logibubu!

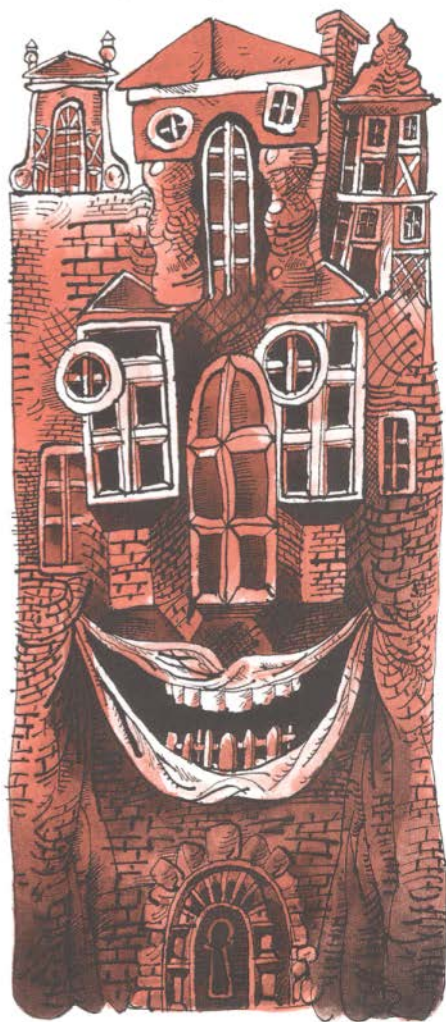
A pred očami roztrasených žiakov padli si tí dvaja do náručia a srdečne sa objali. Potom zarečnil profesor súčasným nárečím:

– Drahí žiaci, práve sme rozmrazili jedného z mojich najstarších predkov, ktorý bol vlastným bratom môjho prapraprapraprapra... a tak ďalej, v šťastnej dobe kamennej. Podľa Štefosaurus, do môjho družstevného obydlia, lebo sa najprv musíš osprchovať, umbuli, bumbuli galibubu...

A profesor vykročil k domovu, vedúc pod pazuchou krásne chlpatú, dlho nečesanú, ale konečne rozmrazenú minulosť.

Ošikovnom PIŠTOVI

O ŠIKOVNOM PIŠTOVI

Bolo kedysi slávne kráľovstvo. Kráľ vládol, kráľovná sedela pri ňom na tróne a zdalo sa, že je všetko v poriadku. Ale nebolo, nebolo, pretože mesto bolo obtiahnuté čiernymi látkami a na prvý pohľad bolo jasné, že niečo nie je v poriadku. V poriadku to nebolo s princeznou, samozrejme, pretože princezné v každom kráľovstve musia robiť niečo, aby s tým boli starosti. Tak aj táto princezná, menom Transparenta. Nebola to dievka škaredá, to nie, ale mala jednu nevyliciteľnú nemoc: všetkému sa smiala a nech robili, čo chceli, nikto ju nemohol rozplakať.

– Ó, ja nešťastný! – bedákal kráľ od rána do rána. – O čo lepšie bolo môjmu kráľovskému kolegovi, keď mal doma smutnú princeznú! Ľahko je rozosmiať smutného, ale ktože rozplače veselého?

Zdalo sa dokonca, že sa pre tú chichotavú chorobu princezná ani nevydá. Pretože prišiel princ, pýtal si princeznú za manželku a ona mu vraví:

– Hihihí, môžem sa za teba vydať, hihihí, strašne sa mi páčiš, hihihííí.

Naľakal sa princ tej rozchichotanej stvory, vraj: akáže by to bola tichá domácnosť s takouto estrádnou ženou! Zľakol sa aj druhý, tretí... a ušli kadeľahšie.

Len princezná sa po kráľovstve špacíruje a ako sa smeje, tak sa smeje, až to už všetkým lezie na nervovú zostavu. A keď istého dňa prišla na tú ríšu povodeň a súčasne zemetrasenie a princezná kade chodila, tade výskala: – To je katastrofa... hihihí... to je nešťastie, ó... hihihííí... – kráľ to už nevydržal.

– Dajte na domy čierne látky, – povedal, – vypíšte verejnú súťaž: Kto rozplače princeznú, nemusí sa s ňou oženiť, ale dostane polovicu kráľovstva a čo bude chcieť, pretože toto sa už nedá počúvať!

Nuž a začali sa hlásiť rôzni princovia aj neprincovia a skúšali: jeden nedal princeznej celý týždeň jesť. Druhý jej rozvrtal najzdravší zubok. Tretí jej zakázal pozerieť v televízii detektívku... a princezná slzu nevyroní, len piští: – Hihihííí, to je na zbláznenie, hehehehe, ja to už nevydržím... hihihí!

Len tu jedného dňa, keď sa už zdalo, že nič nepomôže, zastal pred kráľovským trónom sympatický mládenec:

– Volám sa Štefan, – povedal. – A pretože pochádzam z podunajských nížin, volajú ma Pišta. Daj navariť bravčového gulášu, ó, najjasnejší kráľ, a ja princeznú rozplačem...

Kráľ pokrútil nedôverčivo hlavou nad tým čudným liekom, ale dal navariť gulášu a vo veľikánskom zlatom kotle ho postavili pred princeznú. Vtedy vytiahol Pišta vrecúško a odsypal z neho do kráľovského gulášu za hrst' červeného prášku.

– Jedz, krásavica, – povedal rozchichotanej Transparente. A tá si s veľkou chuťou nabrala za lyžicu, prehltila, a...

– Bééé, búúú, uááá... – plače princezná, slzy sa jej z očí valia, ba aj pod noštekou sa jej robí odmäk... A šťastný kráľ sníma z hlavy korunu a vlastnoručne ju zakladá na hlavu Pištu osloboditeľa. Celé kráľovstvo jasá, šťastná princezná sedí nad gulášom a plače a plače, a keď prestáva, zase zje za lyžicu toho zázračného lieku a pustí sa do nádherného fňukotu sprevádzaného hektolitrami slz.

Pišta sedí na tráve, hlavu má načisto okorunovanú, a sám seba potichu takto pochvaľuje:

– Ej, haj, ťuhaj, liečivý je guláš kráľovský, ale ešte liečivejšia pravá maďarská štipl'avá paprika!

O z o p s u t o m P S Í Č K O V I

O ZOPSUTOM PSÍČKOVÍ

Žila raz istá starenka, asi tak stopäťdesiatročná. Všetko príbuzenstvo jej pomrelo v primeranom ľudskom veku a ona sa držala na svete celkom sama, ale v dobrom zdraví. No pretože každý človek musí mať niekoho, o koho sa stará, starala sa aj starenka o dve biele mačky. Volali sa Mufi a Pufi a mňaukali čistou mačkovčinou s kocúrkovským prízvukom.

Boli by všetci pokojne žili, ibaže jedného dňa pobrala sa starenka na výstavu psov. Pobehala, pobehala a nakoniec sa pristavila pri malom bielom pudlíkovi. Bol ako hrčka cukrovej vaty a starenka, milujúca biele zvieratká, sa okamžite rozhodla: túto našuchorenú belobu si kúpi! A kúpila.

Príde starenka domov, pudlíčka na zem položí a mačičky privoláva:

– Na, či-či-či, na, Mufi, Pufi, priviedla som vám kamaráta!

Pribehli biele mačičky, pudlíka nedôverčivo oňuchávajú: divné, vyzerá to tiež skoro mačaco, ale vydáva iné zvuky, na stôl nevyskočí... ibaže kosti akosi odbornejšie chrúme.

Raduje sa starenka, že sa zvieratká tak chytro spriatelili, a vraví psíčkovi:

– Ty sa budeš volať Ňufi, aby som si to lepšie zapamätala.

Žijú si teda Mufi, Pufi a Ňufi svorne so starenkou, tak svorne, že keď niekto vojde, ani na prvý pohľad nerozozná: sú to dve mačky a jeden pes,

alebo dvaja psi a jedna mačka, alebo traja psi, alebo tri mačky? Starenke sa to páči, ale jedného dňa sa namojveru zháči! Zdá sa jej totiž, že Ňufi, ktorý by mal od prirodzenosti štekať, nesteká. Naopak: vydáva zvuky načisto mňaukavé. Preľakne sa starenka:

– Ňufi, pokladiček, vari si len nezabudol rodný brechot? Neurobiš mi predsa takú hanbu, že by si sa zmačkoval, keď som ťa kúpila ako psa?!

Ňufi zodvihne čierny ňufáčik, oddane pozrie na starenku a:

– Mňhaúúú, mňhaúúú...

Starenka zbledne ako vápenica, chyťí toho psieho mňaukáča, posadí si ho na kolená a takto prosí:

– Ňufi, havinko, nevyrábaj mňaukanie, vyrábaj štekanie, takto, pozri: hau-hau-hau, hau-hau-hau...

Breše starenka, presne tak, ako to vo svojom živote od psíčkov počula. A to biele, ako pes kúpené, chúlí sa v jej lone, od strachu sa trasie ako psí rôsol. Tak sedia tri dni aj tri noci a ešte pol dňa a starenka učí Ňufiho nebáť sa štekania, ale naopak, štekať a zavýjať – haúúú, haf! haf! – ako sa na psa patrí.

Na štvrtý deň sa Ňufimu konečne podarí prvé, naozaj psovské zabrechanie. Starenka ho ihneď bohato odmení kockami exportného cukru a vraví mu:

– Nebudeš sa volať Ňufi, veru nie, aby si sa mi zase nepokazil. Odo dneška je tvoje meno – Štekan!

– Haf-haf-haf! – prisvedčí radostne odmačkovaný a znova zopsutý pes. Len Mufi a Pufi chytro zalezú pod posteľ a tam si takto klebetia:

– Mňaúúú, no predstav si, kto by si bol pomyslel, že aj taká sympatická postava je iba obyčajný pes.

My z toho máme tretiu štefanskú rozprávku. Že sa tento Štefan vlastne volal Štekan? To nás predsa vôbec nepomýli. Čože je jedno zmenené písmenko proti celej dlhej rozprávke!

údenárskom POMOCNÍKOVI

O ÚDENÁRSKOM POMOCNÍKOVI

Keby sa bol istý údenársky učeň narodil niekde inde, nemali by sme túto rozprávku. Ale on sa narodil v Prahe, kde vyrábajú svetové safaládky najlepšej chuti, najprijemnejšej vône a tak ďalej. Učeň sa volal samozrejme Štěpán a jedného dňa si uzmyslel, že pôjde na výlet. Vzal teda do chlebníka chlieb, veniec voňavých safaládok, nasadol do električky, a hneď mu bola nápadná jedna vec: cestujúce občianstvo zdvihlo nosy k nebesiam a ňuchalo a čuchalo a žiadostivo gúľalo očami. Ešte aj sprievodca zabudol predávať lístky a namiesto vyvolávania zastávok sa len obľizoval a vzdychal: Ňam, ňam, ňam...

Učeň Štěpán sa trochu čudoval, čo sa to s obyvateľstvom porobilo, ale prestal sa čudovať a zmocnil sa ho náramný strach, keď vystúpil z električky – a – no a všetko obyvateľstvo sa hnalo za ním. Zľakol sa Štěpán, či v tej električke niečo nevyparatil, a hup! – vbehol na najbližšiu

železničnú stanicu a nasadol do prvého vlaku, ktorý práve odchádzal. Chvíľu bolo ticho, len vlakové kolesá rapotali ako stračia plenárka. No po chvíli – majoránka expresná! – po chvíli sa do Štěpánovho vozna začalo tisnúť všetko cestujúce ľudstvo a nikto nič nevraví, len túžobne vzdychá a ešte túžobnejšie pomľaskáva. Štěpán zelenie od strachu, potom to už nevydrží, zatiahne záchrannú brzdu... a kým sa občianstvo spamätá, vyskočí von oknom. A rovno do polí a beží a nakoniec zastane na pokraji akejsi skrášlenej obce. Vkročí do ulíc, a tu – oj, nebesia vyúdené! – všetci obecní haukáči aj mňaukáči sa zbiehajú, žiadostivo kňučia, zavýjajú, mňaukajú aj kňaukajú. – Oóóó, – zakvíli prenasledovaný učeň. – Čo sa to porobilo, že si ma ľudstvo aj zverstvo takto zamilovalo? – a vtedy mu blysne v rozume: safaládky.

Rýchlosťou tatranského blesku vyberie Štěpán údený veniec z chlebníka, hodí ho napospas všetkým, čo sa tlačia dookola. A kým zvery bojujú grécky aj rímsky zápas o tú dobrotu, beží Štěpán von z obce – a za obcou ďalšia svorka rôznych hladošov. A zase brechot aj mňaukot preukrutný, pretože Štěpánovo šatstvo je tými safaládkami načisto navoňavkované a magneticky ťahá k sebe všetko, čo má nos. Štěpán už horko-ťažko vdychuje kyslík, keď tu odrazu zbadá – rieku. Hup do nej. Voda studená ako ľad, ale čože je to proti takému mäsožravému prenasledovaniu! Lenže nešťastie nechodí len po horách, ale aj pod vodou. Pretože neprejde ani minúta, a okolo Štěpána sa hromadí a hromadí – krdeľ nemých rýb! Zubaté šťuky, bajúzaté sumce, okaté kapry – všetko ovoniava Štěpánov zasafaládkovaný šat a mliaska – ňam-ňam-ňam...

Štěpán strháva šatstvo a z posledných síl volá nad hladinu:

– Pomóóó! Muž cez palubu...

Ktosi ho vytiahol, do záchranky naložil, k obvodnému lekárovi priviedol. Lekár vraví:

– Pod', ty utopenec, pozriem ťa pod röntgenom!

Stojí Štěpán za röntgenovou doskou, vdychuje a vydychuje, a doktor odrazu len namiesto prezerania obráti nos k nebu a vzdychne: – Aááá-ňam, ňam, ňam... ááá!

– Úúúú, – zakvíli Štěpán ako ranená labuť, vybehne do ulíc a rovno do prvej voňavkárne. Schmatne najfrancúzskejšie parfumy a leje ich na seba a leje a leje.

Dodnes Štěpán tie parfumy spláca z mesačnej výplaty. Aj pokutu dostal za neslušné správanie. Aj tebakritiku vo vlastnom údenárstve. Ale

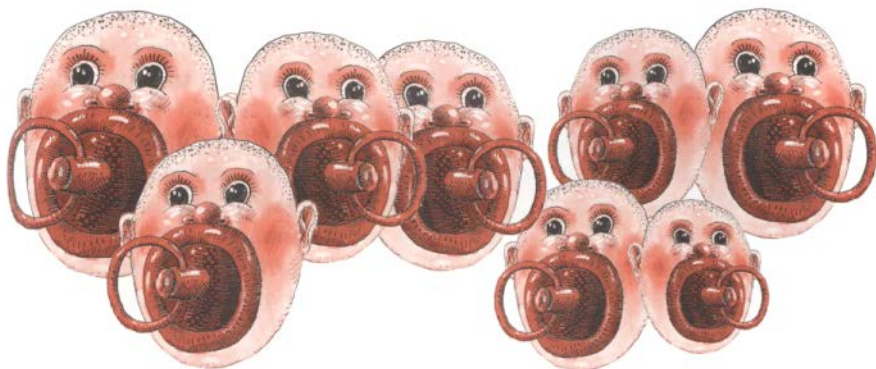
napriek všetkému – je šťastný. Je šťastný, pretože kdekokoľvek sa dnes objaví, počuje:

– Tfu, akáže to tu vanie francúzsky nepríjemná vôňa, poďme preč, to sa predsa nedá dýchať!

Len Štěpán sa usmieva, smelo si kráča po ulici, pretože ešte aj psíčkovia a mačičky utekajú od neho na sto metrov.

O DOBREJ RODINKE

O DOBREJ RODINKE

Žil kedysi dobrý muž a mal dobrú ženu. Ako áno, ako nie, jedného dňa sa im narodil syn. Potešili sa tí dvaja dobráci a vravia maličkému:

– Vitaj, synáček, v našej rodine. Budeš sa volať ako otecko, pretože otecko má najkrajšie meno na svete.

A nazvali toho syna – Štefan.

Prešiel rok a do rodiny pribudol druhý syn.

– Vitaj synček, – povedali zase obaja dobrí rodičia. – Niet krajšieho mena na svete ako meno štefanské. Ale aby ste sa s bračekom nepoplietli, budeš sa volať Števo!

No čo sa stalo, to sa stalo, do roka bol v tej rodine aj tretí syn. Rozmýšľajú rodičia, aké meno mu dať, aby znelo najkrajšie. Po troch dňoch aj nociach vykriekli obaja radostne a jednohlasne:

– Števko! Števko bude, krajšie meno nik nevymyslí!

Tak sú už v dome tri detičky, Štefan, Števo a Števko, a na štvrtý rok – akáže náhoda radostná! – tri ďalšie prírastky do rodiny. Trojčatá, a tak jedno ako druhé i tretie sa podľa chlapčenského vzoru skloňujú.

Rozmýšľajú rodičia o troch menách, a nakoniec ich dajú zapísať do matriky:

– Nech sa volajú Števinček, Števiačik a Števík, pretože nič krajšie na tom svete nepoznáme!

Tri deti a tri deti – to je vlastne už celých šesť a mohlo by to stačiť. Ale nestačilo. Prešiel ďalší rok, a v rodine je odrazu osem chlapcov, pretože to boli dvojčatá a mená dostali krásne, nevídané – Števinčko a Števinečko!

A tak tá šťastná rodinka šťastne žije, a keď sa stretnú pri večeri, je ich tak akurát, vlastne skoro menšie zhromaždenie. Lebo je tu otec, matka, Štefan, Števo, Števko, Števinček, Števiačik, Števík, Števinčko, Števinečko... jojojóóój! Kto by si pomyslel, že je na svete toľko krásnych chlapčenských mien. A vždy po večeri najstarší syn Štefan zaspieva:

Pesnička sa začína:

*My sme slušná rodina,
mama, tata, osem synov,
osem synov – maskulínov.
Prvý Števo – to je drevo,
druhý Števko – to je drievko,
tretí Števinček, tenký ako klinček,
štvrtý Števiačik, neporiadny žiačik,
piaty Števík – lezie na múrik,
šiesty Števinčko – tatovo zlatinko,
siedmy Števinečko – mamino slniečko,
ôsmy Štefan, všakžeáno,
ten, čo spieva každé ráno,
že:*

Pesnička sa začína:

*My sme slušná rodina...
A tak donekonečna!*

medved'ovi
SŤOPOVI

O MEDVEĎOVI SŤOPOVI

Ten šiesty Štefan sa vlastne volal Stepan, čiže ako mu v rodnom medveďom brlohu vraveli – Sťopa. Narodil sa na Sibíri. Rozprestierala sa tá velikánska zem a na nej lesisko hustý ako kôprová omáčka. Do toho lesiska dosiaľ ľudská noha nevkrečila, ani pravá, ani ľavá, a preto nikto nikdy nepochopí, ako sa uprostred najhustejšej húštiny ocitol pár krásnych veľkých čiernych čižiem, pravá aj ľavá.

Ležali si čižmičky v húštine, niekedy do nich vliezol chrobáček alebo žabka skákajlabka, alebo zajko pobehajko. A ináč nič, len ticho. Jedného dňa, bolo to po veľkom daždi a bolo šmykľavo až strach, vybral sa medveď Sťopa za potravou. Pri prvej zákrute odrazu len – bác! Pošmykol sa, padol na zem, dole briežkom po chrpte a letí bum! Zarazil sa iba pod kopčekom.

Ale tak prečudesne, že oboma dolnými labami vhuhol rovno do tých čiernych čižiem.

Keď sa trocha spamätal, sadol si, hlavu si chytil, či ju náhodou cestou nestratil, a potom sa začal od tej hlavy až k päťam kontrolovať, či je aj v ďalších súčiastkach celý. A keď príde po dolné labky – koniec. Hotovo, pretože namiesto pôvodných medvedích nôh vidí akési čierne ligotavé ozruty. Zľakol sa Sťopa a kričí:

– Oj, nohy, nožičky, kam ste sa mi podeli, kamže ste utiekli a mňa tu nechali, akože ja bez vás chodiť budem?

No nikto neodpovedá, labky v čižmách čušia a nad čižmami večné ticho šumí. Nuž dá sa medveď do ukrutného náreku. Vtedy už zvery pobadali, že sa stalo čosi nezvyčajné. Nuž bežia v tie strany, kde sa ozýva plač, a všetci očka vyvaľujú: čo sa stalo s prenešťastným Sťopom? Kamže sa mu nôžky podeli, do ktorého zemskeho svetadielu ušli? A každý rady dáva, pomoc ponúka.

– Postav sa na ruky, – radí zajačík. – Po rukách najlepšie zájdeš!

– Uááá, – narieka Sťopa. – Vari som ja cirkusovo vycvičený, aby som naopak chodil? Uááá...

– Lez po brušku, – vraví had. – Ja tiež leziem, pozri, a všade rýchlo doleziem!

– Uááá, – zaryčí nešťastník. – A či som ja silvestrovský opilec, aby som sa takto nedôstojne životom plazil? Uááá...

Všetci teda stoja, smutne pozerajú, Sťopa ďalej slzy roní a toľko ich je, až sa slaná voda prelieva do myšacích dier.

– Huííí, huííí! – zapišťalo päťdesiat myšiek a vybziklo von.

– Pomoc, potopa!

Utekajú myšky proti prúdu, až nakoniec zastanú pri samom prameni, pred plačúcim medveďom. Zhromaždia sa pri tých čiernych čižmách, ňuchajú, ňuchajú a začínajú slinky preglgať.

– Sťopa, priateľ náš, – zapišťia všetky odrazu. – Ty tu aj tak zahynieš, už ti nič nebude treba, nuž daruj nám tieto dve čierne obludy, lebo akosi potravinovo zaváňajú!

Sťopa zaplače predsmrtným plačom, hornými labkami kývne a zalomí:

– Jedzte, uááá, už je so mnou aj tak koniec sveta! Uááá...

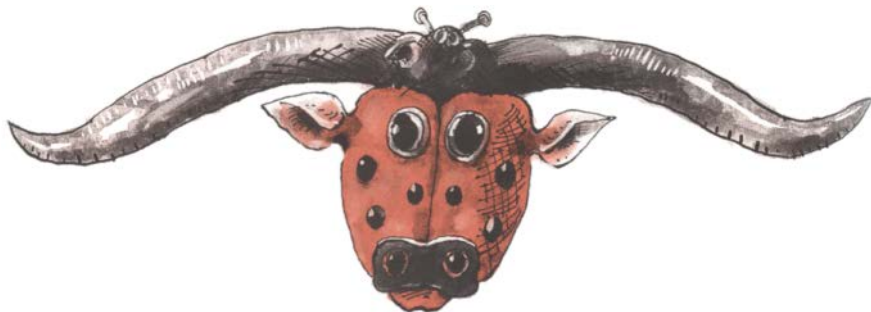
Chrúme päťdesiat myšiek tie dve čižmiská, obedujú ich, potom aj večerajú, a keď ich konečne doraňajkujú – oj, ty včela medonosná! – pod čižmami sa odrazu ukážu celé a neporušené – medvedie laby. Zobudí sa Sťopa, vlastným očiam neverí, lebo labky sú naozaj celé a naozaj naozajstné.

– Oj, nohy, nožičky, – raduje sa zachránený medveď. – Kdeže ste mi boli? Kde ste sa túlali? Chytro ma domov odneste a všetkým porozprávajte, čo ste v širom svete bezo mňa robili!

Labky ležia a, samozrejme, čušia. Pretože kto kedy počul, aby medvedie labky rozprávali?

obýkovi ESTÉBANOVÍ

O BÝKOVÍ ESTÉBANOVÍ

Stalo sa to celkom neočakávane v Španielsku, zemi ohnivej, a hrdinom bol najzúrivejší svetový býk – Estéban. Po našom povedané – zase len Štefan.

Nuž tento Estéban bol najzúrivejší zúrivec, akého kedy zem nosila. Všetci toreadori, čiže zápasníci, utekali pred ním, len čo vbehol do arény, a radšej si urobili svetovú hanbu, než by sa dali zaklať tým diabolským zverom.

A keď tak vždy jeden po druhom utiekli a obecenstvo revalo, že chce nazad peniaze za vstupenky, pretože to nebol nijaký býčí zápas, ale obyčajné preteky v behu na dvesto metrov, zamyslel sa majiteľ strašidelného zvieraťa a takto si povedal:

– Býk má byť zúrivý, to je pravda. Ale aj priveľa zúrivosti škodí, pretože takto na ňom vonkoncom nič nezarobím. Treba ho dostať do primeranej zúrivosti, aby bol tak akurát.

Rozmýšľal majiteľ Juan Estacado a nakoniec rozhodol, že bude toho zúriveho Estébana napájať svojimi vlastnými protinervovými kvapkami.

Vymyslené, vykonané. Juan Estacado kúpil päť hektolitrov utišujúcich kvapiek a začal nimi trikrát denne na lačný žalúdok kŕmiť býka Estébana.

Prešlo pár dní, prišla nedeľa. V slávnostne šumiacom hľadisku čakali nudočkaví diváci a v aréne trasúci sa toreador. Zahrmel pochod, otvorili sa vráta a do arény vbehol – vlastne... nonono... solídny krok vošiel zúrivy býk Estéban.

Toreador zakýval červenou handrou a zuby sa mu rozdrkotali od hrôzy, čo na to povie ten hrozný zver. No Estéban nežne vyvalil okále, pricupkal k červenej handre, mierumilovne ju ovoňal a pobral sa na zdravotnú prechádzku okolo arénového plota. Obecenstvo zhĺklo, zašumelo, toreador prestal drkotať ozubením a nabral smelosti. Vzal do ruky kopiju, priblížil sa od boku k hroznému Estébanovi a poštekľil ho po rebrách.

Estéban zastal, rozťahal papuľku do priateľského úsmevu a – chuachuachua, chuachuachua! – rozosmial sa načisto nebykovsky, zato však veľmi príjemne.

Diváci vzrušene vydýchli a potom sa ozval rev údivu. A toreador chodí celý nešťastný, červeným súknom máva, kopijami Estébana štekľí, ale ten zachováva až nezdravo dobré nervy vo svojom strašidelnom býčom tele.

Asi po hodine spravil Estéban prvý bojový pohyb: priateľsky toreadora obľizol. Obecenstvo už nespokojne mrmle, dokonca sa rozchádza a pýta pri pokladnici nazad peniaze za to nulové predstavenie. Po ďalšej hodine je už hľadisko načisto prázdne, sedí v ňom iba Carmen, žena toho toreadora. Vtedy prikročí Estéban k ohrade, ľahne si, zívne a na celú arénu zvolá – načisto ľudským hlasom:

– Miláčikovia, mňa neprovokujte! Mám nervy dobré ako pánbožkova kravička. Dobrú noc!

A spokojný zúricec zaspí sladko, až radosť počúvať.

Túto príhodu som sa dozvedel od ženy toho toreadora. Rozprávala mi ju a strašne plakala. Bodaj by aj nie! Veď od toho dňa, ako sa Estéban vyliečil, jej vlastný muž, pán toreador, nesmie vidieť ani býka, ani červenú handru. Lebo sa rozzúri tak, že je životu nebezpečný.

O m ú d r e j ŠTEFÁNII

O MÚDREJ ŠTEFÁNII

Kde bolo, tam bolo, za troma horami, za troma morami bol krásny hrad a v hrade kráľ na zlatom tróne. Hrad bol krásny, trón zlatý, ale kráľ bol taký zlý, že ho žiadna princezná nechcela za manžela. Teda bol to taký kráľ, aký v rozprávkach nebýva – zlý kráľ, starý mládenec.

– Hrom a blesky! – skríkol jedného dňa, keď sa mu zazdalo, že by na druhom tróne mala sedieť kráľovná. – Nech zasadnú všetci ministri a

vymyslia, ako ma oženit', pretože mi chýba kráľovná! Zasadli ministri a po celonočnej porade vyvesili úradnú vyhlášku:

HEĽDÁ SA PRINCEZNÁ V PRIMERANOM VEKU, KTORÁ SA NEBOJÍ ZLÉHO KRÁĽA BALTAZÁRA A JE OCHOTNÁ STAŤ SA KRÁĽOVNOU.

Visela tam vyhláška päť rokov, a keď sa začal šiesty, zasa predvolal zlý kráľ ministrov:

– Hromy-blesky-tresky-plesky, kde je kráľovná? Čo ste robili celých päť rokov?

Ministri padli na kolená, o milosť prosia:

– Najjasnejší kráľ, zlatým písmom sme vyhlášku napísali, päť rokov visela na zlatom plote, ale žiadna princezná nemá odvalu stať sa tvojou ženou!

– Ó, ja nešťastný zlý kráľ! – zaplakal Baltazár. – Pôjdem do sveta a bol by v tom čert, diabol, satanáš aj všetci prisediaci, aby som si ženu nenašiel!

A šiel. V susednej krajine zamieril okamžite na hrad tamojšieho kráľa a pýtal si princeznú za ženu: Ale kdeže, ani počuť!

– Pán kolega, – povedal mu tamojší kráľ. – Nemáte dobrú povest', máte naopak zlú povest' zlého kráľa, teda nedám ja svoju zlatovlasú dcéru do vašich pazúrov.

Tak sa mu povodilo aj na ostatných hradoch, a keď sa už zúfalý a stále neoženený vracal domov, stretol na ceste peknú a veselú princeznú.

– Ahoj! – povedala mu. – Kdeže sa tu berieš, úbohý smutný počestný?

– A ktože si ty, že sa ma nebojíš? – namiesto odpovede sa opýtal kráľ Baltazár.

– Som princezná Štefánia, – vraví tá veselá dievčina. – Mala som byť syn a mala som sa volať Štefan, ale pretože som náhodou bola dcéra, musela som sa volať Štefánia, aby nemuseli párať zlaté monogramy na mojich vankúšikoch.

– Vydaj sa za mňa, krásna Štefánia! – povedal zlý Baltazár a pozrel na princeznú tak smutno, až jej ho prišlo ľúto. Poobzerala si ho zo všetkých strán, páčil sa jej. Nuž ho priviedla pred svojho kráľovského otca.

– Pozri, milovaný otec, tu mám svojho milovaného ženícha!

– Ha! – zvolal kráľ. – Ved' je to zlý Baltazár! Neblázni, dcéra moja kráľovská, a daj ho vyhnať z hradu.

– A prečo je tento Baltazár zlý? – opýtala sa Štefánia.

Zarazil sa kráľ, poškrabal sa na zátylku a po troch minútach vraví:

– Je zlý, pretože je zlý, pretože ide o ňom taká povesť!

– Hihhihi! – zasmiala sa Štefánia. – Ved' ja sa nevydám za povesť, ale za kráľa Baltazára!

A čo vám budem ďalej rozprávať? Bola svadba nad svadby, a všetky svetové princezné dodnes plačú, že uverili tej zlej povesti. Lebo kráľ Baltazár, ako sa ukázalo, poslúcha a miluje svoju ŠtefánIU a ani jeden kráľ nebol ešte pod takou kráľovskou papučou ako on.

8prváckom MAČIATKU

OSEM
školských
ROZPRÁVOK

OSEM ŠKOLSKÝCH ROZPRÁVOK

O PRVÁCKOM MAČIATKU

Bolo toho neveľa, bolo toho nemálo, no bolo to chlpaté, a kde mohlo – mňaukalo. Teda bolo to malé, čierne, chlpaté a hlúpučké mačiatko. Keby nebolo hlúpučké, hneď by bolo zbadalo, že mláďatá niže šesť rokov ešte nechodia do školy. No mačiatko vyšlo z domu na ulicu a prešlo cez cestu a ešte cez jednu cestu – a zastalo pred veľikánskou budovou. Dvere boli otvorené a mačiatko šuch! – zatáralo sa do školy. Pobehalo kade-tade, nakoniec prišlo pred pootvorené dvere a na nich vidí napísané: Prvá A trieda, triedna učiteľka Anna Kvasnicová.

– Myslím, že patríam do prvej triedy, hoci neviem, čo tam budem robiť, – zamňaukalo mačiatko, zaliezlo do prvej lavice, schúlilo sa do klbôčka a sladko zaspalo.

Spalo tak tuho, že ani nezbadalo, ako sa o hodinu otvorili na tej triede dvere. Prvá vošla dnu učiteľka Anna Kvasnicová, za ňou dlhá štrúdl'a

celkom nových prváčat. A jedna prváčka, Elenka, sadla si hneď a zaraz do prvej lavice, v ktorej spalo malé čierne mačiatko.

– Vitám vás po prvý raz v škole, milé detičky, – povedala učiteľka. – Teraz mi pekne jedno po druhom povieť, ako sa voláte, aby som vás poznala a navždy si vás zapamätala.

I povstávali dietky jedno po druhom a každé odrapkalo svoje meno. Až prišiel rad aj na tú Elenku v prvej lavici. Elenka vstala, ale ako vstala, šuchla nevedomky sukničkou spiace mačiatko. Mačiatko sa prebudilo, pretiahlo a počúva, čo sa to okolo neho robí.

– Ja sa volám Elenka a ešte ma volajú aj Elenôčka, – povedala smelá prváčka a chcela si zase slušne sadnúť.

V tej chvíli sa v triede ozvalo hlasné a zreteľné:

– Mňauúúú...

Žiaci sa ani nezačudovali, pretože žiaci boli prváci. Nevedeli ešte, že v škole sa nemňauká. No učiteľke Kvasnicovej to bolo prenáramne čudné a nevídané.

– Elenka, Elenôčka, – povedala milým hlasom začudovaná učiteľka. – Nepatrí sa v škole mňaukať ani brechať, ani iné zvieratká napodobňovať. Po druhý raz pekne odpovedz na otázku a zvieracie pripomienky nepridávaj.

– Ale ja nemňaukám! – povedala Elenka a mačiatko v lavici potvrdilo: – Mňauúúú...

Učiteľka sa strhla a hneď jej bolo jasné, že treba okamžite začať s vychovávaním prváčky Elenky.

– Dieťa moje, žiačka moja milá, – povedala ešte milším hlasom. – Zapamätaj si, že lož má krátke nohy a že pravda víťazí!

– Nemám krátke nohy, – povedala Elenka. – Ani nemňaukám!

– Mňauúúú... – ozvalo sa veľmi príjemne a priateľsky z lavice.

Stojí učiteľka Anna Kvasnicová ako premenená na soľný stĺp. Stojí a nijako jej to nejde do hlavy: na vlastné oči vidí, že prváčka otvára ústa, po ľudsky rozpráva, a súčasne mňauká ako naozajstná mňaukačka. I pojalo učiteľku hrôzostrašné podozrenie: možno sa jej do triedy dostala nedopatrením bruchomluvkyňa! Možno ona ústami rozpráva po ľudsky a bruškom súčasne mňauká!

Nuž rozhodla sa učiteľka, že hneď a zaraz spraví poriadok, aby vedela, na čom je.

– Sed’te ticho, milé detičky. Vrátim sa hneď, – povedala trocha naľakaným hlasom a vybehla z triedy. Beží do školskej ordinácie, rovno ku školskej doktorke a ťahá ju rovno do prvej A triedy.

– Mám podozrenie na bruchomluvecstvo, – vraví pošušky učiteľka doktorke a v triede zaznie celkom zreteľné „mňauúú...“

Strhne sa aj doktorka, pristúpi k Elenke a veľmi sladulinko vraví:

– Pod’ sem, dievčatko, prezriem ti bruško, či ho máš celkom v poriadku.

Položí doktorka Elenke na bruško slúchadlo a počúva a počúva. A mačiatko v lavici začne spokojne vrčať a priasť:

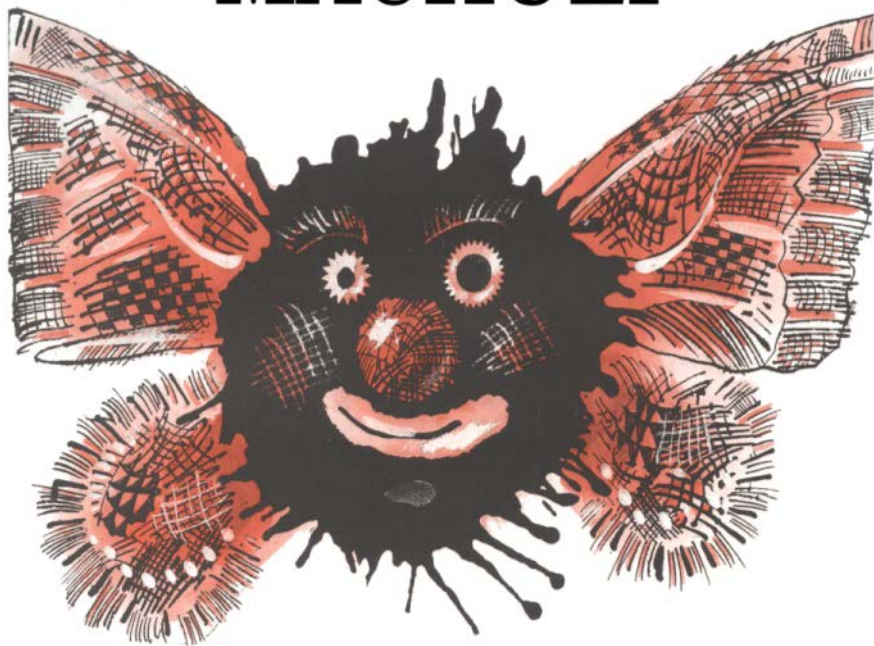
– Vířř, vířř... – Doktorka sa zľakne:

– To budú pravdepodobne choré priedušky, lebo počujem akési vrčavé zvuky. Ukáž, dievčatko, vyšetřím ti pľúca.

A dobrá doktorka položí Elenke slúchadlo na hrud’. Lenže v tej chvíli mačiatko znovu zmení nôtu: – Mňauúú...

Založila si lekárka ruky v bok, spustila slúchadlo a začala rozmýšľať, aká čudná choroba napadla túto prváčku. V tej chvíli však mačiatko urobilo nečakanú vec: uvidelo slúchadlo na šnúre, ako sa kolíše doktorke pri boku. A tak sa mu to zapáčilo, že natiahol labku z lavice a drap! A ešte raz drap! – že sa s tým slúchadlom pohrá. Skríkla doktorka od hrôzy, desať prváčat spadlo od strachu pod lavice a ostatné povedľa lavíc. Len smelá Elenka sa zohla a vytiahla z lavice, páni moji, to malé, chlpaté, čierne a strašne hlúpulinké mačiatko. Tak sa to skončilo šťastne a veselo. Elenka si vzala mačiatko-prváčatko domov a nikto ho nemohol z domu poslať preč, pretože kto by mohol poslať preč také múdre mačiatko, čo sa samo zapísalo do prvej A triedy...?

lietajúcej MACHULI

O LIETAJÚCEJ MACHULI

Nebola to ani ryba, ani rak, ani koza, ani vták, ani tiger, ani slon, kto neverí, pôjde von! A veru pôjde, pretože to vlastne vôbec nebolo zviera, ale veľká čierna, obrovská, strašidelná a naničhodná – machuľa.

Žila si machuľa v školskom kalamári spolu s ostatným atramentom a nikto o nej nevedel. Atrament čierny, machuľa čierna, ktože by ju zbadal v takej večnej tme! Plávala si teda spokojne a trpezlivo čakala, kedy ju niekto vyloví. Prešlo veľa dní, až tu raz istý žiak, menom Lojzo Pampúrik, namočil pero do kalamára, napichol naň machuľu ako barana na ražeň a chystal sa napísať vetu: „Na polia prišla jeseň.“ Chystal sa,

chystal, ale nedochystal, pretože namiesto vety spustila sa z pera do zošita – machuľa.

– Ja tvoje čierne more! – zahromžil potichučky Lojzo Pampúrik a vyvalil oči na machuľu. – Čo ja s tebou budem robiť, ako ťa vypratať zo zošita von, aby som nedostal zhoršenú známku z písania?

Bežali sekundy, minúty, a odrazu sa Lojzo Pampúrik rozhodol.

– Najprv ťa vypijakujem, potom ťa vygumujem a hotovo! – A začal hľadať v aktovke pijak.

Počula machuľa Lojzovo rozhodnutie a strašne sa zľakla.

– Ešte som sa len dostala na biely svet, a už ma chcú vygumovať! Ujdem ja radšej preč z tohto nepohostinného zošita! – a hup! Skočila do susedného radu, rovno na bielu sukničku žiačky Marienky Kovárikovej.

Lojzo Pampúrik zatiaľ našiel pijak v aktovke, pozrel do zošita a – zázrak šaštínsky! Machule niet!

Hodina sa končí, všetci už dopísali úlohu, iba Lojzo nemá ani riadka, lebo stále hľadá stratenú machuľu.

– No to bude čistá päťorka, – hovorí učiteľ prísny hlasom, hľadiac na Lojzovu prázdnu stranu. Prečo si nenapísal ani „f“?!

– Lebo sa mi spravila machuľa, – bedáka Lojzo Pampúrik presmutným hlasom. – Spravila sa, a potom sa stratila a nemohol som ju nájsť!

Učiteľ sa hnevá:

– Bude aj päťorka, aj poznámka do žiackej knižky, lebo takú výhovorku som ešte v živote nepočul!

Ide smutný Lojzo domov a žiačka Marienka Kováriková veselo cupká po chodníčku s Lojzovou machuľou na sukničke. Keď príde pred dom, vietor jej sukničku nadvihne a Marienka vidí – jejdana-hojdana! Machuľa ako čierny svet sa škerí z novej bielej sukničky. Rozplače sa Marienka nárekom preukrutným, domov sa ísť bojí, veď ktože jej uverí, že si na sukničku dávala pozor! Nakoniec predsa len zazvoní pri dverách, do najväčšieho revu sa pustí a slzami zmáčaná mamičke prerývane žaluje:

– Ma-ma-mamička... ma-ma-machuľa... na su-su-su-sukničke-ke...

Preľaknutá mamička sa poteší, že je to len zababraná suknička, a nie dolámaná ručička, nuž povie:

– Neplač, dcérenka, to sa stáva, zalejeme tú machuľu kyslým mliekom a ona zmizne.

Uspokojí sa Marienka, no machuľa sa zľakne:

– Ešte to by mi chýbalo, aby som zmizla v kyslom mlieku. Ujdem radšej kade ľahšie! – A hup – skočila rovno na bieleho domáceho kocúra. Na jeho krásnu bielu prednú labku.

Mamička zatiaľ prinesie mlieko, Marienka zoblieka sukničku, obidve hľadajú machuľu, hore-dole sukňu obracajú, a sukňa je ako biela pivónia – ani fliačika, ani smetáčika.

Zatiaľ sa ten biely angorský kocúr menom Frico zobudí na vankúši. Pretiahne rozospaté labky, doširoka otvorí oči a potom ešte doširša – ja tvoju sivú myš! Kdeže sa mu labka takto zababrala, veď sa pred spaním poumýval od ňufáčika až po chvostík!

– Fuj, aká vulgárna špina! – povie mňaukavo ten vznešený angorský kocúr. – Je mi odporné hľadiet' na niečo také, veru sa ja znova poumývam a túto bacilovú nákazlivosť odstránim!

Dvíha labku k jazyčku a naľakaná machuľa skok! – zoskočí rýchle, ako vládze, len aby ju nevykynožil ten čistotný angorák. Frico vyplazí jazyček, chce obliznúť to čierne, čo bolo na paprčke, a – oj, ty chvostík myšáci! Kdeže je to čierne? Niet ho! Paprčka bielulinká, čistulinká ako oblak na nebi.

Chodí, chodí, vymraukuje a machuľa zatiaľ hup-hup-hup! Skočila na najbližší vhodný predmet – a to bol dedkov nos. Vojde dedko do kuchyne, od mamičky čosi pýta, a mamička namiesto odpovede spustí:

– Hi-hi-hi... dedko... hi-hi-hi...

Urazí sa dedko, nahnevaný vraví:

– Dobre, keď ma na staré kolená nechcete obslúžiť, odídem do sveta a nikdy ma tu už neuvidíte!

Zľakne sa mamička, preglgne hihotanie a strašne smutne vraví:

– Deduško, machuľa sa ti na nose usadila, preto ten môj nevhodný smiech! Chod' si ju do kúpeľne umyť, ja ti zatiaľ čaju navarím!

Beží dedko s machuľou do kúpeľne, machuľa hup! z nosa na písací stôl, rovno do oteckovej prázdnej fajky.

Dedko v kúpeľni nos prezerá, machuľu nevidí, rozčúli sa prenáramne, že si z neho žarty stvárajú. Hromží dedko na celý dom, mamička plače a nervózny otecko si chce na utíšenie pripáliť fajku. Pozrie do fajky, akúsi čiernu hmlovinu tam vidí, nuž hundravo zahundre:

– Ešte aj tá fajka sa dnes pobláznila, treba ju vyčistiť!

Machuľa už dychčí od únavy od toho neprestajného prehánania. Vyskočí z fajky a šup! – rovno do kalamára na stole. Otecko znova prezerá fajku, nič nečisté v nej už nevidí, iba tabakové zaúdenie. Krúti

otecko hlavou, oči si pretiera, dedko hromží, kocúr si labku obzerá, mamička narieka. Marienka sukničku prezerá. Loj zo Pampúrik doma po tisíci raz zošit prelistúva – a machuľa konečne sedí v kalamári a ostatným machuliam sa predstavuje:

– Dobrý večer, kolegyne, dovoľte zoznámiť sa, som lietajúca školská machuľa.

A zase už nikto o nej nevie, nikto ju v tom atramente nerozozná. Až do toho dňa, keď ju znova perom vyloví a... ktovie, čo potom navystrája.

vševědúcej R U K E

O VŠEVEDÚCEJ RUKE

Nebolo to v Tramtárii ani Mezipotánii, ani na severnom póle, ba ani na južnom.

Bolo to tamto kdesi, kde sú lesy, nevedno v ktorej krajine, kde sa ešte aj dnes nájdú rozmazané deti.

Teda v tej rozmazanej krajine bola raz rozmaznaná rodina a mala jediného synáčika maznáčika. Neviete si predstaviť, ako to u nich vyzeralo! Alebo možno aj viete, ale to ste istotne len číta li niekde v rozprávke. Neumýval sa ten synček sám, umývala ho celá rodina. Topánky si nečistil – čistili ich starší predkovia nad päťdesiat rokov. Krímiť ho museli, za ručičku ho do postieľky vodili, čo si uzmyslel, ihneď mu predložili a vykonali.

Kým bol ten maznáčik predškolský hlupáčik, nebolo to ešte také otriasajúce. No otriasol sa maznáčik v ten deň, keď vošiel prvý raz do školy: sám si musel preobuť topánky – no akože si ich preobuje, keď si doteraz topánku vlastnoručne nenatiahol?! Aktovku mu síce až po školu zanesli rodičia – ale z prízemia na poschodie, do triedy, musel ju už odniesť sám. Vzdychal maznáčik, ľútosť nad ním celá rodina, cukríkmi ho prikrmovali, aby im od tej ťažkej roboty nepochudol.

A najväčšie rodinné otrásenie prišlo v deň, keď žiačik musel v škole chytiť ceruzku do vlastnej ruky a vlastnoručne ňou napísať – rovnú čiaru. A doma za úlohu celú stranu takých čiar.

Zadychčal sa maznák v škole, kým tú čiaru do polovice dotiahol, ale doma – doma je radosť radostná! Maznáčik sedí vo foteli, kremloľami sa futruje, a celá rodina mu ťahá čiary na celú zošitovú stranu.

Tak to ide deň čo deň, ustatí rodičia už od písania na oči nevidia, lebo prváckej roboty je neúrečne.

Vtedy sa stalo, že maznáčikov otecko odišiel na služobnú cestu do akejsi vzdialenej krajiny na vedeckú konferenciu a stretol tam slávneho vynálezcu umelých rúk. Vynálezca ukazoval svoj najnovší vynález: umelá ruka, prepletená rôznymi prijímačmi myšlienok z vlastnej a nevlastnej hlavy, je taká múdra, že ten, kto ju má pripevnenú, vie napísať všetko, aj keď jeho vlastná hlava nevie nič. Teda tá ruka je lepšia ako hlava, pretože rozmýšľa presnejšie a oveľa rozumnejšie.

Neborák otec, len čo zočil učenú umelú ruku, spomenul si na svojho milovaného maznáčika a prosil a prosil a neprestal, pokým mu ten vynálezca ruku nepredal.

– Bude určená na vedecké účely, – povedal maznáčikov otec a vynálezca bol spokojný, že jeho vynález prinesie ľuďstvu veľký úžitok.

Pricestoval otec domov, posadil si maznáčika na kolená, primontoval mu k jeho dvom rukám aj tú učenú a vraví:

– Skončilo sa tvoje školské trápenie, syn môj milovaný! Nebudeš sa mordovať s čiarami, písmenkami a čísličkami, ani rodina nebude po nociach nad zošitmi vysedúvať. Táto ruka nás všetkých zachráni od ťažkej práce.

A poučil syna, že učená ruka spraví všetko sama, aby sa len na ňu spoľahol.

Príde maznák ráno do školy – všetci oči vyvaľujú. Lebo po prvý raz nevzdychá, ani sa pri písaní nezadychčí. Prvý je hotový s kreslením, prvý s písaním aj rátaním a všetko je krasopisné, bez jedinej chybičky.

Učitelia sa radostne usmievajú, riaditeľ sa osobne príde pozrieť na to geniálne a najmúdrejšie školské dieťa. Inšpektori o ňom píše vedecké články do novín a zahraniční hostia ho fotografujú spredu aj z boku, aby zachytili na večné časy tvár tohto maloletého učenca, ktorý sa raz istotne preslávi v celom svete.

Tak to išlo a išlo celý polrok, a bolo by to išlo vari až po prijímacie pohovory, nebyť tej strašnej nehody: ako áno, ako nie, učená ruka predsa len nebola taká trvácna ako obyčajná ľudská pravica. Pravicu si môžeš udrieť, alebo aj nožíkom trochu poraniť, a o pár dní je zdravá a nič strašné sa nemusí stať. No učenej ruke, pozostávajúcej z rôznych súčiastok, vypadla jedného dňa taká maličká, ale celkom špeciálna skrutôčka. Vypadla, maznáčik si to ani nevšimol, kdeže by si on všimol, keď všetko zaňho robili iní! Lenže tá učená ruka bez skrutôčky už nebola učená, ale načisto pokazená.

Pozerajú učitelia aj riaditeľ, aj inšpektori a zahraniční hostia – kamže sa podel ten zázračný žiak? Slovka nenapíše, výkres nenakreslí, číslicu nevyčíslicuje, a kým spraví tri bodky, dychčí ako parná lokomotíva.

Otec hneď píše vynálezcovi, skrutku od neho úpenlivo žiada. Ale vynálezca odmieta, pretože na ruky už teraz nemá čas, ruky ho už nezaujímajú. Práve vymýšľa umelú hlavu na všetky príležitosti.

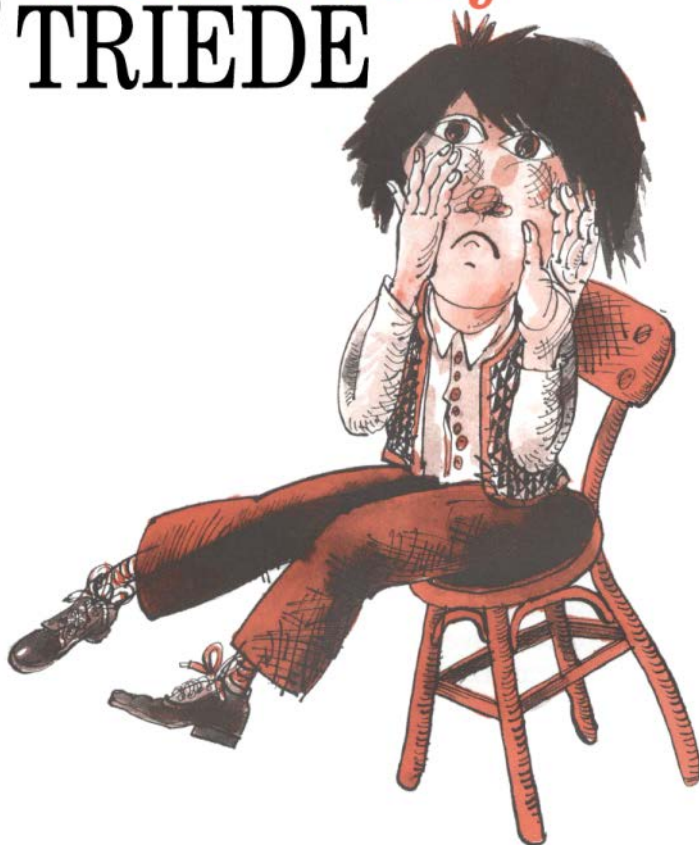
Rodina sedí nad úlohami, maznáčikovi pribúda jedna päťorka za druhou a už je všetkým jasné, že takéhoto prepadáka škola dávno nemala.

Iba večer v postieľke, keď zhasne svetlo, sníva ten rozmazaný maznáčik takýto veľký sen:

– Počkajte, počkajte, otecko mi onedlho kúpi umelú hlavu a potom vám ukážem, kto je v našej škole najmúdrejším žiakom!

začarovanej TRIEDE

O ZAČAROVANEJ TRIEDE

Nebola to makovička plná maku, ani hrášku plný hrnček na sporáku, neboli to zrnká piesku na Sahare, ani štyri hrste mandlí v koláči. Bola to len jedna štvrtá trieda a v nej prečudesní žiaci – štvrtáci.

Teda pravdu vraviac – najprv tí štvrtáci neboli nijako zvláštni, iba mali trochu hlasnejšie hrdielka ako iné triedy a nôžky trochu neposednejšie a ručičky o mak makatý kazisvetovejšie.

Prosto – bola to taká neposedná trieda. Od začiatku školského roka neprešli ani dva mesiace, a v tejto štvrtej triede vymenilo sa už päť

učiteľov. Po troch dňoch vyučovania ochorel prvý na vykričané hlasivky. Druhý dostal po týždni zápal obidvoch uší následkom zvýšenej hlučnosti v pracovnom prostredí. Tretí tiež po pár dňoch zaľahol v nemocnici so slabším otrasom nervovej siete v celom tele a štvrtý ležal na očnej klinike, lebo preplakal dni aj noci nad nezbednou štvrtou triedou a zapálilo sa mu všetko, čo nejako súviselo s očami, teda aj okuliare.

Piaty učiteľ tu učil iba niekoľko dní. Práve rozmýšľal, na čo on ochorie, keď sa stala tá zvláštna, povedal by som až rozprávková vec. Zapríčinil ju vlastne sám učiteľ a nemožno si to vysvetliť inakšie, iba tým, že milostivé nebesá videli jeho školské nešťastie a chceli mu nejako pomôcť.

Stalo sa to v jeden celkom obyčajný deň, prvú hodinu po veľkej prestávke. Učiteľ vošiel do štvrtej triedy – a v tej chvíli mu všetky nervy načisto zuhoľnateli. Žiactvo totiž nesedelo v laviciach, ale behalo po okenných rámoch, chodilo po rukách, húpalo sa na štátnom lustri a niekoľko kusov sa práve šplhalo na druhú sťahovaciu tabuľu.

Ako som už povedal, učiteľ ostal ako skamenený treťohorný uhoľ a pred očami sa mu urobila tma. Žiactvo veselo poskákalo do lavíc a vtedy učiteľ otvoril ústa a z posledných síl zvolal:

– Bodaj by ste k laviciam prirástli a do roka a do dňa od nich neodrástli, vy tridsiati previnilci!

Vtedy sa stal zázrak nad zázraky, o akom doteraz nepočuli ani najlepší učitelia národov. Dievčence aj chlapci, dokopy tridsať štvrtákov, prirástli k dreveným laviciam a nech robili, čo robili, nemohli sa odtrhnúť za ten živý svet.

Učiteľ najprv myslel, že štvrtáci vymysleli novú zábavku, a preto keď zavelil „vztyk“ a všetci povstali čudne skrčení spolu s lavicami, nesmierne sa rozhorčil a zapísal všetkých do triednej knihy. Potom vyzval žiactvo, aby každý predložil žiakcu knižku na zapísanie karhajúcej poznámky. Nuž povstali štvrtáci a po dvoch kráčali k stolíku s lavicami na odvrátenej strane.

Vtedy už učiteľ zbadal, že je zle. Zľakol sa, utekal do riaditeľne. Prišiel riaditeľ aj celý učiteľský zbor a o hodinu zasadlo narýchlo zvolané rodičovské združenie. Všetci ruky zalamujú, za hlavy sa chytajú, naľakaných a revúcich štvrtákov nasilu ťahajú von z lavíc – ale všetko darmo, lebo lavice a žiaci jedno sú.

– Nedovoľíme poraniť naše poslušné a dobré dietky! – povedal jeden rodič, keď učitelia navrhli, že oddelia žiakov od lavíc operáciou na

plastickej chirurgii. Všetci rodičia, samozrejme, súhlasili s tým otcom a ponúkli riaditeľstvu školy, že naopak, nie žiakov, ale časť lavice odpíliť od žiakov, aby sa aspoň mohli hýbať po svete.

– Nemôžeme súhlasiť s takýmto riešením, – povedal riaditeľ po kratšej porade. – Lavice sú majetkom školy, teda celej našej ľudskej spoločnosti, a nikto nemá právo kántriť celoobecný majetok. To je proti predpisom, aj proti dobrému spolunažívaniu!

Pretože sa nijako nevedeli dohovoriť, dohovorili sa nakoniec tak, že nepokazia ani žiakov, ani lavice, ale oprobujú vymyslieť niečo iné.

Ako prvý bod vymysleli, že treba nakúpiť nejaké tmavšie a lacnejšie súkno a obťiahnuť ním školskú budovu, aby každý občan videl, že sa tu odohrali vážne udalosti. Potom sa dalo oznámenie do poľnočných novín. Takéto:

– Hľadá sa vysloboditeľ tridsiatich prilepených žiakov, ktorý by ich vedel vyslobodiť bez toho, aby sa pokazil nábytok k žiakom prilepený. Žiadatelia o oslobodenie nech sa hlásia na riaditeľstve aj s posledným vysvedčením a potvrdením zamestnávateľa, že už niekedy niečo oslobodili. Odmena ich neminie.

Teda ako som už povedal: školu obťiahli tmavým súknom, oznámenie sa uverejnilo; a prilepení žiaci revali v laviciach, že chcú hrať futbal, a nech s nimi tí dospelí niečo robia. Triedny učiteľ, príčina žiackeho prilepenia, sedel za stolíkom, obkladal si hlavu mokrými uterákmi a vôbec nechápal, kde sa v ňom vzala tá čarodejná sila.

Na druhý deň sa prihlásil prvý osloboditeľ, chemický vedec. Priniesol so sebou päť kíl vysvedčení a potvrdenie istého úradu, že pomocou otrávených práškov oslobodil ten úrad od štyroch potkanov.

– Odlepím vašich žiakov chemickým spôsobom, – povedal vedec a chcel naliať medzi jedného žiaka a lavicu akúsi všetko zožierajúcu kyselinu.

Rev, ktorý ten žiak vypustil z úst, prinútil riaditeľa prerušiť vyslobodzovanie a poslať vedca nazad do pôvodného zamestnania.

Druhý sa prihlásil istý šikovný chlap fuškárskeho pôvodu. Mal skoro pol kila vysvedčení a potvrdenie s nečitateľným podpisom, že oslobodil jednu domácnosť, takže je z nej dodnes oslobodená domácnosť. Tento muž pristúpil k ďalšiemu žiakovi a chcel ho od lavice elektricky odvariť elektrickou mašinou.

– Bude to bezbolestné, – povedal, – pretože je to ultrazvuková supervítačka.

Tak si to ten dobrý osloboditeľ myslel. Ale pomýlil sa, pretože žiak tiež zareval a z lavice sa dokonca začal valiť čierny dym. Zahasili teda lavicu i žiakovu odvrátenú stranu a osloboditeľa poslali kadeďažšie.

Na tretí deň zastal v triede obyčajný strapatý mládenec. V ruke držal iba jedno vysvedčenie s troma päťkami a potvrdenie o tom, že vychodil deväťročenkú a oslobodil ju od svojej prítomnosti. Strapatý mládenec najprv vypočul celú prílepeneckú históriu, a keď ju vypočul, nešiel odlepovať žiakov, ale odobral sa za stôl k triednemu učiteľovi.

– Vy ste ich zakliali, vy ich môžete odkliať, – povedal. – Urobte to takisto, ale naopak!

Zamyslel sa nešťastný učiteľ, potom zastal naprostred triedy a bolestným hlasom povedal: – Bodaj by ste od lavíc odrástli a do roka a do dňa k nim neprirástli, vy tridsiati previnilci!

V tej chvíli – zázrak prezázračný! Tridsať žiakov vyskočilo z lavíc a ozlomkrky sa hnalo na futbalové ihrisko a dievčence kamsi do neurčitá.

Podakovali sa všetci strapatému vysloboditeľovi a riaditeľ za odmenu vlastnoručne prepísal na jeho poslednom vysvedčení tie tri päťky na tri jednotky.

8 kriede
E D E

O KRIEDE EDE

Nechcelo to papkať, nechcelo to spať, nechcelo to robiť, nechcelo sa hrať – a predsa papkalo, spalo, robilo, hralo sa – teda ako sa vraví: kde bolo, tam bolo.

Stalo sa to všetko raz v pondelok. Deti prišli do triedy, posadali si do lavíc, a že teda budú počty. Pani učiteľka vyložila k tabuľi dve krásne, celkom nové kriedy. Jednou sa písalo a druhá tam zatiaľ ležala len tak, bezstarostne, celá biela a čistá, až tak svietila.

Prešla hodina a potom ešte jedna a potom nastala veľká prestávka. Týždenníčka Jucika Mucíková osamela v triede, pootvárala okná, zotrela tabuľu a odrazu, hľadiac na tú krásnu novú kriedu, dostala vynikajúci nápad: šuchy-šuch, vzala kriedu do lavice, perom jej nakreslila na hornom konci dve očka, nos aj usmiate ústočka. Obkrútila ju do strakatej vreckovky, z motúzika chytro-chytro uviazala dve ručičky, dve nožičky, okolo hlavy priviazala zopár bavlniek z ručných prác – a bola bába prenádherná, veselá a celkom šikovná.

V tej chvíli „cfff...!“ zazvonilo koniec prestávky. Zľakla sa týždenníčka Jucika Mucíková, chytro šuchla bábu do lavice, okná pozatvárala, s ostatnými deťmi do lavice sadla a bojí sa a bojí, čo len teraz bude, ako vráti kriedu nazad.

Pani učiteľka vošla do triedy, Jucike od veľkého strachu srdce zaklepotalo. A tu zrazu – čože to je? Spod lavice sa súka na denné svetlo akési neznáme, dlhé, podozrivo biele dievčisko s rozosmiateymi ústami, trocha strapatým účesom a strakatými šatočkami.

– Vitaj, ty naša nová žiačka, – vraví pani učiteľka, pretože kto iný by to mohol byť, ak nie nová žiačka? – Predstav sa triede, povedz, ako sa voláš.

Veselá beloška veselo vycerí snehobiele zúbky a vraví:

– Ja sa volám krieda.

Pani učiteľka myslí, že zle počula, a preto opakuje:

– Teda voláš sa Eda? Trocha čudné meno, ale nič to zato. Počula som už aj horšie. A odkiaľ prichádzaš, ty nová žiačka Eda?

Dievčisko sa zase tak bielo usmeje a slušne odpovedá:

– Spod lavice.

A učiteľka zase myslí, že je to sluchový omyl, a vraví:

– Teda z Podlavíc! Poznám, poznám, je to pekná dedinka.

Potom si nová žiačka sadne do lavice a správa sa dôstojne a slušne. Len Jucika Mucíková sedí ako na ihlách, bojí sa pozrieť do lavice, lebo sa jej zdá – nemôže to byť zrakový omyl – že toto je presne tá dievka, ktorú ona sama z kriedy vyrobila.

Ide hodina za hodinou a nová žiačka vie všetko napísať aj prečítať, aj každú otázku zodpovie presne, akoby sa bola v škole narodila. Žiaci hľadajú s obdivom na tú učenkyňu a iba Jucike Mucíkovej vlasy dupkom vstávajú – čo z toho všetkého bude. Potom sa vyučovanie skončí a žiaci vzdychajú, koľko úloh im zase naložili. Nová žiačka bez slova vezme aktovku Juciky Mucíkovej a vykročí z triedy. Zľakne sa Jucika, vybehne na chodbu a kričí:

– Hej, vzala si mi aktovku!

Ale po novej žiačke Ede ani vidu ani slychu. Akoby ju bola školská šatňa prehltnula.

Kráča Jucika domov smutná, neveselá. Čo len bude zajtra v škole, keď zošity sú v aktovke, aktovku má kriedová dievka a po kriedovej dievke ani stopy.

Ráno celá nešťastlivá vojde Jucika do triedy – a čo nevidí? Kriedová Eda sedí slušne v lavici, Jucikina taška je na svojom mieste, všetky úlohy najkrasopisnejšie napísané, ani chybičky, ani machuličky.

Ulovila v ten deň Jucika tri jednotky a ešte aj pochvalu za najvzornejšie úlohy. Iba sa jej zdá, že nová žiačka Eda je o kúštilinček kratšia ako včera, akoby jej boli opätky odrezali. Na druhý deň to ide takisto, aj na tretí, aj na štvrtý a Jucika Mucíková si pomaly zvyká na dobrý žiacky život, aj na to, že jej kriedová kamarátka každý deň napíše úlohy. Po týždni však odrazu stŕpne: veď tá biela je už o dobrú hlavu nižšia, než keď sa po prvý raz vytiahla spod lavice.

„Čože je to za čudný zmenšovací prípad?“ rozmýšľa Jucika Mucíková a po dlhom rozmýšľaní zistí, že sa tá Eda asi každý deň trochu vypíše.

„To je pekná robota!“ rozmýšľa Jucika.

„Ako ja tú stvoru zachránim od vypísania, ako ju udržím aspoň na tejto výškovej výške?“

Juciku Mucíkovú od rozmýšľania hlávka pobolieva, až tu konečne dostane ďalší múdry nápad:

– Priznám ja všetko tak, ako to je, – vraví si Jucika. – Možno potom celá trieda spoločne tú dievku zachráni!

Keď sa teda začne vyučovanie, vstane Jucika v lavici a zreteľným hlasom povie:

– Tá Eda vôbec nie je Eda, ale je to krieda. A nie je z Podlavíc, ale spod lavice, pretože som ju urobila ja a ona mi zato píše úlohy. A keď sa vypíše, bude naveky zmiznutá a vypísaná.

– Aká krieda? Aká Eda? – čuduje sa pani učiteľka aj celá trieda.

– Z akých Podlavíc, z akej spod lavice? – čudujú sa všetci prenáramne a krútia hlavou, čo si tá Mucíková vymýšľa.

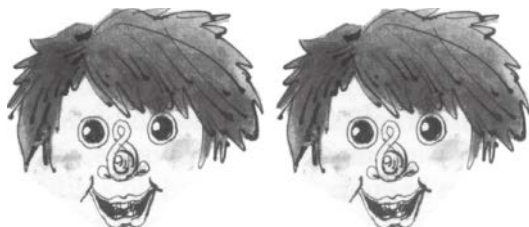
– Táto krieda Eda spod lavice, – vraví Jucika a obráti sa ku bledulinkej dievke. Ale, pánajána kapitána – dievky niet! Jucika vyvalí očka, potom rýchle pozrie pod lavicu – nie, ani pod lavicou nikto neseď. Jucike sa očka prevrátia, rýchle chmatne do lavice a – vytiahne novú-novučičkú kriedu, snehobielu, s atramentovou tváričkou, do kvetovanej vreckovky vyobliekanú, rúčky-nôžky špagátiky a namiesto účesu hnedé bavlňky.

Trieda sa rozchichoce, takú kriedu ešte v živote nikto nevidel. Pani učiteľka by sa chcela nahnevať, ale nemôže a nemôže, pretože i jej sa tá bába páči, pretože ani ona ešte nikdy nevidela takú kriedovú milosťpaničku.

– Mala by som ťa napomenúť za pokazenie tejto kriedy, – vraví učiteľka Jucike Mucíkovej. – Ale nenapomeniem ťa, pretože tá bába vyzerá veľmi veselo, a to sa mi páči. Postavím ju hore na skriňu, budeme ju volať Kriedulienka a bude to naša strážkyňa školského poriadku.

Žiaci sa tešia, Kriedulienka sa určite teší tiež, iba Jucika Mucíková rozmýšľa:

– Čože vy viete, vy všetci nič neviete! Ale počkajte, až zase zlezie dole zo skrine a príde ako nová žiačka, potom vám to všetko pripomeniem!

O neviditeľnom ŽIAKovi

O NEVIDITEĽNOM ŽIAKovi

Keď ho vidieť chceli – tak ho nevideli, a najhoršie bolo, že to vyzeralo tak, že ho niet.

No záhada nad záhadu! A prihodila sa tým činom, že žiak Emilko Pagáč vyrušoval počas vyučovania, správal sa nedôstojne, a preto ho potrestali tak, že raz musel ostať dve hodiny po škole.

Za tie dve hodiny mal stokrát napísať vetu:

– Budem sa správať dôstojne a milovať svojich láskavých učiteľov.

Sedí šiestak Emil Pagáč sám v opustenej triede a píše vetu za vetou a už ich má asi dvadsať. Velikánske výčitky svedomia trápia jeho šiestackú

dušu a dúfa, že kým ten dlhý trest napíše, naučí sa správať dôstojne a učiteľov bude milovať s mäkkým i – a nie, ako on píše, s tvrdým.

Keď načal dvadsiatu prvú vetu a chcel ju šťastlivo dokončiť, vletel odrazu do triedy taký malý, celkom bezbranný a strapatý vrabček. Žiak Pagáč vyskočil, zabudol na dôstojné prevychovanie; a pretože, čo sa vrabcov týka, bol on človek šikovný, chytil toho strapáňa v rekordnom čase. Sedí vrabček Čvirikanček v Pagáčovej dlani, celý sa trasie od strachu, a odrazu len zarumázga načisto ľudským hlasom:

– Prepust' ma na slobodu, Emilko, bohato sa ti odmením!

– No toto! – povedal začudovaný žiak. – Toto sa mi ešte pri žiadnom vrabcovi nestalo!

Hoci chlapi majú všelijaké zlé vlastnosti, s vrabcami si obyčajne rýchle porozumejú. A tak Emil povedal:

– Prečo by som ťa nepustil, pustím ťa. Stačí, keď je po škole iba jeden z nás.

A vypustil vrabca z dlane. Na jeho veľké prekvapenie vrabec neodletel. Namočil si pazúriky do atramentu a rýchlosťou najrýchlejšieho blesku dopísal Emilov trest, takže už bolo celých sto viet na papieri a v tých vrabčacích bolo slovo milovaný napísané dokonca aj správne, s mäkkým i.

Emil Pagáč preskočil od nadšenia tri lavice a odrazu len vidí, že vrabček vytriasol spod krídel dve malé fľaštičky.

– Toto je moja odmena za prepustenie, – vraví vrabček Emilovi Pagáčovi. – V tejto fľaštičke máš superzmizíkový nápoj. Keď z neho kvapku vypiješ, ostaneš načisto neviditeľný.

– Senzácia! – potešil sa poškolácky šiestak. – A čo je v tej druhej fľaštičke?

Vrabček klepol zobáčikom:

– Túto druhú musíš nosiť vždy s tou prvou, lebo keď z tejto druhej kvapku vypiješ, staneš sa znova viditeľným, pretože toto je superdioptrická tekutina.

A dobrý vrabček odletel von otvoreným oknom.

Vyskúšal Emil Pagáč obe tekutiny – a fakt! Glgol si jednej – zmizol tak, že si vlastnú ruku nevidel. Glgol si z druhej – a bol tu v celej svojej šiestackej kráse.

Potešil sa šiestak:

– Tieto čarodejné vody nevypijem len tak pre nič za nič, nechám si ich na horšie príležitosti v školskom aj rodinnom živote.

Prešli dve hodiny, poškolačstvo sa skončilo, žiaka zo školy vypustili a pomaly sa ťahá domov.

A doma hneď vyšetrovanie ako v detektívke:

– Kde si bol, prečo si bol a za čo si bol?

Emil smutným hlasom rozpovedal svoje poškolačcke nešťastie – a čo nevidí?! Rozčúlená hlava rodiny, teda otecko, beží do najbližšej skrine po najmocnejší remeň. Hrôza padla na žiачika a v strachu preukrutnom chytró vytiahne fľaštičku a glgne si superzmizíkovej tekutiny.

Dobehne oremeňovaný otecko, syna Emila hľadá – a syna niet. Akoby sa pod zem prepadol. Hľadá otecko, hľadá mamička, traja bratia aj tri sestry, dedko s babkou, tetka so strýkom, nakoniec aj susedia. Telefonuje sa na políciu aj do úradu „Straty a nálezy“. Nikde nič. Príde večer, plačúca rodina zasadne za stôl, iba Emilkovo miesto je prázdne.

– Oh, ja nešťastný! – bedáka otec. – Keby sa vrátil, ani remeň nevytiahnem, ani slovka zlého neprerečiem!

Glgol si v tej chvíli Emilko superdioptrickej vody – a rodina od radostného prekvapenia skoro odpadne: stratený syn sedí na svojom mieste a futruje sa bryndzovými haluškami!

„Dobrý je to vynález, tieto čarodejné vody,“ myslí si Emilko. „Treba s nimi šporovlivo zaobchádzať.“

Tak idú dni aj týždne. Emilko fľaštičky neotvorí, iba ich pre istotu nosí stále vo vrecku. Až prišiel ten pamätihodný deň. Blížil sa koniec prvého štvrťroka a šiestak Emil Pagáč nevedel z dejepisu nič inšie, iba to, že ho dnes istoiste vyvolajú. Aby sa zistilo, či si tú päťorku naozaj zaslúži.

Sedí smutný Emil v lavici, učiteľ prezerá známkové zápisy. Zdvihne prísne oči na Emila Pagáča – a ten od veľkej hrôzy glgne si superzmizíkovej vody a zmizne. Učiteľovi sa zastaví slovo v hrdle, poutiera si okuliare, ale žiaka Pagáča v lavici nevidí.

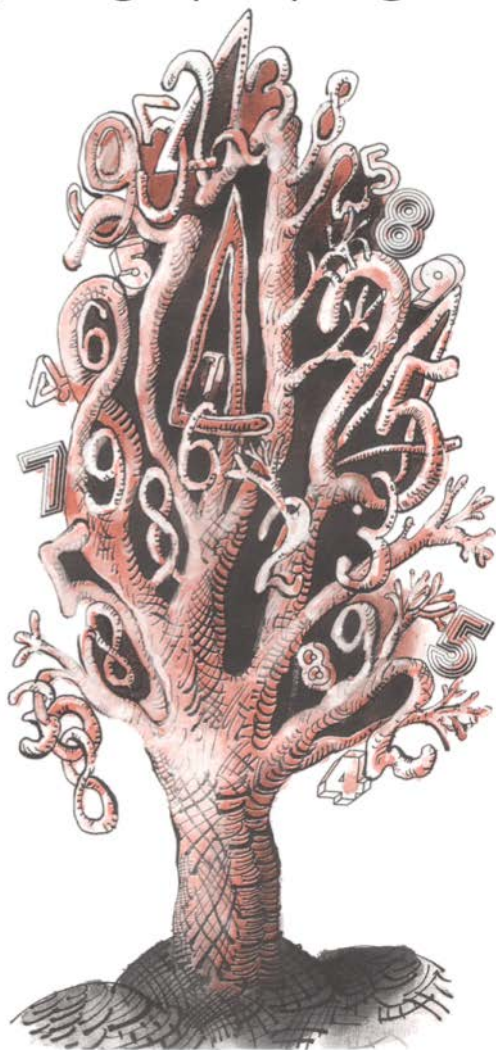
„Čo sa mi vari zvlčilá hmľa robí pred očami?“ rozmýšľa ustarostený učiteľ a vyvoláva žiakov, tých, ktorých obrysy sa zreteľne črtajú v laviciach. Hodina prejde, zaznie zvonenie. Učiteľ zaviera známkové lajstro, Emil sa napije superdioptrickej tekutiny – a stojí pred učiteľom v celej svojej prapôvodnej kráse. Naľakaný učiteľ vybehne z triedy a ešte v ten deň sa zahľási na prehliadku k odbornému očnému lekárovi.

Potom sú počty, potom zemepis a Emil Pagáč veselo mizne spred očí prekvapených učiteľov.

A nebadá, že z fľaštičiek pomaly ubúda. A tak prišlo to, čo prísť muselo: dopila sa čarodejná vodička, a keď chcel šiestak Pagáč ufrknúť cez prestávku nahnevanému školníkovi a glgol si – glgol si už márne. Školník ho lapil za nezmiznuté ucho, celkom viditeľne pritiahol do riaditeľne, a čo sa potom porobilo so známkou zo správania, to vám radšej ani nepoviem.

zakopanej POČTOVNICI

O ZAKOPANEJ POČTOVNICI

Stalo sa to dávno, v tých ťažkých časoch, keď na svete boli ešte – počtovnice. To boli také knižky, z ktorých sa deti učili rátať, napríklad že dva a dva sú... neviem koľko, lebo ja som ešte nikdy nemal takú počtovnicu v ruke. No v tých ťažkých počtovnicových časoch žil istý žiak siedmej triedy, Kubo Hrkalka. Nebol on hlúpe dieťa, nie veru, ale tie počty a počtovnica mu od nepamäti robili ťažkosti. Všeličo si vedel Kubo v hlave predstaviť, len čísličky nie.

Ako sa vraví, nemal ten siedmak počtové predstavenie. Jednoducho sa s ním nenarodil.

No tento biedny žiak sa musel učiť v škole počty tak isto ako tí, čo si vedeli od narodenia predstaviť hneď aj celý milión, lebo sa už takí narodili.

– Je to veľká nespravodlivosť, – rozmýšľal trikrát do týždňa Kubo Hrkalka a nevedel sa dočkať konca školského roka. Keď prišla tá vytúžená chvíľa, pozbieral učiteľ učebnice. Kubovu počtovnicu vyhlásil za zničenú a požiadal ho, aby okrem piatich korún pokuty za zničenie knihy vzal si počtovnicu domov a cez prázdniny sa na ňu občas pozrel.

Prázdniny sú však taká časť roka, keď učitelia majú len malú vládu nad žiakmi. Preto aj Kubo Hrkalka, inakšie veľmi poslušný žiak, nezaniesol učebnicu domov, ale vzal motyku a vošiel do záhrady. Prostred kapustného záhona vykopal hlbokánsku jamu, spustil počtovnicu do nej a s diabolským chichotom hodil na ňu kuracie kosti od obeda. Potom jamu zasypal, pre istotu poriadne podupkal a zahádzať hĺbou kamenia. A opretý o motyku zvolal:

– Tu budeš ležať na večné veky, ty trápidlo môjho radostného detstva!
– A potom odišiel na kúpalisko, slobodný ako ten najslobodnejší vták.

Leto bolo v tom roku veľmi prajné. Slniečko svietilo, chvíľami zdravo pršalo.

Ako sa to stalo, ako nie, o prvých začiatkoch nemám presnú správu, pretože pod zemou je tma. No po niekoľkých dňoch sa stal zázrak. A síce tak, že prostred kapustného záhona vyrástla jedného dňa prečudesná bylina. Strakatá-makatá, všelijako vykrútená a viala od nej čudná papierová vôňa. Pozerá otec, pozerá matka, pozerajú aj susedia. Ešte nikto nevidel nič také.

– Nevytrhnite túto burinu, – radia susedia Kubovým rodičom. – Možno sa vám kapusta skrížila s nejakou palmovou rastlinou a vypestujete z toho svetský zázrak!

Lenže o tri dni je už z rastliny celkom slušný krík a o ďalšie tri dni stromček strednej veľkosti. Vtedy sa aj Kubo Hrkalka ide pozrieť do záhrady, o čom to tí dospelí stále rozprávajú. Príde, a od strachu padne rovno pod strom, lebo je mu jasné, že strom vyrastá presne tam, kde zakopal siedmackú počtovnicu. Vetrík podúva, pokrútené konáriky sa ľahulinko kývajú a Kubo jasne rozoznáva: konárik nie je konárik, ale krásna rovná jednotka, a tamten dvojka a tamten – no prosto všetky čísla nájdeš v tej rozkošatenej korune, ba na samom spodku ešte aj veľikánsku nulu. Zľakne sa Kubo prenáramne, ledva od strachu domov dobehne, pod posteľ vlezie a len sa bojí: čo zlého vykoná ten počtovnicový strom jeho rodine a dedine?

O týždeň je strom meter nad stodolou, o dva týždne nad kostolnou vežou a o tri týždne je až pod oblakmi.

Prídu vedci z celého zemskeho zverokruhu, skúmajú tú stromovú záležitosť a v jednom sa zhodujú: strom teraz už jasne rastie v podobe rôznych číslíc a rastie vlastne tak, že k číslici dva sa napríklad pridá sama od seba číslica tri a z toho sa zase urobí nová číslica: päť. Teda presne ako v počtovnici: dva a tri je päť. Rozmýšľajú vedci, ako zastaviť tento čudne rastúci strom. Veď treba niečo robiť, pretože ak strom porastie ďalej a dostane sa do spojenia s nejakým štvrtým alebo piatym rozmerom, môže to znamenať skazu ľudstva.

Kubo Hrkalka od strachu nespí, neje, slovko sa bojí prerieknuť o zakopanej počtovnici, ktorá sa takto nevidane rozkošatila nad rodnou zemou. A jednej noci dostane spásnu myšlienku:

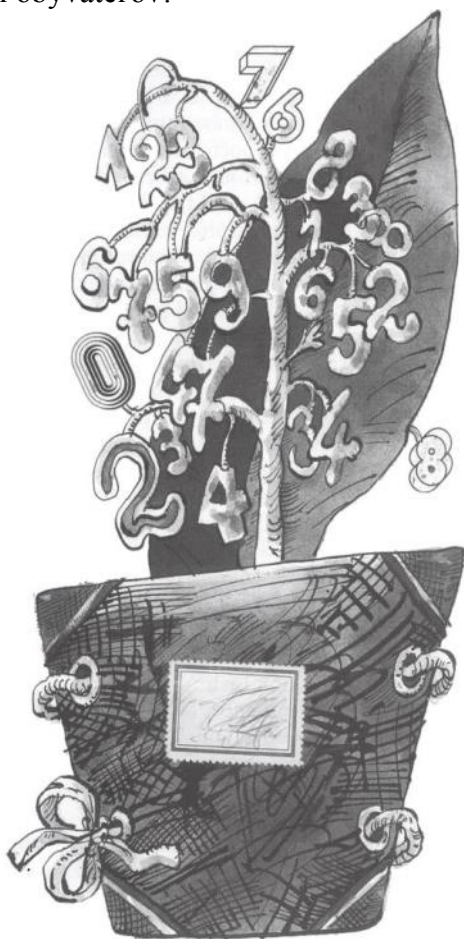
„Učili sme sa v škole,“ rozmýšľa utrápený Kubo, „učili sme sa, že dva a dva sú štyri, ale dva bez dvoch je nič. Treba nejako zmeniť počítanie, potom sa to možno obráti!“

Zadrkoce zúbkami od strachu, vlasy sa mu naježia, ale aj tak vykročí Kubo hrdinsky do polnočnej tmy. Opatrne podíde k stromu, na celom organizme sa trasie, a takými roztrasenými rukami urobí zo spodného konárika namiesto znamienka a, čiže plus, znamienko bez, čiže mínus. Potom utečie domov a ani sa neobzrie, aby naň z vrcholca náhodou nespadlo nejaké nekonečno.

Ráno stoja vedci aj občania vo veľkom prekvapení: strom nerastie, naopak, veľmi rýchlo sa zmenšuje. A vetvičky-číslíčky sa zase tak čudne skrúcajú: päť bez dvoch sú tri, tri bez dvoch je jeden...

Tak to ide a ide, a keď sa jedného dňa ľudstvo zobudí, po zázračnom strome ani stopy! Iba tam, odkiaľ vyrastal, je akoby prstom nakreslené trocha podlhovasté koliesko – vlastne taká obyčajná nula.

Záhada ostala pre ľudstvo záhadou. Len jeden človek – Kubo Hrkalka – vedel o všetkom. Ešte dnes je rád, že do toho kapustného záhona zakopal iba počtovnicu, a nie napríklad zemepis. Lebo predstavte si, keby mu tak odrazu na kapustnom záhone vyrástlo nejaké svetové mesto aj so siedmimi miliónmi obyvateľov!

O ZLOMYSELNEJ GUME

Pobehalo, poskákalo, plno zmätku nastváralo, všetko vnivoč obracalo, a tak všetkých jedovalo, jedovalo, jedovalo.

To je taký jedovatý začiatok jedovatej rozprávky a nemôže byť inakší, pretože aj tá pani, o ktorej bude reč, bola jedovatá. Totiž – nie že by niekoho jedom otráвила. Ona len otravovala – a to je niekedy vlastne to isté.

Nuž vyrobili raz v istej továrni velikánsku a supervynikajúcu bielu gumu, nakreslili jej navrch slona a odoslali ju do obchodu so školskými potrebami. Nikto nevie, prečo práve táto guma bola od svojho zrodu zloštná, zlomyselná a plná nivočivých nápadov. Pravdepodobne mala také celkové telesné zloženie a poskladanie.

Prišla teda guma s ostatnými do obchodu a kúpil si ju, chud'á nevedomé, žiakik Jožko Pandrláčik. Priniesol ju domov, ukázal ju celej rodine a na druhý deň putuje s ním nová guma so sloňacím obrázkom do školy.

Nikto netuší, aká zlomyselnica privandrovala v Jožkovom peračníku. Nastala však hodina kreslenia, rozdali výkresy. Žiaci sa mordujú s jesennou zeleninou a Jožko, ako každý normálny žiak, sa trochu pomýli a chce pomýlenú čiaru opraviť. Teda najprv vygumovať. Bez podozrenia vyberie z peračníka novú gumu a veľmi slabulinko a opatrne nivočí tú zlú čiaru. Iná guma by slušne vykonala svoju povinnosť, ale kdeže táto!

„Teraz nastala moja prvá veľká príležitosť!“ povedala si tá guma gumatá. „Teraz – alebo nikdy!“ A hiii – pritla sa o Jožkov výkres takou silou, že nezmizla len zlá čiara, ale akosi sama od seba urobila sa vo výkrese aj diera do sveta. Papier sa skrz-naskrz prederavil.

Plače Jožko, narieka, deravý výkres všetkým ukazuje, ale darmo sa dušuje, že on za nič nemôže. Nikto mu neuveril, každý si len pomyslel:

Aký nešikovný žiak!

Nahneval sa Jožko na gumu, daroval ju doma mladšiemu bratovi. Píše braček úlohu, zdá sa mu, že zošit je v rožku trocha zamazaný, nuž chce tú špinku odstrániť gumkou. A zlomyseľnica gumárenská puť! – celú stranu zošita splisuje, takže to už ani nie je papierová strana, ale dievčenská skladaná sukňa na nedeľnú vychádzku.

Narieka mladší brat, všetky gumové výrobky naveky preklína, ešte aj bublinkovú žuvačku. A rozhodne sa darovať tú zlomyseľnicu o dom ďalej, do susedov.

U susedov majú dve dievčatá-dvojčatá, Elu a Želu. Meno má každá inakšie, ale nikto ich nerozozná, tak sa na seba podobajú. Ibaže Ela má na noštiku malé hnedé znamienko a podľa toho rodičia aj učitelia vedia, o ktorú polovicu tých dvojčiat ide.

Prinesie teda mladší brat zlomyseľnú gumu do tejto spokojnej domácnosti, potešia sa dvojčatá, že dostali zadarmo takú užitočnú vec. No zlomyseľnica dlho nerozmýšľa – a pri prvej príležitosti vygumuje Ele z noštika tú malú poznávaciu bodku. Rodičia si odrazu nevedia rozoznať dvojčatá. V škôlke je výtržnosť preveliká: dievčence-dvojčence nevedia rozoznať, ktorá je ktorá, a celý život sa im takto naopak prevracia. Lebo ani jedna nevie, aká má byť, aby bola to, čo je.

Zlomyseľná guma sa v kútiku duše zlomyseľne chichoce a rozhodne sa, že pôjde do sveta, aby mohla navysťrájať čím viacej takýchto hrdinských činov. Hupne hupkom na zem a kotúľa sa, kotúľa po ulici. Príde na križovatku, uvidí biele čiary na ceste a pustí sa do nich. Zmiznú čiary jedna po druhej, nešťastní občania bedákajú, platia pokuty, pretože prešli ulicu na celkom nevhodnom prechode.

Skacká guma, skacká, doskacká pred veľkú budovu, loptovými skokmi vybehne po schodoch, vlezie do akejsi úradnej lajstrovej skrine a gumuje a gumuje – žiadosti občanov o pridelenie nových bytov. Občania prichodia na úrad, úradníci vyberajú žiadosti, voľajako sa im nezdajú, nuž vravia občanom:

– Vaše požiadavky sú načisto neúplné, čiže chýba vám polovica, a byt nedostanete ani o desať rokov.

Kvôli občanstvo, za vlasy sa chytá, a zlomyseľná guma sa ide v šuplíku od chichotu rozpučiť.

Potom nenápadne vyskočí zo žiadostí rovno von oknom, skočí na strechu najbližšieho autobusu a už je v zoologickej záhrade. Poobzerá sa, čo by jej tak pasovalo, a skočí rovno na najkrajšiu pásikavú zeburu, ktorá

je pýchou celého zverinca. Kým by si do desať narátal, vygumuje zebre všetky vzácne pruhy, takže to už nie je zebra, ale obyčajný malý, až zakrpatený kôň.

Návštevníci podávajú sťažnosti, že za drahé peniaze musia pozerat' len na také lacné kone, riaditeľstvo zverinca žaluje istý zaostalý africký kmeň, od ktorého tú zebru kúpili. Africký kmeň tancuje pri veľkom ohni bojové tance a zvoláva pomstu všetkých svetových čarodejov na zoologickú záhradu. Tak sa vlastne celý svet rozbúrila pre tú jednu zlomyseľnicu. Tá sa spokojne smeje, až sa jej gumené plúca nadúvajú.

Bolo by to išlo vždy a stále, každý deň a večne, keď tu jedného rána... keď tu jedného... keď tu jedného... bodaj ho! Kamaráti moji, už sme aj my v gumovom nešťastí! Predstavte si, že mi tá zlomyseľná gumovacia mátoha vygumovala koniec tejto rozprávky. No načisto vygumovala... pozrite... ani slovíčko tu už ďalej nemám! Preto vám ani nemôžem dopovedať, čo sa s ňou jedného rána stalo. Ak sa to raz náhodou nejako dozviem, dodatočne vám to oznámim. Alebo ak chcete – porozmýšľajte sami, ako asi tá zlomyseľnica nakoniec dogumovala.

(Zlomyseľná guma vygumovala aj obrázok k tejto rozprávke.)

O košťiali a PSOVI

O S E M
porekadlových
ROZPRÁVOK

OSEM POREKADLOVÝCH ROZPRÁVOK

O KOŠTIALI A PSOVI

Kde bolo, tam bolo, bolo raz jedno smetisko a na ňom rôzne haraburdy, ako to už na smetisku býva: deravé hrnce, tanierové črepiny, hrnčekové uchá a rôzne špagáty aj drôty. Uprostred toho všetkého, na samom smetiskovom vrchu, ležala veľká kosť. Bol to košťal hovädzieho pôvodu, a z toho dôvodu varili ho kedysi v polievke. Polievku ľudia zjedli, no a ten košťal nemilosrdne hodili navrch smetiska.

Leží si košťal, uvarené hovädzie sny sa mu snívajú, ale jedného dňa ho snívanie omrzí a skotúľa sa zhora nadol, pod smetiskovú horu.

– Kamže, kam, pán košťal? – zavolá naň starý hrebeň bezzubými ústami.

– Ááále, – zívne košťal'. – Zunovalo sa mi na smetisku snívať. Idem do sveta, nájdem si dákeho vhodného psa, nech tu tak nadarmo nevylihujem.

A skotúlal sa košťal' ešte o pár metrov ďalej, a hneď bol na hradskej. Kráča si, vykračuje, šíry svet obzerá, a tu len odrazu:

– Haf, hafhafhaf!

Strhne sa košťal', hore pozrie, a čo vidí? Skláňa sa nad ním psie tlamisko, široké ako jamisko a vrčí, vrčí, blažene košťal' oňucháva.

– Kto si, pes? – pýta sa vandrujúca kosť.

– Vrrf, som pes buldog, zvaný Abuhasan, čistá rasa, daj sa mi schrúmať, milá kosť!

– Nie, – striasol sa košťal'. – Teba nechcem, máš príliš veľké zuby, to nie je môj vkus!

Buldog Abuhasan smutne zavrel tlamisko-jamisko, smutne odbehol, lebo psi sú slušní a berú len to, čo sa im dá.

Kráča košťal' ďalej, vhodného psa vyzerá, a tu – oj, moja Bernardína! – vyskočí mu oproti bernardín. Priateľsky zahauká – hau, hau, ešte priateľskejšie zamliaska – ňam, ňam, a vraví:

– Pod', košťal' preľúbezne voňajúci. Som bernardín Logofogo, v horskej službe pracujúci, ľudstvo rumom zachraňujúci. Pozri, aj teraz mi na obojku plná fľaša visí!

Pozrie košťal', rumovú fľašu oňucháva a zatrasie sa: – Nie, – vraví. – Ty nie si môj pes, pretože od teba tiahnu pekelné rumové vône. Kým by si ma schrúmal, celkom by si ma orumoval, a to sa mi ako čistokrvnej kosti nežiada!

Osmutnel bernardín Logofogo, chvost zvesil, preč odtiahol a za ním sa tiahla aj tá smutná vôňa.

V tej chvíli za košťal'om zaňafkalo tenulinkým hláskom:

– Ňaf, Ňaf, ja som tvoj pes, Bobinka zvaný!

Pudlíček, našuchorený ako štrikovaný vankúš, kotúl'a sa rovno ku košťal'u a malé čierne očká sa mu spoza toho štrikovania túžobne blyštia.

– Madam, – osmutnel košťal'. – Na vašu malú postavu hodila by sa ešte tak slepačia kosť, ale nie hovädzia. Smutno by nám bolo, pretože svojou papuľkou by ste ma nijako neskonzumovali!

Pudlík trocha zlostne potriasol akoby štrikovanými chĺpkami a odbehol smerom k hydinárskym závodom.

A už je tu ďalší haukáč, akési čudné čudo.

– Haf, som čistokrvný kokršpaniel, zvaný Ferinko. Si môj košťiaľ? Som tvoj pes? – pýta sa slušne a ešte slušnejšie sa klania.

– Nie, – vraví košťiaľ tvrdo. – Máš príliš dlhé uši, to by mi asi zavádzalo. Ty nie si môj pes!

– A ja, a ja, ňaf-ňaf? – zavrtí sa zboka čosi malé.

– Och, matička holenná! – zľakne sa košťiaľ. – Oči máš už teraz navrch hlavy, trasieš sa ako rôsol, kdeže, kdeže, veď by som skôr zjedol ja teba ako ty mňa!

A tak aj malý čierny roztrasený ratlík odbehol a na kraj začala padať číročistá noc.

– Nájdem šija budú na prenocovanie, – rozmýšľa košťiaľ. – Aby mi náhodou v noci kosti neprechladli!

Poobzeral sa po okolí, uvidel dvor, vo dvore novú psiú budú, nuž dal sa k nej. A z budú zavrčalo:

– Vffr, kto si, ty zlodej hovädzimi kosťami voňajúci?

Pozrie košťiaľ do budú, a čo vidí? Pes primeranej veľkosti, srsti aj uší. Sedí si tam a primerané zuby primerane cerí.

– Ty si môj pes! – poteší sa košťiaľ. – Ty si postava pre mňa vhodná, ani veľká, ani malá, ani štrikovaná, ani zrumovaná. Povedz, kto si?

Zavrčal pes v budú, priateľsky sa oblizol a vraví:

– Som vlčiak, zvaný Herkules, a keď si prišiel, vitaj a vstúp do môjho domu!

Tak ten košťiaľ vstúpil, pohodlne sa k svojmu psovi uložil a vyslovil takéto porekadlo:

KAŽDÝ KOŠTIAĽ SVOJHO PSA NÁJDE.

Odvtedy to porekadlo platí až podnes.

O s ý t o m a HLADNOM

O SÝTOM A HLADNOM

V chudobnej minulosti, v chudobnej krajine a takisto chudobnej dedine žili raz dvaja špeciálne chudobní ľudia. Na chlieb nemali, na rožteky ani toľko, a len si hladovali a hladovali a boli by dodnes, nebyť istej čarodejnej čarodejnice. Tá bosoráčka lietala si svetom na rôznych zametacích prostriedkoch a vymýšľala rôzne čary na svoje obveselenie.

Tak raz, keď mala extra špeciál dobrú náladu, zaletela nad chudobnú obec. Uvidela biedny domček a pred ním, na zaplátanej lavičke, najchudobnejšieho muža a ženu. Svoje tam sedeli a takto vzdychali:

– Oj, ej, uj, zle je človeku hladnému, žalúdku prázdnemu, keby aspoň chlebičková kôrka na záhone vyrástla.

Počúva čarodejnica za komínom hladné vzdychanie, hlavou krúti, akí sú ľudia nepraktickí, keď si nevedia pričariť ani také životné minimum. Odrazu dostane bosorácky nápad:

– Urobím si vyživovaciu estrádu, checheche! – zachechúňa sa zlomyseľne. – Zariadim to tak, aby jeden z nich ostal hladný a druhý mal všetko, čo mu na rozum príde. Nech sami poznajú, aký je rozdiel medzi hladným a sýtim, babrakabre habra babra... – odrapec zaklínadlá, a v tej chvíli chudobná žena vzdychne tam dole na lavičke:

– Ej, veru, keby aspoň tá suchá kôrka bola...

Vtedy – hampajz-rampajz! – mužovi nič, ale žene celá krásna a suchá chlebová kôrka do úst vletí. Zažmurká chudáčka od prekvapenia, kôročku požíje, prehltnie. Hneď je svet krajší, nuž vraví mužovi:

– Keby bol k tej kôročke aj suchý zemiacik, skoro by som sa rozveselila!

– K akej kôročke? – pýta sa neborák hladný muž. – Pol roka som suchú kôrku nevidel, akéže to máš hladomorné videnia, žena moja?

Žena neodpovie, lebo akurát s veľkou chuťou žuje čarodejne priletený zemiak. A keď ho prehltnie, povie:

– Ej, muž môj milený, nebuď taký večne nespokojný: keď bola kôrka, keď bola švábka, bude aj dáka safaládka!

– Zbláznila sa! – vzdychá hladný manžel. – Ja sa tu od hladu skrúcam, a ona najdrahšie safaládkové jedlá vymýšľa!

Žena zatiaľ safaládku prehltnie, a už jej ďalšia maškrtka na um schodí:

– Ešte tak vyprázané kuracie stehienko, to by bol život šťastne prekvitajúci!

Za kuriatkom torta so šľahačkou, za tortou kapustnica, potom koláč, sardinky aj ananásky. Pečená bravčovina, rôsol na havajský spôsob, tlenie vajcia, halušky s bryndzou...

Prejde dníček, chudý muž sa na prípecku od hladu skrúca a sýta žena iba sem-tam spokojne zafučí:

– Nože nefrflí, starý, aký hlad to spomínaš? Tak dobre som sa v živote nenajedla...

Po týždni sa však tučná žena nevmetí do chalupy, pretože jej stále nové jedlá prichádzajú na um a ona ich musí prehltnúť, či chce, či nechce. Už sa jej zdá, že by si mala trocha oddýchnuť, ale pretože jedlo jej stále po rozume blúdi, nijako sa nevie zastaviť.

– Óh, akosi mi je ťažko od toho stravovania! – vzdychá začarovaná chudáčka.

– Keď je ti ťažko, nuž nejedz! – hnevá sa hladný muž, lebo si ani predstaviť nevie, že by v ich dome bol človek sýty.

– Oj, ale mi zaľahli tie jedlá na žalúdok! – jajká prekrmená.

– Čuš! – hnevá sa hladný neborák. – Jedlá sú najedenie, a nie na zaťažkávanie, prečo by jedlo ťažobu robilo?

– Júúúj, veď sa na nohy nepostavím, veď sa do šiat nepomestím! Keby som aspoň trocha vyhladla, aké by to bolo krásne...

– Ej, ty zlo, žena zvané, – rozzúri sa hladný muž. – Ja ti dám vyhladnutie, ja ti dám prekrmenie, ja ťa naučím vážiť si stravovanie!

Vzal muž palicu, vybil ženu. Vzala žena hrable, muža vyhrabila. Tak sa dodnes bijú, jeden druhému nič neuzná, nijako sa nevedia dohovoriť.

Čarodejnica Hačáčilka priletí občas na vysávači, do domčeka nazrie, ruky si pomädli a do komína zakaždým napíše čiernou kriedou:

SÝTY HLADNÉMU NEVERÍ,

HLADNÝ NEVERÍ SÝTEMU!

Takto vzniklo múdre porekadlo. Pretože bolo pridlhé, ľudstvo si z neho vzalo len tú prvú polovicu.

O kohútikovi a SLIEPOČKE

O KOHÚTIKOVI A SLIEPOČKE

Kde bolo, tam bolo, v podhorskej dedinke na čistom dvorčeku žili raz kohútik a sliepočka. Nebol to ten chudáčik, čo mu zrnko zabehlo. To by nebola taká strašná vec. Sliepočka by pobehala, od studničky vodu vypýtala, glgol by si kohútik, zabehnuté zrnko by mu odbehlo a žili by všetci šťastne až donekonečna.

Lenže moja rozprávka nie je takáto jednoducho šťastná, veru nie, pretože môjmu kohútikovi nič nezabehlo. No sliepočka sa v jedno ráno zobudila na kohútie zakikiríkanie. Pretiahla si krídla, chcela vyskočiť z kurína, keď jej odrazu zišlo na um:

„Akože je to vlastne? Kohútisko zakikiríka, celý svet sa zaraz prebudí, ľudstvo oči otvára, z postele vyskakuje. A ja keď si kotkodáknem, iba gazdiná príbehne, či som jej už vajko zniesla. Nespravodlivosť vládne svetom, treba ju hneď a zaraz napraviť!“

Vybehla sliepočka na dvor, ku kohútikovi trieli, takto mu prikazuje:

– Počúvaj, muž môj rozkikiríkaný, odo dneška až po súdny deň ja budem kikiríkať a ty kotkodákať!

Prekvapený kohút potriasol hrebienkom a slušne sliepočke pripomenie:

– Madam, ak sa dobre pamätám, vy ráčite byť stvorená na kotkodákanie...

– Keď chcem – ráčim, a keď nechcem – neráčim, – nazlostila sa sliepočka. – Celé tisícročia museli sliepky kotkodákať, ale už sa všetko zmenilo. Na moje kikiríkame, kohútik jarabý, budú gazdiné po kurínoch ložiť a vajcia zhŕňať!

Tak povedala sliepočka, a pretože bola tvrdohlavá a kohút, naopak, slušne odchovaný, musel nakoniec súhlasiť.

Prešla hodina, aj dve, a vtedy sliepočka, ako zvyčajne, do kurína vhupla, biele vajko zniesla. A keď ho zniesla, celkom nezvyčajne na celý dvor zavolala:

– Kikirikííí, kikirikííí,
vstávaj Jano,
už je ráno...

Gazdiná sa doma pri sporáku strhla, mužovi vraví:

– Čože sa ten kohútisko nadrapuje, prečože on ráno ohlasuje na pravé poludnie?!

Krúti hlavou gazdiná aj gazda, nijako sa im to nevidí. Ešte menej sa im páči, keď večer gazdiná v kuríne biele vajko nájde.

– Možno som si nevšimla, keď sliepočka kotkodákala, – utešuje sa gazdiná. – Určite som nepočula, veď moja sliepočka vždy zavolá. Musím zajtra lepší pozor dávať...

Na dedinu padne nôcka, mesiačik sa vymesiačikuje, a keď sa nad ránom k obzoru schýli, roztvorí kohútik zobák. Na sliepkine príkazy si spomenie, od strachu hrebienkom potrasie a na celú dedinu skríkne:

– Kotkotkotkodááák, nedám vajce za päťááák...

A ešte raz a ešte raz...

Dedina spokojne spí, veď ktože by sa na kuracie kotkodáky budil! Iba gazdiná gazdu budí:

– Utekaj do kurína, utekaj chytro, muž môj premilený! Určite tam liška sliepočku drhne alebo zlodeji zlodejújú, keď tak hrozne kotkodáka...

– Darmo si ma zo sna polnočného vydurila, Anastázia, žena moja. Všetko je v najlepšom poriadku, sliepočka spí ako podrezaná. Isto sa jej vajcový sen sníval a iba zo sna kotkodáka. Nemusíš ma pre každý vrzgot z postele duriť!

Zaspia gazdovia. A tu o hodinu znova kotkodáky na celú dedinu. To už slniečko vychodí, kohútik svetu ráno oznamuje, lenže na slepačí spôsob. Nuž pospia všetci, celá rodina, celá dedina, pretože každý čaká na kohútie zakikiríkanie a v obci nemajú ani jeden budík, veď načo aj, keď majú presného kohúta.

Keď už slnko svet osvecuje, začnú sa prebúdzat' jeden po druhom. Ruky zalamujú, hlavy si chytajú, všetko zameškali, všetko premeškali!

Rozchýri sa po kraji zvesť o zaspatej dedine. Redaktori okresných novín prichodia, po kuríne lozia, príčinu kohútieho nekikiríkania hľadajú. Príčinu nenájdu, iba jedno vajko a pri ňom vyplašenú sliepočku. Keď tá sliepočka zbadá cudzích ľudí, všetky pierka zježí, kohútovsky zakikiríka a uteká, uteká... Redaktori si uši pretierajú... kikiríkala tá sliepka, či nekikiríkala? Nuž ta sa ho, za kurkou, kurka ku kohútikovi beží, aj ten sa zľakne, kotkodáky spustí...

A tak sa nikto v ničom nevyznal, a keby sa aj bol, sám sebe by neveril. Ešte aj tí redaktori, čo všetko na vlastné uši počuli, radšej nijakú hydinu nespomenuli, ale napísali článok:

„Zvýšime výrobu kvalitných budíkov pre naše obce.“

Len babka Kokošíková, najstaršia storočná občianka, rozchýrila vtedy takéto príslovie:

ZLE JE TOMU DVORU, KDE SLIEPKA KIKIRÍKA A KOHÚT KOTKODÁKA!

Našťastie tá babka nevedela písať, a tak tú hanbu nemal kto svetu oznámiť.

nespokojnom ŽENÍCHOVI

O NESPOKOJNOM ŽENÍCHOVI

Stalo sa to za pradávnych čias. V istej dedine žili rodičia a mali jediného syna – Mateja. Ani veľkého, ani malého, ani špatného, ani krásneho, ani labatého, ani čapatého. Teda bol by ten syn celkom normálny, keby bol mal aspoň brata alebo sestru. Lenže on bol jedináčik, takzvaný mamičkin maznáčik, takzvaná oteckova pýcha. Preto bol ten syn priberčivý, no hotové preberadlo.

Rástol Matej rástol, v jedlách si preberal, aj v odevoch, aj v obuvi a nič mu nikdy nebolo dosť dobré. Tak rástol do plnoletých rokov, dostal občiansky preukaz, ktorý vtedy, za starých čias, nazývali poddanská biletka. Nuž rozhodli sa rodičia, že ho oženia, ako sa na dospelého poddaného patrí.

Vraví otec Matejovi:

– Syn môj preľúbezný, potomok môj nasvetsúci, obzriže sa po dedine a nájdi si ženu, ktorá sa ti páči.

Súhlasil Matej, akože by nie, a od toho dňa začal si dedinské dievky obzerať. Bolo ich v tej obci neúrečne, jedna krajšia ako druhá. Aj tmavovlasé, aj plavé, rôznofarebných očí, aj rôznych výšok a širok. Poprezeral si Matej celú dievčenskú obec, po týždni príde k otcovi a vraví:

– Niet v našej dedine pre mňa nevesty. Jedna taká, druhá onaká, to je pravda. Tváre by sa ešte našli, ale odevov poriadnych na nich niet. Tu sukňa, tam sukňa, trochu vyšívania, trocha zlatých nití, ale nevyzerá to dokopy nijakovsky.

Zalomila ruky Matejova mať:

– Oj, Maťo, Matejko, nehľadaj ty ženu podľa šiat, ale radšej pozri, či aj roľu dostane, alebo či je do roboty súca, prinajhoršom – či má aspoň zamak rozumu.

– Oj, mamó, mamičko, – povedal priberčivý syn. – Majetku my sami dosť máme, na robotu si sluhov najmem, rozum si aj z kníh vypožičiam. Treba mne ženu pekne vyobliekanú, aby sa za nami celý svet obzeral, keď pôjdeme hore dedinou.

Porozmýšľali rodičia, nič nevedeli odprieť tomu svojmu jedináčikovi. Nuž po dlhšom rozmýšľaní vraví otec:

– Prejdi, syn môj, celé naše kráľovstvo. A ktorá sa ti zapáči, tú si prived'. My sa uspokojíme, len aby sa tebe páčila.

Vychystal sa Matej, pobral sa po kráľovstve ženu hľadať. Chodil on, chodil, dievky obzeral, z mesta do mesta putoval. Po roku sa prinavrátil domov a vraví nedočkavým rodičom:

– Nenašiel som si ženu primeranú. Všetelijaké silonové chuderky po kráľovstve chodia, sem-tam kúšтик zlata na nich hrkoce, ale kdeže! Takú ženu má každý, tá by mi celoobecnú závisť nepriniesla.

Zaplakali rodičia, do kúta sadli, tri dni rozmýšľali a na štvrtý deň vraví otec:

– Počuj, synáček, drahý jedináčik! V susednom kráľovstve má kráľ zlatovlasú dcéru. Platinové šaty jej šije kovospracujúci podnik značky Dior, v predných zúbkoch má prišraubované dva diamanty a z náušníc jej zaznieva muzika na želanie na veľmi krátkych vlnách. Tú ti privediem, už sa nejako pokonám s jej kráľovským otcom, aj tak vraví, že ho tá dcéra na mizinu privedla. Možno bude celkom rád, ak sa dostane do rodiny s poriadnym gazdom.

Povedané – vykonané. Odišiel otec do susedného kráľovstva, privedol dcéru toho skrachovaného kráľa. Matej-Matejko na princeznú zagáni, diamantové zúbky jej poprezerá, trochu hudby na želanie si z jej náušníc vypočuje a potom šepne otcovi:

– Už aj prinavrát' túto neplechu do jej domu, otec milený. Je ona o dačo lepšia ako ostatné, ale čože také šaty – nijakej nápaditosti nemajú, a muziku si aj na fujare spravím.

Zaplakali rodičia, princeznú rekomando preč odoslali.

Vtedy sa však stala tá vec, ktorá všetko zvrtila. Na susednom dvore sa hrali deti, pestvá vymýšľali. A dve dievčatká-všadebolky vymysleli, že si spravia takú bábu, akú v obchode nedostat'. Nuž vzali starú metlu, do materinej sukne ju obliekli, z ligotavého staniolu reťaze na ňu navešali, aj všetky strakaté mašličky, ktoré našli v dome. Takú vyobliekanú, ligotavú ju na dvor postavili, o kurín opreli. Práve v tej chvíli vyšiel Matej z domu, metlovú krásku na susednom dvore uvidel.

Oči vyvalil, od radosti zvyškol. Za rodičmi beží, na celé hrdlo kričí:

– Už som si našiel ženu peknú, zo všetkých najkrajšiu, tá mi bude do páru, nech celý svet pukne od závisť!

Pribehnú rodičia, ruky si skoro zlomia od zalamovania:

– Oj, ty náš chudáčik preneš'astný, vari sa chceš s metlou oženit'?

– Metla-nemetla, – vraví priberčivý Matej, – táto sa mi páči, takúto som chcel, tejto až do smrti verný zostanem!

Prehovárali ho, nahovárali, odhovárali – všetko márne.

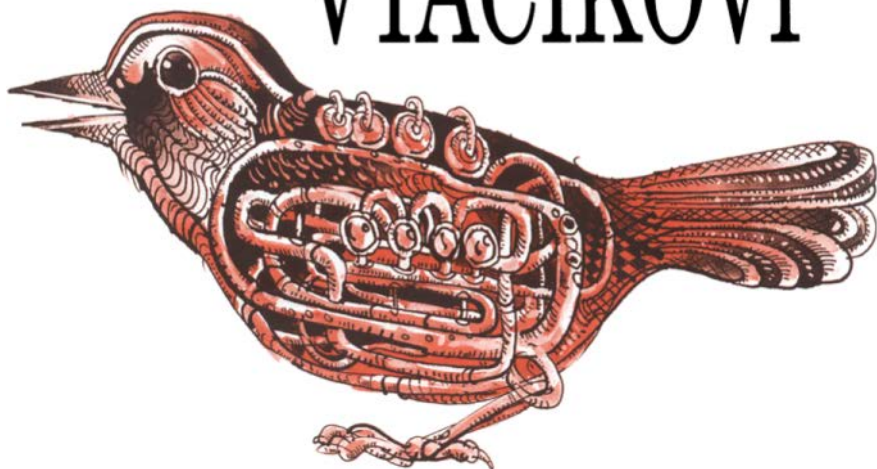
Tak sa ten Matej nakoniec predsa len s metlou oženil. Hrdo si ju viedol a mal pravdu – celá dedina ústa otvárala od prekvapenia a každý sa za nimi obzeral.

Vtedy vraj vzniklo aj porekadlo, ktoré platí do dnešného dňa:

I METLA JE PEKNÁ, KEĎ JU PRISTROJA.

nachytanom VTÁČIKOVI

O NACHYTANOM VTÁČIKOVI

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna krajina a do tej krajiny priletel vzácny vtáčik-spevák. Priletel, sadol si na najväčší strom a zaspieval krásne tenulinko pesničku. Ľudia počúvali, páčilo sa im to, chválili vtáčika a ten vymýšľal každý deň iné nôty. Ale pretože nič nemôže ísť donekonečna, aj v tomto prípade muselo nastať piesňové konečno. Stalo sa to vtedy, keď sa o vtáčikovi dopytal miestny kráľ.

– Ihneď mi to vzácne vtáča lapte a prineste do zámku! – prikázal ten panujúci panovník svojim sluhom.

Položili sluhovia pod strom zlatú klietku, na vtáčika zavolali:

– Héééj, operenec operetný, poďže dole! Predvoláva ťa náš najosvetlenejší kráľ!

Zľakol sa vtáčik, zavrel zobáček, o dva konáre vyššie vzlietol. Sluhovia hrozia, aj prosia, aj zrnká nasypú – ale vtáčika dole nedostanú. Na strom sa driapu – frrf, odletí im pred nosa. Vráti sa sluhovia domov.

Kráľovi všetko rozpovedia a ten sa nahnevá, kráľovskou poltopánkou zadupoce:

– Ej, vy buky dubové! Vari sa takto vtáčatá lapajú? S takým lomozom lovte nosorožce, a nie nebeského sólistu!

Predvolal kráľ bubeníka, po celom kráľovstve dal vybubnovať, že kto vzácné vtáča mierumilovným spôsobom zo stromu na zem privábi, dostane za odmenu tri princezné, jedného šarkana a jednu kráľovskú švagrinú.

Prvý šiel skúsiť šťastie cukrársky majster Diabetti. Vládol on sladkým remeslom, nuž si trúfal sladkými slovami privábiť aj vtáčika z konárika.

Zastal cukrár Diabetti pod stromom, marcipánový úsmev na tvár založil, ústa roztiahol do príjemného vanilkového rožteka a zaspieval sladko, tak sladko, že sa mu na každé slovo osy zbiehali:

„Keby som bol vtáčikom, zišiel by som dole zaďobkať zobáčikom do sladkej kremrole...“

Oblepila tá sladká pieseň celé kráľovstvo, poddaní sa tajne oblizovali, ale to vtáča – frrfff... na druhý konár frklo a odtiaľ čímčarovalo:

„Najedzte sa kremrolí, kremrolí, mne to nie je po vôli, nie a nie a nie...“

Zosmutnel cukrársky majster, práškovým cukrom si hlavu posypal a odst'ahoval sa.

Občania tiež zosmutneli, kráľ ešte viacej zúrila. Vtedy si zastal pod stromom naj chýrnejši kráľovský krajčír – Ramón Vatelini. Na dolný konár prehodil päť metrov strakatého a načisto čistého hodvábu, do striebornej ihly navliekol zlatú nitku a tenulinko, ako tá nitka, zanôtil:

„Pod' sem ku mne, milý vtáčik, ušijem ti vkusný fráčik, hajaja, kukuku...“

Nedospieval majster Vatelini, pretože v tej chvíli vtáča bziklo na najvyšší konár a odtiaľ zanôtilo:

„Nepredá sa slušný vták, slušný vták,
za nejaký čierny frak, nie a nie a nie...“

Majster Ramón Vatelini od hrôzy pustil ihlu do trávy, za ihlou pustil dva potoky slz. Potom rozprestrel päť metrov načisto čistého hodvábu, sadol naň a v podobe lietajúceho koberca stratil sa v sedemsto sedemdesiatej siedmej krajine. To je už strašne ďaleko, takže sme sa dodnes nedozvedeli, čo tam vlastne robí.

Osmutnelo kráľovstvo, kráľ dal vytrúbiť poplašný smútok a práve sa chcel vzdať svojho vlastného následníctva trónu, keď pod stromom zastal

ešte jeden odvážlivec. Nebol to vlastne ani odvážlivec, ale taký túlavý podomový muzikant s husličkami pod pazuchou. Zastal, husle pohladkal, sláčik na strunu pritisol, a tá jediná posledná husličková struna zaspievala... nevedno aké slová, ale zaspievala.

No a vtedy... div sa svete, už to isto uhádnete: neodolalo pesničke ani vtáčatko.

Fíff – zlietlo na husličky, po strune vedno so sláčikom pobehalo a čvirikalo, džavotalo, pinkalo aj pipinkalo – slovom: spievalo ostošesť.

Nezbadalo, chúd'atko, kráľovských sluhov. Sluhovia hup a chňap... a už bolo vtáča v zlatej klietke, v zlatom zámku, na zlatej stene, pod zlatou povalou...

Keď sa trocha spamätalo, krídlami zatrepotalo. Hneď vedelo, že je zaklietkované. Poškrabalo sa pazúrikom a vraví:

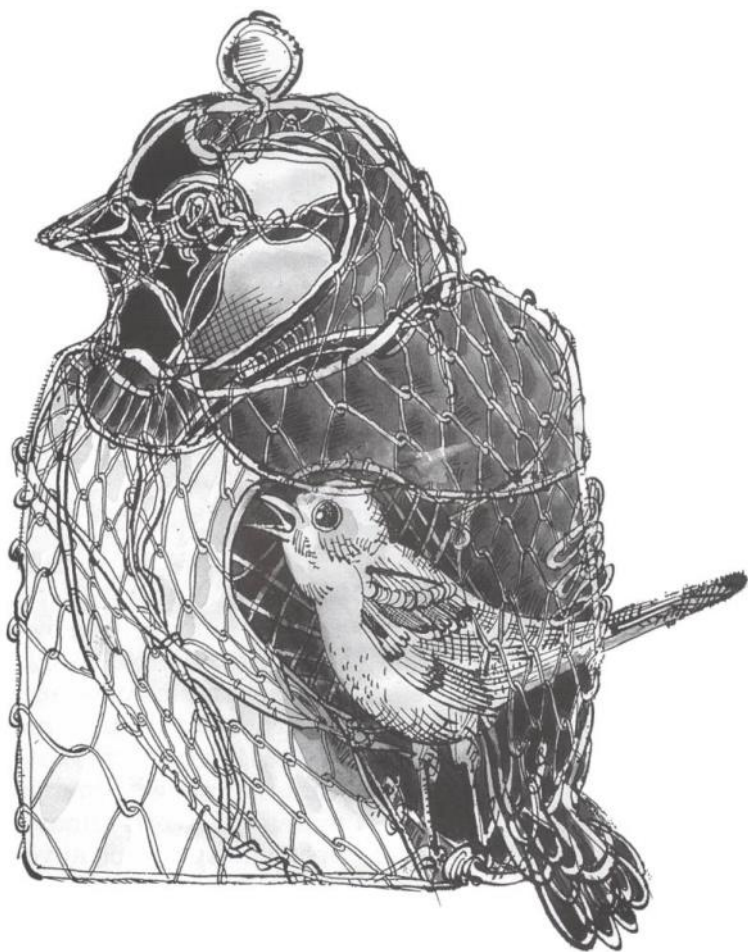
– Héééj, vy dvojnožci bez krídel! Keď ste ma už takto privrzli, aspoň mi zaspievajte ako tam pod stromom, nech ma tu smútky neobchádzajú...

– Cháááchacha, chééécheche... – rozosmial sa celý zlatý zámok, až to v ňom ozvenovalo. – Teraz ty budeš spievať nám, vtáčatko-speváčatko...

Odvtedy to vtáča spieva veľmi čudne. Akoby nemalo zlatý hlas, také divné zvuky vyrába. No kto trocha vtáčej reči rozumie – rozlúšti. Že to nie je spev, že si ten vtáčik len tak sám pre seba neprestajne vzdychá:

KEĎ VTÁČKA LAPAJÚ, PEKNE MU SPIEVAJÚ, PEKNE MU SPIEVAJÚ, PEKNE MU SPIEVAJÚ...

A to je teda piate múdre porekadlo, ktoré k nám prišlo až z toho zlatého kráľovstva.

ZLOM VLKOVI

O ZLOM VLKOVI

Bol raz bača, taký obyčajný, od ostatných bačov na nerozoznanie. Iba jedna povesť o ňom išla: keď sa k salašu polnoc na mačacích labkách prikradne, začne vraj ten bača chrápať, pochrapkávať – chřřř, fííí, chřřř, huííí... – až sa jedle prehýnajú a všetka lesná zver uteká do vzdialenosti dvoch kilometrov a trinásť centimetrov. Iba ovečky pokojne spia, lebo aj vo sne vedia, že vďaka bačovskej muzike sa ku košiaru nič zlé nepriblíži.

Lenže, ako som už neraz povedal, život je zložitá zloženina. Nestane sa to, čo by sa malo stať, ale naopak, príhodi sa také, čo sa nijakovsky nehodí. Ako týmto na salaši usalašeným.

Žil totiž v tej hore istý zvlčilý vlk, bratanec toho naničhodníka, čo kedysi prehltol Červenú čiapočku, starú mamu, ba aj celý narodeninový olovrant. Nepoučil sa zvlčilec na rodinnej histórii, že ten jeho príbuzný nakoniec skončil v studni. A tak len nemilosrdne plienil po okolí. Nuž a tento ozubený vlčisko naplánoval si jednej noci baraniu večeru.

– Zájdem si, zájdem do košiara, vífff, – zavrčal. – Zajace sa mi prejedli, ľudstvo je také nanič, že sa mi naň ani slinky nezbiehajú. Spestrím si jedálny lístok dákym nabrčkaveným békadlom!

Kradne sa nocou vlčisko, hnusný zlodejisko, prikradne sa ku košiaru, spoza krička v mesačnom svite obzerá spiaci kďel' a vyberá si vhodnú potravu. Vyhliadne si barančeka, brčkávého ako čerstvá trvalá.

Vlčisko si naposledy zub o zub nabrúsi, skok na diaľku odmeria, prikrčí sa a hup a hryz! – zahryzne sa do baranieho kožuška. V tej chvíli sa odrazu a zároveň stane niekoľko vecí: vlk zahryzne, baranček Buc mékne, ovečka Melánia preukrutné zabľací a v kolibe bača Bučisko – pretože je presne polnoc – nevydržateľne sladko zachrápe:

– Chřřř, fiíí, huííí, chřřř...

Že baranček bľací, že ovca bliaka, to vlka nevyľaká. Ale na bačovo zachrápanie a menšie stromotrasenie s tým spojené naježí vlčisko škutiny, krvavé očiská mu od hrôzy obelejú a zbojník sa dá na útek s baraním kožuštekou v rozpenenej papuli.

Po chvíli sa ovce v košiaru spamätajú z úľaku, a čo nevidia: ich najmilší braček, baranček Buc, trasie sa od strachu, ale aj od zimy, pretože tu stojí len tak, bez kožuška, a nemá ho čo hriať.

– Éééj, brat náš milený, nešťastie ťa postihlo, – zaplače najstaršia ovca, sveta skúsená. – Vlčisko ti odniesol kožuch, jedinu tvoju družstevne chránenu drahocennosť! Keď to bača zbadá, zle bude s tebou. Ujdi, radím ti, kým nie je neskoro!

Zľakol sa baranček a zabékal:

– Pôjdem, no nevrátim sa, kým svoj kožuch nenájdem, nech by to trvalo aj do budúcej sezóny.

Vybehol z košiara a za ním jeho verná žena, ovečka Melánia. Lebo ani ovca neopustí barana v nešťastí.

Idú, idú cestou-necestou, popolnočná tma všetko naokolo zakrýva. Iba pri tretej lesnej zákrute ozve sa odrazu:

– Stát'! Voniám, voniám baraninu! Kto ste?

– Sme baranček Buc, na oba boky odratý, a ovečka Melánia, jeho neodratá, ale zato verná žena. A ty si kto?

– Ja som ja! – ozve sa v nočnom tichu hrubý hlas a spoza kríka vystúpi akési čudo v baranom kožuchu. – Som strážca baranieho poriadku, – vraví. – Chytám utečených baranov a baranice. Máte priepustku?

– Akúže priepustku? – nariekajú tí dvaja. – Kožuch nám treba nájsť, nemali sme času za priepustkami behať.

– Keď je tak, – zavrčí čudo, – pôjdete pred súd a budú vás súdiť za utečenecké hriechy! Kráčajte za mnou!

Zľakli sa tí dvaja, za baraním čudom kráčajú. Vtedy vyjde spoza mračien mesiac, na krajinu zasvieti, a ovečka Melánia, načisto roztrasená, šepce:

– Muž môj, baran, baran Buc, veď je to, hľa, vlk v tvojom baranom kožúšku preoblečený.

Roztriasol sa aj baranček, lebo naozaj je tak, preoblečený vlk vedie si ich cestou-necestou. Vo vzdialenom prepadlisku zastane, baraní kožuch zhodí, zavrčí, zuby vycerí, zarehoce sa ako naj svetovejšie rehotadlo a zreve na svojich spoluvlkov:

– Jujujúúú, kto nepríde o hodinúúú, nedostane baraninuúú!

Zbiehajú sa vlci zo všetkých strán, očiskami krútia, zubiskami hrkocú, od nedočkavosti sa trasú.

– Len nepredbiehať udalosti, – vraví ten hlavný zlodej baranieho kožucha. – Najprv ich budeme súdiť, že bez priepustky opustili salaš. Potom za to, že mali toľko bezočivosti a šli hľadať kožuch, ktorý som už ja mal oblečený. A potom ich nepodmienečne odsúdime na baraní guláš!

Zavyli vlci, zatlieskali, zamliaskali a ovečka Melánia naposledy békla svojmu Bucovi:

– Bééé, muž môj, bééé, zleje na svete, zlééé, keď vlk nám krivdu robí a vlk nás aj súdi, béé, to je zlééé, to je zlééé...!

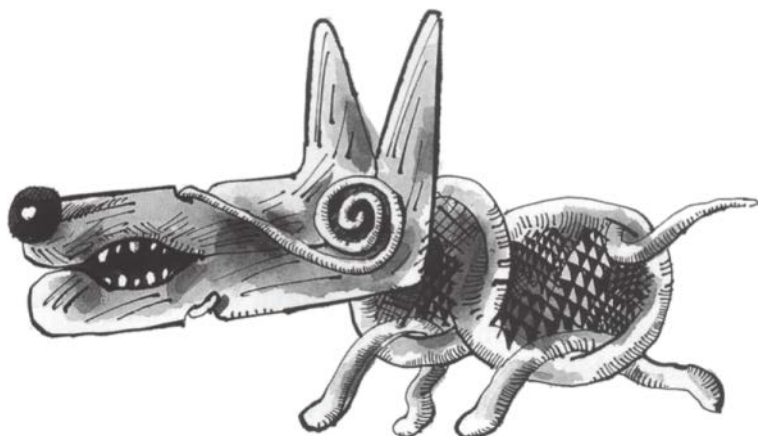
Dobékala Melánia, baran Buc ani to nevládal, pretože manželia majú vždy horšie nervy ako manželky. Iba sklonil hlavu, odovzdaný do gulášovej vôle osudu.

V tej chvíli – bum! – bác! – pác! Puška zahrmotala, horou otriasla a vlkmi načisto potriasla, pretože uvideli, ako ich zlodejský veliteľ na zvlčilý ňufák padol a tak mocne sa do zeme zavítal, že ho až do konca sveta neodvítali.

Ovečka Melánia a baranček Buc hľadia – a čo nevidia? Veď ten zázrak má známu podobu, oštiepkami voňajúcu. Starý bača, konečne prebudený svojím vlastným chrapkaním, nenazdajky svojich zachránil.

Dobre, že sa mu to podarilo. Nielenže tí dvaja ubékanci dodnes šťastne žijú, ovčie mlieko aj ovčiu vlnu pre nás vyrábajú, ale navyše celému ľudstvu veľké poučenie priniesli v porekadle, ktoré sa tiež dodnes zachovalo:

VLK TI KRIVDU ROBÍ A VLK ŤA I SÚDI.

Poslanom POSLOVI

O POSLANOM POSLOVI

Kde sa stalo, tam sa stalo, ale bolo to veľmi dávno, asi tritisíc rokov pred vynájdením exportnej lízanky. A stalo sa to vo veľmi veľkom a bohatom kráľovstve, ktoré s nikým nežilo v nepriateľstve a poddaní boli takí bohatí, ako inde bývajú králi. Cítili sa všetci príjemne, z tváří im žiarila spokojnosť a o iné sa netrápili, len o to, ako by jeden druhého potešili. Teda nevídané, neslýchané, ba skoro neuveriteľné.

A predsa žil v tom kráľovstve jeden nespokojný človek, zamyslený, zamračený, ochkajúci, frflajúci – a to bol sám kráľ tej šťastnej ríše – Hydroxid Štvrtý.

– Ó ja nešťastný, ó ja načisto znemožnený! – vzdychal a lamentoval korunovaný nešťastník. – Veď sa ja ani do dedopisu nedostanem, veď zo mňa ostane iba ten letopočet, že som sa narodil a bez škandálu umrel, veď si ma ani vlastné deti nezapamätajú, nie to žiaci budúcich dvanásťročných škôl!

Takto vzdychal a pritom aj rozmýšľal, ako by tú svoju nezaujímavú ríšu dačím preslávil. Jedného dňa povolal si tajných sprisahancov, ktorých musí mať každé kráľovstvo, aj keď ich nepotrebuje.

– Sprisahanci! – povedal Hydroxid Štvrtý a mocne buchol päšťou, aby tých driemajúcich zamestnancov prebral z lenivosti. – Sprisahanci, doteraz ste nemali nijaké povinnosti, driemali ste v pivniciach, zadarmo brali platy. Teraz prišiel váš čas. Pôjdete medzi poddaných a nejako sa s nimi sprisaháte proti mne, niečo nedobré vykonáte, ale tak, aby som ostal nažive. Skrátka a dobre – preslávite naše nezaujímavé kráľovstvo!

Tajní sprisahanci sa hlboko poklonili, preobliekli sa za rôzne postavy, na tvár si dali čierne masky a vyšli medzi poddaný ľud.

Ako ho prehovárajú, tak ho prehovárajú, na rôzne zlé pestvá ho nahovárajú, presne podľa kráľovského príkazu.

Poddaní vypočujú preoblečencov, po zamaskovaných hlavách ich súcitne pohladkajú a vravia:

– Oj, vy naše úbožiatka sprisahanecké, vari chcete maškarabál usporiadať, či čo? Načo by sme kráľa hrdúsili, veď je to náš otec dobrotivý a nežiada sa nám žiť inakšie, len ako teraz žijeme!

Pochodili tajní sprisahanci, po čase sa ku kráľovi vrátili, zaplakali a vravia:

– Nikoho sme nesprisahali, poddaní sú leniví až strach, a bez poddaných sa sprisahanie nijakovsky nedá vykonať!

Nahneval sa kráľ, aj on od zúfalstva zaplakal. Potom oboma päšťami o stôl buchol a zakričal:

– Veď uvidíme, či sa ja preslávim a či nepreslávim! – A vypovedal vojnu odrazu až trom susedným kráľovstvám.

Ešte ju ani poriadne nevypovedal, už tu boli traja vyslanci z tých vojnou potrafených krajín. Zlaté dary pred kráľa kladú a list od svojho panovníka. V každom liste jedno a to isté:

„Jasnému Hydroxidovi Štvrtému, kráľovi nad kráľmi a vládcovi nad vládcami! Posielame ti poslov a spolu s nimi dávame ti bez vojny k dispozícii aj naše chudobné kráľovstvá, aby si ich rovnako šťastnými urobil ako svoje vlastné!“

Kráľ Hydroxid sa o zem hodí, hlavu si opatrne o perzský koberec búcha, svoj nešťastný, nezaujímavý život kritizuje. Potom odrazu vyskočí a skríkne:

– Keď to nejde podobrotky, pôjde to pozlotky. Nemôžem sa presláviť sprisahaním ani vojnou, preslávim sa teda nejakým vynálezom. Vynájdem ja myšlienku, ktorá bude zaujímavejšia ako hocaká bomba alebo bombardón!

Sadol kráľ na trón, hlavu si podoprel, pár dní si tak posedel, nakoniec predvolal kráľovského posla.

– Pôjdeš, – vraví mu, – po celej krajine, ba po celom svete, a každému povieš moju myšlienku. Do roka a do dňa sa vrátiš a oznámiš mi, čo tá myšlienka s ľudstvom vykonala. Myšlienka znie: Keď kapustné listy vypustíme do Mliečnej cesty, je to takisto, ako keď Mliečnu cestu vypustíme do kapustných listov!

Kráľovský posol zhíkol od prekvapenia, aj sa mu trocha rozum zabrkavel, ale kráľ je kráľ, musíš ho počúvať, aj keď je ti to čudné.

Nuž vyšiel posol z hradu, po kráľovstve chodí, potom po druhom, potom po treťom a všetkým poddaným všade hlása tú veľkú kapustovú myšlienku. A každý, komu ju povie, obráti sa k nemu chrbtom, vraj:

– Čože to za hlúposti rozprávaš, ty osol!

Alebo: – Ktože ťa to naučil takéto somárstva hikať?

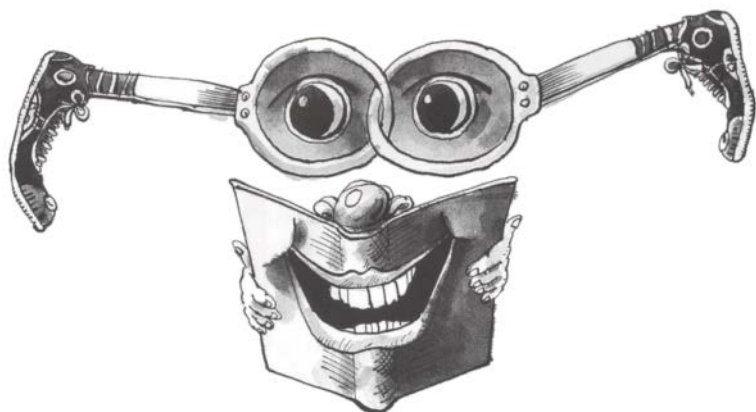
Tu osol, tam somár a stále iba takto. Nuž prešiel polrok a milý posol odrazu badá, že sa mu uši začínajú dlžiť. A naozaj – načisto somársku podobu dostávajú. V treťom kvartáli už aj zahíka na nerozoznanie od somárika. A keď sa mu priblíži čas návratu, odrazu cíti, že mu je lepšie po štyroch nohách kráčať, pretože medzičasom aj sivou srst'ou obrástol, aj somárskym chvostíkom veselo šibe. Tak prešiel rok aj deň a kráľovský posol s načisto premenenou figúrou zastal pred kráľovským trónom.

– I-ááá, tu som! – zahíkal veselo a spustil: – Keď kapustné listy vypustíme, i-áááá...

– Zmizni, satanáš ušatý, diabol híkajúci, mojej myšlienky jedinej kaziteľ kazisvetský! – skríkol kráľ akoby šlágom trafený. – Do maštale pôjdeš, tam si hikať budeš a seno poslednej kvality aj s bodliakmi nechže je tvoja potrava!

A vidíte – nijako si ten kráľ nepomohol. Do dejepisu sa nedostal, aspoň ja som sa jeho meno nikdy neučil ani v škole, ani poza školu. Ibaže posol prešiel do knihy prísloví a porekadiel, pretože ľudia dodnes vravia, keď sa im to hodí:

IŠIEL POSOL, PRIŠIEL OSOL.

T R O C H PRINCOCH

O TROCH PRINCOCH

Bol raz kráľ a všetko mal, iba nemal potomka na svoj kráľovský trón. Bolo to smutné, akože by nie, lebo načo je aj kráľovi celé bohatstvo, ak ho nemajú užívať najbližší príbuzní?

A bol by ostal taký bezdetný, ibaže raz na poľovačke zažil veľký zázrak. Uvidel srnku, namieril pušku, stisol kohútik – a puška nevystrelila, pretože ju sluhovia zabudli nabiť.

Zahromžil kráľ, ale srnka to všetko pochopila po svojom. Poklonila sa pred kráľom a po ľudsky mu vraví:

– Chod' domov! Čo tam nájdeš, je tvoje za odmenu, že si mi život nezahubil. – A zmizla.

Kráľ si oči pretrel, sluhov pre pušku vyhrešil a vrátil sa na hrad. Bol plný nedočkavosti, čo to asi nájde. Do kráľovskej komnaty vkročí, kráľovná sa mu usmieva a celá natešená vraví:

– Pozri, kráľ môj, zázrak sa stal, narodili sa nám odrazu traja následníci trónu, všetko chlapci a jeden krajší ako druhý.

Zarazil sa kráľ, no potom sa už aj za hlavu chytil:

– Panenka multilaterálna, čože ja budem robiť s troma následníkmi, keď sú všetci traja chlapci a všetci traja prvorodení! Vari len nerozdelím také dobre zabehané kráľovstvo, ja úbohý otročiatkovaný kráľ!

Čo mohli robiť – nič nemohli robiť. Pestovali synčekov, tešili sa z nich, iba tá jedna starosť kráľa prenasledovala – ktorému prepustí trón, aby ani jednému neukrivdil.

Prešli roky a kráľovské trojčatá dospeli. Bolo treba rozhodnúť, ktorý syn má popri princovskom učení študovať aj kráľovskú špecializáciu. Po dlhom rozmýšľaní predvolal si kráľ všetkých troch prvorodených synov a takto im vraví:

– Všetci traja ste najstarší, preto ste všetci traja následníci. Aby som nikomu neukrivdil, urobíme to takto: každý z vás bude vládnuť jeden mesiac, a kto si najlepšie zavládne, toho vyhlásim za svojho nástupcu.

Synovia súhlasili a na trón ako prvý zasadol princ Baltazár, pretože on vytiahol najdlhšiu zápalku. A hneď prvý deň vyhlásil:

– Len tam je dobre, kde poriadok vládne, kde zbytočným zábavám ľudstvo nepodľahne. Život nie je majáles ani juniáles, a preto sa s okamžitou platnosťou zakazuje: spievanie, tancovanie, smiatie aj usmievame, vlasov ondulovanie, potravín cukrovanie. Naproti tomu sa nariaďuje: čiernych šiat nosenie, každý deň povinné dvojhodinové plakanie, dvojdecákom octu každého pokrmu oblievanie. Kto neuposlúchne, bude o hlavu, alebo aj o dve hlavy kratší!

Vyhlásil Baltazár svoj kráľovský program a po celej ríši sa hneď začalo slzotvorné krájanie cibule. No onedlho už ani cibuľu nebolo treba, tak išlo každému do plaču prirodzenou cestou.

Po mesiaci odovzdal Baltazár rozplakané kráľovstvo kráľovi a vraví:

– Verím, že ak sa ja stanem kráľom, budeme vážna a dôstojná krajina!

– Uvidíme, – povedal starý kráľ, pretože nechcel ovplyvňovať princovskú súťaž. – Nech teraz oprobuje druhý syn.

Princ Heliodor sa poslušne poklonil, zastokol si navrch hlavy zlatú korunu, sadol na trón, utrel si oči, uplakané pod bratovou vládou. A hneď sa rozhodol, že jeho vládnutie musí byť oveľa príjemnejšie, bez octovej a cibulovej pri chute. Keď teda zasadol, radostný úsmev si na tvár založil a vyhlásil takéto vyhlásenie:

– S okamžitou platnosťou nech z kráľovstva odvezú štiplavú papriku, soľ, korenie, cibuľu, ocot a chren. Do všetkého nech sa pridá za hrst cukru, prípadne sacharínových tabletiiek. Namiesto obyčajnej reči prikazuje sa radostné spievanie, a to aj vo verejných úradoch a pri školskom vyučovaní. Každému občanovi každého veku nech pridelia strakaté šaty a pod trestom vypovedania z krajiny je každý poddaný povinný trikrát denne na lačný žalúdok zarehotať polhodinovú rehotačku. Vpred – za usmiaty, usmievavý, smejúci sa život!

Poddaní sa najprv potešili – ale nebola to dlhá potecha. Už na druhý deň padali na uliciach od radostnej únavy, štikúťali, navzájom si pomáhali šteklením a rozpráváním vtipov, ktoré poznali od nepamäti sveta.

Po mesiaci odovzdal Heliodor otcovi rozchichúňané kráľovstvo a vraví:

– Ak by ma neminul kráľovský trón, potom budem kráľom najveselejšej ríše a najradostnejších poddaných!

– Uvidíme, – povedal starý kráľ tak ako aj prvý raz a šiel si konečne po mesiaci trocha zaplakať. Nie že by mu niečo chýbalo, to nie, iba sa mu žiadalo vypustiť zo dve slzy po tom smiešnom mesiaci. Keď si teda poplakal a na duši uľavil, predvolal si Kuba, tretieho syna:

– Nože, synu, skús aj ty skúšobný mesiac, aby sa ti krivda nestala.

Sadol Kubo na trón, za princovským uchom sa poškrabal a vydal takéto vyhlásenie:

– Komu sa žiada, nech si poplače, koho niečo teší, nech si zaspieva, kto chce kyslé, nech si okyslí, a kto má priveľa kyseliny, nech zje to, čo mu dobre robí. Pretože aj sladkého, aj kyslého priveľa škodí, budeme žiť celý mesiac načisto normálnym životom.

Zajasalo celé kráľovstvo, ešte aj kráľ sa nezdržal a Kubovi zatlieskal. Bez veľkého rozmýšľania všetci rozhodli, že tento kráľ bude všetkým po

chuti. Že síce nebude to kráľovstvo ani dôstojné, ani rozosmiate, ale bude sa v ňom dať celkom dobre žiť. Nuž a príslovie – ŽE VŠETKÉHO VEĽA ŠKODÍ – zapísali vtedy na mestskú kráľovskú bránu. Tam som si ho prečítal, tam som sa ho naučil, a preto viem, že treba skončiť aj túto ôsmu porekadlovú rozprávku.

OSEM PREKÁŽKOVÝCH ROZPRÁVOK

O ZASTAVENOM RÝCHLIKU

Kde som bol, tam som bol, chodil som raz po svetoznámom kráľovstve. Obzerám si výklady a iné poučné príklady, keď tu odrazu... – Ahóóój! – zavolať som radostne ponad kráľovskú ulicu. Lebo na druhej strane kráčal istý môj dobrý známy, a tak nie div, že som sa princovskému stretnutiu potešil.

Prebehol som ulicu poliatu zlatým asfaltom a srdečne som objal známú postavu. Ale princ Tutotento sa hneď hodil na zem, ťkol si hlavu o briliantmi vykladanú autoznačku a takto nezrozumiteľne nariekal:

– Je-je-je uhumuhunesenááá, odvlečepečenááá, zadrakovovavenááá, béé...

Nebudem vás dlho napínačkovať, poviem vám len, že z princovho náreku mi nakoniec bolo jasné: krásnu princeznú Tamtotú uniesol osemhlavý drak. Bfrrf, ešte teraz ma okupujú zimomriavky, keď na to pomyslím.

– Nerev, – povedal som princovi Tutotentovi. – Vymyslíme niečo a oslobodíme tvoju krásku z dračieho objatia!

Nevymysleli sme nič, samozrejme, a tak sme sa radšej pobrali do kameňolomu. Hneď a zaraz sme našli kameň mudrcov, o ktorom sa píše v starších románoch. Oslovil som ho:

– Ahoj, kameň mudrcov, prezrad' nám, ako oslobodíme princeznú Tamtotú a či sa to vôbec oddá.

Kameň mudrcov vraví:

– Skalopevne som presvedčený, že ju odniesol osemhlavý drak Chrumulik, medzi dračími priateľmi nazývaný Chrumčo. Môžeš ju oslobodiť, Osmijanko, ibaže musíš prekonať osem prekážok. Každá prekážka ti povie jedno jediné slovo. Keď tých prekážkových osem slov poskladáš, vznikne recept na vyslobodenie princeznej. To je moje posledné kamenné slovo!

– Ďakujem, pán balvan, – povedal som tomu rozumnému kameňu. – Dúfam, že zo sveta ešte nezmizli všetky nepríjemnosti a že tých osem slov nejako nahonobím.

Rozlúčil som sa s kameňom aj s princom Tutotentom a bežal som rovno na železničnú stanicu. Reku, sadnem si na nejaký kráľovský rýchlik, ten má často poruchy, tam sa najbezpečnejšie dostanem k nejakej prekážke.

Pri pokladnici som si kúpil miestenku aj lístok. Ako na zlosť – všetko mali a rýchlik vyšiel zo stanice presne na sekundu. Hrkoce si rýchlik, sadze navôkol nepadajú, nikto v mojom oddelení nevhodne nerozvoniava prešovskou salámou, teda bezprekážková cesta ako počarená. Akurát som si pomyslel, že prestúpim na nejaký iný vlakobus, keď tu odrazu rýchlik – chrffr! fffr! huíí! – zastal.

Stojí rýchlik v širom poli, lebo nikto nevie zistiť, kam sa podeli ďalšie koľajnice. Koľajnic odrazu z čista jasna niet. Namiesto nich rozprestiera sa pred rýchlikom veľikánsky kopec. Nie zelený, ani kamenný. Akýsi čudný, lilavo-oranžovo kockovaný.

Vystúpil som z rýchlika, vravím rušňovodičovi:

– Pán šéf, nájdite tunel do tej hory, lebo ja sa ponáhľam za nejakou prekážkou.

Rušňovodič vzdychne:

– Včera tu ani kopec nebol, kdeže by sa vzal ešte aj tunel! To je taká prekážka, že väčšej ani netreba.

– Výborne! – potešil som sa. – Presne toto hľadám! Tu sa môžem zrejme dozvedieť prvé slovo oslobodzovacieho receptu!

Rušňovodič iba kývol rukou:

– Nepomôžu recepty, pán lekár, treba zistiť, kto ukradol koľajnice!

Nič som nevysvetľoval, načo aj, ale vykročil som cestou popri tom kockovanom kopci. Kráčam, vykračujem, čas beží, konca kockovaného kopca nevidieť. Iba tu – páni tulipáni! – kopec kýchol. Ale tak strašne, až sa mi kolená zreumatizovali. Keď som prišiel k sebe, vravím:

– Kopec, prečo kýchaš?

A nado mnou sa ozve hrubý hlasisko:

– Nie som nijaký kopec a kýcham preto, lebo mám nádchu ako svet!

Trocha ma to pomýlilo, ale kričím ďalej:

– Keď nie si kopec, prečo tu ležíš, a keď máš nádchu, prečo nie si doma v posteli?

To kockované sa zamechrilo a zhúklo:

– Som obor Karbulus Barbulus, mám oblečené lilavo-oranžové kockované sako a ležím tu preto, lebo sa mi chce!

– Výborne! – vravím. – Tak si vlastne moja prvá prekážka! Prezrad' mi jedno slovo, a ja ti zaň dám sanorin, kvapky proti nádche!

Aj obor sa potešil:

– Dávam ti slovo NIKTO. Ak dáš kvapky, pôjdem si ľahnúť pred nejaký iný vlak!

Dal som Karbulusovi kvapky a zapamätal som si prvé slovo oslobodzovacieho receptu: NIKTO.

liečivej KRÁĽOVNEJ

O LIEČIVEJ KRÁĽOVNEJ

Potom sa Karbulus Barbulus zodvihol, uvoľnil koľajnice, a náš kráľovský rýchlik sa pohol na ďalšiu cestu. Vrtia sa kolesá, veselo fučí rušeň a tak si fučíme hodinu, dve, tri. Boli by sme cestovali až do súdneho dňa, ale našťastie rýchlik zastal na konečnej stanici toho kráľovstva. Všetci vystúpili, nuž vystúpil som aj ja.

Kráčam si ďalej a odrazu len vidím pred sebou – močiar. Na brehu močiara stoja ľudia. Plačú, nariekajú, potom všetci kľaknú na jedno koleno, zopnú ruky a močiaru sa ponížene prihovárajú.

– Héééj, občianstvo! – zavolať som na tých ľudí. – Prečo tu nemilobohu postávate, vlkovsky zavýjate a nedôstojne sa o zem hádžete?

– Pomôž, cudzinec! – zakvílilo ľudstvo ako jeden bas. – Prekážka neprekonateľná sa nám do cesty postavila, domov nás nepustí, na druhú stranu prechod nedovolí...

– Akáže prekážka? – pýtam sa. – Ukážte mi ju, veď ja som sa akurát na prekážky špecializoval!

– Tutohl'a, močiar, – ukazujú usmoklení občania. – Včera tu nebol, a dnes je, aha, akýsi až neobyčajný!

Poprezeral som si močiar zo všetkých strán – veru nebol celkom normálny. Neplávali na ňom husi ani kačice, ba ani žiaci v deravom

koryte. – Divná je to tekutina, – vravím tým uplakancom. – Najprv treba zistiť, odkiaľ sem pritekla a čo tu chce...

Ešte som nedopovedal, keď to odrazu prostred močiara zakurbľovalo, akoby tam bola potopená motorka. Potom to zagurgľovalo, ale tak, až voda vystrekla.

– Héééj, tekutina! – zakričal som na všetky hlasivky. – Prečo gurgľuješ ako angínová panna? A kto si vlastne – motor, alebo voda, alebo podvodný duch, keď pokojamilovné občianstvo strašíš?!

Vtedy to v močiari zvrelo tak prenesmierne, že sa celá hladina rozpenila a presne uprostred vystrekla voda vysoko, vysoko, skoro po oblaky.

Prechodili ma čudné predtušenia, nuž utrel som si zarosené čelo a vravím občanom:

– Vyzerá to všetko tak, že na samom spodku močiara leží utopený hasič, zvaný požiarnik, a pretože je utopený, nemôže zastaviť hadicu s vodou, následkom čoho vznikol močiar bez husí aj bez korýt...

– Chua – chua – chua, – ozvalo sa zrazu z močiarovej vody.

– Chua – chua – chua, blúznivec, mylíš sa prenesmierne, pretože nie som ani hasič, ani motorka, ani gurgľujúca angína! Som kráľovná liečivých minerálnych vôd – Vincentina Salvatore de Santov...

Všetko občianstvo zhromaždené okolo močiara začalo sa klaňať, na obe kolená padať a podobne.

– Dost'! – zvolal som. – Žiadne klaňanie, žiadne padanie! Ak si naozaj kráľovná, ty močiarový hlas, povedz, čo chceš a kedy nám uvoľníš cestu!

Močiar sa zavlnil a z vlniek to tentoraz veľmi priateľsky zašveholilo:

– Som kráľovná, uver mi, ty energický pútnik. Bola som pod zemou, ale je mi tam tesno, neútulne. Chcem bublinovať tu na zemi, liečiť reumatizmus, žľčníky, žalúdky a rekreantov... Pomôž mi preniesť sa do nejakých zaľudnených končín, a ja ti vyliečim všetky končatiny...

„No,“ pomyslel som si, „toto nie je na zahodenie, ale ako to vykonám?“

– Počujte, pani kúpeľná liečba, – vravím tej mineráلكovej panovníčke. – Prinesiem fľaše alebo demizón, alebo stolitrový sud a prelejem do nich vašu kráľovskú Výsosť...!

– Zadrž! – vykrikol močiar a šplechol mi dva a tri štvrté litra minerálky rovno do očí. – Kráľovná Vincentina Salvatore de Santov nedovolí, aby ju naliali do takých nedôstojných nádob. Nech ma prenesú v zlatom hrnci alebo v platinovom krčahu!

Chytil som sa za hlavu – lebo čo iné môže človek robiť, keď nevie, čo má robiť. Občianstvo pri močiari sa už za hlavu držalo, takže začalo radšej plakať nesmierne slanými slzami. Plače občianstvo, prúdy slaných slz tečú do močiara a močiar odrazu zakvíli:

– Neplačte, ľudia milosrdní, neroňte toľko soli do mojich vôd, veď ma načisto zasolíte a naveky zostanem slaná...

Občianstvo zastavilo plač, ale ja som skríkol:

– Plačte, plačte, rodáci moji, a plakať neprestaňte, pokým tá vodoliečba nepríde k rozumu a cestu nám neuvoľní. Nech je zasolená ako rusle, keď nechce podobrotky vyslyšať naše slušné žiadosti!

Nuž rozplakalo sa občianstvo novou silou, močiar vystrekol ešte raz a ešte raz – a potom sa začal pomaly, ale isto schovávať pod zem. Nakoniec ostal z neho celkom prijateľný malý pramienok. Skromne žblnkal, akoby nariekal, že ho od tej soli štípu bublinky.

Občania sa potešili, pretože cesta bola voľná, aj keď trocha blatistá. Nuž pošiel každý svojou stranou a ja som priklonil ucho k pramienku, aby som počul druhé slovo oslobodzovacieho receptu. Pramienok žblnkal a tak sa mi všetko zdá, že hovoril: DRAKA... DRAKA... DRAKA...

O d y m i a c e j S O P K E

O DYMIACEJ SOPKE

Keď sa mineráľková kráľovná Vincentina Salvatore de Santov skryla zase pod zem, pobral som sa ďalej. Najprv som kráčal cestami, potom štvrť až polcestami, nakoniec necestami, a tak som na tretí deň vkročil do peknej doliny. Kvitli tam kvety, voňala materina dúška, spievalo spevokolové vtáctvo. Z jednej strany doliny – skaliská až po oblaky. Z druhej vršiská – takisto vysoko. Okrem toho vidím už len belasé nebo nad hlavou a pod nohami trávou zarastenú cestičku. Dolina dlhá, dlhanánska, akoby ani konca nemala. No ja som tušil, že koniec má, pretože na konečnom svete nemôže byť predsa nekonečná dolina! A len čo som si pomyslel – naozaj! Uvidel som turistickú značku a na nej

rukou neznámeho dobrodincu napísané: „Pútnik turistický, tu si nesadaj, tuje mravenisko. Vydrž, za prvou zákrutou je koniec doliny.“

Potešil som sa, pripísal som k turistickému posolstvu slová: „Ďakujem, už aj bežím.“

A naozaj som sa rozbehol za zákrutu.

Za zákrutou – éééj, vy hory, hory čierne! – ani krok ďalej nevykonám. Pretože, ak by som ho spravil, dostanem sa do akéhosi večného ohňa.

Namiesto konca doliny zočil som pred sebou veľký hnedý kopec. Dymil sa z neho hustý dym, teda mi bolo jasné, že to nehorí vatra na opekanie slaninky, ale že je to kopec ohňom špikovaný a plnený. Takzvaná sopka. Od veľkej hrôzy padol som dolu čelom a zvolal:

– Zbohom, Osmijanko, moje potešenie, už tebe nadišlo večné upečenie...

Tak som ležal a čakal, kedy sopka vybuchne, zaleje ma horúcou lávou a posype práškovým popolčekom ako lekvárovú buchtičku.

Keď sa nič nedialo, odvážil som sa nadvihnúť hlavu a najtenším hlasom vravím:

– Ej, kopec, najmilšia sopčička, dám ti, čo chceš, len ma pusť cez svoje ohnivé nebezpečenstvá...

Vtedy hnedý kopec urobil „baf!“ a z gágora čiže krátera mu vyleteli veľké červené iskry.

Začal som sa triasť ä la osika, zúbky mi zadrkotali ako motorka, vlásky sa mi zodvihli na ježací spôsob. Tušil som, že mi hned' a zaraz udrie posledná tisícina sekundy. Neudrela. Ani posledná, ba ani predposledná, takže som tam, čakajúci na koniec – zadriemal.

Keď som sa prebudil a pozrel po okolí – kopec nedymil. Ale ich-ach-och... čo to? Blíži sa k nemu zástup ľudí. Vlastne desať chlapcov a desať dievčat a pred nimi hrkoce vozisko naložené vrecami.

„To budú isto dáki kočujúci alebo tragačujúci občania,“ myslím si. Pomýlilo ma len, že mali cez plecia prehodené lopaty, metly a podobné náčinie. Potom... oj, plagiát-magiát! Tí dvadsiati akoby rozum potratili! Prikročili k nebezpečnému kopcu, privliekli odkiaľsi dlhánsky rebrík, o sopku ho opreli, navrch sa vy šterali... panička mumifikovaná! Do krátera, čiže sopečnej diery, hlavy vopchali! Potom chytili lopaty, vybrali z krátera popol, a tí, čo ostali na zemi, naložili ho na fúriky a odviezli do neznáma. Ja si len oči pretieram, či sa mi to nesníva, či sa mi to bdie. Potom sa dievčence po rebríku navrch hory vyteperili, kráter metlami vymietli, z privezených vriec čosi hnedé doň sypú. Nakoniec dvaja

najväčší mládenci k tej kráterskej diere vylezú, do doliny zavolajú „Varúúúj...“ a celým balíkom zápaliek podpália to, čo tí predošlí do sopky nahádzali. Potom si obaja podpaľáči pomädliia ruky a kopec na celú dedinu zabafká: „Bafff! Bafíf!“

Zbohom aj s batohom! – takto sa ja lúčim so svojim životaschopným životom! No keďže v tej chvíli som nevybuchol, vybehol som pre istotu spoza kríka a kričím tým diverzantom:

– Ľudia, či ste o rozum prišli, alebo či som ja marivami napadnutý, alebo sa už svet naozaj toľme premenil, že kopec zapalujete a sopečnú činnosť sami proti sebe organizujete? Ved' vás to načisto zapompejuje...!

Tí dvadsiati na mňa pozreli ako na lietajúci kastról a vravia:

– Kdeže tu máš sopku, švagor pocesný? Čože ťa za bieleho dňa strašidluje? Ved' mi iba nášmu dedovi, bačovi Oremlázovi, fajku pripaľujeme...

– Ak je toto fajka, – zadrkotal som tenkohlasne, – potom ja som najtenší vlas zo zlatovlasej princeznej! Ktože kedy videl takú ozrutu, ved' to ani v tuzexovej trafike nepredávajú!

Tí dvadsiati sa urazili:

– Keď vravíme, že fajka, tak fajka! Vyrobili ju dedovi na sté narodeniny vďační občania za to, že im celý život ovce opatruje. Ibaže ju vystrúhali kúštik väčšiu, aby mu podchvíľou nevyhasla a mohol z nej na staré kolená spokojne bafkať. My, dedovi vnuci a pravnuci, sem prídeme, fajku vyčistíme, novým tabakom nafutrujeme, podpálime, a to vždy raz do roka, na dedove narodeniny. To je celý zázrak, ty pojašenec vyjašený...

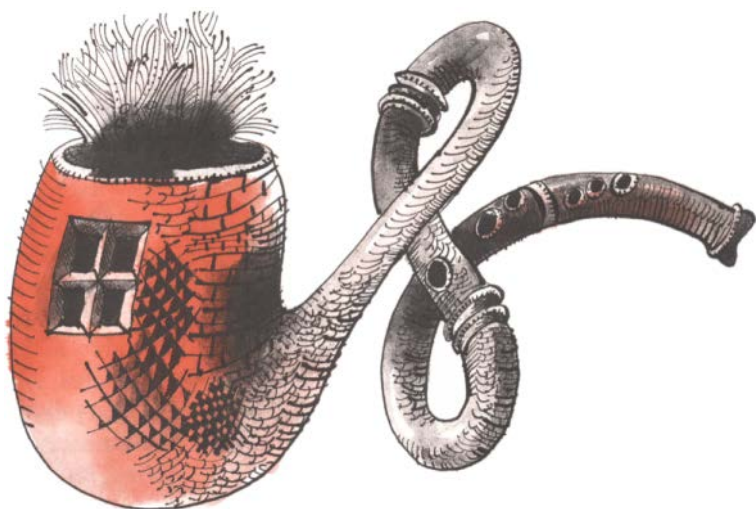
Či som chcel, či nechcel, musel som uveriť.

– Zaveďte ma k tomu dedovi-bačovi, – vravím. – Nech mu k narodeninám zavinšujem a jedno slovo sa dozviem, keď sa mi jeho fajka prekážkovo do cesty postavila!

Nuž obišli sme kopec-fajku, potom sme ešte zo päť hodín pochodovali pozdĺž fajkového pipasára, až sme nakoniec došli na samý koniec. Na konci pipasára bol naozaj vyše storočný bača, a keď som zavinšoval a na tretie oslobodzovacie slovo sa ho spýtal, takto mi popod vyše storočný nos odšomral:

– Ja som bača veľmi starý, ale dožije aj tristo jarí ten, kto sa ničoho nenaľaká. A tak ti dávam to slovo, zamerkuj si ho: NENAĽAKÁ. Možno sa na niečo zide...

Rýchlo som sa poďakoval, zapamätal si tretie slovo oslobodzovacieho receptu – NENALAKÁ – a odbehol som cez hory a doliny hľadať svoju štvrtú prekážku.

r ý m o v a n o m KRÁLOVSTVE

O RÝMOVANOM KRÁĽOVSTVE

Túlal som sa celé dni a týždne, až som konečne prišiel na hranice kráľovstva, ktoré dovtedy nikto neprekročil. Lebo do kráľovstva mohol vstúpiť len ten, kto zložil ťažkú skúšku pred samým kráľom.

Skúšobná ťažkosť bola v tom, že na rozdiel od iných suchozemských kráľov tento tu nežiadal clo ani omladzujúcu živú vodu, ani iné rozprávkové záležitosti, ale žiadal čudnú vec: aby na každú vetu, ktorú povie, odpovedalo sa mu vetou básnickou. Teda takou, ktorá by sa s jeho vetou rýmovala.

Ten kráľ totiž v detstve písal básničky, ale ani jedny noviny mu ich nechceli uverejniť. Preto, keď začal kraľovať, povedal si, že ho v básnení nikto nepremôže, a kým ho nepremôže, cez jeho kráľovstvo neprejde.

Zastal som na hranici zbásničkovaného kráľovstva a pretlačil som sa zástupom čakateľov, čakateliek aj čakateliatok. Hneď ma chytili stráža a predviedli pred kráľa. Volal sa Pleonazmus Hrozný a už na prvý pohľad bol náramne zaujímavý: ucho sa rýmovalo s uchom, oko s okom, noha s nohou, ruka s rukou, ba ešte aj obe nosné dierky navzájom. Také to mal všetko rovnaké, k sebe sa hodiace.

Predstúpil som teda pred kráľa. Starý bradatý mudrc, menom Kritikus Infernalis, prečítal mi zo zaváraninového pergamenu, čo mám činiť: na každú kráľovu vetu treba odpovedať vetou rýmovanou. Ak odpoviem, zavedie ma sám kráľ na ďalšiu štáciu svojho kráľovstva. Ak neodpoviem, musím sa vrátiť za hraničnú čiaru a desať rokov bifiť školopovinné básne.

Po tomto poučení žmurkol kráľ okom. Aby sa mu to rýmovalo, žmurkol aj druhým, a trochu zlomyseľne, ale veľmi dôrazne povedal:

– Ten, kto vstúpi, nech je básnik!

Obišli ma mrákoty. Všetky myšlienky sa mi začali automaticky prepínať ako kybernetická prababička. Kto kedy počul rým na slovo básnik? No kto?!

Kritikus Infernalis, najväčší dvorný mudrc a súčasne strážca rýmových zásob, pomaly, ale isto odklepával päť sekúnd, určených na rozmýšľanie.

V chvíli, keď klepol štvrtú sekundu, vyrapkal som ako guľomet:

– Ten, kto vstúpi, nech je básnik, a nie špatný cudzopasník.

Kráľ zhíkol od údivu. Keď zhíkol kráľ, zhíkli aj ministri a poradcovia a prepuklo všeobecné hĺkanie na dôkaz, že som prvú časť skúšobného seriálu zložil.

Kráľ vstal, milosrdne mi kývol rukou, aby som ho nasledoval. Pri pohľade na rôzne dobroty začalo mi pracovať chuťové cítenie. Ale kráľ zarazil môj maškrtný pohľad a zvolal na celú jedáleň:

– Z misy môžeš papkať rezne.

Uj, rozmýšľal som iba pol sekundy a vykrikol:

– Len ak zrýmuješ ich presne!

Kráľ radostne zatlieskal a spolu s ním zatlieskali aj kráľovskí podriadení. Všetci zborové vykrikovali ako na dákej slávnosti:

– Z misy môžeš papkať rezne,

len ak zrýmuješ ich presne!

– Slávááá...!

Vtedy ma sám kráľ pozval k stolu, vlastnoručne mi naložil osem superšniclí a k tomu veľhoru zemiakového šalátu. Potom – tiež osobne – zaviedol ma ku kráľovskému malinovkovému automatu.

Chcel som hodiť korunu a napiť sa... lenže! Lenže kráľ mi pohrozil! Všetko stíchlo a do toho hroboticha zahrnel kráľovský bas:

– Vypiješ si malinovku!

– Ak dáš rým aj k tomu slovku!!!– vykrikol som načisto vysušeným hrdlom.

Taký huriavk, aký potom zaznel celým zlatým zámkom, nezažil som od svojich vlastných školských prestávok. Poradcovia plakali od nadšenia, kráľovi sa pošmykla zlatá koruna a ostala mu visieť na pravom uchu. Prišli ôsmi komorníci, opatrne mi otvorili ústa a silonovými hadicami liali do nich – aby som sa nemusel namáhať! – celé sudy najsladšej, pravým cukrom cukrovanej malinovky.

– Dost’! – zakričal som asi po hodine, ale nikto ma v tom huriavku nepočul. Skríkol som teda medzi dvoma glgmi:

– Dost’! Som hosť!

Vtedy, ako keď utne – prestali sa liať malinovky putne, sám kráľ ma pod pazuchy vzal a zlatou cestou odvádzal ma v diaľ... pardon, už som sa načisto zrýmoval... Teda kráľ ma chytil pod pazuchu a viedol zlatou cestou na koniec kráľovstva.

Vedel som, že tu ma čaká ešte posledná skúška.

Na samom kráľovskom konci, kde sa strom rýmoval s domom a hranica s panvicou – kráľ zastal. Poškrabkal sa za pravým aj ľavým

uchom, obe oči obrátil k oblakom, do gombičkovej dierky si zastokol bobkový list, do druhej feferónku a po chvíli rozmýšľania skríkol tak, až sa otriaslo susedné kráľovstvo:

– Želanie ti vyplním!!!

Pánajánakapitánakormorána! V hlave sa mi urobili východoslovenské karičky, myšlienky mi zadupkali stredoslovenský odzemok a konečne mi z úst vyšlo – ani neviem ako – v rytme prešporského valčíka:

– Želanie ti vyplním,
ak dáš ešte jeden rým...

O tej sláve, čo sa potom strhla, vám už rozprávať nebudem. Isto si ju sami viete predstaviť. Veď som bol prvý, rátajúc aj všesvetových spisovateľov, kto premohol básniaceho kráľa a videl od hraníc po hranice jeho dosiaľ tajné kráľovstvo. Okrem zjašeného kráľa nebolo v ňom nič extra-špeciál, môžete mi veriť.

Preto som nakoniec priateľsky potáhal toho kráľovského veršotepca za hermelínový pršíplášť a šepol mu:

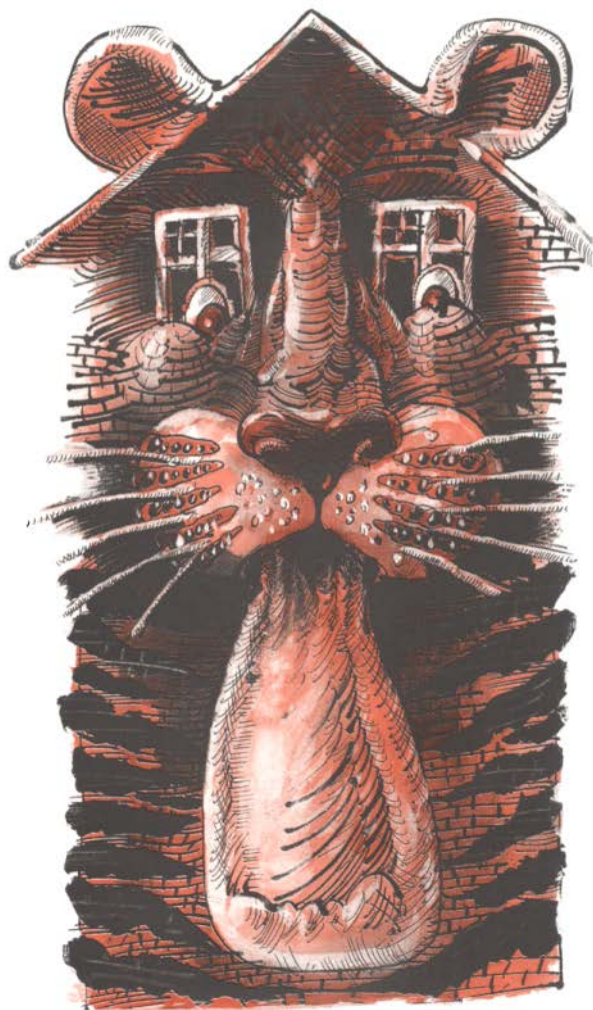
– Pán Pleonazmus, potrebujem štvrté oslobodzovacie slovo a potrebujem ho skôr, než by vaše Veličenstvo v tých básňach načisto skyslo!

– Číslo, – zakričal natešený rýmujúci kráľ. – Keď vravíš skyslo – ja vravím číslo!

To povedal a kýchol tak strašne, že ma odvial do osemdesiatej ôsmej krajiny.

Od tejto chvíle a po tom hroznom kýchnutí som vedel, že kráľ je nielen rýmujúci, ale aj nádchujúci. Ja som tú nádchu nechytí, teda mu všetko odpúšťam a zapamätám si štvrté oslobodzovacie slovo: ČÍSLO.

O hádankovej ŠELME

O HÁDANKOVEJ ŠELME

Nikdy by som si nebol pomyslel, že v osemdesiatej ôsmej krajine je taká tma! Lebo hneď po pristátí som zistil, že aj keď sa dívam – načisto nič nevidím.

Sedel som teda a bál sa pohnúť. Konečne som pozbieral smelosť, postavil som sa a skúsil som urobiť malilililinký krôčik. Bác! Noha pošmyknutá, postava moja na šmyklávej zemi zložená. A potom zase a potom znova a potom ešte raz.

– Oj, Osmijanko!, – oslovil som sám seba, pretože tam nikto iný nebol. – Osmijanko, priateľ môj, rozmysli si všetko! Lebo ak sa budeš neprestajne o zem hádzať, ostané z teba len veľká belasá hrča! Tak som si rozmyslel, že som asi vletel do tajomstva jaskyne. Tá sa za mnou zavrela a som tu lapený ako tá demänovská vzácnosť.

Opatrne som natiahol ruku do tmy, či nenatrafím na dáky jaskynný vypínač. Oj, doba chladničková! Nahmatal som čosi hladké ako nalakovaný peň. Nad oným pňom druhý, zhora vyrastený.

„To sú isto-iste jaskyňové cencúle, zvané stalaktity a stalagmity,“ pomyslel som si. „Tých sa radšej nechytím, lebo by, sa všetko mohlo na mňa zosypať aj s povalou! Poleziem radšej štvornožky a tak nájdem nejaký jaskyňový odchod.“

Postavil som sa teda na štyri labky a opatrnícky začal som sa súkať vpred. Odrazu sa mi zdalo, že celá zem podo mnou sa vlní.

– Juj, zemetrasenie zemské, nože sa netras, – nahneval som sa, ba naľakal. Chvíľu som počkal, potom som v duchu spravil tri krížiky nad svojím biednym životom a začal som liezť tak smelo, až som sa sám sebe čudoval.

Zem podo mnou sa znova zavlnila, potom rozbúrila. Do toho zrazu zaznelo:

– Chrááá... chruíííí... chíííí...

Celá tmavá jaskyňa ryčala a revala... oj, panna zázračnica aj pán zázračník! V tej chvíli sa stena predou mnou otvorila, slnečné svetlo ma oslepilo, zem podo mnou sa nadvihla a fuj! – jaskyňa ma do slova a do písmena – vyplula.

V prvej chvíli som nič nevidel. Počul som iba rev, vlastne asi milión revov zviazaných dokopy. Pretieral som si oči, zapchával uši a tak som

sa postupne normalizoval. Keď som konečne uvidel okolitý svet – hotovo. Vravím vám – hotovo! – pretože to, čo sedelo pred mnou, bolo horšie než priepasť zvaná Macocha. Jaskyňa, ktorá ma vyplŕula, nebola totiž vôbec jaskyňa! Bola to tlama obrovského tigra. Vletel som do nej nejakou divnou hrou prírody, keď spiaci tiger akurát zívól v sladkom poobedňajšom spánku. A ja, neborák nevedomý, som chytal jeho dravé zubiská ako neškodné jaskyňové cencúle. Po krvilačnom jazyku som sa mu štvornožky špacíroval a štekľil ho a zo spania zobudil... jóóój, panáčikovia moji tragikomickí!!!

Keď som si to všetko bleskovo rozmyslel a uvidel nad sebou mierne začervenené očiská a naježené fúziská... odpadlo mi srdce ako nepolievaná pelargónia, odovzdal som sa do šelmovského osudu a povedal iba:

– Mister tiger, som vinový, aj keď za to nemôžem. Zjedzte ma, alebo mi dajte pokutu za nedovolené parkovanie pred vašimi mandľami. Som vám, nanešťastie, celý k disproportionii...

Človeče! – povedal tiger, na moje veľké prekvapenie priateľsky. – Nedávno som obedoval, a nie som predsa človek, aby som jedol aj vtedy, keď som najedený. Mandle a iné hlasivky ma nezaujímajú. Ale za trest, že si prerušil môj povinný spánok, musíš namiesto mňa rozlúštiť hádanku do tigrieho kvízu. Tá hádanka – dobre počúvaj! – znie nasledovne:

Vrčí, reve, že má hlad, ale keď mu dajú mäsa – plače, plače, nenaje sa, hoc by všetko zjedol rád!

Kto je to?

Zamyslel som sa, tiger na mňa gánil strašnými očiskami.

– Muóóó! – zavrčal po chvíli. – Chytrý hádaj, lebo ja sa tu mordujem už tri týždne a dnes večer je posledný termín. Ak neuhádneš... uááá!

Zachvel som sa, v hlave mi bleskovo blýskalo:

– Aj reve, že má hlad, aj sa nenaje, aj by sa chcel najesť... tiger je to! – zakričal som zrazu víťazoslávne. – Je to tiger, lenže bezzubý!

Ozval sa otriasajúci rev... A vtedy som zbadal, že môj tiger sa radostne usmieva a pazúrom si do piesku zapisuje:

– Rozlúštenie kvízu – bezzubý tiger Ešnapúr!

Oddýchol som si, až sa stromy na okolí prehli, pozbieral som posledné zvyšky odvahy a vravím:

– Ujo tiger, možno som prismelý, ale ja by som potreboval piate slovo... na oslobodenie princeznej menom Tamto tá. Lebo vaša papuľka, aj vy osobne, stali ste sa – isteže nechtiac – mojou piatou prekážkou...

Tiger sa rozosmial – chrachrachrááá! – vraví:

– Teší ma, priateľ Osmijanko, že raz môžem byť užitočný aj človečenstvu. Dávam ti slovo NAPIŠ...

– Napíšem, – vravím tigrovi. – Veľmi rád napíšem, lenže ktoré?

– Vírřř, – zavrčal tiger trocha zlostne. – Predsa to slovo znie: NAPIŠ...

Konečne som pochopil! Poklonený a srdečne rozlúčený stratil som sa čo najrýchlejšie z tigrieho dohľadu aj dochmatu.

 p r a j n e j
KRČMÁRKE

O PRAJNEJ KRČMÁRKE

Keď som si trocha oddýchol, pocítil som odrazu preukrutný hlad. Keby som bol doma, zájdem si jednoducho do bufetu alebo na takú schôdzu, kde rozdávali párky. Ale čo si počať v neznámej osemdesiatej ôsmej krajine?! Neostalo mi nič iné, iba kráčať hustým lesom a dumať, čo ma čaká a čo neminie.

Idem ja, odrazu badám, že sa stromy rozriedili a lesík dolesil. Predom mnou je pekné priestranstvo, na ňom – domček. Prikradol som sa bližšie, pozerám: na dome visí zelená tabuľa s nápisom *Hostinec U špenátového pretlaku*.

Dvojnásobne som sa potešil! Veď v špenáte je veľa železa, takže človek nemusí jesť klince, a predsa je zdravý! Vošiel som dnu, kričím:

– Héééj, krčmár, hladný k vám zavítal!

V tej chvíli vošla do miestnosti – krčmárka.

– Dobrý deň, pani hostincová, – povedal som slušne, aby videla, že nie som dáky vandrujúci príživník.

– Vitajte, vitajte, čo chcete, si pýtajte! – zaštebotala.

Poklonil som sa:

– Milostivá pani interhotelová, nežiadam veľa, iba štipku vyprázaných kalórií...

Krčmárka malinovo zašvitorila:

– Sadkajte si, hostiček, ancvajdraj schystám obediček. A dopredu vám vravím, že o platení ani reči, lebo ja odjakživa v takej pravde žijem: keď pocestný dohrmí, zadarmo má pokrmy!

– Oh, urodzená pani recepcia! – zháčkoval som sa. – To naozaj nemôžem prijať...

A krčmárka:

– Nič nežiadam, len tú jednu panorámu, ako s dobrou chuťou spapinkáte všetko, čo vám prichystám...

Dôstojne sa zvrtila a zmizla za dverami. Vrátila sa vari po piatich minútach a na rukách jej voňavým dymom dymila – trojlitrová misa hovädzej polievky! Pustil som sa do jedenia a hanba-nehamba – hneď bola misa prázdna.

– Tri dni nemusím nič jesť! – odfúkol som si spokojný a najedený. Lenže v tej chvíli znova vošla krčmárka a – panenka dietetická! Na mise

hora vyprázaných kureniec... tri veľhory zemiačikov... a k tomu plný súdok uhoriek!

– Milosť, kŕmitel'ka! – zagúl'al som očami. – Milosť...

Nedopovedal som. Na krčmárkinu dobrotivú tvár akoby vystúpil celý smútočný sprievod. Misa s kuracinou aj švábočkou sa jej zachvela v rukách.

– Nie, nie, počkajte, umieram od hladu! – vykrikol som celý zúfalý, že som tak zarmútil láskavú kŕmičku. – Dajte mi, prosím, aj kuriatka, aj zemiačky, aj všetko...

Krčmárkina tvár sa v sekunde premenila na plagát o šťastnej budúcnosti. A ja som – jedol.

Prvých päť kureniec išlo ešte ako-tak. Potom som hrýzol spomalene so zavretými očami. Po desiatom kuriatku som mohol vdýchnuť už len životné minimum kyslíka. Ale krčmárka sedela pri mne, ruky v lone, na tvári anjelský úsmev. Teda som jedol. Po pätnástom kuriatku som zaštikútal:

– Hladný... čik!... Umieram... hik!...

Vtedy krčmárka vzala do jednej ruky vyprázané stehno, druhou mi priateľsky otvorila ústa a povedala:

– Za mamičku! – a pif! – pafla mi stehno do úst. Potom zadžavotala:

– Za otecka! – a pác! – žufanku opekaných zemiačikov tamtiež.

– Za sestričku! – tri uhorky.

– Za bračeka! – vyprázaná kuracia busta. Potom za švagriné, za minulých predkov, za budúcich potomkov...

Pri pravnúčati zmizli konečne všetky potraviny v mojom žalúdku a spokojná krčmárka sa tichulinko vytratila do kuchyne.

Zdalo sa mi, že už ani nie som, pretože tri štvrtiny mojej osobnosti boli samé potraviny a len jedna štvrtina som bol ja sám. Vtedy – à la carte postale! – kuchynské dvere sa znovu otvorili a do miestnosti slávnostne vpochodovala osemposchodová torta. Najsladšia výšková budova môjho života! Nevydržal som! Vykrikol som! Zareval som:

– Ak je ešte nejaké dobro na svete, nech ma zbaví tejto potravinovej prekážky, ináč je so mnou naveky amen!

V tej chvíli – zázrak! Nad hostincom zahrnelo, čosi strašlivým pádom dopadlo na strechu. Povala sa preborila a rovno na osemposchodovú orieškovú tortu dopadol – žeravý hviezdny kameň – meteor! Tak ma zachránila moja dobrá hviezda. Skôr než sa krčmárka stihla rozplakať, vravím jej:

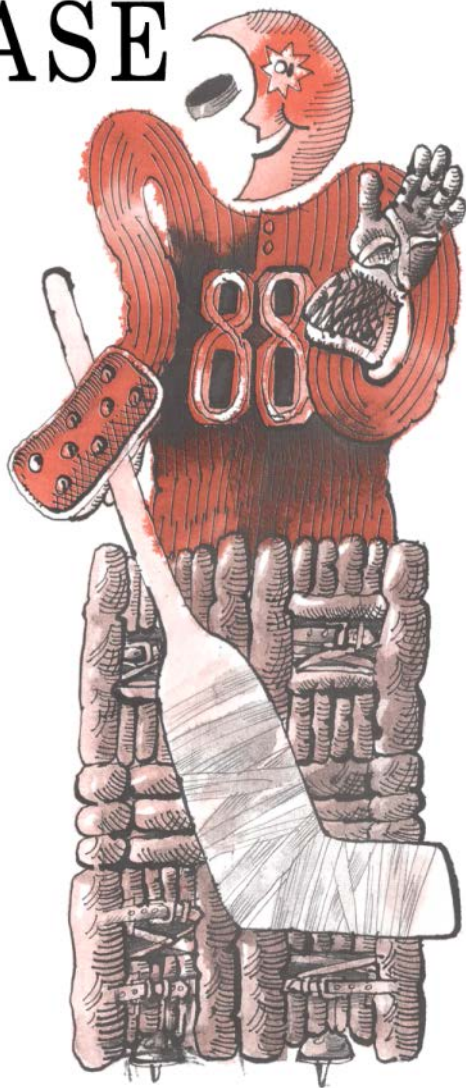
– Pani, je jasné, že už ani nebesá sa na to nevládku dívať. Dajte mi šieste oslobodzovacie slovo, a ja pôjdem kadeľahšie. Nerád by som vám narobil ďalšie hviezdne nepríjemnosti!

Zamyslela sa krčmárka a po chvíli šepa:

– Rozumiem sa do varenia, ale čo sa slov týka, na tie nie som dosť diskvalifikovaná. Dám vám pre istotu nejaké kratšie slovo, ktoré poznám, aby náhodou niekomu nepoškodilo. To slovo znie: TÝM.

– Vďaka! – zavolať som na rozlúčku a pre lepšiu istotu chytro stadiaľ zutekal.

8 prerušenom ZÁPASE

O PRERUŠENOM ZÁPASE

Dlho som blúdil osemdesiatou ôsmou krajinou. Dni som nerátal, takže ani nemôžem presne povedať, kedy som vykročil za tamojšie hranice. Zbadal som sa len vtedy, keď som uvidel tabulu a na nej nápis:

VITAJTE V OSEMSTO OSEMDESIATEJ ÔSMEJ KRAJINE!

Bola to teda krajina o jednu osmičku dlhšia a hneď za hranicou natrafil som na devízový... pardon, prepáčte! na pásový traktor. Traktorista mi za mierny poplatok ponúkol pohodlné natriasanie do najbližšej železničnej stanice. Bol som rád, ani mi na um nezišlo, že sa tak súčasne ponáhľam v ústrety svojej siedmej prekážke.

Hradská bola zamrznutá a navyše začal padať sneh. Sypal sa tak husto, že o chvíľu sme vyzerali ako dva biele pampúšiky, ktoré sa vezú na veľkom bielom pampúchu.

– Kto kedy videl, aby v zime napadlo toľko snehu! – zafrflal traktorista.

– Nože-no! – pohoršil som sa. – Polia predsa potrebujú snehový perinu!

– Čože polia! – zavrčal ten môj namosúrenec. – Polia nevypadnú z ligy, či sa na ne sype, alebo nie. Lenže my poznáme aj iné zápasy, pán môj cudzinecký, než je boj o polia!

A traktorista vzdychol tak zhlboka, že pred nami zakrúžil hustý snehový vír.

Neodvážil som sa nič opýtať, lebo v cudzej krajine človek nikdy nevie, či koná slušne alebo neslušne, keď je na niečo zvedavý. Čušal som, aj traktorista čušal, občas vzdychol. Odrazu zahromžil a chff! – traktor zastal.

Myslel som, že sme zabľúdili, pretože pred nami bolo len snežné pole a okolo poľa nekonečné množstvo bielych pampúšikov. Preto, keď traktorista zliezol z mašiny, nesmeli som sa ponúkol:

– Pán šofér, nevyznám sa veľmi v zemepise, ale tú cestu spoločnými silami nájdeme. Alebo, ak je to porucha, pomôžem opraviť...

– Máááriška! – vykrikol traktorista načisto po stredoslovensky. – Cudzinec, nešklb mi nervy! Čože tu opravíš, vari nebesá zaštopkáš, aby sa z nich toľko snehu nesyvalo?!

– Ale traktor... – zadrkotal som nesmeli.

– Mááááriška, čože tam po traktore! – zalomozil znova ten zlostník. – Traktor je v poriadku, ale, aha, hokejová liga je ohrozená, a navyše hráme dnes na nepriateľskom ihrisku!

Vtedy som zbadal, že pole nie je pole, pretože naprostriedku behalo niekoľko snehových pampúšikov. Okolo poľa stojace pampúšiky vyskakovali a skrehnutými hláskami horúco vykrikovali:

– Podraz ho! Zlom ho vo troje! Nebaleť, ty trasorítka!

Zazdalo sa mi, že takéto podobné príhovory som už kedysi kdesi počul. Nuž vravím traktoristovi:

– Nesmúť, priateľ! Svet je veľký, ľudí na ňom až na počudovanie, ale všetci chcú jedno a to isté – aby ich klub nevypadol z ligy, naopak, aby z nej vypadli všetky nepriateľské kluby.

Neboj sa, aj keď sa snehy nasypú, každá kalamita sa raz dokalamajkuje, a potom bude čisto aj na vašom klzisku!

Traktorista sa mi hodil na plúca, chvíľu si poplakal, nakoniec vzdychol:

– Najhoršie, kamarát, je to, že už nerozoznám priateľa od nepriateľa, a ani neviem, komu mám drukovať. Ani to nevidieť, ktorá svetová strana je naša a ktorá nenaša! Poďme bližšie, počkáme do konca zápasu, potom ťa odveziem, kam chceš!

Súhlasil som. „Teda hodinka ma nezabije,“ pomyslel som si. „Nech sa chlapec poteší, veď mne tie moje prekážky neodídu, aj tak zisťujem, že ich ešte ostalo na svete viac, než sa zdalo.“

Hokejové ihrisko – to bol vlastne už len veľký závej. Hrácke pampúšiky boli naozaj od seba na nerozoznanie. Jediné, čo nebolo biele, čo naopak vyzeralo ako čučoriedkový lievanec, bol hokejový puk. Pokým sa podarilo udržať ho nad snehom, bolo jasné aspoň to, za čím treba utekať.

Odrazu sa biele pampúšiky na ihrisku zhrčaveli. Začali prešparchávať sneh palicami aj vlastnoručnými rukavicami. Pampúšikové obecenstvo pískało a jačalo, pretože nikto nevedel, čo sa robí. Konečne sa zo zaviateho miestneho rozhlasu ozval pridusený hlas:

– Žiadame obecenstvo, aby neznervózňovalo športovcov, pretože hľadajú puk. Pokým nebude nájdený, nebude zápas pokračovaný!

Ozval sa ešte väčší piskot. A vtedy – huúú! Spod hokejky jedného pampúšika-hráča vyskočil čučoriedkový lievanec – vlastne puk! – a prudko vymrštený vyletel ako strela – rovno k snežiacim oblakom.

Zmeraveli sme. Na ihrisku bolo odrazu posvätné ticho. Všetky pampúšiky – hráčske, obecenstvom, aj my dvaja s traktoristom – obrátili oči dohora a napriek nepriaznivému počasiu s otvorenými ústami čakali, kedy padne dole to, bez čoho sa žiaden hokej nedohokejuje.

Prešlo päť minút, desať, ba celá hodina. Nikto nemal odvahu žiadať na ihrisko nový puk, pretože ten prvý, normálnou cestou vystrelený, mal sa podľa všetkých zákonov normálne vrátiť. Okrem toho nikto v tom bielom ošiali nerozoznal, ktoré mužstvo ho vystrelilo.

Prešli tri hodiny. Poťahal som traktoristu za tú časť záveja, kde som tušil rukáv jeho bundy:

– Kamarát... veď tu zmrzneme... odvez ma na vlak, lebo zmeškám vyslobodzovanie...

A dovtedy priateľský muž mi priam sovsy húkol:

– Ja ti dám kamaráta! Ja ti dám zmrznutie! Ja ti dám vyslobodzovanie! Nikam nepôjdeš, tu budeš, pokým puk z neba nespadne! A budeš so mnou písať a môjmu klubu drukovať, jasné?!

Neodvážil som sa ani kýchnuť, nieto odpovedať. Prešli ďalšie tri hodiny. Puk sa ešte stále nevrátil, ale prestalo snežiť. Nebo sa rozjasnilo a spoza posledného snežného obláčika vyšiel veľký mesačný spln. Bolo to ako v rozprávke: polozmrazené ľudské pampúšiky trpezlivo čakajúce čučoriedkový lievanec.

Zahľadel som sa k mesiacu plný beznádeje... a vtom skríknem:

– Ľudia... pozrite! Nečakajte, hľa, tam okolo Mesiaca krúži, prostým okom viditeľný...

Boli by ma možno uguľovali, ale našťastie bol na zápase prítomný aj istý svetový hvezdár z hokejovo neutrálnej krajiny. Ten potvrdil, že vystrelený puk sa naozaj stal – novou umelou družicou Mesiaca!

Konečne hodili na ihrisko nový! Konečne mohol zápas nielen pokračovať, ale sa aj skončiť. S akým výsledkom? To nie je zaujímavé. Pre našu ligu to nemá nijakovský význam. Zaujímavé je však, že z traktoristu sa stal zase celkom príjemný občan. Keď sa so mnou na najbližšej železničnej stanici lúčil a ďakoval mi za objavenie pukovej družice, dal mi dokonca aj siedme oslobodzovacie slovo: HO. Možno si tak skrátil slová „hokejová olympiáda“, neviem. Hlavné je, že mi ho dal!

načisto oslobodenej PRINCEZNEJ

O NAČISTO OSLOBODENEJ PRINCEZNEJ

Šťastlivo som teda prekonal športovú prekážku a dostal som sa na najbližšiu železničnú stanicu. Zakúpil som si miestenku aj lístok a vyšiel na perón k príslušnému rýchliku.

A tu ma čakalo príjemné prekvapenie: rýchlik bol presne ten, do ktorého som nastúpil kedysi dávno, v prvej prekážkovej rozprávke!

Hneď som tušil, že sa vraciam do svojej pôvodnej krajiny, v ktorej vládne môj starý dobrý známy – Tutohento.

Nuž celkom rád nasadol som do starého dobrého vlaku a dal sa na spiatočnú cestu. Spolucestujúcich niet – komuže by sa chcelo cestovať v takej zime!

A predsa sa mi odrazu zdalo, že nie som sám, že sa tu ktosi chichúňa... Aj veselo, aj zlomyseľne, ale predovšetkým zlomyseľne. Pozriem na zem – nič. Pozriem hore – takisto nič. Vtom padne moje oko na záchrannú brzdu a – ja tvoju mikroorganizmu! Na záchrannej brzde sedí človečatko nie väčšie ako kvasená uhorka. Oblečené má červené gatky, červený kabátik, na hlave špicatú červenú čiapočku so zlatým brmbolčekom šošovicovej veľkosti. A chichúňa sa drobulinkým, zato však superzlomyseľným chichotíkom.

– No-no-no! – pohrozil som sa mu. – Nepreluduj sa mi tu, ty prelud! Hneď a zaraz nech si dole zo záchrannej hamovky, lebo mi môžeš narobiť pokutu za neviem koľko korún!

Človečatko sa rozcingotalo smiechom ako prestávkový zvonček a miniručičkou ukázalo na záchrannú brzdu, ako by ma núkalo, aby som ju lapil a potiahol!

Nahneval som sa:

– Ty trpasličí chúlíš! – vravím. – Provokuješ slušné občianstvo na zastavovanie vlakov! Ale aby si vedel – just nelapím!

– Lapííííš! – zakvíkalo to podkušiteľstvo. – Lapííííš...

Ešte viacej som sa nahneval:

– Nelapím!

– Lapííííš, lapííííš! – chichúňa sa červené človeča, skáče po záchrannej brzde a nakoniec sa zlomyseľne usadí – na samej rukoväti.

To som už nevydržal. Vyskočil som, že to svoje pokušenie trochu vycápem po červených nohavičkách. A keď som ho chcel schmatnúť –

zoskočilo. Ešte raz písklo – lapíííš! – a kam zmizlo, dodnes neviem. Pretože namiesto človečika lapila moja ruka rukoväť záchranej brzdy. Lapila – a potiahla. Fííí...! Vlakové kolesá zaškrípali – a rýchlik zastal tak prudko, že som sám seba našiel v celkom opačnom kúte oddelenia.

Sedel som, opatrne si ohmatával hlavovú hrču a v obtlčenom rozume mi jednoducho zvoní:

– Lapíííš, lapíííš...

Odrazu som sa strhol! Ved' ten trpasličí podkušiteľ mohla byť vlastne moja – ôsma prekážka! Zaplatím za ňu síce veľa korún, ale ak by sa to jedno jediné slovo, ktoré neprestajne piš' al, hodilo do oslobodzovacieho receptu, potom...

Hneď som si všetko v hlave zopakoval – a naozaj! Zvýskol som od radosti, keď som poskladal všetky oslobodzovacie slová, aj toto posledné.

Prípišme si slovo „LAPÍŠ“ k doterajším oslobodzovacím slovám, a vyjde nám celý kompletný recept na oslobodenie princeznej. Zrozumiteľnejší recept som si ani nemohol želať. Ved' je jasné, že jediné číslo, ktoré ja Osmijanko môžem napísať, je osem. Ako lapit' draka pomocou osmičky? Nuž to je predsa také jednoduché, že o tom škoda rozprávať.

Bezodkladne som zaplatil pokutu za nepredvídané zastavenie rýchlika mimo stanice a rozbehol som sa k dračiemu obydlíu. Cestu som si už predtým zistil na dračej mape-špeciálke, a tak som onedlho pocítil vo vzduchu vôňu síry a horúčavu z ôsmich dračích papuliek. Potichu, aby ma zlý Chrumulik nezbadať, zakrádal som sa k dračej diere. Odrazu sa mi rozklepotalo srdce: zočil som princeznú!

Zlatovlasá Tamtotá ležala na pohodlnom ležadle, ovenčená kvetinami, a cmúľala obrovskú lízanku v podobe dračej hlavy. A naozajstný drak – o niekoľko metrov ďalej! Prikladal na oheň celé stromy aj s koreňmi. Nad ohňom sa hompáľal asi stolitrový kotol! Srdce sa mi skoro zastavilo! Usúdil som, že osemhlavý dračisko zohrieva vodu na predvarenie nič netušiacej, nevinne lízankujúcej princeznej!

Najprv som chcel na draka skočiť, ale vtom som si spomenul na oslobodzovací recept. Tam sa predsa jasne hovorí, že draka nikto nenaľaká, ale že ho možno chytiť na číslo. Teda v mojom prípade – na osmičku.

Bleskove som vybral z kapsičky rozprávkovú písanku, najväčnejším perom som do nej napísal číslo osem. Potom som to číslo chytil a vrchnú

slučku lasovým pohybom hodil na hlavy draka Chrumulikusa! Dielo sa podarilo! V hornej osmičkovej slučke sa odrazu chytilo osem dračích hláv! Chrumulikus zaryčal, ale ja som pevne držal dolnú slučku lasovej osmičky. Tak bol drak chytený a mohol som ho za sebou vodiť ako izbového pudlíka.

V tej chvíli zbadala princezná, že je oslobodená. Vyskočila z ležadla, podala mi lízanku a veľmi pekne vykrikla:

– Drahý Osmijanko, ďakujem ti za vyslobodenie. Odved' ma domov, nech si ma čím skôr vezme za ženu môj drahý princ Tutotento.

– Rado sa stalo a rado sa stane, princezná! – povedal som tej príjemnej slečinke. – Ale čo s hrozným drakom Chrumulikusom?

Vtedy sa princezná zvrtila, pozrela na chyteného draka a vraví:

– Pôjde s nami, však, milý Chrumčo? Je to najslušnejší šarkan, s ktorým som sa v živote stretla.

– Ale ten kotol... – zajachтал som. – Iste vás chcel predvariť, drahá princezná...

– To je nezmysel! – kývla princezná pohrdavo alabastrovou ručičkou.

– V kotle mi Chrumčo každý deň varí čokoládový puding. Stále sa bál, aby som v jeho zajatí neschudla...

Všetko sa so mnou zakrútilo od prekvapenia. Ale potom som si pomyslel: kto sa už vyzná v tomto zamotanom svete? Možno, že môžu byť dobré šarkany a zlé víly. Preto som povedal:

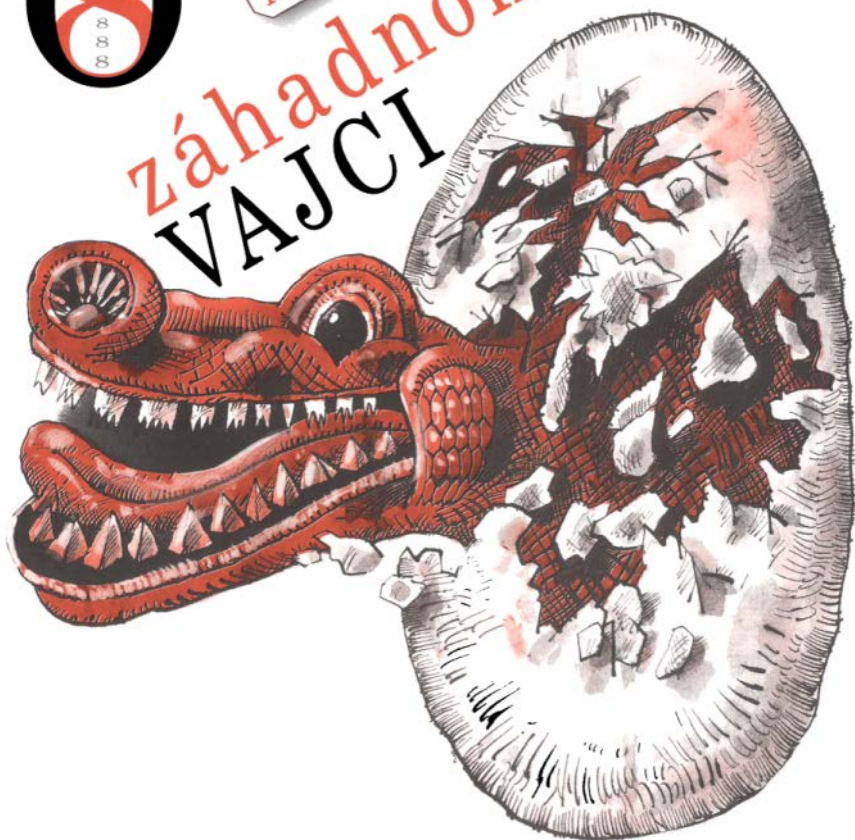
– Keď je tak, princezná, ideme. Kráčaj, Chrumčo, budeme mať domáceho šarkana!

Išli sme. A prišli sme. Koľko slávy z toho bolo, istotne si viete predstaviť. Nakoniec vám ešte prezradím jeden nečakaný koniec: hrozný šarkan Chrumulikus, pretože preňho nemali v kráľovskom zámku budú, ostal bývať u mňa. Zoznámil sa s mojím verným psíčkom Osmidunčom aj s prasiatkom Osmičunčom. Práve dnes poobede som ich našiel, ako sa pekne v trojici hrajú – mesto, meno, zviera, rieka. – A tí moji dvaja na šarkana celkom priateľsky – Osmichrumčo sem, Osmichrumčo tam... Teda stalo sa aj to, čo sme na začiatku nečakali: namiesto zlého draka našiel som priateľský rodinný prírastok. Nuž je nás o jedného viac. A všetci sme s tým celkom spokojní.

O S E M
dračích
ROZPRÁVOK

záhadnom VAJCI

OSEM DRAČÍCH ROZPRÁVOK

O ZÁHADNOM VAJCI

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus kočínčínus,
hudrus mudrus riekus Nílus,
hamus ňamus krokodílus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, prvá, pod' sem!

Teda žil raz istý bohatý obchodník, takzvaný vajcový kráľ, a obchodoval po celom svete pomocou vtáctva kuracieho pôvodu. Okrem nekonečna sliepočiek mal ten bohatý obchodník tri dcéry. Raz poobede buchol o stôl striebornou lyžicou a vraví:

– Príbuzné moje dcéry! Odchádzam na služobnú cestu okolo sveta. Samozrejme, že vám prinesiem nejaké vzácne dary. Povedzte, čo by ste si želali.

Najstaršia dcéra, Orpingtónia, prvá predstúpila pred otecka a vraví:

– Prines mi, otec, takú hrudu zlata ako husacie vajce!

– No! – zamosúril sa obchodník. – Je to síce od konkurencie, ale pokúsím sa.

Potom predstúpila druhá dcéra, Lenghornia, a šepa:

– Mne prines, otec môj dobrotivý, taký brilant ako kačacie vajce.

– Ej, kohútik jarabý! – vykrikol prekvapený otec. – Ani toto nepatrí do mojich slepačích odborov, ale aby si nepovedala, pohľadám tú drahocennosť. A čo ty, najmladšie moje motovidlo? – prihovoral sa obchodník tretej dcére.

– Otecko milý, – povedala skromne najmladšia dcéra Pipinka. – Šťastná budem, ak sa ty bez slepačieho moru domov navrátiš. Ale keď to nasilu musí byť – teda prines mi prvé vajíčko, o ktoré sa náhodou potkneš na svojej bezvízovej púti!

Otecko sa trocha zamračil:

– Počuj, dcéra Pipinka, to mi pripomína jednu rozprávku. Nevieť presne ktorú, ale mám z toho strach. No keď som tvojim sestram prisľúbil, sľubujem aj tebe. Vynasnažím sa priniesť také vajce.

Odcestoval obchodník, po celom svete vandroval, dobré obchody dohovárať a po roku sa vracia domov. V jednom vrecku – kusisko zlata, v druhom briliantisko. A práve keď kráčať v Afrike popri rieke Níl – pác! – rozplesol sa po celej svojej zemepisnej dĺžke. Potkol sa o čosi. Vstal, pozrel, čo mu to skoro palec odrazilo a – oj, maxipipigril! – na zemi leží vajčisko ako hlavisko.

Zodvihol obchodník vajce, potešil sa, že aj najmladšej dcére želanie vyplní, a veselo kráča domov.

Dcéry už čakajú, radostne ho vítajú. Keď zočia dary, prepukne taký jasot, až solídny dom podskakuje. Najväčšmi sa teší dcéra Pipinka, lebo také veľké vajko ani v cukrárni nevidela, nielo od živej sliepočky.

– Čuj, otecko predobry, – švitorí to skromné dievčatko. – Dáme vajko pod kvočku, vysedí nám cudzokrajné kuriatko.

– Kdeže vezmeš kvočku takej veľkosti, dcéra nerozumná! – vraví obchodník. – Radšej urob z vajca praženicu, celá rodina bude sýta.

Najmladšia sklopí oči, a hneď aj slzy žiaľne vyroní.

– No-no! – zľakne sa obchodný otec. – Kvočka by vajce nezakryla, ale kúpim ti elektrickú liaheň. Len už odvodni oči svoje, dcéra, a nejač!

Na druhý deň priviezli teda liaheň, položili do nej vajce, primeranú africkú teplotu mu naštelovali. Utekali dni, bežali aj týždne. Každý netrpezlivo čaká, čo z toho supervajka vylezie. Iba tu jednej načisto temnej noci, odrazu vajce – puk! Puklo.

Všetko vyskočilo, beží k liahni. Rozospatý obchodník otvorí liaheň, a tu – ham! Cvik! Cvak! – akási ozúbkovaná tlama zahryzla mu do manželovej gombičky.

– Pomóc! Rata! Šarkan! – kričí obchodník a uteká kadeľahšie aj kadeľahšie. Pretože z liahne sa naozaj cerí – dračia papuľa. Čelústami klepoce, zrejme sa jej potravy žiada. A keď tu niet nijakej princeznej, istotne sa uspokojí aj s obchodníckou dcérou.

Alebo aj s obchodníkom.

Do rána vedelo pol sveta, že u obchodníka sa vyľahol hrozný drak.

Obchodník bol už dávno za horami, dve dcéry – Orpingtonia a Lenghornia – za dolnými dolami. V dome ostala a celkom blízko pri liahni zastala najmladšia obchodnícka dcéra – Pipinka. Na dračiatko

hľadí, škaredú papuľu si nevšíma, ale naopak, vidí, že sa tomu novovyliahnencovi lejú z okálikov slzy ako päste.

– Čo ti je, šarkanko, prečo plačeš? – pýta sa dobrá Pipinka a pohladká zubaté nebezpečenstvo po rozume.

– Oj, plačem ja, plačem, – bedáka to škaredé. – Krokodílie slzy roním a budem roniť, lebo som krokodíl africký, od rodného Nílu sem prinesený, syn krokodíla Hama a mamky Hamky!

– Ó! – zaplakala aj Pipinka, pretože si len teraz všimla pečiatku na vajcovej škupine: – Syn Hama a Hamky, trieda A.

– Ó, – povedala. – Veď som ja príčina strašného nešťastia, lebo sa tu počestný krokodíl musel narodiť v slepačej hydinárni!

A že bola tá Pipinka naozaj zo všetkých najlepšia, utekala do prvého obchodu, kúpila za všetky nasporené peniaze knižku „Naše krokodíľatko“ a podľa všetkých predpisov to mláďa kfmila aj vychovávala. Keď trocha podrástlo, povedala mu:

– Teraz ťa zaveziem domov k rodičom.

A čo vám ešte povedať? Nuž iba to, že ešte nijaké krokodíly nevyronili toľko slz ako otec Ham a mamka Hamka, keď zbadali živého, dobre živého, ba aj vyumývaného syna.

Hneď ho namočili do nílскеj vody a slávnostne ho nazvali – Pipinko. Isto si domyslíte, prečo mu dali také – u krokodílov nezvyčajné – meno.

A dobrá dcéra Pipinka? Tá už je dávno doma. Skromná ako vždy. Jediné, čo akosi nepasuje k tej skromnosti, je kabelka z najdrahšej a najpravšej krokodíľej kože – dar vd'ačných rodičov. Keď teda stretnete na ulici milú dievčinu s krokodíľou taštičkou, môžete vedieť, že je to ona. Tá, ktorá zachránila strašne škaredé mláďatko, ktorého sa všetci báli ako draka a ktoré sa volalo – Pipino Ham.

En ten týnus drakulínus,
hamus ňamus krokodílus,
hudrus mudrus riekus Nílus,
elce pelce draus,
rozprávka je aus!

O dvojhlavej DRAČICI

O DVOJHLAVEJ DRAČICI

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus kočínčínus,
fajnus krémus plnkolínus,
kozmetikus medecínus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, druhá, pod' sem!

Toto sa stalo v krajine, kde boli len dve svetové strany. Teda jednou sa vychádzalo, druhou zapadalo a tretej cesty nebolo. Preto je viac ako

prirodené, že aj miestny šarkan mal – na rozdiel od svojich zahraničných kolegov – iba dve hlavy. Je to trocha málo, ale utešoval sa tým, že niekde na svete je možno krajina, v ktorej žijú jednohlaví draci, teda ešte väčší bedári ako on, dvojhlavý drak Párumpár.

Manželka, dračica Bibinella, bola mu podobná, tiež len taká dvojhlavá dupľovka. Žili teda celkom spokojne, iba tu jedného dňa ponad horu a ponad ich dračiu dieru preletel – aeroplán. Hľadá drak aj dračica – čože to stvárajú poveternostné podmienky? Ved' na les aj na dieru domovskú sa sype belostný sniežik! A navyše z akéhosi čudného vrčiaceho oblaku! Drak s dračicou z papuliek na ten sniežik plamene šľahnú, aby sa roztopil. A koná sa ďalší zázrak: sneh sa netopí, ale horí horúcim a čmudiacim plameňom.

Keď dohorí, čierne lístky po ňom zostanú. Odrazu zbadajú drakovci obďaleč ešte jeden nezhořený snehový páper. Opatrne sa k nemu priblížia, nevidane veľký sa im zdá. Oňuchajú ho, potom oblznú, nakoniec vbehne Bibinella do diery, vezme okuliare, založí si ich, že ten páper poriadne poprezerá, a vtedy...

Vtedy vidí, že páper nie je páper, ale papier a na ňom písmenká, z písmeniek slová a zo slov poskladané takéto vety: „Madame! Chcete byť znova mladá, až neplnoletá? Používajte náš regeneračný krém – Superbaby. Lebo aj predškolské dieťa vie, že:

Každá dáma túži, aby mala doma Superbaby.“

Bibinella dočítala, zafŕkala:

– Párumpár, ty nie si drak, ale dvojhlavé teľa na Oravskom zámku! Ved' toto je predsa recept na omladzovanie bytostí! Už aj sa ber do sveta a nevrátiš sa skôr, kým nenájdeš ten mladostiplný krémeš – Superbaby!

Zaplakal biedny Párumpár, pretože sa mu vôbec nechcelo po svete chodiť. Ale ani šarkan sa neodváža neposlúchnuť manželku.

Nuž išiel. Po niekoľkých dňoch zastal pred bránami kráľovského mesta.

– Dobrý deň, pán zbrojnoš! – pozdravil sa strážcovi poriadku. – Otvorte bránu, potrebujem si niečo vybaviť vo vašom spotrebiteľskom priemysle.

Prekvapený zbrojnoš pozrel na draka:

– Ale, milý Párumpár, – vraví mu. – Vieš predsa lepšie ako kto iný, že už desať rokov niet v našom kráľovstve nijakej princeznej ani panny. Všetky sú drakmi zjedené, alebo za princov aj neprincov povydávané!

– Čože ma po vašom ženskom hnutí, – zavzdychal smutný drak. – Moja vlastná dračica ma vyslala, aby som jej kúpil akýsi generačný krémeš, lebo jej už ani živá voda nestačí.

– Chudák si, Párumpárik, – poľutoval zbrojnoš draka. – Otvorím ti bránu, chod, kúp jej ten generátor, keď sa na staré kolená pobláznila.

Otvoril zbrojnoš kráľovskú bránu, Párumpára do mesta vpustil. Blúdi biedny šarkan po obchodoch, všade si generačný krémeš alebo omladzovací generátor pýta, a všade:

– Čo? Také niečo u nás nemáme. To sme ešte ani nepočuli...!

Po dlhom blúdení odrazu blysne v dračej hlave – hop! Veď má predsa vo vrecku ten z neba spadnutý lístok! Opatrne ho vytiahne, prvú chodkyňu pristaví, zdvorilo ju poprosí, či by mu neukázala, kde dostať to, čo je na lístku napísané.

Chodkyňa pozrie, prečíta, blažene sa usmeje:

– O, Superbaby, samozrejme! Naše mesto má predsa najväčšiu svetovú výrobu! Tamto, hľa, v tej fabrike!

Poďakoval sa Párumpár, do krémovej fabriky beží, rovno pred riaditeľom zastane, lístok mu ukáže.

– Máme, máme, – pokýva riaditeľ hlavou. – Koľko by ste si želali?

– Kupujem všetko, čo je, pretože moja manželka si to môže dovoliť!

Začudoval sa riaditeľ, ale nepovedal nič, pretože Párumpár zaplatil čistým zlatom, aj keď šarkaním. Nuž riaditeľ rozkázal naplniť sudy všetkým krémom, ktorý mali na sklade, a zaviezť ich pred dračiu dieru, aby to bolo s donáškou do domu, ako sa vraví.

Šťastlivý Párumpár na dieru zaklope, manželku von vyvolá, šór sudov jej predstaví:

– Tu máš, Bibinella, urobil som všetko, ako si kázala! Dračica očami zagúľa, každý sud otvorí, krém oňucháva a vraví:

– No, povedzme. Ne vonia zle. Ale ako sa to má užívať a využívať?

Párumpár sa roztrasie ako membrána za rána. Na to sa veru zabudol opýtať!

– Ale, ženička milovaná, – jachce načisto vykoľajnicovaný, – akože by sa to užívalo? Len tak, ako každá plnka. Do krémešov, do tortičiek alebo krémrolí. Ak chceš, môžeš aj v podobe sendvičovej nátierky!!!

Nuž hneď začne Bibinella vyrábať torty, cestá krémešové, krémrolové aj šamrolové a plní to všetko regeneračným krémom značky Superbaby.

Od toho dňa trikrát denne zje Bibinella krémový zákusok. Nejde jej veľmi dole dračím dvojhrdlom, ale čo nespraví žena, aby bola mladá, až

neplnoletá. So žalúdkom síce odvtedy tiež nie je akosi zadobre, ani priveľké omladnutie nepocit'uje, no múdry manžel, šarkan Párumpár, jej trikrát denne, po každom krémovom zákusku zhíkne:

– Bibinella, šťastie moje dvojhlavé, takto mlado si ešte nikdy nevyzerala...

Dračica je spokojná, lebo drakovi nikto neprotirečí. Na širom okolí totiž niet iného draka. Hlavne, že odvtedy tí dvaja šťastne žijú. Ak, pravda, nepomreli.

En ten týnus drakulínus,
fajnus krémus plnkolínus,
kozmetikus medecínus,
elce pelce draus,
rozprávka je aus!

presídlenom ŠARKANOVI

O PRESÍDLENOM ŠARKANOVI

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus, kočínčínus,
planetinus Plastrašínus,
frnkus brnkus Zepošínus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, tretia, pod' sem!

Stalo sa to raz v jeseni, keď fučal vietor studený, taký studený, že ešte aj husi na strnisku klepotali zobáčikmi a kostrnky si zapchávali dierky, aby im nenaľučalo do koreňov.

Jediný, kto sa vetra nebál, boli chlapčiská. Prišli sem totiž púšťať šarkana. Vyrábali ho tri dni a tri dni, pretože v noci museli spať. Ale po troch dňoch a troch dňoch bol šarkan hotový. Pripevnili mu dlhánsky papierový chvost a vyšli slávnostne na strnisko. A že ho ako prvý vypustí Paľko Palkovič. Vypustil, vypustil, to je pravda. Lenže v tej chvíli vetrisko priam zalomozil. A Paľko zabožekal, pretože šarkan sa mu vytrhol z rúk a frrf! – rozletel sa do diaľav aj do výšav. No najmä do výšav.

Vyletel šarkan nad kostolnú vežu, pod oblaky, potom aj nad oblaky a stále vyššie, do akéhosi načisto neznámeho neznáma. Odrazu frrf! – zahvižďala popri ňom ligotavá guľka. A ešte jedna. A ďalšia.

– Haló, predmety, – zakričal papierový šarkan. – Povedzte, kam letíte, a najmä to, kam asi letím sám...

– Pí – pí – pí, – zapípali guľky. – My sme družice a lietame po presne alebo približne vypočítanej obežnej dráhe. Ty si pomaľovaný papier, vypustený bez vedeckých počtov, teda nikto nevie, kam doletíš a na čo si dobrý.

– No moment, pípačky! – urazil sa šarkan. – Ja som predsa deťom pre radosť...

– Pííí, – zachichotali sa tie vedkyne. – Nevieme, čo sú deti, nevieme, čo je radosť, takže nám je všetko jedno...

A odleteli presne vyrátanou dráhou.

Maľovaný šarkan letí tiež, iba tak hala-bala a bala-hala. Už sa radšej nikomu neprihovori, nacerkom sa odovzdal osudu. Len letí, letí. A vesmír akoby konca nemal.

– Ak to ešte dlho potrvá, – vzdychá šarkan, – dostanem zápal papiera a špajdlí... Čo šija potom počnem taký stratený...?

Odrazu stípol. Nikoho nevidel, iba cítil, že ho čosi schmatlo, akoby dáky mocný vír, a ťahá ho v jednu stranu. Čoraz rýchlejšie... potom sa šarkanovi zakrútila pomaľovaná hlava, zazdalo sa mu, že letí proti akejsi veľikánskej guľi, alebo zemeguli, alebo neboguli, alebo...

Bááác! Dopadol. A nevedel, či ešte je, alebo či ho už niet. Keď sa trocha upokojil, zočil neznáme okolie a... no zočil to, čo dosiaľ nikto nevidel! Po zemi sa prechádzali najnádhernejšie papierové šarkany, aké si len možno predstaviť. Iné sedeli na guľatých stromoch podobných

veľkým zeleným dyniam na husacej nôžke. Nemali konáre ani iné zbytočnosti, takže si na ne každý šarkan mohol sadnúť bez obavy, že sa mu tam zapletie papierový chvost. Množstvo šarkanov lietalo vo vzduchu veľmi pokojne a dôstojne, pretože vial taký pokojný a dôstojný vetrík.

Nuž náš čerstvo priletený hosť sa len díva a raz nevie, čo to všetko znamená. V tej chvíli zletel rovno pred neho pekne pomaľovaný šarkan. Na čele mal nápis „Údržbár“ a vraví:

– Vitaj na našej planéte, lietajúci brat. Nasleduj ma do salónu krásy, kde ti očistia papier a špajdle a kde ťa čerstvo premaľujú!

Nášmu šarkanovi to prišlo po tej dlhej ceste vhod, nuž nedal sa dva razy prosiť. Keď bol zasa čistý a chcel sa trochu poobzerať po záhadnej krajine, zastavil ho síce príjemný, ale prísny šarkan s čelovým nápisom „Úradník“ a povedal:

– Milý prísťahovalec, nasleduj ma do prijímacej kancelárie!

Náš pozemský šarkan vyvalil od prekvapenia obe maľované očka, ale šiel. V kancelárii sedela na dyňovej stoličke najväčšia a strašne krásna strakatá postava. Naozajstný kráľovský drak. Ústa mal ako polovica námestia, ligotavo namaľované, a takto prehovoril:

– Čuj, prísťahovalec! Dostal si sa na našu planétu, kde žijú všetky šarkany, ktoré uleteli pozemským deťom. Preto sa aj voláme „Planéta stratených šarkanov“, stručne povedané „Plastraša“. Na našej Plastraši je viator primeranej rýchlosti aj vlhkosti a podarilo sa nám vypestovať bezhaluzové stromy. Oheň vôbec nepoznáme, ani dážď a podobné zbytočnosti. Teraz dostaneš meno podľa toho, odkiaľ a kedy si priletel!

Vtedy predstúpil ďalší šarkan, ktorý mal na čele napísané „Spovedník“. Opýtal sa:

– Ako sa volá planéta, z ktorej si uletel?

Náš prísťahovalec vraví:

– Zem.

A spovedník:

– Aký svetadiel a aké mesto?

– Európa, Prešov, – znela odpoveď.

– Aha, – vraví spovedník. – Stadiaľ ich už máme tridsaťtisíc. Teraz povedz mesiac a deň uletenia.

– Október, štvrtok.

– Výborne, – spovedník na to. – Tak by sme mali Zem – Z, Európa – E, Prešov – P, Október – O, štvrtok – Š: to je dokopy: Zepoš. Voláš sa teda Zepoš, milý spoluobčan, a ja ťa srdečne vítam na planéte Plastraši.

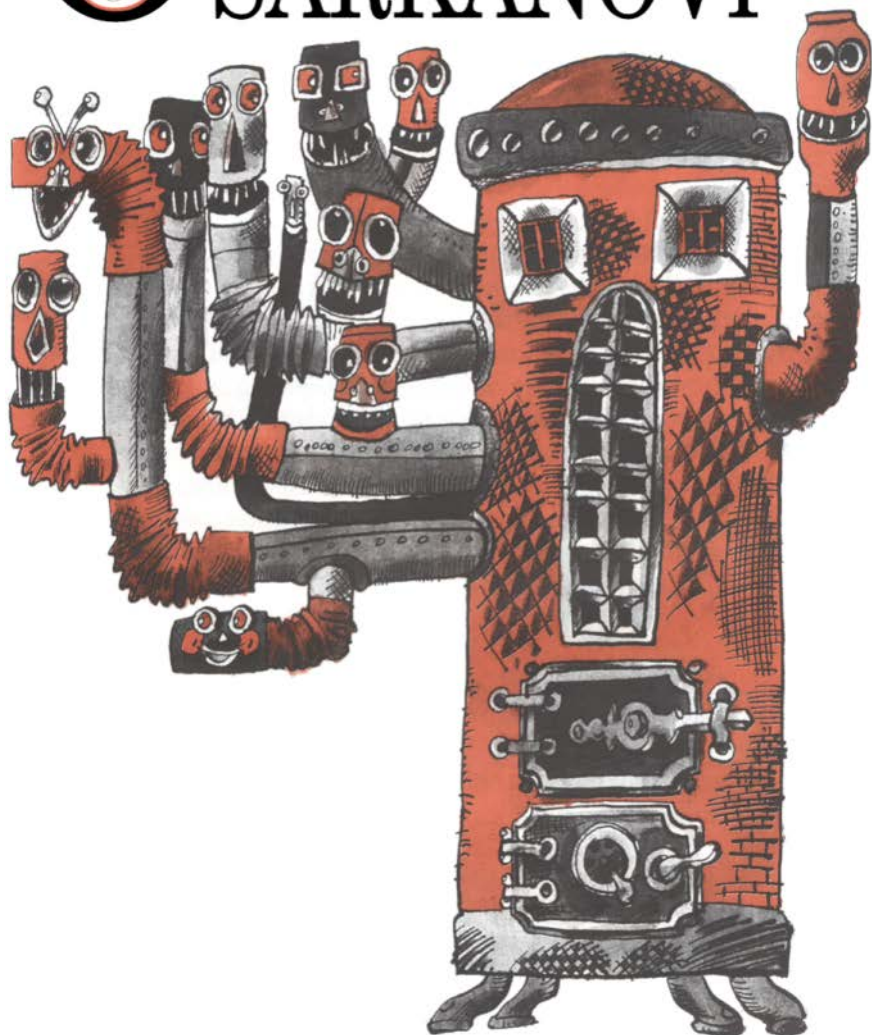
Pozemský šarkan – teraz už Zepoš – sa potešil, ale to ešte stále nebolo všetko. Len čo mu šarkan-pisár domalboval na čelo posledné písmeno mena Zepoš, predviedli pred neho najkrajšiu šarkanicu, akú kedy na svete vyrobili.

– Vitaj, Zepoš, – povedala kráska. – Už od minulej jesene čakám, aký muž mi priletí. Pochádzam tiež zo Zeme, ale z Ameriky, mesta Philadelphia, uletela som tiež v októbri, lenže v nedeľu. Teda ako mi vidíš na čele napísané – volajú ma Zapon. Dúfam, že neodmietneš naše manželstvo!

Zepoš od radosti podskočil – prečo by nesúhlasil, keď je tá dievčina švárna, ešte krajšie pomalovaná ako on sám? Nuž bola svadba. Zepoš a Zapon dodnes šťastne lietajú na planéte stratených šarkanov – Plastraši. Ako som sa dozvedel, nedávno sa im narodilo dvanásť papierových šarkanov, milých a maľovaných, so smiešnymi našušorenými chvostíkmi. Podobajú sa vraj ako vajce vajcu, takže ich ani otec Zepoš nerozozná. Iba mamička, ako každá mamička.

En ten týnus drakulínus,
planetínus Plastrašínus,
frnkus brnkus Zepošínus,
elce pelce draus,
rozprávka je aus!

nehybnom ŠARKANOVI

O NEHYBNOM ŠARKANOVI

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus, kočínčínus,
čárus márus pokladínus,
magnus bahnus piešťanínus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, štvrtá, pod' sem!

Bol raz jeden stôl, na tom stole kniha a v tej knihe rozprávka. Bola raz jedna rozprávka, v rozprávke krajina, v krajine kráľ a všetko, čo k nemu patrí. Teda aj šarkan, čiže dvanásťhlavý drak obecný, zvaný Sedatívus. Ibaže ten šarkan sa správal načisto nešarkanovsky a nevhodne: nepýtal si nikdy princeznú ani kráľovnú krásy, živil sa bylinkami a korenkami a pil iba dažďovú vodu, ktorá mu sama od seba napršala do dvanástich papuliek. Tento šarkan totiž – na rozdiel od iných – sedel od nepamäti na najvyššom vrchu kráľovstva. Z miesta sa nepohol, iba občas bolestne zavýjal, a vtedy všetci vraveli:

– Počujete? Šarkan zavýja, bude pršať!

Nikto nevedel, prečo je to tak, ale tak to bolo.

Veľa kráľov postupne pomrelo v tom kráľovstve, veľa princezien sa povydávalo, veľa Popolvárov žilo šťastne až do smrti. Iba šarkan Sedatívus sa nepohol z miesta. Tak to bolo až dovtedy, kým na trón nenastúpil kráľ Asparágus Piaty.

Teda hneď po natrónnastúpení zamyslel sa kráľ nad sediacim šarkanom, zvolal ministrov a vraví im:

– Keď niekto tak dlho sedí ako šarkan Sedatívus, musí mať na to príčinu. Bez príčiny sa nesedí. Aspoň nie tak dlho. Žiadam vás, ministri, aby ste príčinu vypátrali a do troch dní mi ju oznámili, ostatné sa uvidí!

Poklonili sa ministri, odišli do pozlátenej zasadačky a začali rozmýšľať. Mysleli, mysleli, s poradcami sa radili a na tretí deň sa zišli všetci pred kráľom.

V mene všetkých prehovoril minister pre sporiteľničky a šporovlivé prasiatka:

– Naj osvetovejší kráľ, – povedal minister. – Po dlhom rozmýšľaní sme zistili, že šarkan sedí na nejakom zlatom, až platinovom poklade.

Ten poklad stráži, preto nevstane z miesta. Treba mu prikázať, aby vstal a poklad odovzdal!

– To je možné, – prikývol Asparágus Piaty. – Chod'te, ministri, k šarkanovi, požiadajte ho, aby nerobil hlúposti a ten poklad nám dal!

Zľakli sa ministri, bledosť prenáramná im na líca vystúpila. Ale kráľovský rozkaz treba počúvať, to už je raz taká zákonitosť. Nuž vyviezli sa na kočoch pod kopec a zavolali na šarkana:

– Héééj, Sedatívus, zhod' poklad, lebo ak nezhodíš, zle bude s tebou!

Na kopci to zaryčalo, zaskuvínalo a ozvalo sa bolestné vzdychnutie:

– Húúú, ministri, žiaden poklad nemám. Iná bolesť ma trápi, ej, strašná bolesť, až mi dušu vykrúca. Odíd'te v pokoji, lebo ak nie, oheň na vás pľuvnem a zhoríte bez posledného namazania!

Zľakli sa ministri, kočiare obrátili, na hrad sa vrátili, oznámili kráľovi:

– Kráľ náš najmajestátovejší, šarkan nemá nijaký poklad. Povedal, že mu dušu skrúca, preto by bolo dobre, keby sa týmto prípadom zaoberali odborníci, ale nie ministri!

Zamyslel sa Asparágus Piaty, telegraficky zvolal duševných pracovníkov kráľovstva a takisto do troch dní kázal im vyskúmať príčinu šarkanieho sedenia.

Pracovníci zasadli, rozmýšľali, húťali, špekulovali, a na tretí deň prišli pred kráľa. Povstal riaditeľ ústavu pre duševné tajomstvá a predniesol túto reč:

– O, kráľ náš, počúvaj! Ak šarkanovi od bolesti dušu skrúca, je jasné, že tú dušu má. Čo skrúca dušu tým, ktorí ju majú? Nuž poväčšine, ako sme zistili, skrúca im ju nejaké nešťastie. Aké nešťastie môže mať šarkan, pýtam sa? Nuž také, že nemá síru do ústnych plameňov alebo nemá ani uhlie na výrobu plameňov. Treba dať šarkanovi uhlie a síru, a určite odletí do južnejších krajín!

– Aj to môže byť, – povedal kráľ a prikázal duševným pracovníkom, aby pred šarkaních dvanásť hláv vyniesol každý kilo uhlia a dvadsať deka síry.

Zozeleneli pracovníci od veľkého strachu, ale príkaz bol kráľovský, teda neodvolateľný.

Vystúpil smutný sprievod hore na kopec. Pred šarkana uhlie aj síru na hromadu zložili a takto ho poprosili:

– Sedatívus, milý náš, tu máš palivo, netráp svoju biednu dušu. Nahltaj sa do sýtosti a odieť kadeľahšie. Šarkan sa pomrivil od dojatia, no potom sa rozplakal ako dvanásťhlavé decko. V kráľovstve okamžite z

tých slz vzniklo dvadsaťštyri nových riek, teda z každého šarkanieho oka jedna. A Sedatívus prehovoril:

– Oj, páni mudrci, miláčikovia moji, nielen palivom živí sa šarkan! Čože mne je uhlie, čože mne je síra, iná bolesť mňa nivočí, spať mi nedá, krok spraviť nedovolí. Vy ste ju neuhádli, preto odíďte, miláčikovia moji, lebo ak neodídete, odfúknem vás až do tretieho zahraničia!

Zľakli sa pracovníci s dušami, dole kopcom tryskom zbehli, zadychčani pred kráľom zastali:

– Kráľ, Výsosť, Jasnosť, Superjasnosť, nepotrebuje šarkan palivo! Nikto nevie, čo ho bolí, bude to dáka tajná záležitosť, takže si s tým nikto neporadí!

Nahneval sa kráľ, žezlom o trón buchol – a sám sa pobral na kopec za šarkanom.

– Héééj, Sedatívus, ja som kráľ a pýtam sa ťa, kedy zlezieš z našej vysokohorskej prírody?

Uklonil sa šarkan všetkými dvanástimi hlavami, zavzdychal tak hrozne, až kráľovi pelerínu nadvihlo, a slušne odpovedal:

– Zleziem, kráľ môj, ale najprv ma treba odkliať od tejto strašnej bolesti.

– A čo ťa bolí, vrav! – pýta sa kráľ strašne prísne.

– Všetko ma bolí, – narieka šarkan. – Od hlavy po päty ma všetko bolí, a keď má prísť búrka, vtedy ma láme ako na mučiarskom kolese!

– Ha! – povedal kráľ. – Nie som síce lekár, ale je jasné, že máš celotelový reumatizmus. Ak sľúbiš, že nebudeš fŕkať oheň a nezhltnes môj zdravotný personál, pošlem ti sanitku a na štátne trovy ťa dám vyliečiť v Piešťanoch!

Čo by nesľúbil šarkan, ktorého vyše tisíc rokov trápi reuma? Pravdaže sľúbil, sľub dodržal a dnes už veselo lieta po kráľovstve. Ibaže od tých čias sa nechodia do Piešťan liečiť žiadne svetové princezné. Človek nikdy nevie, na čo môže dostať chuť taký odreumatizovaný šarkan. Ale chodia ta aspoň maharadžovia, ktorých šarkany nepapokajú. A to je tiež niečo. Okrem toho sa kráľ Asparágus Piaty na večné veky preslávil. Nielen tým vyliečeným šarkanom, ale aj takouto múdrosťou, ktorá je zlatým písmom zapísaná v kráľovskej kronike:

– Príčina dlhého sedenia nemusí byť ani platinový poklad, ani nedostatok paliva. Existujú aj iné bolesti na svete!

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus kočínčínus,

magnus bahnus piešťanínus,
elce pelce draus,
rozprávka je aus!

O u n e s e n e j ZUZANKE

O UNESENEJ ZUZANKE

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus kočínčínus,
hajus bajus deckus mínus,
tatus mamus plakalínus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, piata, pod' sem!

Žil v istej hore drak s dračicou, mali každý po dvanásť hláv a navyše ešte aj dvanásť detí-šarkančiatok. Tiež dvanásťhlavých, samozrejme, pretože sa podali na mamičku aj na otecka. Teda bolo v tej dračej rodine dokopy štrnásť bytostí, stošesťdesiatosem hláv – a teda aj stošesťdesiatosem hladných hrdiel. Nuž, kde je starosť o toľko hrdiel, tam veru neostane nazvyš peňazí na hračky a iné zábavky. Ale decko je

všade decko, aj v stošesťdesiatosemhlavej dračej rodine. Teda aj v tejto. Otec-šarkan lieta celý deň za zárobkami, mať-šarkanica perie, vyvára a varí a dvanásť dvanásťhlavých šarkančiatok škamre každý deň:

– Tato, prines mi dáku hračku! Tato, prines mi autíčko! Tato, prines mi sírovú lízanku! Tato, prines mi bábiku! – A len prines a prines a prines, až starému šarkanovi zalieha v dvadsiatich štyroch ušiach.

Jedného dňa, keď ten šarkan letel domov ponad mesto a práve nezarobil ani na obyčajnú lízanku, nie to na sírovú, uvidel pod sebou na chodníku detský kočík a v ňom čosi spíace, čosi ako bábika v ružových šatočkách. Nevedel ten šarkan, že bábika je Zuzanka, má tri roky, jedného otecka a jednu mamičku, a že teda vôbec nie je stvorená na hranie, ale na vychovávanie.

Teda nevedel šarkan zhola nič o zložitých ľudských životoch, a preto si v šarkaních hlavách celkom jednoducho pomyslel:

„Hľa, aká príjemná a zachovaná bábika len tak mne nič – tebe nič na chodníku vyložená! Vezmem ju domov detičkám, nech sa pohrajú, nech vidia, že na ne myslím všetkými dvanástimi hlavami!“

Zletel šarkan dole, uchytí kočík so spiacou bábou, teda Zuzankou, a letel domov, do šarkanieho obydľia.

Keď doletel pred šarkaní dom, zavolať na dvanásťhlavé detičky:

– Héééj, Bibi, Cibi, Dibi, Fibi, Gibi, Hibi, Kibi, Libi, Mibi, Pibi, Tibi, Zibi, poďte sem! Priniesol som vám bábu v okolesovanom tragači!

Zbehli sa šarkančiatka, radostné ohníky z papuliek vypustili a veselo zaškripotali mliečnymi ozubeninami. Ten huriavk bol taký šťastiaplný a prenikavý, že zobudil aj sladko spiacu Zuzanku. Otvorila očko, potom druhé, a namiesto obvyklej mamičky uvidela neobvyklé postavy.

– Mamááá! – zakričala z celej sily a sadla si v kočíku. Šarkančiatka zvýskli od radosti – aha, veď tá bába nie je hocijaká, určite bude exportná, keď otvára očka, ba dokonca aj zvuky vydáva. Poprezerala si Zuzanka výskajúce šarkančatá, a nie že by sa jej nepáčili, to nie, ale pocítila, ako zvyčajne po spaní, prenesmierny hlad. Nuž zvýskla ešte hlasnejšie, ba tak hlasno, že prekričala všetkých dvanásť šarkaních hrdielok:

– Mamááá, papááá, mamááá, hamááá, mamááá...

Zľakli sa šarkančiatka, od živej báby odskočili, pretože žiadna zotrvačnicková hračka im doteraz nerobila taký strašný vresk. Aj šarkanica vybehla z domu, vreštiacu bábu zo všetkých strán poprezerala, kde má, reku, ten strojček, že také divné zvuky vyrába?! Ale – „huááá –

zhúkla Zuzanka, lebo sa jej v živote nestalo, aby nedostala papkať, hneď ako sa prebudí.

Šarkania rodina sa za ten čas trocha spamätala, uši si machom pozapchávala a starý šarkan povedal:

– Je to naozaj zvláštna hračka, možno to už vyrobili takého robota budúcnosti, ktorý sa správa skoro ako šarkan. Teda možno potrebuje aj nejakú potravu!

Vtisli kočík s vreštiacou Zuzankou do domu, položili pred ňu železný válovček a v ňom najkvalitnejšie kúsky handlovského uhlia. Teda najparádnejšiu šarkaniu potravu.

Chytila Zuzanka uhlík, schuti doň zahryzla – no amen! Veď je to ako kamienok v parku na ihrisku, veď to je načisto nechutné a nejedlé. Vtedy ľudská bába znova zazúrila, znova vykrikla niekoľko prenikavých zvukov a pác! – uhlíkom rovno do hlavy starému šarkanovi. Všetko zjajklo, šarkanovi sa urobila hrča na čele a Zuzanka – cáááp! – druhému šarkančiatku do kolena. A štvrtý – pink! – ďalšiemu rovno do nosnej dierky!

Šarkan, šarkanica aj dvanásť dvanásťhlavých šarkančiatok bziklo pod posteľ, za police, pod stôl, a tá malá bába len dupoce nohami, vresky hrozné vrieska a štrnášť šarkanov bombarduje handlovským uhlím. Keď všetko vyhádzala – hup! Vyskočila z kočíka, na zem sa hodila, nohami kope, pästičkami trieska – a šarkanské obydlie sa trasie ako pri zemetrasení. Potom tá načisto zmechanizovaná hračka skočí do komory, vrecia so zásobami prevracia, síru so sardinkami mieša a koksové brikety so soľou a čerešňový kompót s kyselinou sírovou, najvzácnejším dračím nápojom.

Šarkanica pod posteľou jajká, na šarkana pod druhú posteľ kričí:

– Ty dvanásťhlavé motovidlo, čo si to priniesol, akú mizernú civilizáciu si to kde vynašiel, už aj sa mi s ňou prac nazad, už aj, lebo...

Šarkan sa pod posteľou trasie, šarkančiatka sa trasulienkajú, a nikto nemá odvahu postaviť sa do cesty rozzúrenej bábike.

Nakoniec sa Zuzanka unaví. Lahne si znova do kočíka, pichne si palček do ružových ústočiek a sladko zaspí, naozaj ako ružová bábika.

Vtedy sa šarkania rodina ti-chu-lin-ko vytiahne z úkrytov. Ešte tichšie chytia kočík, vynesú ho na dvor, na starého šarkana ho vyložia. Šarkan opatrne, aby sa ani vánok nezavinil, odpláva vzduchom preč, smerom k mestečku. Zloží kočík na ten istý chodník, pred ten istý obchod, kde ho našiel. A potom hybaj – ako blesk vzlietne nad domy, a len keď je

bezpečne vysoko, obzrie sa nazad. Vidí, že ku kočiку bežia ľudia a jedna pani a jeden pán, to ako mamička s oteckom, a celé mesto, hľadajúce to malé stratené dievčatko – Zuzanku.

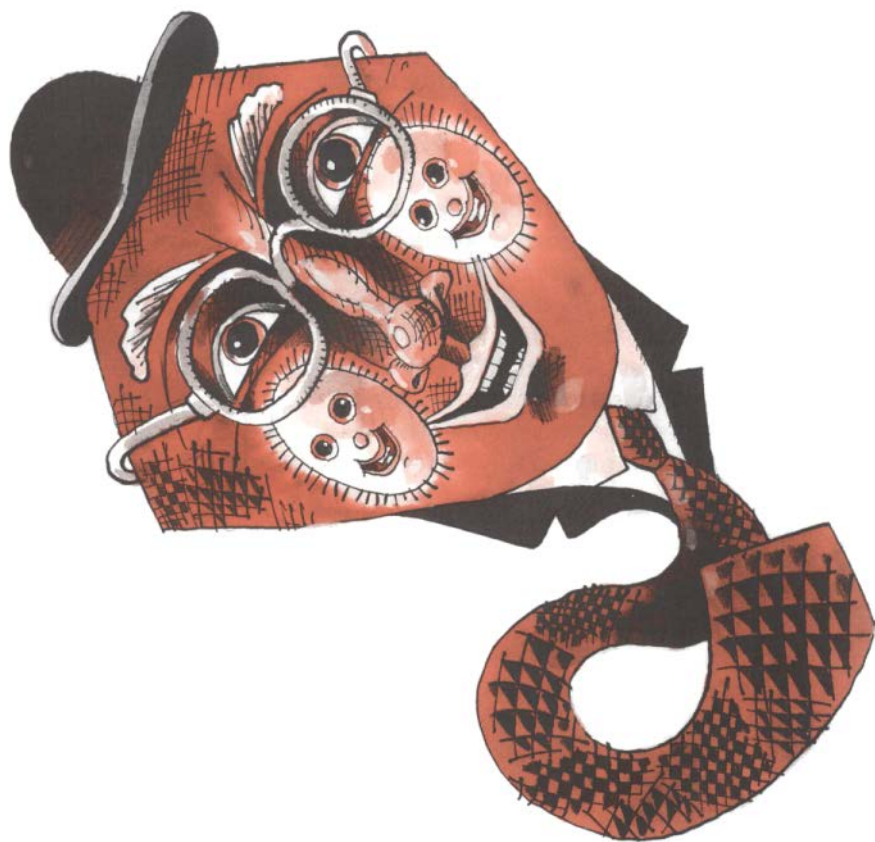
Šarkan zletí najrýchlejšou rýchlosťou na dvor, načisto zničený vbehne do domu a z posledných síl zareve všetkými dvanástimi hrdlami:

– Žena moja, deti moje, celý svet sa zbláznil! Predstavte si, že ľudia sa tej strašidelnej báby nebáli, ba ešte sa tešili, ba ešte ju vítali a možno sa nájde aj taký odvážlivec, čo ju do domu prichýli!

Dodnes si šarkania rodina sedí, stošesťdesiatimi ôsmimi hlavami krúti a prenačudovať sa nemôže – kam to ten ľudský svet dôjde, keď má rád také ničivé bábiky?!

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus končínčínus,
hajus bajus deckus mínus,
elce pelce draus,
rozprávka je aus!

Š a r k a n o v i
SVETOSLAVOVI

O ŠARKANOVI SVETOSLAVOVI

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus končínčínus,
strašnus menus Šarkanínus,
biednus mužus tragedínus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, šiesta, pod' sem!

Nuž narodil sa raz na svet chlapček. Modrooký, zlatovlasý, hotový anjelič. A tak ako každý človek – nemohol si pri vlastnom narodení vôbec nič rozkázať. Nuž mu rodičia na vlastnú zodpovednosť dali meno Svetoslav. Meno pekné, načisto vhodné, teda v tom chyba nebola. Horšie to bolo s priezviskom. Svetoslavov otec sa volal Šarkan. Ako ráčite počuť, meno nie veľmi príjemne znejúce, ba skôr by sa dalo povedať – strašidelné.

Keď Svetoslavko Šarkan podrástol a stal sa návštevníkom základnej školy, neraz prosil svojho dobrého otecka:

– Tatuško milý, dajme sa premenovať, volajme sa bárs aj Haťapkovci, len nie Šarkanovci. Veď ja som taký dobrý, a predsa vždy prvý za všetko dostanem, lebo nikto neverí, že som nič zlého nevykonal, keď mám to odstrašujúce meno...!

Ale otec nie a nie, že on si priezvisko nepremení. Keď ho mohli mať všetci predkovia v dávnoveku, vydrží s ním aj každý ďalší potomok. Tak rástol Svetoslav Šarkan v pôvodnom znení, až dorástol do dospelosti. A bolo treba pohl'adať si nejaké vhodné zamestnanie. Lenže beda-prebeda. Podáva žiadosť za žiadosťou, na úrad taký aj hentaký – ale nikde nič. Lebo stačilo, keď si úrad prečítal začiatok Svetoslavovej žiadosti: „Dolu podpísaný Svetoslav Šarkan podávam úctivú žiadosť...“ hneď sa každý zľakol a hodil lajstro do koša. V najlepšom prípade odpísali: „Nakoľko nemáme u nás žiadne šarkanie kvalifikácie, vašej žiadosti sa nevyhovuje!“

Jedného dňa, stále ešte nezamestnaný a nešťastný, rozhodol sa Svetoslav, že nepodá viac nijakú žiadosť, ale pôjde sa predstaviť osobne. Dobré urobil, pretože v tom úrade hneď všetci zbadali, že je celkom

normálny človek, ba ešte aj veľmi príjemný a rozumom navšτίvený. Riaditeľ úradu ho priateľsky potľapkal po pleci a vraví:

– Pán Šarkan, som s vami spokojný. Keby ste nemali také nepríjemné meno, spravím z vás hneď a zaraz prednostu oddelenia. Ale prednosta s menom Šarkan by nepôsobil v našom podniku vkusne. Preto budete hlavným kontrolórom. Kto kontroluje, tomu také meno nezaškodí, naopak. Také meno mu môže pomôcť pri jeho zodpovednej práci!

Svetoslav Šarkan zažiaril ako neónka a nastúpil v tom úrade a pracoval ako hlavný kontrolór.

Po nejakom čase dostal príkaz, aby cestoval do mesta Kalamárova a zvolal tam poradu všetkých kontrolórov a prekontroloval, či všetko kontrolujú. Teda vec dôležitá, a preto poslal Svetoslav na príslušný úrad nasledovný telegram:

„Priletím vo štvrtok. Zariadte všetko potrebné. Šarkan.“

Vo štvrtok nasadol do lietadla a o necelé dve hodiny vystúpil na letisku v Kalamárove.

Už na prvý pohľad videl, že v meste čosi nie je v poriadku. Všade čierne zástavy, domy obtiahnuté čiernymi látkami, ba ešte aj lavičky v parku natreté na čierno.

„Čože sa tu prihodilo?“ rozmýšľala Svetoslav Šarkan cestou na sebezprídelený úrad. „Veď som v novinách nič také nečítal, ani inak nepočul...“

Tak došiel až pred kontrolórsky podnik – a čo nevidí? Vidí, že ten je tiež do čierneho obkrútený, a navyše ešte rovno pred vchodom stojí veľký podstavec. Na podstavci stolička, na stoličke prekrásna dievčína, ruky-nohy špagátmi poviazané a plače a plače a plače.

Pretisne sa Svetoslav pomedzi zvedavý zástup až k podstavcu a odrazu len – oj, čože to, načože to?! – Na podstavci vidí vo veľkom čiernom ráme – svoj vlastný telegram: „Priletím vo štvrtok. Zariadte všetko potrebné. Šarkan.“

Roztrasie sa Svetoslav, prvého občana chmatne:

– Občan, kamarát, prečo lepíte na podstavce telegramy a krásne devy celému svetu na obdiv špagátmi zväzujete?

– Ó, ty ničnetušiaci cudzinec, – odpovie občan smutným hlasom. – Nešťastie padlo na naše mesto, hľa, šarkan telegram poslal, že dnes priletí a žiada mať všetko, čo šarkan potrebuje. Teda mesto v čiernom a najkrajšiu devu nášho mesta – teda tamto zviazanú Melániu Hrdličkovú, pôvodným povolaním úradníčku – na prehltnutie prichystanú. Nuž sme

ju pre istotu pred úrad vyviazali, aby nám šarkan omylom nezhltnol kontrolórov...

Svetoslav Šarkan v tej chvíli vykrikol. Ale tak – júj! – že kostolnú vežu o pol metra naklonilo. Potom skočil, telegram strhol, na podstavec sa vydriapal, Melániu Hrdličkovú odšpagátoval, a len potom si chytil hlavu do dlaní a zúfalo sa rozplakal.

Zástup zjajkol, no krásna Melánia sa hodila pred Svetoslavom na kolená a povedala:

– Ďakujem ti, smelý a krásny princ, za svoje vyslobodenie. Môžeš si ma zobrať za manželku.

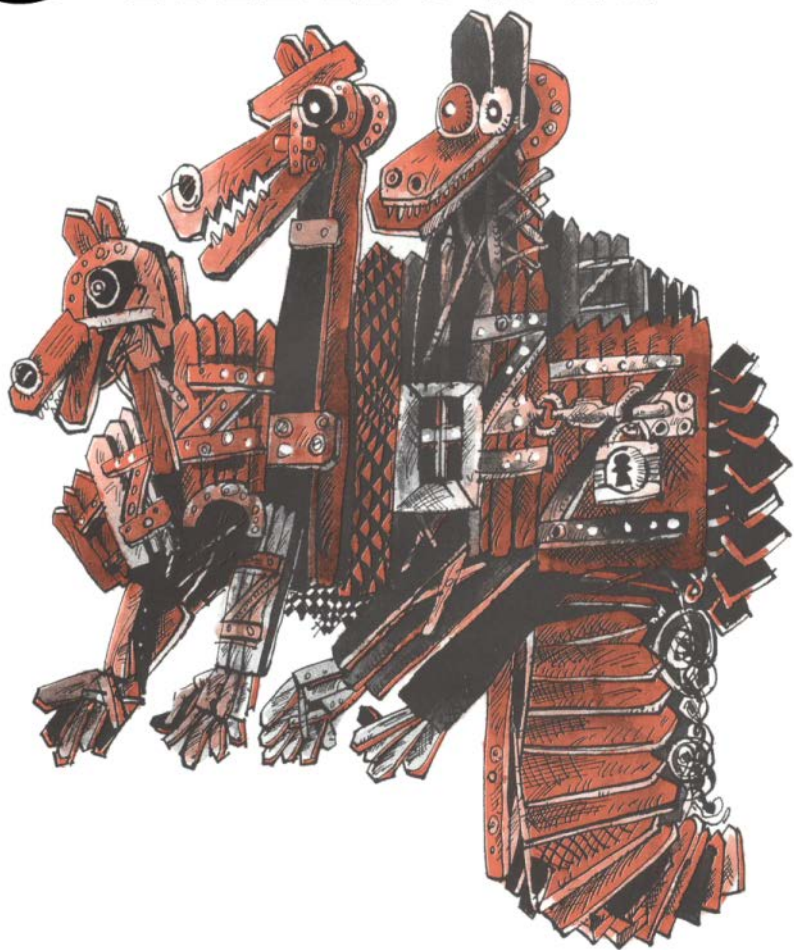
Vtedy sa Svetoslav Šarkan uspokojil, vyskočil znova na podstavec, všetkým svoju legitímáciu ukázal, a hneď všetci vedeli, ako sa to vlastne všetko stalo. Občianstvo jasalo, len tamojší kontrolór zbledol a utekal do kancelárie pripraviť tú dôležitú poradu. Ale ešte pred poradou odišiel Svetoslav Šarkan s krásnou Melániou Hrdličkovou na svadobný úrad a tam prijal meno svojej manželky, a tak vyriešil svoju životnú prekážku.

Od toho dňa sa už volá – Svetoslav Hrdlička. Že s takým mierumilovným priezviskom nemôže robiť kontrolóra, je jasné. Preto ho hneď na druhý deň spravili prednostom a odvtedy šťastne prednostuje až dodnes, ak ten úrad ešte nezrušili.

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus končínčínus,
strašnus menus Šarkanínus,
elce pelce draus,
rozprávka je aus!

trojhlavej ŤAŽKOSTI

O TROJHLAVEJ ŤAŽKOSTI

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus končínčínus,
hlavolamus triolínus,
otáznikus hotovínus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, siedma, pod' sem!

Stalo sa to za veľmi dávnych čias, keď ešte neboli ani rozprávky, pretože sa hovorilo presne to, čo sa naozaj stalo, a nikto si nič nevymýšľal. Preto všetko, čo vám dnes poviem, je pravda pravdúca, a kto neverí, nech sa ide presvedčiť do najstaršej minulosti.

Teda v tom dávnom čase a v nepreniknuteľnom lese žil zver, o ktorom sa ani v učených knihách nepíše, pretože ho dodnes neobjavili. Ten zver bol veľikánsky ako superhora, dlhánsky ako superklobása, takže zaberal pomerne dosť veľa miesta na tom predpotopnom svete.

Volal sa Bronchioichtioldiniolsaunus – teda meno primeranej dĺžky. Ako každá bytosť, aj on mal svoju zvláštnosť, aby každý hneď poznal, že je to on, a nie napríklad nejaký obyčajný jazvečík. Tá zvláštnosť bola, že milý bronchioichtioldiniolsaunus nemal ešte potomkov, pretože sa nerozmnožoval delením ani násobením, ale rozmnožoval sa tak, že každých stotisíc rokov zniesol jedno vajce nadzvukovej veľkosti. A z toho vajca sa za ďalších stotisíc rokov vyľahol potomok, bronchioichtioldiniolsaunovské mláďa.

Žil teda horemenovaný – nazvime ho pre nedostatok času len zver – teda žil tento zver naisto bez príbuzných. Vajce bolo síce dávno znesené, ale pretože stotisíc rokov nie je krátky čas, musel trpezlivo čakať na svojho potomka. Čakal teda, z miesta sa nepohol, a tak sa stalo, že tam od sedenia naisto zdrevenel, machom obrástol a odvtedy o ňom nič nechyrovať. Preto sa ani do prírodopisu nedostal a jeho ďalší osud nás nezaujíma.

Teraz, naopak, začne nás zaujímať potomok, teda to vajce, ktoré puklo presne na stotisíci rok od znesenia. Puklo, okolité zvery mysleli, že vystrelila nová sopka, ale nie. Z vajca, ktoré za tých stotisíc rokov obrástlo rôznym rastlinstvom a stromami, vyliezla nová,

čerstvovyliahnutá a dovtedy nikým nevidaná postava: mala tri hlavy, na každej všetky náležitosti, teda aj papuľku. Nie hocijakú, ale oheň pľujúcu a okolie tak osvetľujúcu. My by sme hneď vedeli, že to bol trojhlavý šarkan, no vtedajšie bytosti nepoznali rozprávky, keďže nebola ani televízia, ani rozhlas, ani žiadne novinové správy! Nuž len všetci hľadeli na toho trojhlavca a trojhlavec podobne: okolie si pozerá, aj sám seba, aby vedel, do čoho sa vyliahol a čo je.

Vtedy prvá šarkania hlava povedala:

– Idem tamto k rieke, zdá sa, že je to Níl. Napijem sa a vykúpem, nech sa po tom vyliahnutí a stotisíročnom sprešovaní trochu osviežim.

– To teda nie! – povedala druhá šarkania hlava. – Ja teraz vyleziem hentá na skalú, kde slniečko pripeká, ľahnem si, lebo mi za tie roky lámká sadla do čelových dutín!

– Chachá! – zarehlila sa diabolsky hlava tretia, a teda posledná. – Nejde sa do vody ani na skaliská, ale ide sa do najbližšej jaskyne a ide sa ta zjesť dáku neandertálsku princeznú: Neúrečne mi vytrvilo, chuachuachua!

Vadia sa hlavy, škriepia sa, kazia tým škrekom staré zlaté časy. A keď sa nijakovsky nevedeli dohodnúť, dohodli sa, že popýtajú o radu niekoho, kto sa vyliahol aspoň pár storočí pred nimi, a má teda väčšie skúsenosti.

Ide šarkan, tri nespokojné hlavy musí so sebou vliecť a každého, na koho natrafí, sa pýta:

– Ktojej hlave mám vyhovieť?

A každý zver aj každá rastlina, aj každý neandertálsky občan odpovie:

– Čože nás do toho? Svet je veľký, nech si na ňom každý robí, čo chce!

Šarkanie hlavy začínajú zúriť, prenáramná zvada prepuká, nuž nečudo, že ju začuje aj sedením zdrevenený a machom obrastený rodič Bronchioichtioldiniolsaunus. Pohnúť sa síce nemôže, ale dosiaľ nezdrevenenou rečou zreve a trom hlavám sa zdá, že priam z tej machnatej hory vychádza prorocký hlas, ktorý vraví:

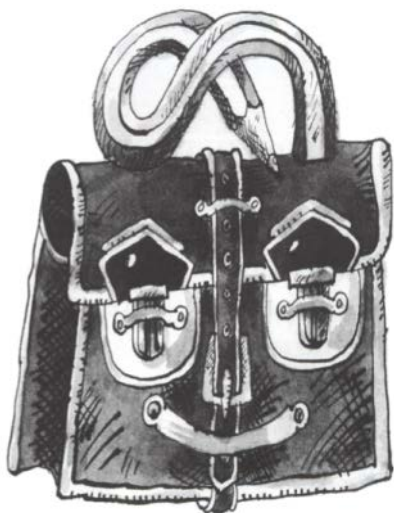
Ej, potomok biedny, trojhlavým nešťastím potrafený! Keby som bol vedel, čo sa z toho vajca vyliahne, dávno by som ho bol zjedol ako hemendex! Ale už je darmo, keď si raz tu, aspoň zvalu nevňášaj medzi pokojamilovných dinosaurov! Vylez presne o polnoci stredoeurópskeho času na môj chrbát, teda na machnatú horu, ktorú vidíš pred sebou. Nájdeš tam dva čarodejné orechy. V jednom je lepidlo, v druhom je

delidlo. Vypi to lepidlo, a všetky tvoje hlavy budú mať rovnaké, teda zlepené myšlienky.

Zaradoval sa šarkan, pod prasličky si sadol a čakal na tú potrebnú polnoc. Keď nadišla, vydiapal sa na rodičovský chrbát, teda na tú horu, a fakt! Našiel tam dva orechy. No pretože šarkan bol čerstvo vyľahnutý a čítať sa ešte nenaučil, nezbadal, čo mu treba vypiť, a pravdu vraviac, ani o tom veľmi nerozmýšľal. Ktože by bol rozmýšľal v tých starých zlatých časoch, keď sa za to ešte nedávali vysvedčenia! Nuž vypil ten chudák všetkými tromi papuľkami namiesto lepidla – delidlo.

Keď ho prehltna aj tretia hlava – bááác! Zhrmotalo to, zarevalo – a namiesto šarkana stáli tu tri bytosti, na seba aj podobné, aj nepodobné, ale naveky od seba oddelené: Prvá bola nílsky krokodíl, ktorý sa dodnes špláchoce v nílskych vlnách. Druhá bola jašterička, čo sa dodnes na skalách vyhrieva. A tretia? Uhádli ste! Rozprávkový šarkan, ktorý dodnes v rozprávkach striehne na princezné a straší pokojamilovných rozhlasových poslucháčov a televíznych kukáčov.

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus kočínčínus,
hlavolamus triolínus,
elce pelce draus,
rozprávka je aus!

bláznivom ŠARKANOVI

O BLÁZNIVOM ŠARKANOVI

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus kočínčínus,
Esmeraldus oťapínus,
kanárikus čvirikínus,
fámus dámus Osmijánus,
rozprávok je osem,
a ty, ôsma, pod' sem!

Za troma horami, za pol tret'a dolami a za päťdesiatpercentne osoleným oceánom bolo raz kráľovstvo. Známe, svetoznáme a nanajvýš bohaté a pokojamilovné. Na tróne sedel dôstojný kráľ Ambícus, kráľovná Ambícia a za trónom poslušne stála ich dcéra, princezná Ambicióza. Poslušne stála a mlčala, a práve preto, že mlčala, zdalo sa všetkým, že je len poslušná. Ale ona okrem toho v tichosti rozmýšľala. Keď sa rozmýšľala v tichosti, nikto o tom nevie. A tak nik, ani kráľovná, ba ani kráľovská veštiareň nevedeli, že sa princeznej zunoval ten poslušný zatrónový život. Že sníva o inom, načisto dobrodružnom a zaujímavom živote, kde by sa tak veľa nestálo ani nesedelo, ale kde by sa konali aspoň také zaujímavosti ako v rozprávkach.

Nevedela chudina Ambicióza, dcéra kráľovská, že si na ňu robí chuť miestny šarkan toho kráľovstva, dvanásťhlavý Esmeraldus. Ten šarkan bol hrozný, a hoci mal dvanásť hláv, rozmýšľal strašne málo. Keby sa rozumy všetkých jeho hláv dali dokopy, nebol by z toho väčší rozum ako vrabčací. No raz tomu Esmeraldusovi blysla vo všetkých hlavách myšlienka, že unesie krásnu princeznú Ambiciózu a že sa s ňou ožení. Keď už mal v tých malých rozumoch jednu myšlienku, iná sa mu tam nezmesčila, a teda nerozmýšľal, či mu taký princeznoúnos môže priniesť len dobro, alebo aj zlo.

Jedného dňa vyletel teda nad kráľovský hrad, vletel do kráľovskej trónovne, schmatol princeznú a hybaj! Uletel s ňou do svojej lesnej skrýše. Tam ju zložil a čakal, kedy sa princezná rozplače. Hoci toho rozumu nemal nazvyš, mal takú skúsenosť, že unesené princezné kričia, vypúšťajúc pritom z očí slánú vodu. No na veľké šarkanské prekvapenie nespustila princezná Ambicióza krik. Naopak, radostne sa usmiala, a

pretože šarkan doteraz nikdy nepočul princeznovský smiech, strhol sa od strachu a srdce mu búšilo ako zvonica.

Princezná zaštebotala:

– Toto je krása, toto je nádhera, presne o takomto niečom som už roky snívala! Konečne rekreácia bez rodičov a bez toho otravného trónu! Ďakujem ti, ty milé lietajúce zvieratko, že si spestrilo môj životopis!

Esmeraldus očervenel, pretože mu celý krvný obeh vbehol od rozčúlenia do všetkých hláv. A posledným zrnkom rozumu si pomyslel, že princezná asi nevie, kto on je. Preto otvoril všetky papuliská, vyšľahol z nich ohne a hrozivo zaryčal:

– Som najhroznejší šarkan tohto kráľovstva, Esmeraldus Krutý, až Najukrutnejší, a predomnou sa trasie každý, kto sa vie triasť!

Princezná Ambicióza zopla ruky, s veľkým nadšením pozrela na šarkana, pohladkala ho po najbližšej hlave a povedala:

– Môj drahý, hrdinský, nebojácny, obávaný, a navyše ešte aj praktický! Veď ty máš rovno v papuľkách zakúrené! Polená netreba rúbať, ani vatru klásť, veď priamo nad tým tvojím ohníčkom sa dá slaninka opekať, alebo aj konzerva prihriať.

Zaklepotal sa šarkan, očiská na tú čudnú krásku vyvalil a všetkých dvanásť mozgov mu v hlavách zdrevenelo. Len stál a z otvorených papuľ to veselo plamenilo.

Princezná zatiaľ prebehla dračiu skrýšu, nad neporiadkom noštek ohrnula a raz-dva urobila z čečiny metlu. Pripriahla šarkana do riadenia, nuž zametal, rajbal, jedle na nový dom rúcal, prekrásny drevený palác postavil za tri dni a tri noci a v tom paláci aj výt'ah – z prízemia rovno na poschodie, do princezninej izby.

Keď potom aj koberce z machu natkal a z najjemnejších horských pavučín záclony nasnoval, princezná sa spokojne usmiala a vraví:

– Vidíš, ako tu teraz budeme mať krásne, môj milý lietajúci kanárik!

Dvanásťhlavý šarkan Esmeraldus bez rozmýšľania a poslušne, ako vždy, sa opýtal:

– Čo robí kanárik?

Princezná poučne vraví:

– Ach, ty môj hlupáček dvanásťhlavý, kanárik predsa sedí v klietke a veselo si pospevuje!

Esmeraldus prikývol dvanásťnásobne na znak súhlasu, a kým sa prekvapená princezná spamätala, odfrčal do lesa. Keď sa vrátil, vliekol so sebou čerstvo zhlobenú, presne naňho odmeranú drevenú klietku.

Zavesil ju na najvyššiu jedľu, potom do tej kletky dobrovoľne vliezol a privrel dvierka. A všetkými dvanástimi hlavami, teda skoro ako spevácky zbor, začvirikal, zapípal, zatlilkoval, až hora od radosti zelenela a princezná červenela.

Od toho dňa ten šarkan sedí v kletke, inú potravu nechce, iba vtáčí zob a sem-tam varenú mrkvičku. Spieva a spieva, na dvanásť hrdiel vyspevuje a princezná mu darmo prikazuje, aby zišiel dole. Pretože aj šarkan s najmenším rozumom vie, že kanárik ľudskej reči nijakovsky nerozumie.

En ten týnus drakulínus,
mínus bínus kočínčínus,
kanárikus čvirikínus,
elce pelce draus,
posledná je aus!

Osem spomienok na Osmijanka

I.

Na svet prišiel nezvyčajne. Narodil sa vo fantázii detí. Odkedy je rozhlas rozhlasom, do jeho programu patria rozprávky. Deťom ich v éteri rozprávali a dodnes rozprávajú herci. Bolo obdobie, keď prím mali teta Hela – pani Krčméryová a teta Viera – pani Bálinthová. Jedného dňa sme si v redakcii povedali: čo tak nájsť deťom kamaráta, ktorého by považovali za seberovného, nie za dospelácku autoritu. Do éteru sme vyslali výzvu: – Deti, napíšte nám, akého kamaráta na rozprávanie rozprávok by ste chceli, a nakreslite, ako si ho predstavujete. – Poštár nám po niekoľkých dňoch doručil stovky listov s menami a kresbami od výmyslu sveta. Panáčikovia si však boli podobní ako vajce vajcu: menší krúžok – hlava, väčší krúžok – bruško. Takmer všetci sa ponášali na osmičku. Aké meno mu dať, ako ho pomenovať? turbovali sme si v redakcii hlavy. V slovenských ľudových rozprávkach je najčastejším hrdinom Janko: Janko Polienko, Hlúpy Jano, Janko Hraško. Ten náš dostal podobné meno – Osmijanko. Písal sa rok 1965.

II.

Rozhlasovej postave naozajstný život vdýchne až herec. Ktorý, o tom rozhoduje režisér. Za režiséra nového cyklu určili Vladimíra Rusku. Ten oslovil skutočného majstra, člena Slovenského národného divadla Ctibora Filčíka, v tom čase v rozprávkach málo obsadzovaného. Pán Filčík, tento veľký herec, ponuku s vďakou a porozumením prijal. Mne, redaktorku seriálu, zostalo vyriešiť poslednú otázku: kto bude pre Osmijanka písať rozprávky. Veď to nie je len tak, keď majú byť hravé, veselé, nenápadne múdre, súčasné a rozprávkové zároveň, ale i poučné bez zjavného poučovania. Kto takúto rozprávku každý týždeň pre Osmijanka napíše?

Do veľkého bloku som si zapisovala mená vtedajších spisovateľov a autorov pre deti, meno za menom, meno za menom. Keď som si ten menoslov bez abecedného poriadku začala znova čítať, zastavila som sa pri mene Krista Bendová. Vykrútila som jej telefónne číslo, predniesla svoju žiadosť, oznámila som jej, že pán Ctibor Filčík sa rád ujal tejto postavičky a ja by som bola veľmi rada, keby autorkou rozprávok bola práve ona. Bodka za mojou prosbou ešte ani nedoznala, a v slúchadle som začula podmienku:

– Dobre, napíšem ročne 52 rozprávok pre Osmijanka, ak pán Filčík bude ochotný spievať koloratúrny soprán. – Ubezpečila som ju, že pre pána Filčíka táto jej podmienka nie je najmenšou prekážkou.

Takto ľahko, bez podpísania zmluvy, len na dobré slovo, získal Osmijanko mamu, ktorá si ho adoptovala.

III.

Krista Bendová prijala Osmijanka do svojho srdca, mysle a trojizbového bytu, v ktorom žila so svojimi tromi synmi, dvomi vlčiakmi, mačkou, nájdenou v žalostnom stave v kontajneri, s rybičkami v akváriu, andulkami v kletke a s opicami. Tie boli našťastie plyšové.

O všetkých obyvateľov sa musela postarať, všetkých nachovať, troch synov aj ošatiť, pomôcť im s úlohami, štvornohých sprevádzať na prechádzke.

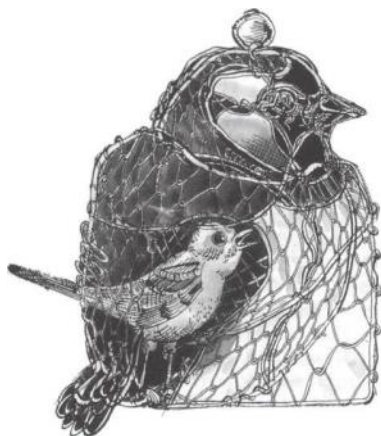
Keď do tejto početnej rodiny prijala aj Osmijanka, vedela, že ho musí najprv naučiť rozumieť deťom, vyzbrojiť ho vtipom, lebo deti sa rady smejú, nebojácnosťou, lebo len smelí vyhrávajú, dobrotou, lebo len tá dokáže otvoriť každé srdce, múdrosťou, lebo len tá vie zvíťaziť nad hlúposťou a zlobou. Preto sa rozhodla, že v prvej rozprávke pošle Osmijanka do sveta na skusy. Bola to preňho, ale najmä pre autorku, osudová cesta.

IV.

Osmijanko sa presúval po svete všetkými možnými dopravnými prostriedkami. Pobehal si trochu po Austrálii, potom po Mezopotámii, potom po všelijakých rôznych Amerikách, a keď jedného dňa letel z ktorejosi Ameriky do Mauretánie, lietadlo, v ktorom letel, začalo strečkovať. Odborníci vravia, že mu začali vynechávať motory. Pilot pohotovo cestujúcim poradil, aby si priviazali padáky a radšej skočili dolu, veď sú len asi v pätnásťtisícovej výške. Vietor zavial každého inam, Osmijanka do neznámej číslicovej krajiny. Volala sa Triliónia. Jej hlavné mesto bolo Numero. Na tróne, ktorý sa podobal štvorke, sedel kráľ Milión CXV, čiže Milión Stopätnásty. Keď zbadal host'a, skríkol: – Ako sa počítaš, ty biedne číslo? – Osmijanko zaproteštoval: – Ja sa nepočítam, ale sa volám. Nie som číslo, ale Osmijanko a budem rozprávať rozprávky do rozhlasu.

Kráľovský chlap sa rozzúrila a hromovým hlasom skríkol: – Ja sa volám Milión Stopätnásty a ešte nikdy som nerečnil do rozhlasu. A ty, obyčajná malá Osmička, tam rozprávaš. To je neslýchané. Zaklínam ťa: odteraz musíš o všetkom rozprávať osem ráz. Nie jednu rozprávku o princeznej, ale osem rozprávok o princeznách, osem o zvieratkách, osem o hračkách... až sa naisto vyosmičkuješ, ty biedne, malé číslo!

Odvtedy musel Osmijanko o každej veci rozprávať osem rozprávok. Ani o jednu menej, ani o jednu viac. To si teda autorka ušila na seba poriadnu bídu!

V.

Krista Bendová mala nevšednú povahu. Bola priama, chápaná, úprimná a s neuveriteľným zmyslom pre humor. Len zoznam mien, ktoré vymyslela pre rozprávkové postavy, by vystačil na jeden príručný slovník. Rozprávkový lekár sa volal doktor Medikamentus, vodník Mokrofúz, jeho syn Mokronos, kráľ oranžového mora Džús Ôsmy, jeho manželka Vitaminóza a dcéra Ovolka, hvezdár Andromedus, detektív Rafael Ňufáčik. V rozprávke bola pre chorých poloklinika, pre hladných Dom otravín, všetci boli nadšení od nadšenia, a keď zamdlobenú starú mat' odmdlobovali, všetko sa šťastne skončilo. Rezancová princezná mala otca kráľa Halušku, mamu kráľovnú Makarónku a sama sa volala Krupička. Táto rozprávka je dôkazom, že autorka vedela premeniť na rozprávku aj ten najvšednejší čin.

Istý štvrtok sa stalo, že som prišla ako obvykle po rozprávku. Napísaná mala byť druhá z osmičky o princeznách. Privítala ma namosúrená autorka s výčitkami, že nevie čo skôr: Chlapci chcú na večeru slíže, rybky potrebujú suché mušky, andulky vtáčí zob, Osmijanko rozprávku a ona aby sa z toho pominula. Pripadala som si ako vinník, ktorý tento hrozný stav spôsobil. Bývala som len o dva domy ďalej a v ten podvečer som mala v úmysle variť rezance. Namiesto cesta z dvoch vajec som vymiesila zo šiestich, vyvaľkala, nakrájala, posypala makom a odniesla Osmijankovým príbuzným. Keď som ráno zazvonila pri autorkiných dverách, vysunula sa z nich ruka a v mojej dlani sa ocitla rozprávka – O rezancovej princeznej.

VI.

Na každé nahrávanie Osmijankovej rozprávky čakal nahrávací štáb so zvedavosťou, čo zasa autorka vymyslela. Spomínaný koloratúrny soprán Osmijanko alias pán Filčík spievať nemusel, no preukázať majstrovstvo v ohýbaní jazyka ho autorka prinútila veľmi často. Skúste prečítať na jedno nadýchnutie, rýchlo a bez chyby názov zázračného lieku: PHENYLMETHYLTETROHYDROOXAXINUMHYDROCHLORIKUM.

Osmijanko to urobil na prvý raz. Autorka nás všetkých svojimi výmyslami doslova nakazila. Raz na jar, unavená od starostí všetkého druhu, sa rozhodla, že odíde na niekoľko dní k priateľom do Brezna. Tam bude mať pokoj, z nijakej redakcie od nej nebudú nič chcieť a ona pri odpočinku napíše novú osmičku rozprávok, tentoraz vtáčích. O deti a zvieratá, ktoré necháva v Bratislave, sa postarajú starí rodičia. Zhrozila som sa predstavy, že nebudem môcť zájsť ráno aj večer na Mýtnu ulicu a pripomenúť jej, že sobota, náš vysielací deň, sa opäť blíži. O to väčšie bolo moje prekvapenie, keď mi poštárka vo štvrtok doručila obálku a v nej štyri rozprávky o vtákoch. V takom predstihu som za celé tie roky rozprávky nedostala. Natešená som zdvihla telefón a telegrafistke nadiktovala telegram tohto znenia: – Panenka a pandrláci, už som s vtákmi v plnej práci. – Trikrát som opakovala text, potom slovo za slovom, kým telegrafistka porozumela. V Brezne, pri telefonickom odovzdávaní telegramu sa odohrala podobná scéna. Keď telegrafistka nadiktovala adresátke text, skomentovala ho takto: – Ja tomu nerozumiem.

– Ale ja veľmi dobre! – ubezpečila ju spisovateľka.

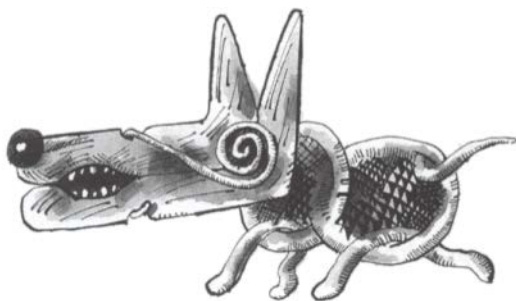
VII.

Počas vyše šiestich rokov Osmijankovho pôsobenia v rozhlase ani raz nezaznelo zahĺásenie alebo odhlásenie: autorkou rozprávky bola Krista Bendová, čítal Ctibor Filčík, réžiu mal Vlado Rusko, redakčne pripravila Anna Klímová. Osmijanko bol Osmijanko, rozprávkový kamarát malých a postupne aj dospelých poslucháčov. Dôkazom boli listy, ktorých z týždňa na týždeň pribúdalo a v ktorých sa v rôznych variáciách

opakovala veta: – Už sa teším na sobotu, kedy ťa opäť počujem. A Osmijanko svojich poslucháčov nikdy nesklamal.

Až raz...

Tragická udalosť v rodine pána Filčíka mu znemožnila prísť nahráť rozprávku. Sobotný večer bez Osmijanka si však nik z nás nevedel predstaviť. Autorka mala jednu noc na to, aby dilemu vyriešila. Osmijanko mal rozprávať tretiu rozprávku o zázračných krajinách. Pripravená bola rozprávka o čokoládovej krajine. Namiesto čokoládovej ho z večera do rána poslala do hlúpej krajiny, v ktorej vládla jeho najhlúpejšia výsosť kráľ Trumpécius s manželkou a dcérou. Keď kráľ zistil, že k nim prišiel cudzinec, ktorý vie rozprávať rozprávky, zajal ho a prikázal mu, že musí každý večer rozprávať rozprávku jeho dcére. Osmijanko vysvetľoval kráľovi, že nemôže slúžiť jednému dieťaťu, lebo na jeho rozprávku čaká 8 888 detí. Kráľ to nijakovsky nevedel pochopiť a dal Osmijankovi podmienku: Prepustí ho len vtedy, ak mu doručí dôkazy, že na jeho rozprávku čaká toľko detí.

Našťastie Osmijanko na potulky svetom brával so sebou vždy svojho verného psa Osmidunča. Keď v sobotu večer zaznela v rádiách Osmijankova zvučka, namiesto prívetivého – Dobrý večer, kamaráti moji! – ozvalo sa zúfalé Osmidunčovo zavýjanie. Bez okamihu zaváhania mu prepožičal svoj hlas ďalší významný člen Slovenského národného divadla, pán Elo Romančík. Osmidunčo vyrozprával deťom, čo sa stalo jeho pánovi, a poprosil ich o pomoc. Čo sa stalo potom, ťažko opísať. Dnes by sa to možno volalo referendum alebo podpisovanie petičných hárkov. Do redakcie sa valili listy, na ktorých boli podpísané celé rozvetvené rodiny, susedia, obyvatelia celej ulice. A tie odkazy:

„Kolektív učňov potvrdzuje, že počúvame Osmijankove rozprávky. 86 podpisov.“

„Nakreslili sme ti kvietky a posielame aj výstrižky herečiek. Za to chceme len, aby si prepustil Osmijanka.“

„Ak neprepustíš nášho Osmijanka, vezmem môjho psa Tarzana a prideme ťa pohryznúť.“

Prekvapujúci bol počet listov od dospelých. Tí si tento oznam vysvetlili tak, že pán Filčík má zákaz účinkovať, alebo Krista Bendová zákaz písať (to sa v tých rokoch stávalo) a my vraj takto balamútíme deti. O týždeň už stál Osmijanko opäť pri mikrofóne a z éteru sa ozvalo:

– Dobrý večer, kamaráti moji!

VIII.

Osmijankova popularita a obľuba u poslucháčov rástla. Začali sa množiť žiadosti, aby rozprávky vyšli knižne. Aj toto želanie Osmijanko splnil. Prvých osem útlých knižiek malo názov: Osmijanko rozpráva osem rozprávok o... zvieratkách, zázračných krajinách, princeznách, detektívoch, vtáčikoch, podvodné rozprávky, sladké, lesné. Prvá je z roku 1967. V tiráži čítame: Do Osmijankovej rozprávkovej kapsičky vložila Krista Bendová. Ilustrovala Božena Hajdučíková-Plochánová. Vydali Mladé letá. Cena 8 Kčs.

Viac ako šesť rokov vkladala Krista Bendová do Osmijankových úst to, čo chcela povedať deťom. Keď sa po rokoch vrátila v spomienkach k tejto kapitole svojho života, povedala:

– Netušila som, čomu upisujem dušu. Či bolo dobre, či zle, či prišla chrípka, alebo iná nepríjemnosť, rozprávku som musela napísať. Bolo to najkrajšie obdobie môjho života a najkrajšia práca, akú som v živote robila.

Ďakujem ti, kamarátka naša. Aj pre mňa to boli najkrajšie roky z tých štyridsiatich, ktoré som v rozhlase prežila.

Anna Klímová, *dramaturgička*

P.S.

– Ďakujem vám, kamaráti moji, – povedala by Krista Bendová, keby bola medzi nami. – Osmijanko sa narodil z nášho priateľstva. Nech ním nakazí všetkých, ktorí kamarátstvo, to vzácne korenie života, práve spoznávajú.

Mária Števková, *editorka tejto knihy*

Osem hudobných rozprávok

- O siedmich strúbovaných bratoch
- O strašidelnom klavíri
- O svetovej harmonike
- O starodávnom bubne
- O bohatých husliach
- O slávnom dirigentovi
- O klebetnej píšťale
- O pokazenom gramofóne

Osem prasiatkovských rozprávok

- O bravčovom prasiatku
- O hlinenom prasiatku
- O štvorlístkovom prasiatku
- O krtkovskom prasiatku
- O šporovlivom prasiatku
- O oslobodenom prasiatku
- O inzerátovom prasiatku
- O stošunkovom prasiatku

Osem nočných rozprávok

- O naondulovanej kométe
- O hľadájúcom slniečku
- O somárskej sove a...
- O nešikovnom učňovi
- O veľmi vzácnej lampe
- O svietiacom strašidle
- O námesačnom učencovi
- O tajomnom poklade

Osem štefanských rozprávok

- O zmrazenom Štefosaurovi
- O šikovnom Pištovi
- O zopsutom psíčkovi
- O údenárskom pomocníkovi
- O dobrej rodinke
- O medveďovi Sťopovi
- O býkovi Estébanovi
- O múdrej Štefánii

Osem školských rozprávok

- O prváckom mačiatku
- O lietajúcej machuli
- O vševéducej ruke
- O začarovanej triede
- O kriede Ede
- O neviditeľnom žiakovi
- O zakopanej počtovnici
- O zlomyseľnej gume

Osem porekadlových rozprávok

- O koštiali a psovi
- O sýtom a hladnom
- O kohútikovi a sliepočke
- O nespokojnom ženíchovi
- O nachytanom vtáčikovi
- O zlom vlkovi
- O poslanom poslovi
- O troch princoch

Osem prekážkových rozprávok

- O zastavenom rýchliku
- O liečivej kráľovnej
- O dymiacej sopke
- O rýmovanom kráľovstve
- O hádankovej šelme
- O prajnej krčmárke
- O prerušenom zápase
- O načisto oslobodenej princeznej

Osem dračích rozprávok

- O záhadnom vajci
- O dvojhlavej dračici
- O presídlenom šarkanovi
- O nehybnom šarkanovi
- O unesenej Zuzanke
- O šarkanovi Svetoslavovi
- O trojhlavej ťažkosti
- O bláznivom šarkanovi

Do Osmijankovej rozprávkovej kapsičky vložila
Krista Bendová v roku 1971 a Svetozár Mydlo v roku 1998

